

ΑΒΡΕΤ 00649

ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**Αΐτια τῆς δυσμενοῦς θέσεως τῆς ἑλληνικῆς
ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι ἐτέρων χωρῶν
καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ προτεινόμενα μέτρα
ἀναπτύξεως αὐτῆς**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ,

ΑΘΗΝΑΙ 1970

ΧΡΗΣΤΟΥ Ν. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Αΐτια τῆς δυσμενοῦς θέσεως τῆς ἐλληνικῆς
ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι ἐτέρων χωρῶν
καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ προτεινόμενα μέτρα
ἀναπτύξεως αὐτῆς

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ,

ΑΘΗΝΑΙ 1970

*Ἡ ἔγκριστις διατριβὴς δὲν ὀποδηλοῖ ἀποδοχὴν ὑπὸ τῆς σχολῆς τῶν γνωμῶν τοῦ
συγγραφέως.*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΘΕΡΜΩΣ

τὸν σεβαστὸν μου Καθηγητὴν,
Πρόταριν τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν,

Κύριον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΝ ΠΕΡΔΙΚΑΝ

διὰ τὴν εὐμενῇ ἐπὶ τῆς διατριβῆς μου εἰσήγησιν.

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

εἰς τὸν σεβαστὸν μου πατέρα

ΝΙΚΟΛΑΟΝ Μ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἀνὰ χεῖρας, ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἷτια τῆς δυσμενοῦς θέσεως τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ προτεινόμενα μέτρα ἀναπτύξεως αὐτῆς», μελέτη σκοπεῖ :

1. Νὰ καταδείξῃ σαφῶς τὴν θέσιν τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι τῆς τοιαύτης ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ.

2. Νὰ ἐπισημάνῃ τὰ αἷτια τῆς δυσμενοῦς θέσεως ταύτης, τοὺς ἐπιδρῶντας ἐπ' αὐτῆς παράγοντας, ὡς καὶ τοὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν εἰδικώτερον κινδύνους.

3. Νὰ συμβάλῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, εἰς τὴν ἐξυγίανσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

4. Νὰ ἀποτελέσῃ ἀφετηρίαν περαιτέρω ἐρεῦνης καὶ βοήθημα διὰ πάντα ἀσχολούμενον περὶ τὰ ασφαλιστικὰ ζητήματα ἢ ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν ασφαλιστικὴν ἐπιστήμην γενικώτερον.

Εἰς τὴν ἐκπόνησιν ταύτης προέβημεν διεπόμενοι ὑπὸ τοῦ συγχρόνου πνεύματος οἰκονομικῆς ἐρεῦνης καὶ παρακινούμενοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνατοτήτων μας, συντελέσωμεν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν ἐνὸς ὄντως κοινωνικοῦ θεσμοῦ ὡς ὁ θεσμός τῆς ἀσφαλίσεως, ἐξετάζοντες τὸ ὅλον θέμα τόσον ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς μικροοικονομίας ὅσον καὶ ὑπὸ τὸ τοιοῦτον τῆς μακροοικονομίας.

Πρὸς εὐχερεστέραν κατανόησιν τῆς μελέτης μας καὶ ἵνα καταστῇ τὸ περιεχόμενον ταύτης εὐληπτον εἰς τὸν ἀναγνώστην, ἐπεδιώξαμεν τὴν μεθοδικωτέραν κατὰταξιν τῆς ὕλης, διὰ τῆς λεπτομεροῦς ἐξετάσεως τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων κατὰ μέλος τῆς ἀγορᾶς, ἥτοι κατὰ προσφορὰν, ζήτησιν καὶ τιμὴν, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἴδιον κεφάλαιον.

Περαιτέρω, ἀναλόμεν τὰ πορίσματα τῆς στατιστικῆς ἐρεῦνης, συγκρίνοντες ταῦτα πρὸς τὰ τῶν ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., καὶ συνοψίζομεν, ἐν κατακλείδι, τὰ δυσμενῶς ἐπιδρῶντα ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς αἷτια.

Τέλος, προτείνομεν τὰ καθ' ἡμᾶς ἐνδεικνύμενα πρὸς ἐξυγίανσιν τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ μέτρα.

Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὅλου θέματος, κατεβάλομεν προσπάθειας ὅπως, μακρὰν οἰασδῆποτε προκαταλήψεως ἢ προσωπικοῦ συμφέροντος καὶ μετὰ πάσης ἀμεροληψίας, ὡς ἀντικειμενικοὶ ἐρευνῇται, προσεγγίσωμεν ὅσον τὸ

δυνατόν πλησιέστερον εἰς τὰ πραγματικά περιστατικά τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, περιστατικά τὰ ὅποια καὶ μαρτυροῦν ἀδιαψεύστως περὶ τῆς ἀληθείας.

Οἱ φίλοι ἀναγνώσται, ἀπὸ τῆς ἰδικῆς του σκοπιᾶς ἕκαστος, θὰ κρίνουν, βεβαίως, περὶ τοῦ βαθμοῦ συμβολῆς τῆς ἐργασίας μας εἰς τὴν διερεῦνησιν τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, θὰ πρέπει, ἐν τούτοις, νὰ λάβουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν, ὅτι αὕτη ὑπεβλήθη τὸ πρῶτον περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου 1966 εἰς τὴν Πάντειον Σχολὴν Ἀνωτάτην Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν δι, δυστυχῶς, διὰ λόγους ἀναγομένους εἰς ἀντιξόους περιστάσεις, μόλις μετὰ τετραετίαν κατέστη δυνατὴ ἡ ἔγκρισις καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ ἐκτύπωσις ταύτης καὶ ὅτι τὰ ἐν αὐτῇ διαλαμβανόμενα ἀναφέρονται, κατὰ συνέπειαν, εἰς τὸν χρόνον ὑποβολῆς τῆς.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ παροῦσα μελέτη προσθέτει ἕνα εἰσέτει μικρὸν λίθον εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς ασφαλιστικῆς ἐπιστήμης ἐν Ἑλλάδι καὶ αἰσιοδοξοῦμεν ὅτι ἄλλοι θὰ προσκομίσουν πλουσιώτερον ὕλικόν καὶ θὰ συμβάλουν ἀποτελεσματικώτερον εἰς τὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ταύτης.

Μόναχον, Αὐγουστος 1970

ΧΡ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

§ 1. Ἡ ἀγορά κατὰ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν.	17
I. Ἐννοία καὶ ὁρισμὸς τῆς ἀγορᾶς	17
II. Μορφαὶ τῆς ἀγορᾶς	18
1. Ἀγορὰ ἐλευθέρη - περιορισμένη - κλειστή.	18
2. Ἀγορὰ πλήρης - ἐλλειπτής	19
3. Ἀγορὰ οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ - δημιουργικὴ - καταναλωτικὴ	20
§ 2. Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορά.	20
I. Ἐννοία καὶ ὁρισμὸς τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	20
II. Προσδιορισμὸς τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	21
III. Γνωρίσματα τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	24
1. Περιορισμοὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	24
2. Περιεχόμενον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	25
VI. Μορφαὶ ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς	26
1. Τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλείων	26
2. Οἱ ἀσφαλειομεσίται	27
3. Οἱ ἀσφαλιστικοὶ σύνδεσμοι	27
4. Τὰ Pool ἀσφαλίσεων	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ

§ 3. Ἡ ὀργάνωσις τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων	28
I. Ἐννοία καὶ ἀντικείμενον τῆς προσφορᾶς	28
II. Φορεῖς τῆς προσφορᾶς	28
1. Ἐννοία καὶ σκοπὸς	28
2. Νομικαὶ μορφαὶ τῶν φορέων ἀσφαλίσεων	29
3. Τὸ μέγεθος τῶν φορέων	29
III. Οἱ φορεῖς τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως ἐν Ἑλλάδι	29
§ 4. Ἐπιδρῶντες παράγοντες ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων καὶ οἱ ἀνασταλτικῶς ἐπιδρῶντες τοιοῦτοι ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.	32

	Σελίς
I. Τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων	32
1. Σκοπὸς τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων	32
2. Σημασία καὶ ἐπίδρασις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων	33
α) Ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀσφάλις .	33
β) Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀσφάλις.	35
γ) Ἡ ψυχολογικὴ ἐπίδρασις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων.	36
δ) Τὸ μέγεθος τῆς ὠφελείας ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων . . .	36
3. Τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι	38
II. Ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ποιότης τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας	41
III. Ἡ ὁργάνωσις τῆς πωλήσεως	42
1. Αἱ μέθοδοι πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως	42
2. Τὰ ὄργανα πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως	44
α) Οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες	44
β) Οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἀσφαλίσεων	44
γ) Ἡ συμβολὴ τῶν ὁργάνων πωλήσεως εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς ἀγορᾶς. .	45
δ) Ἡ δύναμις τῶν ὁργάνων πωλήσεως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. .	45
ε) Τὰ πλεονεκτήματα τῶν ὁργάνων πωλήσεως ὡς παράγων ἐπεκτάσεως τῆς προσφορᾶς.	46
3. Ὁ βαθμὸς ὁργανώσεως τῆς πωλήσεως	47
4. Ἡ ὁργάνωσις τῆς πωλήσεως ἐν Ἑλλάδι	48
IV. Ἡ προσωπικὴ διαφήμισις καὶ τὸ marketing	48
V. Αἱ δημόσιαι σχέσεις	51
1. Ἡ ὁργάνωσις τῶν δημοσίων σχέσεων	51
α) Διαφωτισταί.	52
β) Ραδιόφωνον, τηλεόρασις, κινηματοθέατρον	52
γ) Τύπος	53
δ) Ἐπιστημονικαὶ διαλέξεις	53
ε) Συμπεριφορὰ - κοινωνικαὶ σχέσεις	54
2. Αἱ δημόσιαι σχέσεις ἐν Ἑλλάδι	54
VI. Τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλιστρῶν	55
VII. Τὰ συνδεόμενα ἀσφαλιστήρια συμβόλαια	55
VIII. Τὰ βραβεῖα ἐσφαλίσαιαν	56
IX. Ἡ προσωπικότης τῆς διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων	57
X. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ	58
1. Ἡ πολιτικὴ τοῦ κέρδους	59
2. Ἡ πολιτικὴ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων.	60
α) Ἡ ἀρχὴ τῆς ρευστότητος	60
β) Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀποδοτικότητος	61
γ) Ἡ ἀρχὴ τῆς ὀποφυγῆς τῆς διαχειρίσεως ξένης ἐμπορίας	61
3. Ἡ πολιτικὴ τῆς πωλήσεως	62
α) Αἱ μέθοδοι πωλήσεως	62
β) Ὁ τρόπος πωλήσεως	62
γ) Ἡ τεχνικὴ τῆς διαφημίσεως	62
δ) Ἡ ἀξιοποίησις τῶν ὁργάνων πωλήσεως	62
ε) Ἡ τακτικὴ τοῦ ἀσφαλιστροῦ	63

4. Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ	63
5. Ἡ πολιτικὴ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ	64
6. Ἡ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν	65
§ 5. Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῆς προσφορᾶς	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΖΗΤΗΣΙΣ

§ 6. Ἡ ὀργάνωσις τῆς ζητήσεως.	67
I. Ἡ ζήτησις (ἀνάγκη) ἀσφαλίσεως.	67
1. Ἐννοία τῆς ἀνάγκης	67
2. Περιοχαὶ τῆς ἀνάγκης	67
3. Τὸ μέγεθος τῆς ἀνάγκης	67
4. Ἡ πυκνότης τῆς ἀνάγκης	68
5. Τὰ αἷτια τῆς ἀνάγκης	68
II. Οἱ φορεῖς τῆς ζητήσεως	70
1. Προσδιορισμὸς τῶν φορέων	70
2. Ἡ ὀργάνωσις τῶν φορέων ἐν Ἑλλάδι	70
§ 7. Ἐπιδρώντες παράγοντες ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ζητήσεως καὶ οἱ ἀνασταλ- τικῶς ἐπιδρώντες τοιοῦτοι ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.	71
I. Ἀτομικοὶ παράγοντες	71
II. Οἰκονομικοὶ παράγοντες	72
1. Ὁ κίνδυνος	72
2. Ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης καὶ ἡ ἐλαστικότης τοῦ εἰσοδήματος τῶν φο- ρέων τῆς ζητήσεως	74
3. Ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν.	78
α) Ἀμεσος (εὐθεῖα) ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως	78
β) Ἐμμεσος ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως	82
4. Ἡ φορολογία	83
α) Φορολογία τοῦ εἰσοδήματος	83
β) Φορολογία τῆς ἀσφαλίσεως	84
γ) Φορολογία τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (δασμοί)	84
5. Χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν	84
6. Οἱ ἀσφαλειομεσίται	85
7. Ἡ πολιτικὴ τοῦ κράτους	87
α) Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ.	87
β) Ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ	87
γ) Ἡ εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ.	88
δ) Ἡ πολιτικὴ τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως	88
III. Κοινωνικοὶ παράγοντες	88
1. Ὁ ἔννομος ἐξαναγκασμὸς	88
2. Ὁ θεσμὸς τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων	89
3. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ τὸ ὕψος τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου	89
4. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ περιβάλλοντος	90
α) Αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι	90

β) 'Η διαφήμισις	90
γ) Αί δημόσιαι σχέσεις	91
§ 8. Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῆς ζητήσεως.	91

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Η ΤΙΜΗ

§ 9. 'Επιδρῶσαι θεωρίαι ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου	92
§ 10. 'Ο σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν.	92
I. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν μονοπωλίων	92
II. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν πολυπωλίων	96
1. Γενικά	96
2. 'Ισορροπία μεταξὺ τιμῆς καὶ ἀγορᾶς	97
3. 'Η αὐξομείωσις τῆς τιμῆς	99
III. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν ὀλιγοπωλίων. . .	101
1. Ἐννοια καὶ σκοπὸς	101
2. 'Ο σχηματισμὸς τῆς τιμῆς	102
α) Πολυπωλιακὴ σχέσις δυοπωλίων	103
β) 'Ολιγοπωλιακὴ σχέσις δυοπωλίων	104
§ 11. 'Ο σχηματισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου.	105
I. Γενικά	105
II. 'Ο ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου θεωρητικῶς.	106
III. 'Επιδρῶντες παράγοντες ἐπὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου	107
IV. 'Ο ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου εἰς τὴν πράξιν καὶ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ παροχῶν καὶ ἀντιπαροχῶν.	109
V. Αἱ διέπουσαι τὸ ἀσφάλιστρον ἀρχαί	111
1. 'Η ἀρχὴ τῆς δικαιοσύνης τοῦ ἀσφαλίστρου	113
2. 'Η ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἰσοδυναμίας.	113
3. 'Η ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀσφαλίστρου	114
§ 12. Κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῆς τιμῆς.	114

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

§ 13. 'Η δυσμενὴς θέσις τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.	115
I. 'Η ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλίστρων.	115
II. 'Η ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλίστρων κατὰ κλάδους ἀσφαλείας.	116
1. Κλάδος πυρὸς	118
2. » μεταφορῶν	119
3. » ἀτυχημάτων	119
4. » χαλάζης	120
5. » κτηνασφαλίσεως	121
6. » ζωῆς	121
III. 'Η ἀνάπτυξις τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς	121

IV. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀντασφαλίσεως	123
§ 14. Αἷτια τῆς δυσμενοῦς θέσεως τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς ΕΟΚ	125

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

§ 15. Ἀλλαγὴ τῆς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς.	127
I. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ προσπορισμοῦ κερδῶν.	127
II. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως.	128
1. Συστηματικὴ ὀργάνωσις τῶν πρακτορείων ἀσφαλίσεων	128
2. Δημιουργία ἱκανῶν ἀσφαλιστικῶν πρακτόρων	129
3. Διασφάλισις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀσφαλειομεσίτου	129
4. Ἀποφυγὴ ἀνταγωνιστικῆς ἀναμείξεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν εἰς τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν αὐτῶν	130
5. Ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων	130
6. Ἐπέκτασις τῶν συνδεδευσμένων ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων	131
7. Δικαίαι καὶ ταχεῖα καταβολὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποζημιώσεων	131
III. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ἀντασφαλίσεως	132
IV. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν ἐπενδύσεων κεφαλαίων	132
V. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἔναντι τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐταιρειῶν	133
§ 16. Συνένωσις τῶν μικρῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.	134
§ 17. Μείωσις τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζικῶν ἐταιρειῶν	136
§ 18. Νομιμοποιήσις τῆς de facto δραστηριότητος τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπέκτασις τῶν προνομίων ταύτης ἐπὶ θεμάτων ἀσφαλείων.	137
§ 19. Αὔξησις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἐταιρειῶν	138
§ 20. Ἐλεύθερος ἀνταγωνισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου	139
§ 21. Εἰσαγωγὴ τοῦ μέτρου τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως τῶν πλέον ἐπικινδύνων κλάδων ἀσφαλείας	139
§ 22. Ὁργάνωσις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων	139
I. Ὁργάνωσις τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας	140
II. Ὁργάνωσις τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας	141
1. Ὁργάνωσις τῆς διοικήσεως	141
2. Ὁργάνωσις τῆς ἀμοιβῆς τῶν παραγωγῶν	142
3. Ὁ καλῦτερος τρόπος ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς.	142
§ 23. Δημιουργία ἱκανῶν στελεχῶν	143
I. Ἀνάγκη δημιουργίας ἱκανῶν στελεχῶν	143
II. Λόγοι ἐπιβάλλοντες τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν	144
III. Προτεινόμενα μέτρα διὰ τὴν δημιουργίαν ἱκανῶν στελεχῶν	144
§ 24. Ἐπιστημονικὴ θεμελίωσις τῆς ἀσφαλίσεως.	145
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	147
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	151

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐννοια καὶ σκοπὸς τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀγορᾶς

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐφαρμογῆς ἑνὸς κοινωνικοῦ ἢ οἰκονομικοῦ θεσμοῦ ἐξαρτᾶται, κατὰ κύριον λόγον, ἐκ τῆς ἐκτάσεως, τῆς ποιότητος καὶ τῆς ἐν γένει κοινωνικοοικονομικῆς διαρθρώσεως ἢ ὀργανώσεως τῶν οἰκονομικῶν μονάδων (φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων) αὐτῆς, ὡς καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν φαινομένων μιᾶς ἐκάστης ἐθνικῆς οἰκονομίας, δηλονότι τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν.

Ἡ γνῶσις πάντων τῶν ἀνωτέρω εἶναι ἀποτέλεσμα ἐρεῦνης αὐτῶν τούτων τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν φαινομένων ἐντὸς τῶν πλαισίων μιᾶς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἴτε μακροοικονομικῶς εἴτε μικροοικονομικῶς, καὶ ἐπιτυγχάνεται δι' ἐνδελεχοῦς παρακολουθήσεως, μελέτης καὶ ἀναλύσεως τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τούτων. Ἡ γνῶσις αὕτη καθιστᾷ δυνατὴν τὴν πρόβλεψιν ἢ πρόγνωσιν τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ ἐφαρμοσθησομένου ἢ ἐφαρμοσθέντος θεσμοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ ἢ μὴ εἴτε τοῦ συνόλου τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας εἴτε τοῦ εἴδους μόνον τῶν ἀφορωσῶν εἰς τὸν θεσμὸν οἰκονομικῶν μονάδων. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ἔρευνα τῶν συναφῶν πρὸς τὸν θεσμὸν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν φαινομένων τυγχάνει ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη. Τὴν ἔρευναν ταύτην καλοῦμεν εἰς τὴν οἰκονομίαν «Ἐρευναν τῆς ἀγορᾶς». Μέλη δὲ τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἡ προσφορά, ἡ ζήτησις καὶ ἡ τιμή.

Ἡ ἔρευνα τῆς ἀγορᾶς, ἀναπτυχθεῖσα καὶ ἐφαρμοσθεῖσα ἀρχικῶς εἰς Η.Π.Α., ἐφαρμόζεται τελευταίως καὶ εἰς ἕτερα προηγμένα κράτη, τὰ ὅποια καὶ ἵδρυσαν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, εἰδικὰ Ἰνστιτοῦτα Ἐρεῦνης, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τοῦ κράτους αὐτοῦ καθ' αὐτοῦ (μακροοικονομία), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων (μικροοικονομία), ἢ ἐν γένει ἀνάπτυξις τῆς δραστηριότητος τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται πάλιν ἐκ τῆς ἐκτάσεως, τῆς ποιότητος καὶ τῆς διαρθρώσεως ἢ ὀργανώσεως τῶν κοινωνικῶν ἢ οἰκονομικῶν φαινομένων, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὰ μέλη τῆς ἀγορᾶς, δηλαδή τὴν προσφορὰν, τὴν ζήτησιν καὶ τὴν τιμὴν. Ὅσον ἐγγύτερον πρὸς τὰ πραγματικά περιστατικά ὁδηγεῖ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεῦνης, τόσον ἀσφαλέστερον καθίσταται τὸ πόρισμα (ἀποτέλεσμα) περὶ τῆς ἐπιτυχίας καὶ τόσον εὐχερέστερον χαράσσονται, μετὰ ταῦτα, αἱ ὁδοὶ πρὸς τὰ ληπτέα οἰκονομικὰ ἢ οἰκονομοτεχνικὰ

μέτρα ἑνὸς θεσμοῦ. Διότι, ὅπως ὁ ἱατρός, πρὸς διάγνωσιν μιᾶς ἀσθενείας, προβαίνει εἰς τὴν πλήρη ἐξέτασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τὴν, μετὰ ταῦτα, χορήγησιν τοῦ ἀναγκαιοῦντος διὰ τὴν ριζικὴν θεραπείαν τούτου φαρμάκου, οὕτω καὶ ὁ οἰκονομολόγος καὶ νομικὸς δεόν ὅπως γνωρίζῃ πλήρως τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ καὶ τὰ νοσογόνα αἷτια τοῦ θεσμοῦ, ἵνα δυνηθῇ, μετὰ ταῦτα, νὰ προτείνῃ καὶ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν θεραπείαν ἢ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται θεσμοῦ οἰκονομοτεχνικὰ ἢ νομικὰ μέτρα. Τοῦτο ὅμως ἐπιτυγχάνεται ἀποτελεσματικῶς σήμερον μόνον διὰ τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀγορᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

§ 1. Η ΑΓΟΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΘΕΩΡΙΑΝ

Ι. Έννοια καὶ ὁρισμὸς τῆς ἀγορᾶς

Ἄγορὰν λέγοντες ἐννοοῦμεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὸν κατὰ τινα χρονικὴν περίοδον συνήθη τόπον (γεωγραφικὸν χώρον) συγκεντρώσεως ἐμπορευμάτων καὶ ἐν γένει οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν ἢ ἐμπόρων (προσφορά), ἀφ' ἑνός, καὶ προσελεύσεως τῶν ἀγοραστῶν (ζήτησις), ἀφ' ἑτέρου, ἐνθα γίνεται ἡ σχετικὴ διαπραγματεύσις καὶ ἡ ἀγοραπωλησία τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (τιμὴ). Τοιοῦτοι τόποι εἶναι λ.χ. αἱ συνήθεις τοπικαὶ ἀγοραὶ (ἐβδομαδιαῖαι ἀγοραί, ἐμποροπανηγύρεις), αἱ ἐκθέσεις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (γεωργοκτηνοτροφικαὶ ἐκθέσεις, ἐκθέσεις ἔργων τέχνης, διεθνεῖς ἐκθέσεις) κ.λ.π.*

Ἄγορὰ ἐν συντομίᾳ εἶναι ὁ τόπος συναντήσεως τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ὡς καὶ διαπραγματεύσεως (διαμορφώσεως) τῆς τιμῆς. Ἡ προσφορά, ἡ ζήτησις καὶ ἡ τιμὴ ἀποτελοῦν τὰ τρία μέλη τῆς ἀγορᾶς, ἡ ἑκτασις τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ὁργανώσεως τῶν μελῶν τούτων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιδρῶντων παραγόντων.

* Σχετικῶς μὲ τὸν ὁρισμὸν τῆς ἀγορᾶς, ὑφίστανται διάφοροι ἀπόψεις τῶν ἐπιστημόνων.

Κατὰ τὸν *Stackelberg*¹ «ἀγορὰ θεωρεῖται τὸ νοητὸν σύνολον ὅλων τῶν περιπτώσεων ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως ἐνὸς ὁρισμένου ἀγαθοῦ ἐντὸς ὁρισμένης περιοχῆς καὶ καθ' ὁρισμένην χρονικὴν περίοδον».

Κατὰ *Karell*² ὡς ἀγορὰ χαρακτηρίζεται ἡ συνάντησις τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως.

Ὁ *Schneider*³, χαρακτηρίζει ὡς ἀγορὰν γενικῶς τὴν σύμπραξιν (σχέσιν) ἐνὸς κατὰ ποιότητα ὁρισμένου πράγματος (ἐμπόρευμα) ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν εἰς μίαν ὁρισμένην γεωγραφικὴν περιοχὴν καὶ χρονικὴν στιγμὴν.

1. *Stackelberg*, H. von : Grundlagen der theoretischen Volkswirtschaftslehre, Bern 1951, σ. 18.

2. *Karell* : Allgemeine Volkswirtschaftslehre, Heidelberg 1958, σ. 84.

3. *Schneider*, E. : Zur Kalkulation und Preisbildung auf unvollkommenen Märkten, Archiv 1948, 399 ff.

II. Μορφαι τῆς ἀγορᾶς

Κατὰ Schneider⁴, μορφή τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἡ μορφολογικὴ διάρθρωσις τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Ὁ ὁρισμὸς ὅμως οὗτος εἶναι πολὺ σύντομος. Μορφή τῆς ἀγορᾶς, κατ' ἐνδυνάμειον ἔννοιαν, εἶναι ὁ τρόπος διάρθρωσεως ἢ ὀργανώσεως τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ὡς καὶ ὁ τρόπος συνθέσεως τοῦ συνόλου τῶν διακριτικῶν αὐτῆς γνωρισμάτων, τὰ ὅποια προσδίδουν εἰς τὴν ἀγορὰν διαφορετικὴν ὄψιν, ὡς αὐτὴ ἐξετάζονται βάσει διαφορετικῶν κριτηρίων. Τοιαῦτα δὲ κριτήρια εἶναι ὁ ἀριθμὸς, ἡ συμπεριφορὰ (σχέσις) καὶ τὸ ἀντικείμενον τῶν συναλλασσομένων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κριτηρίων τούτων, ἡ ἀγορὰ χαρακτηρίζεται ὡς :

Ἐλευθέρα-περιορισμένη-κλειστὴ ἀγορά.

Πλήρης-ἐλλειπὴς ἀγορά.

Οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ-δημιουργικὴ-καταναλωτικὴ ἀγορά.

Ἦτοι :

1. Ἀγορὰ ἐλευθέρα—περιορισμένη—κλειστή

Μὲ κριτήριον τὸν ἀριθμὸν τῶν συναλλασσομένων εἰς τὴν ἀγορὰν προσώπων, ἔχομεν ἐλευθέραν-περιορισμένην-κλειστὴν ἀγορὰν.

α) Ἐλευθέρα ἀγορὰ (πολυπωλιακὴ).

Ἐλευθέρα καλεῖται ἡ ἀγορά, ὅταν, διὰ τὴν εἰς αὐτὴν προσέλευσιν τῶν φορέων τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, δὲν ἀπαιτεῖται οὐδεμίᾳ ἄδειᾳ κρατικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀρχῆς καὶ δὲν ὑφίσταται οὐδεὶς νομικὸς ἢ ἄλλος τις περιορισμὸς, τόσον διὰ τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν, ὅσον καὶ διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς μεταξὺ αὐτῶν τιμῆς. Τὰ μέλη ἐνταῦθα προσέρχονται ἐλευθέρως καὶ διαπραγματεύονται ἐπίσης ἐλευθέρως, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ⁵.

β) Περιορισμένη ἀγορὰ (ὀλιγοπωλιακὴ).

Περιορισμένη καλεῖται ἡ ἀγορά, ὅταν, διὰ τὴν εἰς αὐτὴν προσέλευσιν τῶν φορέων τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως ἢ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ ἀμοτέρων, ὑφίσταται νομικὸς ἢ ἄλλος τις περιορισμὸς. Οἱ οὕτω ὑφιστάμενοι ἢ

4. Schneider, E.: Einführung in die Wirtschaftstheorie, τ. II, Tübingen 1964, σ. 77. «Die monopolistische Struktur der Angebots- und Nachfrageseite eines Marktes bezeichnet man als Marktform».

5. Preiser, E.: Die Nationalökonomie heute, München 1961, σ. 49. Grossmann, M.: Der Versicherungsmarkt, in: Versicherungswirtschaftliches Studienwerk (V.W.S.W.), Studienplan B. II, σ. 149. Wöhe, G.: Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, 5. Aufl., Berlin-Frankfurt a. M. 1963, σ. 241. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. τ. II, 76.

τιθέμενοι περιορισμοί καθιστούν δυσχερή την προσέλευσιν τῶν φορέων τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ περιορίζουν, ὥς ἐκ τούτου, τὴν ἔκτασιν τῆς οἰκονομικῆς συναλλαγῆς ἐνὸς ἐκ τῶν δύο τούτων ἢ καὶ ἀμφοτέρων⁶.

γ) *Κλειστή ἀγορά (μονοπωλιακὴ ἀγορά).*

Κλειστή καλεῖται ἡ ἀγορά, ἡ ὁποία εἶναι πολὺ περιορισμένη, εἰς τὴν ὁποίαν δηλαδὴ ὑφίσταται αὐστηρὸς περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φορέων τῆς προσφορᾶς ἢ τῆς ζητήσεως ἢ ἀπαγορεύεται ἡ ὕπαρξις ἐτέρων φορέων πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἐνὸς (μονοπωλητῆς). Ἐνταῦθα, ὁμιλοῦμεν συνήθως περὶ κρατικῶν μονοπωλίων⁷. Δύναται ὅμως νὰ δημιουργηθῇ μονοπώλιον καὶ ὅταν πολλοὶ προσφορεῖς (πολυπωληταὶ) συμφωνοῦν ἀπὸ κοινοῦ, ἐπὶ σκοπῷ ἀποκλεισμοῦ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ αὐτῶν⁸.

2. *Ἀγορὰ πλήρης—ἐλλειπῆς*

Λαμβάνοντες πάλιν ὡς κριτήριον τὴν συμπεριφορὰν (τὴν σχέσιν) τῶν συναλλασσομένων, ἔχομεν πλήρη καὶ ἐλλειπῆ ἀγορὰν.

α) *Πλήρης ἀγορά.*

Πλήρης καλεῖται ἡ ἀγορά, ὅταν μεταξύ τῶν μεμονωμένων φορέων τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως δὲν ὑφίστανται διαφοραὶ ὡς πρὸς τὰς ὕλικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας (ὡς εἶναι λ.χ. ἡ οἰκονομικὴ καὶ χρηματικὴ ἱκανότης, ἡ θέσις τῆς ἐπιχειρήσεως, αἱ εἰδικαὶ γνώσεις κ.λ.π.). Ἐπίσης, ὅταν τὰ πρὸς ἀγοραπωλησίαν οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἐν γένει εἶναι τῆς αὐτῆς ποιότητος. Προσέτι, ὅταν, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀνωτέρω ἰσοτήτων, σχηματίζεται εἰς χρονικόν τι σημεῖον ἐνιαία τιμὴ⁹. Παρατηρεῖται, οὕτω, ἐνταῦθα μία ἐνιαία τάξις, μία ἰσότης εἰς τὴν ἀγορὰν. Ἐνεκα τούτου, χαρακτηρίζεται αὕτη καὶ ὡς ἀγορὰ τῆς ἰσότητος.

β) *Ἐλλειπῆς ἀγορά.*

Ἐλλειπῆς ἢ ἀνταγωνιστικὴ καλεῖται ἡ ἀγορά, ὅταν μεταξύ τῶν μεμονωμένων φορέων τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, δηλαδὴ τῶν πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν, ὑφίστανται διαφοραὶ μικρᾶς ἢ μεγάλης ἐκτάσεως, τόσον ὡς

6. Gutenberg, E.: Grundlagen der Betriebswirtschaftslehre, τ. II, 5. Aufl., Berlin - Göttingen-Heidelberg 1962, σ. 168.

7. Gutenberg, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 168. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 61. Wöhe, G.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 241. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 76.

8. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 61.

9. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 69. Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 148. Wöhe, G.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 328. Gutenberg, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 166.

πρὸς τὴν ὕλικήν καὶ ἠθικὴν δύναμιν τῶν φορέων, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν τιμήν. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, δὲ ν ὕ φ ί σ τ α τ α ι ἰ σ ό τ η ς τ ὶ ν μ ε λ ὶ ν εἰς τὴν ἀγοράν, ἡ δὲ τιμή, κατὰ συνέπειαν, δὲν σχηματίζεται ἐνιαία, ἀλλὰ διάφορος ¹⁰.

3. Ἀγορὰ οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ - δημιουργικὴ - καταναλωτικὴ

Μὲ κριτήριον τὸ ἀντικείμενον τῆς συναλλαγῆς τῶν μελῶν τῆς ἀγορᾶς, χαρακτηρίζεται αὕτη ὡς οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ-δημιουργικὴ-καταναλωτικὴ ἀγορά.

α) Οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ ἀγορά.

Ἡ οἰκονομικὴ ἢ κεφαλαιουχικὴ ἀγορὰ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξίσωσιν μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, ἐξ ἀπόψεως χρηματικῶν μέσων ἢ ἀξιῶν.

β) Δημιουργικὴ ἀγορά.

Ἡ δημιουργικὴ ἀγορὰ ἀποβλέπει εἰς τὴν δημιουργίαν κινητῶν καὶ ἀκινήτων περιουσιακῶν στοιχείων, τὴν ἐξεύρεσιν καὶ δημιουργίαν ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ὡς καὶ τὴν παροχὴν ὑπηρεσιῶν εἰς τρίτα πρόσωπα.

γ) Καταναλωτικὴ ἀγορά.

Ἡ καταναλωτικὴ ἀγορὰ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξίσωσιν τῆς οἰκονομικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως διὰ διαφόρων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν. Ἡ μορφή τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἐνδιαφέρει ἄμεσα τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν.

§ 2. Η ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

I. Ἐννῶια καὶ ὅρισμός τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς

1) Ἐ ν ν ὶ α : Ὡς ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν ἐθελουσίῳν οἰκονομικῶν σχέσεων μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, ἥτοι μεταξὺ μιᾶς ὁμάδος ἀτόμων προσφερόντων οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἢ ὑπηρεσίας (προσφορὰ) καὶ μιᾶς ὁμάδος ἀτόμων ζητούντων οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἢ ὑπηρεσίας (ζήτησις), ὁμάδων αἵτινες συναντῶνται «ἐθελουσίως» εἰς ἓν σημεῖον τόπου καὶ χρόνου. Τὸ σύνολον ἀκριβῶς τῶν σημείων τούτων συναντήσεως τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως εἰς μίαν χώραν ἢ ὀριακὴν γεωγραφικὴν περιοχὴν καὶ ἐντὸς μιᾶς ὀρισμένης χρονικῆς περιόδου, ὡς καὶ αἱ ἐλεύθεραι

10. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 69. Farny, D.: Versicherungsmärkte, Berlin 1961, σ. 26. Wöhe, G.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 239. Gutenberg, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 167. Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 148.

σχέσεις μεταξύ των μελών, καλούνται ασφαλιστική αγορά¹¹. Αί ως άνω σχέσεις έχουν άμέσως ή έμμέσως ως αντικείμενον τήν ασφάλισιν.

2) Ό ρ ι σ μ ό ς : Σχετικώς με τον όρισμόν τής ασφαλιστικής αγοράς, υπάρχουν πλείστοι διιστάμενοι απόψεις μεταξύ των έπιστημόνων :

Κατὰ Stackelberg¹², ασφαλιστική αγορά θεωρείται, ως ήδη έλέχθη άνωτέρω, τὸ νοητὸν σύνολον όλων τῶν περιπτώσεων αγοράς καὶ πωλήσεως ενός ώρισμένου αγαθοῦ εντός ώρισμένης περιοχῆς καὶ χρονικῆς περιόδου.

Ό Rohrbeck¹³, αντιθέτως, ως ασφαλιστικὴν αγοράν θεωρεῖ τήν εκ μέρους τῶν ασφαλιστικῶν εταιρειῶν δημιουργουμένην εκτασιν ασφαλίσσεων.

Κατὰ τήν έννοιαν τοῦ πρώτου όρισμοῦ, ασφαλιστικὴ αγορά εἶναι τὸ σύνολον τῶν εντός μιᾶς ώρισμένης χρονικῆς περιόδου κα γεωγραφικῆς περιοχῆς συνομολογουμένων αγοραπωλησιῶν οἰκονομικῶν αγαθῶν ἢ υπηρεσιῶν, ένθ, κατὰ τήν έννοιαν τοῦ δευτέρου όρισμοῦ, εἶναι τὸ αποτέλεσμα τῆς δραστηριότητος ἢ μὴ τῶν διοικήσεων τῶν ασφαλιστικῶν επιχειρήσεων. Ό πρώτος όρισμός θεωρεῖται ακριβέστερος καὶ εἶναι, ως εκ τούτου, ὁ επικρατέστερος σήμερον.

II. Προσδιορισμός τῆς ασφαλιστικῆς αγοράς

Ἡ έννοια τῆς ασφαλιστικῆς αγοράς ανάγεται εἰς τήν θεωρίαν τῆς οἰκονομικῆς κινήσεως (Kreislauftheorie), γίνεται δὲ αὕτη σαφέστερον αντιληπτὴ εἰς τὸ κατωτέρω παράδειγμα :

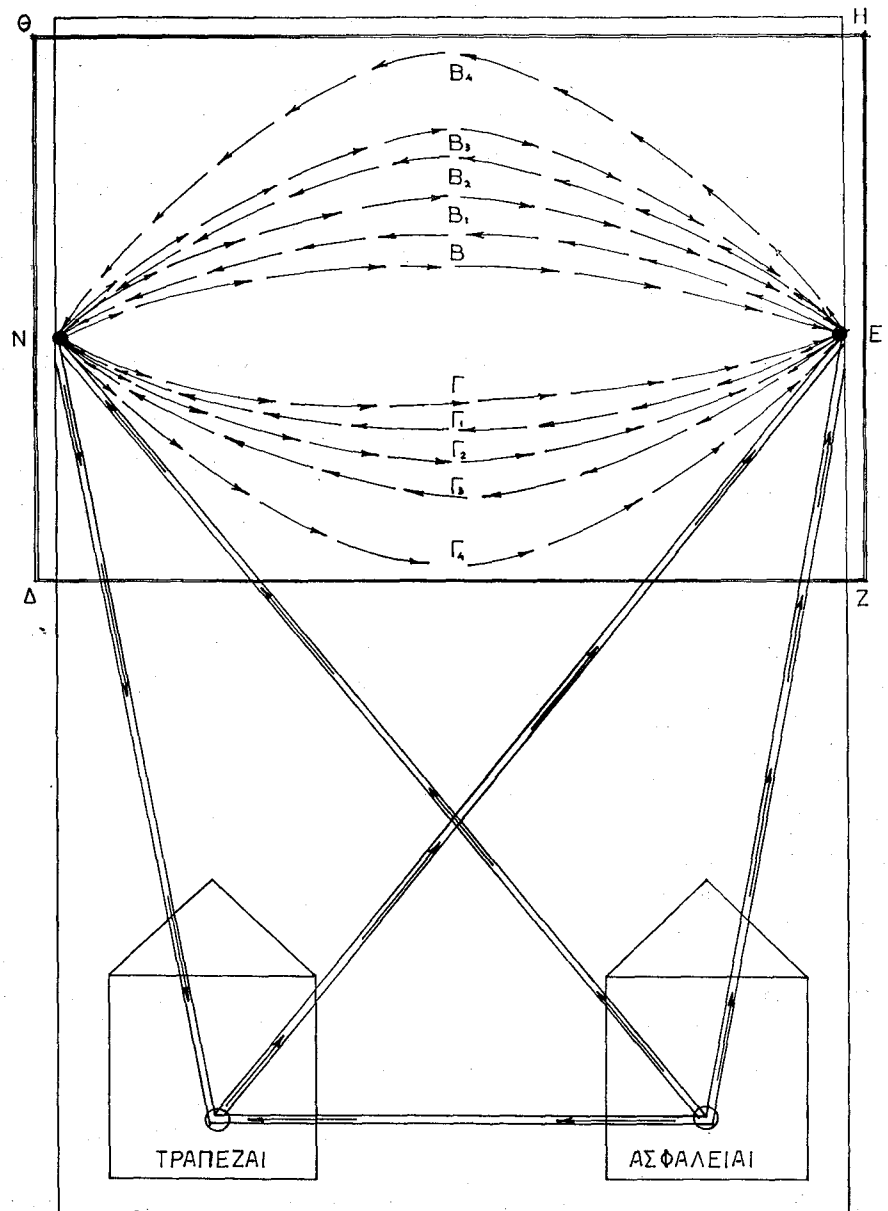
Ἡ ίδρυσις μιᾶς επιχειρήσεως παραγωγῆς οἰκονομικῶν αγαθῶν ἢ παροχῆς υπηρεσιῶν προϋποθέτει, ως εἶναι φυσικόν, τὸν συντελεστήν παραγωγῆς εργασίας, απασχόλησιν δηλαδὴ εργατικοῦ δυναμικοῦ¹⁴. Πρὸς τοῦτο, απαιτοῦνται εργατικαὶ χεῖρες κινούμεναι (Σχῆμα 1) ἀπὸ N (νοικοκυριά) πρὸς E (ἐπιχειρήσεις), ἥτοι κατὰ NBE. Ὡς ἀμοιβὴν διὰ τήν απασχόλησιν τῶν εργαζομένων, αἱ ἐπιχειρήσεις καταβάλλουν εἰς αὐτοὺς χρήματα κινούμενα κατὰ EBN. Οὕτω, δημιουργεῖται ἓνα κύκλωμα, ἥτοι διακίνησις εργατικοῦ δυναμικοῦ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀφ' ενός, καὶ χρημάτων ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις πρὸς τοὺς εργαζομένους, ἀφ' ἑτέρου. Ἐκ τῶν χρημάτων τούτων ἓν μέρος αποταμιεύεται (S) ὑπὸ τῶν εργαζομένων εἰς τὰ πιστωτικὰ ιδρύματα - Τραπεζας (A → T), τὰ δὲ υπόλοιπα διατίθενται πρὸς συντήρησίν των, διὰ τήν αγοράν δηλαδὴ καταναλωτικῶν καὶ ἐν γέ-

11. Lehrbuch des Versicherungswesens, Versicherungs-Akademie, Köln 1961, σ. 7.

12. Stackelberg, H. von : ένθ. άνωτ. σ. 18.

13. Rohrbeck, W. : H.D.B.W., τ. II, σ. 2099 (2. Aufl).

14. Pfeffer, Irring : Insurance and Economic Theory, Homewood Illinois 1956, σ. 73.

Σχῆμα 1

νει οίκονομικῶν ἀγαθῶν (C). Τὰ ἀγαθὰ ταῦτα προμηθεύονται οἱ ἐργαζόμενοι ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπανεισπράττουν (U), οὕτω, τὰ πληρωθέντα πρὸς τοὺς ἐργαζομένους χρήματα (NFE), διαθέτουν εἰς αὐτοὺς (EGN) οἰκονομικὰ ἀγαθὰ καὶ ἐπιτυγχάνουσαι (ὑπὸ ὁμαλᾶς προϋποθέσεις) ἐκ τῆς πωλήσεως ταύτης καὶ κέρδη (G)¹⁵. Οὕτω, δημιουργεῖται δεύτερον κύκλωμα $N \rightarrow T$, NFE καὶ EGN (Σχῆμα 1).

Ὡς γνωστόν, ὅμως, οἱ ἐπιχειρηματίαι, ἐπιτυγχάνοντες (θεωρητικῶς) τὰ ἀνωτέρω, δὲν ἀποταμιεύουν τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν κέρδη αὐτῶν, ἀλλὰ ἐπενδύουν συνεχῶς ταῦτα πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν των. Ἐπίσης, σκοπὸς τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων εἶναι ἡ δημιουργία ἐνὸς συνεχοῦς δοῦναι-λαβεῖν χρημάτων, τὸ ὁποῖον ἐπιτυγχάνουν διὰ τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν παραγωγικῶν οἰκονομικῶν κλάδων καὶ δὴ τῆς βιομηχανίας, τὴν ὁποίαν χρηματοδοτοῦν ἐκ τῶν διαφόρων ἀποταμιεύσεων ($N \rightarrow T$). Οἱ ἐπιχειρηματίαι τὰς χρηματοδοτήσεις ταύτας τῶν Τραπεζῶν, ὁμοῦ μετὰ τῶν κερδῶν, τὰ ὁποῖα οὗτοι ἐπέτυχον διὰ τῆς παραγωγῆς καὶ πωλήσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, τοποθετοῦν εἰς νέας ἐπενδύσεις. Αὗται ἐπιταχύνουν ἔτι περαιτέρω τὸν ρυθμὸν ἀπασχολήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ πωλήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ χρήματος (ὡς λ.χ. καταβολὴ ἀμοιβῶν, ἀποταμίευσις, κατανάλωσις, παραγωγή, ἀπασχόλησις κ.λ.π.), τὸ δὲ κύκλωμα τῆς οἰκονομίας ἐκτείνεται καὶ ἐπιταχύνεται ὁλονέν καὶ περισσότερον¹⁶. Ἡ κυκλικὴ ὅμως αὕτη διακίνησις, ἀνθρώπων καὶ οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, δυνατόν νὰ ἀνακοπῇ ἢ νὰ διακοπῇ τῇ ἐπελεύσει πολυαριθμῶν φυσικῶν καὶ τεχνικῶν κινδύνων (ὡς λ.χ. ἀσθένεια, ἀτύχημα, θάνατος, καταστροφαί, κλοπαί, διαρρήξεις, πυρά, θεομηνίαι κ.λ.π.), μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀνακοπὴν ἢ τὴν διακοπὴν τοῦ ρυθμοῦ τῆς παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς κυκλοφορίας οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ χρήματος, ἢ ὁποῖα ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν δημιουργίαν ἀνεργίας εἰς βάρος τοῦ συνόλου καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας.

Χάριν διατηρήσεως ὅμως ἐνὸς σταθεροῦ ρυθμοῦ εἰς τὴν οἰκονομικὴν κίνησιν, ἔρχεται ἡ ἀσφάλις, ὡς προστάτης καὶ ἀρωγός, ἢ ὁποῖα, διὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ὑπόσχεται τὴν ἀποκατάστασιν πάσης προσγενομένης εἰς τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα ζημίας, τόσον εἰς τὰ νοικοκυριά (N) ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις (E), καὶ ἐπιτείνει, διὰ τῆς ὑποστηρίξεώς της, ἔτι περαιτέρω τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς κυκλοφορίας. Ἐν περιπτώσει ἐπελεύσεως κινδύνων, ἀποκαθιστᾷ πλήρως τὰς ὑπ' αὐτῶν προκαλουμένης ζημίας ($A \rightarrow N$, $A \rightarrow E$) καὶ πληροῖ ἀμέσως τὰ δημιουργούμενα κενά, ἐπιτυγχάνουσα οὕτω τὴν διατήρησιν ἐνὸς σταθεροῦ

15. Plege-Linhard : Das System der Verkehrswirtschaft, Tübingen 1964, σ. 37.

16. Schneider, E. : ἐνθ. ἀνωτ., τ. I, σ. 3.

ρυθμού της κυκλοφορίας οικονομικών αγαθών, χρήματος, απασχολήσεως κ.λ.π. Προσέτι, ή ασφάλις χρηματοδοτεί τούς παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας ($A \rightarrow E$), άμέσως μὲν διὰ τῶν ιδίων αὐτῆς κεφαλαίων, έμμέσως δὲ διὰ τῶν πιστωτικῶν ιδρυμάτων ($A \rightarrow T$), εἰς τὰ ὁποῖα καταθέτει αὐτὴ τὰ χρηματικά της μέσα καὶ μετὰ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται εἰς ἕν διαρκές δοῦναι-λαβεῖν, ένισχύουσα οὕτω τὴν χρηματοδοτικὴν αὐτῶν ἱκανότητα. Διὰ τοῦ άνωτέρω τρόπου, προσδιορίζεται ἡ ασφαλιστικὴ ἀγορὰ καὶ ἐρμηνεύεται ἕν συντομίᾳ ὁ διαδραματιζόμενος ὑπὸ τῆς ασφαλίσεως ρόλος εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἔθνικῆς οικονομίας μιᾶς ἐκάστης χώρας. Τὰ νοητὰ σημεῖα ὅλων τῶν οικονομικῶν σχέσεων (διαπραγματεύσεων), τὰ κείμενα εἰς τὴν περιοχὴν μεταξὺ ΔΖΗΘ, εἶναι ἡ ασφαλιστικὴ ἀγορὰ. Συνεπῶς, ὅσον ἡ οικονομικὴ κίνησις ἐπιταχύνεται, τόσον περισσότερον καὶ ἡ ασφαλιστικὴ ἀγορὰ διευρύνεται.

III. Γνωρίσματα τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς

1. Περιορισμοὶ τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς

Ἡ ἔννοια τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι μία γενικὴ ἔννοια, ἡ ὁποία ὑποδηλοῖ τὸ σύνολον τῶν συναπτομένων οικονομικῶν σχέσεων εἰς μίαν χώραν ἢ περιοχὴν γενικῶς. Ἐν τούτοις, ὑφίστανται ἑνταῦθα περιορισμοὶ τῆς ἔννοιας ταύτης :

α) Ἐλευθέρων σχέσις : Ἀνωτέρω ἐκάμαμεν μνείαν περὶ «ἐθελουσίων σχέσεων». Ὁ ὅρος οὗτος περιορίζει τὴν ασφαλιστικὴν ἀγορὰν μόνον ἑντὸς τῶν πλαισίων τῶν «ἐλευθέρων» οικονομικῶν σχέσεων μεταξὺ ασφαλιστῶν καὶ ἡσφαλισμένων, ἀποκλείων οὕτω τὰς ἀναγκαστικὰς τοιαύτας¹⁷. Ἐνίστε ὑπάρχουν κλάδοι τῆς ασφαλίσεως ἢ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλίζονται εἴτε ἀναγκαστικῶς, δυνάμει τῶν κειμένων νόμων τῆς πολιτείας, διὰ τῶν ὁποίων ὁρίζεται καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑποχρεωτικῆς ταύτης, ἄνευ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τῶν ἡσφαλισμένων, ασφαλίσεως, εἴτε ἀναγκαστικῶς μὲν ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ασφαλίσεως, ἀλλὰ ἐλευθέρως ὡς πρὸς τὴν σύναψιν ἢ μὴ ταύτης, λόγῳ τῆς δημιουργίας ἑνὸς μονοπώλιακοῦ συγκροτήματος εἰς τὴν ἀγορὰν, ὡς τοῦτο συμβαίνει κυρίως εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀνατολικοῦ μπλόκ¹⁸. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς ὑποχρεωτικῆς ασφαλίσεως, δὲν ὑφίσταται ασφαλιστικὴ ἀγορὰ, διότι δὲν ὑπάρχει «ἐλευθέρα» σχέσις μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, ἡ δὲ τιμὴ σχηματίζεται κατ' ἐλευθέραν βούλησιν τοῦ ἀρμοδίου κρατικοῦ φορέως.

β) Ἀὐτὰσφάλις : Ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ δὲν ὑφίσταται ἐπίσης

17. Rohrbeck, W. : Versicherungszwang und Versicherungsfreiheit, in : Versich. Archiv 1942/43 (ff. 538).

18. Kounecq : Die Monopolisierung als Versicherungswirtschaft.

εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτασφαλίσεως, τῆς δημιουργίας δηλαδή ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως εἰδικῶν ἀποθεματικῶν πρὸς κάλυψιν ἐνδεχομένων ζημιῶν, διότι οἱ φορεῖς τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ταυτίζονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ προσωποῦν¹⁹.

γ) Ἀντασφάλις: Τέλος, δὲν ὑπάρχει ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀντασφαλίσεως. Ἡ ἀντασφάλις, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον αὐτῆς τὴν ἀσφάλισιν τῶν ἤδη συναπτομένων ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων, παρουσιάζει ἰδιάζουσαν μορφήν, διότι δὲν ἐπιχειρεῖ αὐξήσιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων ὡς ἡ πρωτασφάλις²⁰. Ἐνταῦθα, ὑπάρχει ἀντασφαλιστικὴ ἀγορὰ, ἐνθα ὑφίσταται ἀνταγωνισμὸς τῶν ἀντασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων παρὰ τῶν πρωτασφαλιστικῶν τοιούτων τῶν ἐλευθέρων χωρῶν. Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὰ στενὰ πλαίσια τῆς πρωτασφαλίσεως ὅλων τῶν κλάδων καὶ εἰς ὅ,τι μένει ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως.

2. Περιεχόμενον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς

Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὡς ἐνιαία ἀγορὰ, διότι δὲν ὑφίσταται ὡς τοιαύτη. Εἰς τὴν πραγματικότητα, συνιστᾶται αὕτη ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν ἐντὸς μιᾶς ὀρισμένης γεωγραφικῆς περιοχῆς καὶ χρονικῆς διαρκείας διαφόρων μικρῶν ἀγορῶν κατὰ κλάδον ἀσφαλείας καὶ κατὰ παροχὴν ἀσφαλίσεως, ὡς αἱ ἀσφάλειαι κοινοκυριῶν, ὀχημάτων, μηχανῶν, μεταφορῶν, πυρὸς κ.λ.π.²¹.

Τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ πεδίον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι ἀρκετὰ εὐρέα. α) Αὕτη ἀναφέρεται κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων, τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκην ἀσφαλίσεως, ὡς καὶ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀνάγκης ταύτης (ζήτησις). β) Ἐπίσης, εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων (προσφορά), τὰ κεφάλαια καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν ἰσχύιν. γ) Ὅμοίως, ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπογραφομένων, ἐντὸς μιᾶς χρονικῆς περιόδου, ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων, τὸ ὕψος τῆς συναφθείσης ἀσφαλιστικῆς ἀξίας, τὴν διάθεσιν συνάψεως ἀσφαλίσεως ἐκ μέρους τῶν φορέων τῆς ζητήσεως (ἀσφαλιστικὴ συνειδήσις), ὡς καὶ τὸν τρόπον διαπραγματεύσεως τῆς ἀσφαλίσεως (τιμὴ)²². δ) Ἐν συνεχείᾳ, ἀναφέρεται εἰς τὴν διακί-

19. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 17.

20. Hax, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 32.

21. Möller, H.: Das Konkurrenzsystem im Versicherungswesen, in: Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik, τ. 159 (Jahr 1944), σ. 31.

22. Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 142.

νησιν ἀνθρώπων καὶ κυκλοφορίαν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ τὴν καθόλου διαμόρφωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀσφάλισιν. ε) Τέλος, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν κίνησιν, τὰς οἰκονομικὰς συνεπείας ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων, τὰς ἀσφαλιστικὰς περιπτώσεις (ζημίας), τὰ εἰσπραχθέντα ἀσφάλιστρα καὶ τὰς καταβληθείσας ἀποζημιώσεις. Οὕτω, τὸ σύνολον πάντων τῶν ἀνωτέρω συνιστοῦν τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν²³.

IV. Μορφαὶ ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς

Ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις συναντῶνται, ὡς γνωστόν, ἐλευθέρως, ἐκτὸς τακτοῦ τόπου καὶ χρόνου. Δύνανται ὅμως αὗται νὰ συναντῶνται καὶ εἰς ἓνα ὀρισμένον τόπον καὶ χρόνον καὶ κατὰ μίαν ἱεραρχημένην τάξιν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁμιλοῦμεν περὶ ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς. Τύποι ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν, οἱ ἀσφαλειομεσίται, οἱ ἀσφαλιστικοὶ σύνδεσμοι καὶ τὰ Pool ἀσφαλίσεων.

1. Τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν

Ἰδανικότερα περίπτωσις ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν (ᾧρα σελὶς 84)²⁴. Τὸ πλεονέκτημα ταύτης συνίσταται εἰς τὴν συγκέντρωσιν καὶ τὴν διαφάνειαν τῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ τῆς. Ἡ τοπικὴ καὶ χρονικὴ αὕτη συγκέντρωσις τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως εἰς ἓνα καὶ μόνον τόπον καὶ καθ' ὀρισμένην χρονικὴν στιγμὴν διευκολύνει τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως καὶ συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς τιμῆς (ἀσφαλίστρου) καὶ τὴν συνομολόγησιν τῶν ἀσφαλίσεων²⁵. Χαρακτηριστικὴν περίπτωσιν τοιοῦτου εἴδους ὀργανωμένης ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἀποτελοῦν σήμερον οἱ Ἀλόυδς τοῦ Λονδίνου καὶ τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν τοῦ Ἀμβούργου, τῆς Βρέμης καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης.

23. Lehrbuch des Versicherungsmarktes, Versicherungsakademie, Köln 1961, σ. 7.

24. Buchner, Fr.: Grundriss der Versicherungsgeschichte, in: V.W.S.W: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2300. Gürtler, M.: Die Einführung in die Betriebswirtschaftslehre der Versicherung, Stuttgart 1964, σ. 31. Mahr, W.: Die Einführung in die Versicherungswirtschaft, Berlin 1951, σ. 326. Handbuch des Versicherungswesens (H.d.V.), Darmstadt 1958 (ᾧρα Börsen). Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 156. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 25.

25. Mahr, W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 325. Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 156, Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 25.

2. *Οί ασφαλειομεσῖται*

Ἐτερον τύπον ὀργανωμένης ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἀποτελοῦν οἱ ασφαλειομεσῖται (ᾄρα σελ. 85). Οὗτοι, ἐγγὺς ὄντες τῶν πραγμάτων, κατορθώνουν ἐνίοτε νὰ συγκεντρώσουν πληθὺν ὅλην περιπτώσεων, μεγίστης ἐκτάσεως, κινδύνων, τὰς ὁποίας καὶ προσφέρουν εἰς τὰς ασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις πρὸς κάλυψιν. Οὕτω, λόγῳ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ασφαλειῶν εἰς ὀρισμένα μόνον πρόσωπα, δημιουργεῖται ἐν εἶδος ὀργανωμένης ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς²⁶, δι' ἧς διευκολύνεται σημαντικῶς ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις.

3. *Οἱ ασφαλιστικοὶ σύνδεσμοι*

Ἐτέρα μορφή ὀργανωμένης ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, παραπλησία τῆς τῶν ασφαλειομεσῖτων, εἶναι οἱ ασφαλιστικοὶ σύνδεσμοι τῶν ασφαλιστῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ἡσφαλισμένων. Καὶ ἐνταῦθα, ὑφίσταται συγκέντρωσις τῶν κινδύνων καὶ τηρεῖται ἱεραρχημένη τάξις, χαρακτηριστικαὶ ἀμφότεραι τῆς ὀργανωμένης ἀγορᾶς.

4. *Τὰ Pool ἀσφαλίσεων*

Τὰ Pool εἶναι ἐνώσεις πρωτασφαλιστῶν καὶ ἀντασφαλιστῶν, ἐπὶ σκοπῷ ἀντιμετωπίσεως τῶν ασφαλιστικῶν περιπτώσεων ἀπὸ κοινοῦ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν, δίκην ἀμοιβαίας ἀντασφαλίσεως, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν μορφὴν τῆς ἀμοιβαίας πρωτασφαλίσεως. Τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται βάσει τῶν τιθεμένων κατὰ τὴν ἰδρυσιν τῶν ἐνώσεων τούτων ὅρων. Τοιαῦται ἐνώσεις (Pool) συγκροτοῦνται κατὰ τῶν κινδύνων ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, τῶν κινδύνων τοῦ διαστήματος κ.λ.π.²⁷. Τὰ Pool, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, συμβάλλουν τὰ μέγιστα εἰς τὴν δημιουργίαν ὀργανωμένης ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, διότι συγκεντροῦνται εἰς ὀρισμένον τόπον (κατάστημα) καὶ τηροῦν ἱεραρχημένην καὶ πειθαρχημένην τάξιν.

26. Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 155. H.d.V.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2362. Mannes-Lexinon, Berlin 1930, σ. 30. H D.B.W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 5928.

27. Mahr, W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 253. Pfeiffer, I.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 58. Wilke - Drucker-Elle: Versicherungslehre, Bad Hombol und Berlin 1954, σ. 344. Müller-Lutz, H.L.: Versicherungslehre, Berlin-Bonn-Zurich 1961, σ. 223.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ

§ 3. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

I. Ἐννοια καὶ ἀντικείμενον τῆς προσφορᾶς

Προσφορὰ γενικῶς εἰς τὴν οἰκονομίαν εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων καὶ ἐπὶ κέρδει προώθησις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχὴ ὑπηρεσιῶν εἰς τρίτα πρόσωπα πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Ἀντικείμενον, συνεπῶς, τῆς προσφορᾶς εἶναι τὰ οἰκονομικὰ ἐν γένει ἀγαθὰ (ὥς λ.χ. καταναλωτικά, παραγωγικά ἀγαθὰ κ.λ.π.) ἢ ἡ παροχὴ ὑπηρεσιῶν (ὥς λ.χ. πίστωσις, μεταφορὰ, ἀσφάλεια κ.λ.π.). Ἀντικείμενον δὲ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστῶν παροχὴ ἀσφαλιστικῆς προστασίας εἰς τρίτα πρόσωπα (ιδιώτας, ἐπιχειρήσεις).

II. Φορεῖς τῆς προσφορᾶς

1. Ἐννοια καὶ σκοπὸς

Φορεῖς τῆς προσφορᾶς εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν εἶναι τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν καὶ νομικῶν ἐκείνων προσώπων, τὰ ὅποια ἔχουν κατὰ νόμον ὥς κύριον αὐτῶν ἐπάγγελμα τὴν παροχὴν ἀσφαλίσεων εἰς τρίτα πρόσωπα. Τοιοῦτοι φορεῖς δύνανται νὰ εἶναι ιδιώται, ἑταιρεῖαι καὶ αὐτὸ τὸ κράτος.

Ἡ προσπάθεια τῶν φορέων τούτων συνίσταται εἰς τὴν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων, διότι οἱ φορεῖς οὔτοι, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων (ζημιῶν), στηρίζονται εἰς τὸν νόμον τῶν μεγάλων ἀριθμῶν, ὅστις ἀποτελεῖ δι' αὐτοὺς τὸν «γνώμονα» διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἀσφαλιστρῶν καὶ τῶν ζημιῶν.

Βάσει τοῦ νόμου τούτου, ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων, τόσον μικροτέρα καθίσταται σχετικῶς ἡ πιθανότης ἐπελεύσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς περιπτώσεως. Τοῦτο ἀκριβῶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀποτροπὴν τῶν κινδύνων, οἱ ὅποιοι καὶ ἐξισοῦνται διὰ τῆς ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστῶν συστηματικῆς κατατάξεως αὐτῶν καθ' ὁμάδας καὶ καθ' ὁμοιογένειαν.

2. Νομικαὶ μορφαὶ τῶν φορέων ἀσφαλίσεων

Νομικὴ μορφή τῶν φορέων τῆς ἀσφαλίσεως καλεῖται ὁ τρόπος νομικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὀργάνωσός αὐτῶν. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη ἀκολουθεῖ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τοὺς κανόνες τοῦ ἐμπορικοῦ ἰδίου δικαίου μιᾶς ἐκάστης πολιτείας. Αἱ σπουδαιότεραι νομικαὶ μορφαὶ τῶν φορέων ἀσφαλίσεων εἶναι :

α) Οἱ ἀσφαλισταὶ-ἄτομα,

β) αἱ ἀνώνυμοι ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι,

γ) αἱ ἐταιρεῖαι ἀμοιβαιότητος ἢ ἀλληλοασφαλιστικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ

δ) αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι ἢ ἀσφαλιστικοὶ ὀργανισμοὶ δημοσίου δικαίου.

Αἱ μορφαὶ αὗται εἶναι σήμερον αἱ πλέον διαδεδομέναι εἰς τὰ πλεῖστα τῶν κρατῶν καὶ παρ' ἡμῖν.

3. Τὸ μέγεθος τῶν φορέων

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φορέων ἀσφαλίσεων εἶναι διάφορος ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν, τὸ δὲ μέγεθος αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν εἰς τὴν χώραν ἢ τὴν περιοχὴν ταύτην ὑφισταμένων πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν (δρα σελ. 67). Δέον, κατὰ συνέπειαν, ὅπως λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἐνταῦθα οὐχὶ μόνον ὁ ἀριθμὸς τῶν φορέων ἀσφαλίσεων, ὅστις ἀριθμὸς δηλοῖ ἐν προκειμένῳ ἀπλῶς μίαν σχέσιν πρὸς τὰ ἀσφαλιστικὰ ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα, ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης ἢ ἡ οἰκονομικὴ ἀντοχὴ αὐτῶν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου.

III. Οἱ φορεῖς τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως ἐν Ἑλλάδι

Συμφώνως πρὸς τὴν κειμένην ἐλληνικὴν νομοθεσίαν (Ν. 1023/17, ἄρθρον 2), ἅπασαι αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι καὶ ἐφ' ἑξῆς ἰδρυόμεναι ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις λειτουργοῦν ὑπὸ μορφὴν ἀνωνύμου ἐταιρείας, μολον-ὅτι αἱ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν εἶναι πρῶσωποπαγεῖς. Ἐξαιρέσεις προβλέπονται ὡς πρὸς τοὺς μεσίτας τῶν Ἀλδούδς καὶ τὰς ἀντασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐταιρεῖαι ἀμοιβαιότητος ἢ ἀλληλοασφαλιστικοὶ ὀργανισμοὶ δὲν προβλέπονται ὑπὸ τοῦ Νόμου.

Ὁ Νόμος κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἀσφαλείας πραγμάτων καὶ ἀσφαλείας ζωῆς. Παρὰ τὴν διάκρισιν ὅμως ταύτην, ἰσχύει τὸ πολυκλαδικὸν σύστημα, ἥτοι ἡ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας ἄσκησις πλειόνων κλάδων ἀσφαλείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν παρατηρεῖται εἰς πλεῖστα τῶν κρατῶν. Συμμετοχὴ τῶν ἠσφαλισμένων καὶ εἰς τὰ κέρδη τῶν ἐπιχειρήσεων δὲν προβλέπεται ὑπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας*.

Ἐν ἔτει 1966, ἐλειτουργοῦν ἐν Ἑλλάδι 126 φορεῖς τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως. Ἐξ αὐτῶν, 107 ἐλειτουργοῦν ὑπὸ μορφὴν ἀνωνύμου ἀσφαλιστικῆς

εταιρείας, 2 υπό μορφήν ασφαλιστικής εταιρείας ή ασφαλιστικού οργανισμού δημοσίου δικαίου (Α.Τ.Ε., Ο.Γ.Α.) και 17 ως μεσΐται των Αλλόυδς. Ούτω, έν σχέσει πρὸς τὸν ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀντιστοιχοῦν 67 χιλ. κάτοικοι ἀνὰ ασφαλιστικὴν ἐταιρείαν (εἰς Ἑλβετίαν ἀντιστοιχοῦν 57 χιλ. κάτοικοι καὶ εἰς Γερμανίαν 65 χιλ. κάτοικοι ἀνὰ ασφαλιστικὴν ἐταιρείαν). Ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν 126 φορέων ἀσφαλίσεως κρίνεται, καθ' ἡμᾶς, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν στενῶν πλαισίων τῆς ἑλληνικῆς ἀσφαλι-

* Ἡ ἰσχύουσα ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως νομοθεσία

Α' Ἡ καθ' αὐτὴ νομοθεσία περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως

1. Ν. 1023/17 «περὶ ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἀσφαλίσεως». Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ νόμου τούτου εἶναι τὰ κάτωθι :

Ἡ ἰδιωτικὴ ασφαλιστικὴ ἐπιχείρησις ἐν Ἑλλάδι διέπεται κατὰ βάσιν ὑπὸ τοῦ νόμου 1023/17, ὡς οὗτος ἐκωδικοποιήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου 1920 Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 243, τεῦχος Α') καὶ ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως. Ὁ νόμος οὗτος ρυθμίζει κατὰ βάσιν τὴν ὅλην ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως. Ὅρίζει δὲ τὸσον τὰς προϋποθέσεις καὶ τὸν τρόπον ἰδρύσεως τῶν ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν ἐταιρειῶν, ὅσον καὶ τὸν τρόπον λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως αὐτῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς προβλεπομένης ποινὰς διὰ τὴν παράβασιν τῶν κανόνων.

2. Ὁ. Κ.Ν. 2190/20 «περὶ ἀνωνύμων ἐταιρειῶν», Ν.Δ.4237/62 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Ν. 2190/20», Β.Δ. 174/30 Μαρτίου 1963 (Φ.Ε.Κ. 37, τεῦχος Α'). Βάσει τοῦ νόμου τούτου ρυθμίζονται :

α) Αἱ προϋποθέσεις συντάξεως τοῦ καταστατικοῦ τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, τὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν, ὡς καὶ τὸ ὕψος τῶν μετοχῶν καὶ τὸ ὕψος τῶν κεφαλαίων.

β) Ἡ διοίκησις τῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἥτοι ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μετόχων, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, αἱ ἀρμοδιότητες καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ τρόπος λήψεως ἀποφάσεων τῶν Σωμάτων ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐταιρείας.

γ) Ὁ ἐλεγχος ἐπὶ τῶν πράξεων τῆς διοικήσεως τῶν ἐταιρειῶν.

δ) Ὁ τρόπος τῆς λογιστικῆς διαχειρίσεως.

ε) Ἡ κρατικὴ ἐποπτεία καὶ αἱ διὰ τὰς παραβάσεις τῶν κανόνων ἐπιβληθησόμεναι ποιναί.

3. Ὁ νόμος 3190/55 «περὶ ἐταιρειῶν περιορισμένης εὐθύνης» (ἄρθρον 52).

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἁρθροῦ 52 τοῦ Ν.3190/55, ρυθμίζεται τὸ κατώτερον ὄριον τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῶν ἀνωνύμων ἐταιρειῶν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου δραχ., ὁλοσχερῶς καταβεβλημένου κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐταιρείας. Ἐξαίρεσις προβλέπεται διὰ τὰς λειτουργούσας ἤδη κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀνωτέρω νόμου ἐταιρείας, αἵτινες ἠδύναντο νὰ καταβάλουν τὸ ποσὸν τοῦτο σταδιακῶς, ἥτοι 250.000 δραχ. ἀνὰ ἕν ἑκαστον ἔτος.

4. Ὁ Α.Ν. 2161/39 «περὶ ἰδρύσεως Ἀντασφαλιστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἑλλάδος».

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τούτου, ἰδρύθη ἐν ἔτει 1940 τὸ Ἀντασφαλιστικὸν Ἰδρυμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἀνάληψιν ἀντασφαλίσεως ἀνερχομένης ὑπο-

στικής αγοράς, ως υπερβολικός. Έπακόλουθον τούτου είναι ο μέγας ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών, όστις οδηγεί ένιότε εις την παρατηρουμένην συχνάκις παρ' ήμιν κρίσιν του θεσμού τής ιδιωτικής ασφάλισως.

χρεωτικώς εις 50 % επί πάσης συναπτομένης εν Ελλάδι εκ μέρους των ασφαλιστικών εταιρειών ασφάλισως. Το εν λόγω όμως Ίδρυμα κατηργήθη μετά παρέλευσιν έτους διά του Α.Ν.403/41 και έπαυσεν ήδη λειτουργούν. Ο τελευταίος ούτος νόμος εκ μιᾶς μὲν πλευρᾶς κατήργησε τὸ ἐν λόγω Ίδρυμα, ἐξ ἄλλης δὲ τοιαύτης ἐθέσπισεν, ἐν ἄρθρῳ 6 αὐτοῦ, κανόνα «περὶ καθορισμοῦ τῶν τιμολογίων ἀσφαλιστρῶν».

5. Ὁ Ἀστικός Κώδιξ εἰς διαφόρους διατάξεις, ἰδίᾳ εἰς τὰς διατάξεις περὶ ἀστικής εὐθύνης καὶ παραγραφῶν.

6. Ἐτερα βασικά νομοθετήματα εἶναι :

α) Τὸ Π.Δ. τῆς 19ης Ἰανουαρίου 1926 «περὶ ἀσκήσεως τοῦ κλάδου τῆς κεφαλαιοποιήσεως παρὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν».

β) Τὸ Ν.Δ. 403/18/20 Αὐγ. 1941 «περὶ καταργήσεως τοῦ Ἀντασφαλιστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἑλλάδος».

γ) Τὸ Ν.Δ. 1341/1942 «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 403/1941 «περὶ καταργήσεως τοῦ Ἀντασφαλιστικοῦ Ἰδρύματος Ἑλλάδος».

δ) Τὸ Ν.Δ. 112/1946 «περὶ καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐγγυήσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων».

ε) Τὸ Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 32/27-2-1947 «περὶ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῶν συνιστῶντων τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον καὶ τὴν ἀσφαλιστικὴν τοποθέτησιν».

στ) Οἱ νόμοι Γ.Π.Ν./1911 «περὶ ἀστικής εὐθύνης» καὶ Ν. 551/14 «περὶ εὐθύνης ἐξ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων».

ζ) Τὸ Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 116/τῆς 8 Αὐγούστου 1959 «περὶ ἀυξήσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐγγυήσεως τῶν ἰδρυθισομένων καὶ ἐγκατασταθισομένων ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν».

Β' Τὸ δίκαιον τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων

Αἱ ἀσφαλιστικαὶ συμβάσεις στηρίζονται εἰς τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον, τὸν Ναυτικὸν Κώδικα καὶ τὸν Ἀστικὸν Κώδικα. Ὁ Ἐμπορικὸς Νόμος (Ν.Γ.Ψ.Ι.) τῆς 17ης Ἀπριλίου 1910 ἰσχύει διὰ τὰς χερσαίας ἀσφαλίσεις (ἄρθρα 189 - 225), ὁ δὲ Ναυτικὸς Κώδιξ, Ν. 3816/1958 (ἄρθρα 219 - 297) ἰσχύει διὰ τὰς θαλασσίας τοιαύτας. Ὁ τύπος τῶν συμβάσεων στηρίζεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συμβάσεως κατὰ τὸν Ἀστικὸν Κώδικα.

Γ' Συναλλακτικὴ νομοθεσία

1. Ὁ Ν.5422 τῆς 26/26 Ἀπριλίου 1932 «περὶ ἀναστολῆς τῆς ὑποχρέωσως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς καὶ ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλάγματος».

2. Ὁ Ν. 5552/32 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. 5422/32 περὶ ἀναστολῆς τῆς ὑποχρέωσως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς καὶ ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλάγματος».

3. Α.Ν.800/37 «περὶ προστασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος, ὡς καὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰς ἀσφαλίσεις».

4. Ὁ Α.Ν. 1456/38 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἁρθρου 7 τοῦ Α.Ν. 800/1937».

§ 4. ΕΠΙΔΡΩΝΤΕΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΣ ΕΠΙΔΡΩΝΤΕΣ ΤΟΙΟΥΤΟΙ ΕΠΙ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ι. Τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων

1. Σκοπὸς τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων

Ὁ συντελεστής τῆς παραγωγῆς «Κεφάλαιον» ἔχει εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν διττὸν σκοπὸν. Ἦτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ καλύψῃ τὰς τρεχούσας ἀνάγκας τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν

5. Ὁ Α.Ν. 2079/39 «περὶ συμπληρώσεως τῶν νόμων περὶ προστασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀσφαλίσεις».

6. Ὁ Α.Ν. 2161/1939 «περὶ ιδρύσεως τοῦ Ἀντασφαλιστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἑλλάδος».

7. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 47/11-2-1952 ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου Συναλλάγματος «περὶ τοῦ χορηγητέου εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις συναλλάγματος ἐπὶ τῶν εἰς δραχ. ἀσφαλίσεων».

Δ' Φορολογικὴ νομοθεσία

Ἡ ἀσφαλιστικὴ εἶναι συνδεδεμένη ἄμεσα μὲ τὴν φορολογίαν καὶ συμβάλλει, συνεπῶς, εἰς τὴν αὔξησιν τῶν δημοσίων ἐσόδων. Ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων τὸ κράτος εἰσπράττει τεράστια ἔσοδα, τόσον ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν συνδεδεμένων ἐπαγγελματιῶν, ὅσον καὶ ἐκ μέρους τῶν ἠσφαλισμένων.

1. Ἐπὶ ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων

α) Φόρος :

Φόρος εἰσοδήματος 35 % ἐπὶ τῶν καθαρῶν κερδῶν, ἠδὲ ξημένου κατὰ 10 % ὑπὲρ Ἀγροτικῶν Ἀσφαλίσεων.

β) Χαρτόσημον :

1,2 % ἐπὶ ἀσφαλίσεων.

3,6 % ἐπὶ ἀποζημιώσεων γενικῶς καὶ

1,2 % ἐπὶ συνάψεως ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλίσεων κατὰ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης.

5,00 δραχ. πάγιον, τόσον διὰ τὰ ἀσφάλιστρα ὅσον καὶ τὰς ἀποζημιώσεις.

2. Ἐπὶ ἠσφαλισμένων

Φόρος κύκλου ἐργασιῶν εἰσπραττόμενος ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἦτοι :

13 % ἐπὶ ἀσφαλίσεων κλάδου πυρὸς (10 % διὰ καπνόν).

5 % ἐπὶ ὑπολοίπων κλάδων.

2 % ἐπὶ κλάδων ἀσφαλείας ζωῆς.

Ε' Ποινικὴ νομοθεσία

Αὕτη στηρίζεται εἰς τὸν Ν. 1023/1917 (ἄρθρα 25 - 28). Κατὰ τὰ λοιπά, ἐφαρμόζεται ὁ ἐν ἰσχύι Ποινικὸς Κώδιξ, Ν. 1492/1950.

αὐτῆς (ὡς λ.χ. μισθοί, ἐνοίκια, φωτισμός, θέρμανσις, τηλέφωνα κ.λ.π), ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐγγύησις ἀποζημιώσεως τῶν ἡσφαλισμένων, ἐν ἣ περιπτώσει ἐπέλθῃ ἡ ἀσφαλιστικὴ περίπτωσις.

Διὰ νὰ δυνηθῇ ὁμοῦς μία ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀναληφθησομένας ὑπ' αὐτῆς ὑποχρεώσεις, πρέπει αὕτη νὰ ἐξασφαλίζῃ καὶ ὅλα τὰ οἰκονομικὰ πρὸς τοῦτο ἐχέγγυα, νὰ δύναται δηλαδὴ αὕτη νὰ καταβάλῃ τὴν ἀξίαν τῆς προξενηθησομένης ζημίας. Τὰ ἐχέγγυα ταῦτα εἶναι ἡ ὑπαρξίς τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων, τὸ minimum τῶν ὁποίων ὀρίζεται ἀπὸ τὸ δίκαιον τῆς πολιτείας μιᾶς ἐκάστης χώρας.

Ἡ πολιτεία, χάριν προστασίας τῶν πολιτῶν ἀπὸ τὴν αὐθαίρετον ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀσφαλιστῶν καὶ διὰ τὴν ἁρμονικὴν λειτουργίαν τοῦ ὅλου κρατικοῦ μηχανισμοῦ, προνοεῖ πρὸς τοῦτο, ἵνα μὴ παρίσταται ἀνάγκη ἐπεμβάσεως αὐτῆς εἰς τὰς παρουσιαζομένας ἐκάστοτε μεμονωμένας περιπτώσεις ἀτυχημάτων. Οὕτω, ὀρίζεται διὰ νόμου, ὡς ἐγγύησις, ἡ κατάθεσις παρὰ τοῖς πιστωτικοῖς ἰδρύμασιν ἐνὸς ἐλαχίστου ποσοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου, ἀναλόγως πρὸς τὸ δίκαιον τῆς πολιτείας, ἐν ἣ ἰδρύεται ἡ ἐπιχείρησις αὕτη (παρ' ἡμῖν 5 ἑκατ. δραχ. Κ.Ν. 2190/20, ἄρθρον 8). Ὅσον ἀφορᾷ, ἐξ ἄλλου, εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀπαιτουμένων ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων, τοῦτο εἶναι διάφορον ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ὃ δὲ ἀκριβὴς αὐτοῦ προσδιορισμός πολὺ δύσκολος. Ἐνταῦθα, ἐπιδροῦν διάφοροι παράγοντες, ἰδίᾳ :

- Τὸ ἰσχύον δίκαιον τῶν χωρῶν.
- Αἱ ὑφιστάμεναι ἀνάγκαι.
- Ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος.
- Τὸ εἰσόδημα τῶν πολιτῶν.
- Ἡ ἔκτασις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν.
- Οἱ ἀσκούμενοι κλάδοι ἀσφαλίσεως.
- Ἡ ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

2. Σημασία καὶ ἐπίδρασις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων

α) Ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀσφαλίσεως.

Τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων, διότι ἐπενεργεῖ εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καθιστᾷ εὐχερεστέραν τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων. Τοῦτο γίνεται ἔτι περαιτέρω ἐμφανὲς διὰ τῶν κάτωθι :

(1) Κατὰ τὴν μηχανικὴν, ὡς γνωστόν, μία μηχανὴ παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἐν γένει ἔχει μίαν ὀρισμένην ἰσχὺν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἐνὸς κατὰ μονάδα χρόνου ὀρισμένου κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα εἶδους

οικονομικῶν ἀγαθῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀποδοτικότητος τῆς μηχανῆς ταύτης (Kapazität)¹. Ἐκάστη ὅμως μηχανὴ ἔχει μίαν ὀρισμένην ἀνωτάτην ἰσχύν, τὴν ὁποίαν, τεχνικῶς, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ ἀνωτάτου χρονικῶς καὶ τεχνικῶς δυνατοῦ ὁρίου ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς ἀποδοτικότητος τῆς μηχανῆς ταύτης (Maximal Kapazität)². Τὸ δυνατόν τοῦτο ὅριον ὁρίζεται διὰ τῆς κάτωθι σχέσεως :

$$(K) L = \frac{\text{Ἔργον (E = ἐνέργεια} \times \text{κίνησιν)}}{\text{Χρόνος}} = \frac{E}{X} \quad (1)$$

Τὸ σύνολον τῶν διαφόρων τούτων μηχανῶν μιᾶς ἐπιχειρήσεως (λ.χ. ἐνὸς ἐργοστασίου) προσδιορίζει τὴν συνολικὴν δυνατότητα ἐκτάσεως τῆς παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅμως τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ καλυτέρου οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος (Optimum) τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης³. Ἡ σχέσις τῆς ἀσφαλοῦς δυνατῆς παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν μιᾶς ἐπιχειρήσεως πρὸς τὴν ἐπιδιωκομένην μεγίστην δυνατὴν τοιαύτην καλεῖται βαθμὸς δυνατῆς ἐκμεταλλεύσεως μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ παρίσταται διὰ τοῦ τύπου (Wöhe)⁴.

$$\text{Βαθμὸς δυνατῆς ἐκμεταλλεύσεως} = \frac{\text{Ἀσφαλῆς παραγωγή}}{\text{Μεγίστη δυνατὴ παραγωγή}} \cdot 100 \quad (2)$$

(2) Εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ὅμως ἐπιχείρησιν δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον ὥς εἰς ἑτέρου εἶδους ἐπιχειρήσεις οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἐνταῦθα, τὴν δυνατὴν ἐκτασιν τῆς ἀσφαλίσεως (παραγωγή) καὶ τὸ εἶδος τῆς παροχῆς ταύτης προσδιορίζει τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως. Ὅσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων, τόσον μεγαλυτέρα εἶναι καὶ ἡ δυνατότης ἀναλήψεως πρὸς ἀσφάλισιν περισσοτέρων καὶ μεγαλυτέρων κινδύνων καὶ ἀσφαλιζομένων ἀξιῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς συντελεῖ, βάσει τοῦ νόμου τῶν μεγάλων ἀριθμῶν, εἰς τὴν ἐξίσωσιν τῶν κινδύνων, γεγονὸς εἰς τὸ ὁποῖον στηρίζονται οἱ ἀσφαλισταί. Προσέτι, ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῶν πρωτασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον μεγαλυτέρα εἶναι καὶ ἡ δυνατότης ἀναλήψεως πρὸς ἀσφάλισιν μεγαλυτέρων κινδύνων καὶ ἀξιῶν ὑπὸ ἰδίαν αὐτῶν εὐθύνην, ἄνευ καταφυγῆς τούτων εἰς τὴν ἀντασφάλισιν, καὶ τόσον μικροτέρα καθίσταται ἡ ἐκχώρησις ἀσφαλιστρῶν πρὸς τὰς ἀντασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἐξω-

1. Wöhe, G. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 80

2. Wöhe, G. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 80

3. Wöhe, G. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 81

4. Wöhe, G. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 81

τερικοῦ. Τοῦτο ὁμῶς σημαίνει αὐξησιν τοῦ κύκλου ἐργασιῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ μείωσιν τῶν κατὰ κεφαλὴν ἐξόδων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, σημαίνει αὐξησιν τῶν κερδῶν αὐτῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη ἀκολουθεῖ κατὰ μέγα μέρος τὴν ἐξίσωσιν, ἥ ὁποία διευπλώθη ἀρχικῶς ὑπὸ τοῦ Γάλλου μαθηματικοῦ οἰκονομολόγου Landre⁵.

$$X = \frac{\Sigma (Sq) \cdot \Sigma (S^2 \cdot P \cdot q)}{P' [\Sigma (Sq)]^2 - q' \Sigma (S^2 Pq)} \quad (3)$$

*Ενθα: X= Κάλυψις κινδύνων, S= Ἀσφαλιζόμενον ποσόν,

Q= Πιθανότης θνησιμότητος, Σ= Γενικὸν σύνολον,

P= Πιθανότης ἐπιβιώσεως, P'= Q'= 1.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐξισώσεως ταύτης καὶ ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, καθορίζεται καὶ τὸ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην τῶν πρωτασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἀναλαμβανόμενον πρὸς κάλυψιν ὕψος ζημιῶν. Τὸ ὕψος τοῦτο εἶναι τόσο μεγαλύτερον, ὅσον μεγαλύτερα εἶναι τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῶν πρωτασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀντιστρόφως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δηλοῖ καὶ τὴν δυνατὴν ἔκτασιν τῶν κερδῶν αὐτῶν.

β) Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀσφάλισης.

Ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων, τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται πάλιν ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων, προκύπτει εἰς τὰς πρωτασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ἄνευ καταφυγῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἀντασφάλισιν, μία ὠφέλεια (U), ἥ ὁποία, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Bernulli, παρίσταται διὰ τοῦ τύπου (Borch)⁶.

$$U^{(0)} = \int_0^\infty u(S - x) dF(x) \quad (4)$$

*Ενθα: U= Ὡφέλεια,

U₀= Ἀρχικὴ ὠφέλεια,

S= Σύνολον πληρωθέντων ἀσφαλίσεων καὶ κεφαλαίων τῆς ἐπιχειρήσεως,

X= Σύνολον συναφθεισῶν ἀσφαλίσεων (στοχαστικὸν μέγεθος),

d= Μαθηματικὴ ἐλπίς στοχαστικοῦ μεγέθους X.

Ἡ ὠφέλεια ὁμῶς αὕτη τῶν πρωτασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων δύναται νὰ αὐξηθῇ διὰ τῆς καταφυγῆς αὐτῶν εἰς τὴν ἀντασφάλισιν. Ἐνταῦθα, ἰσχύουν τὰ κάτωθι ⁷:

5. Landré: Versicherungsmathematik, Paris 1920

6. Borch, K.: Versicherung und Spieltheorie, in: Versicherungsstudien, Berlin 1962, σ. 34.

7. Borch, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 34.

(1) Όταν $Y(X)$ είναι τὸ ὕψος τῆς ασφαλιστικῆς ἀποζημιώσεως καὶ (X) τὸ μέγιστον ὕψος αὐτῆς, τότε λαμβάνομεν :

$$(0 \leq y(x) \leq x) \quad (5)$$

(2) Όταν (P) εἶναι τὰ ἀντασφάλιστρα, προκύπτει εἰς τὰς πρωτασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ κάτωθι ὠφέλεια (U) :

$$U_{(y)} = \int_0^{\infty} u(S-P-y(x))dF(x) \quad (6)$$

$(Y(x))$ Συνάρτησις τοῦ συνόλου τῶν ἀποζημιώσεων

(3) Όταν ὁμως μεταξὺ P καὶ $Y(x)$ ὑφίσταται σύνδεσις, τότε ὑφίσταται καὶ ἡ εὐνοϊκωτέρα ἀντασφάλισις. Αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ μεταβλητοῦ λογισμοῦ (Variationrechnung). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὑφίσταται καὶ ἡ εὐνοϊκωτέρα ὠφέλεια (U) .

Τοιαύτη ὁμως ἀντασφάλισις, διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ μεταβλητοῦ λογισμοῦ, οὐδέποτε ἔλαβεν χώραν παρ' ἡμῖν. Ὁ τρόπος οὗτος προϋποθέτει οἰκονομοτεχνικὴν ἱκανότητα, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὰς μικροῦ μεγέθους ἐργαζομένας ἐν Ἑλλάδι ασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ἡ δὲ ἀντασφάλισις γίνεται ἄνευ ὀρθολογιστικῆς μελέτης.

γ) Ἡ ψυχολογικὴ ἐπίδρασις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων.

Τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐνισχύει ψυχολογικῶς ἔτι περισσότερο τὴν πίστιν τῶν ἡσφαλισμένων πρὸς ταύτας, δημιουργουμένων οὕτω δυνατοτήτων προωθήσεως τῆς ἀσφαλίσεως. Διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει ἀνάγκην ἀσφαλίσεως, θὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὰ ἐχέγγυα τῆς ἐπιχειρήσεως παρὰ τῇ ὁποίᾳ θὰ ἀσφάλισῃ τὴν περιουσίαν του καὶ θὰ καταφύγῃ, ὡς τυγχάνει εὐνόητον, ὅσας μάλιστα πρόκειται περὶ σεβαστῆς πρὸς ἀσφάλισιν ἀξίας, εἰς ἐκείνην τὴν ασφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρα. Ἐν περιπτώσει δὲ μὴ ἱκανοποιήσεώς του ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, θὰ καταφύγῃ, ἀσφαλῶς, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Τὴν περίπτωσιν τῆς ἀντασφαλίσεως δὲν τὴν λαμβάνει κἂν ὑπ' ὄψιν ὁ ἔχων ἀνάγκην ἀσφαλίσεως. Τοῦτο εἶναι θέμα καθαρῶς ἐσωτερικὸν (Interpersonalis) μεταξὺ τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει σαφῶς, ὅτι τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων μιᾶς ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως προσελκύει περισσοτέρους πελάτας, δηλαδὴ αὐξάνει τὴν ζήτησιν καὶ διευρύνει τὴν προσφορὰν.

δ) Τὸ μέγεθος τῆς ὠφελείας ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων.

Αἱ μικροῦ μεγέθους ασφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις ἔχουν, ὡς εἶναι φυσικόν, περιορισμένην κατανάλωσιν (U) . Διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς πελατείας αὐτῶν,

διαθέτουν σεβαστά ποσά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἐξοδα (K). Αἱ ζημίαι (S) ἐπίσης, λόγῳ τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων, εἶναι, κατὰ τὸν νόμον τῶν μεγάλων ἀριθμῶν, μεγάλαι. Τὸ κέρδος (G_1), εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, εἶναι, ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατανάλωσιν (U_1), μικρόν, διότι τὸ κόστος παραγωγῆς εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν. Ἐνταῦθα, ἔχομεν:

$$G_1 = U_1 - [K = f(K_1, K_2, K_3, \dots, K_v) + S] = U_1 - \sum_{v=1}^v K_v - S \quad (7)$$

Ἡ διὰ τῆς ἐπιδράσεως ὅμως τοῦ ὕψους τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων δημιουργία πλεονεκτημάτων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἡ διὰ τούτων ἐθελουσία προσέλευσις τῶν πελατῶν, ὡς ἤδη ἐλέχθη ἀμέσως ἀνωτέρω, αὐξάνει αὐτομάτως τὰς ἐργασίας τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι, διὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν κινδύνων, στηρίζονται ἀκριβῶς εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ αὐξήσις πάλιν τῶν ἐργασιῶν ($U_1 + i = U_2$) αὐτῶν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν μείωσιν τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων (S-ξ), ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν μείωσιν τῶν ἐξόδων (K-μ), ὡς λ.χ. τῶν ἐξόδων διαφημίσεως, παραγωγῆς, προμηθειῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν διοικητικῶν ἐξόδων, ὡς καὶ τῶν ἐξόδων ἐκκαθαρίσεως τῶν λογαριασμῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων. Πάντα ὅμως ταῦτα συνθέτουν τὸ κέρδος τῆς ἐπιχειρήσεως (G_2), διότι ἡ μείωσις τῶν ἐξόδων ἐπιφέρει τὴν αὐξήσιν τῶν κερδῶν. Ἐνταῦθα, ἰσχύει ἡ σχέσις :

$$G_2 = U_2 - [K = f(K_1, K_2, K_3, \dots, K_{v-\mu}) + S - \xi] = U_2 - \sum_{v=1}^{v-\mu} K_v - S + \xi \quad (8)$$

Διὰ τῆς συγκρίσεως ὅμως τῶν δύο τούτων περιπτώσεων G_1, G_2 , ἔχομεν :

$$G_1 = U_1 - \sum_{v=1}^v K_v - S < G_2 = U_2 - \sum_{v=1}^{v-\mu} K_v - S + \xi \text{ ἢ } G_2 > G_1 \quad (9)$$

Ἄρα, ἡ ὠφέλεια τῆς δευτέρας περιπτώσεως εἶναι μεγαλυτέρα καὶ δὴ κατὰ :

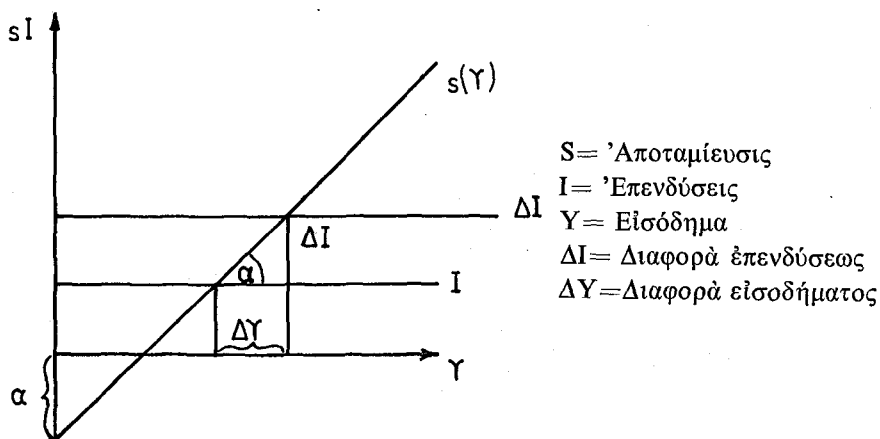
$$\Delta G = G_2 - G_1$$

Ὁ ἐν γένει ὅμως προσπορισμὸς κερδῶν τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπιτρέπει εἰς αὐτάς, ἐφ' ἑνὸς μὲν τὴν αὐξήσιν τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπενδύσεων (I) τῶν ἰδίων ἐπιχειρήσεων (διότι ὁ ἐπιχειρηματίας ἐπενδύει, δὲν ἀποταμιεύει), ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν χρηματοδότησιν ἐτέρων κλάδων οἰκονομικῆς δραστηριότητος (ὡς λ.χ. οἰκοδομῶν, μεταφορῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς βιομηχανίας), οἱ ὁποῖοι κλάδοι μετατρέπουν πάλιν τὴν χρηματοδότησιν ταύτην εἰς ἐπενδύσεις (I). Διὰ τῶν νέων τούτων ἐπενδύσεων (ΔI), συμφώνως πρὸς

τὴν θεωρίαν τοῦ πολλαπλασιαστοῦ (Multiplikator Theorie)⁸, αὐξάνει τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα (ΔY).

$$\Delta Y = \frac{1}{\frac{dS}{dY}} \cdot \Delta I = \frac{1}{\frac{dS}{dY}} \cdot \Delta I \quad (10)$$

Διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, δημιουργοῦνται εὐνοϊκότεραι συνθήκαι ἀπασχολήσεως καὶ αὐξάνει ἡ παραγωγή καὶ ἡ κατανάλωσις, ὥς καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ χρήματος κ.λ.π. (Keynes).

Σχῆμα 2

Πάντα ὅμως ταῦτα ἔχουν ὥς συνέπειαν τὴν δημιουργίαν νέων ἀναγκῶν, αἱ ὁποῖαι αὐξάνουν τὴν ζήτησιν, με ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς κ.ο.κ. (δρᾶ σελὶς 21).

3. Τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι

Τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ κολοσσιαῖα τοιαῦτα τῶν ἐπιχειρήσεων διαφόρων προηγμένων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ἄσκησιν συστηματικῆς ἀσφαλίσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. Τελευταίως, παρατηρεῖται, ὥς προκύπτει ἐκ τοῦ παρατιθεμένου κατωτέρω Πίνακος 1, συνεχῆς αὐξήσις τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ αὐξήσις αὕτη ὀφείλεται, κατὰ μείζονα λόγον, εἰς τὴν διὰ νόμου ἐπιβο-

8. Keynes, M.: Generaltheorie-Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. III, σ. 132 κ. ἑ.

λὴν εἰς ἀπάσας τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένας ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ὅπως αὐξήσουν τὰ ἐγγυητικὰ κεφάλαια αὐτῶν ἀπὸ ἓν ἑκατ. εἰς πέντε ἑκατ. δραχ. καὶ ἐντὸς δεκαπενταετίας (ἄρθρον 8 Κ.Ν. 2190/20). Παρὰ τὴν συνεχῆ ὁμως ταύτην αὐξήσιν τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων, γεγονὸς παραμένει, ὅτι ταῦτα εἶναι πολὺ μικρὰ διὰ τὴν ἄσκησιν συστηματικῆς ἀσφαλίσεως. Ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς λοιπὰς χώρας τοῦ δυτικοῦ συνασπισμοῦ, εἶναι σχεδὸν ἀσήμαντα, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ ὕψος τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων δύο

ΠΙΝΑΞ 1.

Κίνησις τῶν Κεφαλαίων τῶν ἐτῶν 1957 - 1964 εἰς ἑκατ. δραχ.

Ἔτος	Σύνολον	Μετοχικά	Ἀποθεματικά Τακτικά	Ἐκτακτὰ ἢ εἰδικά	Ἐγγυήσεις ἀλλοδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν	Δείκτης 1957 = 100
1957	272,5	117,9	94,4	20,3	39,9	100
α)	165,8	117,9	47,9	—	—	
β)	66,8	—	46,5	20,3	—	
γ)	39,9	—	—	—	39,9	
1958	346,4	119,4	107,8	64,6	54,6	127
α)	207,5	119,4	49,6	38,5	—	
β)	84,3	—	58,2	26,1	—	
γ)	54,6	—	—	—	54,6	
1959	385,0	121,1	122,2	74,6	67,1	141
α)	218,6	121,1	53,9	43,6	—	
β)	99,3	—	68,3	31,0	—	
γ)	67,1	—	—	—	67,1	
1960	409,7	121,1	132,1	79,4	76,8	150
α)	218,6	121,1	53,9	43,6	—	
β)	114,0	—	78,2	35,8	—	
γ)	76,8	—	—	—	76,8	
1961	426,3	128,0	150,3	70,4	76,8	157
α)	216,7	128,0	58,3	30,4	—	
β)	132,0	—	92,0	40,0	—	
γ)	76,8	—	—	—	76,8	
1962	446,0	128,8	164,4	76,0	76,8	163
α)	217,5	128,8	58,3	30,4	—	
β)	151,7	—	106,1	45,6	—	
γ)	76,8	—	—	—	76,8	
1964	565,0	168,3	197,1	119,4	80,2	208
α)	290,4	168,3	62,0	60,1	—	
β)	194,4	—	135,1	59,3	—	
γ)	80,2	—	—	—	80,2	

α = Ἡμεδαπαί, β = ΑΤΕ, γ = Ἀλλοδαπαί.

Πηγή : Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου, ΑΤΕ, Ἐνώσεις Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν.

μόνον γερμανικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἤτοι τῆς Allianz Μονάχου καὶ τῆς ἀντασφαλιστικῆς Münchner Rückversicherung Μονάχου, ἀνήρχοντο, κατὰ τὸ ἔτος 1963, εἰς 2.628 ἑκατ. D.M., ἤτοι 18.612 ἑκατ. δραχ. (Allianz 10.787 ἑκατ. δραχ., Münchner Rückversicherung 7.825 ἑκατ. δραχ.)⁹. Τοῦτο καὶ μόνον μαρτυρεῖ τὴν μειονεκτικὴν θέσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐξ ἀπόψεως ἐγγυητικῶν κεφαλαίων, ἐναντι τῶν κολοσσιαίων κεφαλαίων τῶν ἐπιχειρήσεων ἐτέρων κρατῶν.

Λόγῳ ἀκριβῶς τοῦ μικροῦ μεγέθους τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ καταφυγὴ αὐτῶν εἰς τὴν ἀντασφάλισιν παρ' ἀντασφαλιστικαῖς ἐταιρείαις τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι οὐχὶ μόνον ἀναπόφευκτος, ἀλλὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἀναγκαία. Οὕτω, π.χ., τὰ 60-90% τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων ἀντασφαλίζονται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἡμεδαπαὶ ἐταιρεῖαι ἐργάζονται δίκην πρακτορείων ἀλλοδαπῶν ἐταιρειῶν. Τὸ τοιοῦτον, ὅμως, ἐπιδρῶν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, διότι οὕτω ἐξυπηρετοῦνται καὶ ἐνισχύονται καθαρῶς αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἀγοραὶ τῶν χωρῶν τῶν ἀντασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς βάρος τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῇ συνόλῳ. Περαιτέρω, ἡ τοιαύτη ἔκτασις τῶν ἀντασφαλίσεων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δημιουργεῖ, ὡς εἶναι ἐπόμενον, δυσπιστίαν τοῦ κοινοῦ ἐναντι τῶν ἐλληνικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς πρὸς τὴν δυνατότητά των νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς ἀνειλημμένας ὑποχρεώσεις αὐτῶν, δυσπιστίαν ἡτιολογημένην ἀκριβῶς ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς καταφυγῆς τούτων εἰς τὴν ἀντασφάλισιν καὶ δὴ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν. Μολονότι, συνεπῶς, τὸ μέτρον τοῦτο ἀποβαίνει κατ' οὐσίαν ὑπὲρ τῶν ἡσφαλισμένων, ὁ ψυχολογικὸς παρ' ἡμῖν ἀντίκτυπος εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὸς. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἐλάττωσις τῆς ζητήσεως καὶ, συνεπῶς, ἐλάττωσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς. Οὕτω, ἡ προσπάθεια περαιτέρω διευρύνσεως τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων συναντᾷ σοβαρὰς δυσκολίας, τὸ δὲ κόστος τῆς παραγωγῆς παραμένει ὑψηλόν.

Ἡ δυσμενὴς ἐπίδρασις τοῦ μικροῦ μεγέθους τῶν κεφαλαίων τῶν ἐλληνικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων γίνεται ἐμφανὴς καὶ ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν ἀναπτύξεως τῆς πρὸ ἐτῶν δημιουργηθείσης ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς σκαφῶν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐλληνικὴ ἐμπορικὴ ἡμῶν ναυτιλία κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Τεράστια εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, τὰ ἀσφάλιστρα, τὰ ὁποῖα καρποῦνται αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρεῖαι τῶν ξένων χωρῶν, μολονότι τὰ πρὸς ἀσφάλισιν πλοῖα ἀνήκουν, ὡς ἀντικείμενον ἀσφαλίσεως, εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν (ὄρα σελ. 41).

9. Ἀπολογισμοὶ τῶν Ἑταιρειῶν τοῦ ἔτους 1963.

Ούτω, ή έν έτει 1962 δημιουργηθεΐσα ελληνική ασφαλιστική αγορά σκαφών* καλύπτει μόλις ποσοστόν 2% των ελληνικών σκαφών και μάλιστα μικρής πλοιοκτησίας. Τό μεγαλύτερον, συνεπώς, αντικείμενον ασφάλισης της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς έκφεύγει, ένεκα του λόγου τούτου, δικαίως εις τās αγοράς του έξωτερικού, τās όποιās και εϋνοεί εις βάρος του συνόλου της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς.

II. 'Η έκτασις και ή ποιότης της ασφαλιστικής προστασίας

"Ετερος, βασικός έπίσης, παράγων, ό όποιος επενεργεί ούσιωδώς εις την επέκτασιν της προσφοράς ασφάλισης, είναι ή ποιότης και ή έκτασις της ασφαλιστικής προστασίας. Ός τοιαύτη νοείται τόσο το μέγεθος και το είδος των πρός κάλυψιν αναλαμβανομένων ζημιών, όσον και ό αριθμός και το είδος των ασφαλιζομένων κινδύνων. Εϋνόητον τυγχάνει ότι όσον μεγαλύτερα εις έκτασιν (ποσότητα) και καλύτερα εις ποιότητα είναι ή έκ μέρους των φορέων της προσφοράς ασφάλισης παρεχομένη ασφαλιστική προστασία, τόσο ευχερεστέρα καθίσταται ή προώθησις της προσφοράς ασφάλισης. 'Η έκτασις όμως και ή ποιότης της προσφερομένης εις τρίτα πρόσωπα ασφαλιστικής προστασίας και έν γένει παροχής εξαρτάται άμέσως από την οικονομικήν δυνατότητα των φορέων της προσφοράς της ασφάλισης. Άλλά τοιαύτης οικονομικής δυνατότητος, ως και προηγου-

* Έν έτει 1962, έγένετο κάποια σοβαρά κίνησις διά την δημιουργίαν ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς σκαφών, δηλαδή αναλήψεως της ασφάλισης των ελληνικών πλοίων υπό ελληνικών ασφαλιστικών εταιρειών. Πρός τούτο, κατόπιν εντόνου προσπαθείας των ασφαλιστικών εταιρειών, τη συμβολή έξωτερικών και ξένων κεφαλαίων, ιδρύθη ειδικός 'Ασφαλιστικός Όργανισμός «Πλοίων και 'Αεροσκαφών». Τα κεφάλαια αυτού άνήρχοντο εις 75.000 λίρας στερλίνας, ήτοι 42 εκατ. δραχ., συνεκεντρώθησαν δέ τη συμμετοχή ελληνικών εταιρειών, ξένων τοιούτων, ως και του ελληνικού δημοσίου.

'Αλλά τό μέτρον τούτο ούδόλως έλυσε όμολογουμένως τό πρόβλημα, διότι ό νεοϊδρυθείς όργανισμός, λόγω έλλείψεως επαρκών κεφαλαίων, καλύπτει μόλις τό 2-3 % της ασφάλισης σκαφών μικρής πλοιοκτησίας. Αί προσπάθειαι, έν τούτοις, όλων εκείνων οι όποιοι συνέλαβον την ιδέα, άνεκίνησαν τό θέμα και συνέβαλον διά της ενεργούς συμμετοχής των εις την αντιμετώπισιν του όλου προβλήματος, τό όποιον άπήτει έπιτακτικήν λύσιν, είναι ά κ ρ ω ς έ π α ι ν ε τ α ί. Διότι δέν εξυπηρέτησαν μόνον ιδιωτικά συμφέροντα έντός των πλαισίων της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, αλλά και έθνικά τοιαύτα. Αϊσιοδοξούμεν και έλπίζομεν ότι τό μέλλον επιφυλάσσει διά τόν νεοϊδρυθέντα τούτον όργανισμόν ευόιωνα αποτελέσματα και ότι ό τομεύς ούτος της ασφάλισης θα διανοίξη νέας όδοις εις την ασφαλιστικήν αγοράν και θα διευρύνη ούτω τό πεδίο δράσεως των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, επ' αγαθό ούχι μόνον αυτής ταύτης της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, αλλά και της έθνικής ήμών οικονομίας γενικώτερον, αν ληφθή μάλιστα υπ' όψιν τό γεγονός ότι εις εκατομύρια άνήρχονται, ως είπομεν ήδη, τά ασφάλιστρα, τά όποια καρπούνται αι άλλοδαπαί ασφαλιστικά επιχειρήσεις από τους Έλληνας πλοιοκτήτας, μολονότι τά πλοία αυτών άνήκουν ως αντικείμενον εις την ελληνικήν ασφαλιστικήν αγοράν.

μένως ἐλέχθη, στεροῦνται αἱ ἐλληνικαὶ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἡ δὲ ὑπ' αὐτῶν προσφερομένη ἀσφαλιστικὴ προστασία καὶ παροχὴ εἶναι, κατὰ συνέπειαν, μικρᾶς ἐκτάσεως καὶ χαμηλῆς ποιότητος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπενεργεῖ ἀνασταλτικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

III. Ἡ ὀργάνωσις τῆς πωλήσεως

1. Αἱ μέθοδοι πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως

Μία ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις δύναται νὰ προωθήσῃ τὴν ἀφηρημένην ὑπόσχεσιν παροχῆς ἀσφαλίσεως εἰς συγκεκριμένην πρᾶξιν κατὰ δύο τρόπους, ἥτοι : α) διὰ τῆς ἀμέσου ὁδοῦ, δηλαδή διὰ τῆς ἐπαφῆς τῆς ἰδίας τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τοῦ πελάτου β) διὰ τῆς ἐμμέσου ὁδοῦ, δηλαδή διὰ τῆς ἐπαφῆς μέσῳ βοηθητικῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ὀργάνων¹⁰.

Διὰ τῆς πρώτης ὁδοῦ, ἡ ἰδίᾳ ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις ἀναζητεῖ καὶ ἐξευρίσκει τὰ πρὸς ἀσφάλισιν φυσικὰ ἢ νομικὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνάγκην ἀσφαλίσεως, καὶ συνομολογεῖ μετ' αὐτῶν τὴν ἀσφάλισιν ἢ οἱ ἔχοντες ἀνάγκην αὐτῆς προσέρχονται αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ συνομολογοῦν τὴν ἀσφάλισιν. Διὰ τῆς δευτέρας ὁδοῦ, τῆς ἐμμέσου, ἕτερα βοηθητικὰ ὄργανα συμβεβλημένα μετὰ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀποτελοῦντα τρόπον τινὰ τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, διευκολύνουν τὸ ἔργον αὐτῆς. Τὰ ὄργανα ταῦτα πωλοῦν τὴν ἀσφάλισιν διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀμειβόμενα πρὸς τοῦτο διὰ προμηθείας.

Εἶναι παρατηρητέον ὅτι ἡ προτίμησις τοῦ κοινοῦ στρέφεται μᾶλλον πρὸς τὴν ἀγορὰν οἰκονομικῶν καὶ κυρίως καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης, τὰ ὁποῖα καὶ πάλιν κλιμακώνει κατὰ μίαν ὀρισμένην σειρὰν προτεραιότητός των. Τὸ κοινόν, πρὸς κάλυψιν τῶν βιοτικῶν καὶ οἰκονομικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, προβαίνει εὐχαρίστως εἰς τὴν ἀγορὰν τοιοῦτων ἀγαθῶν. Ἐπίσης, πολὺ εὐκόλως εἰσέρχεται εἰς τὰ πιστωτικὰ ἰδρύματα, καὶ δὴ εἰς τὰς Τραπεζάς, διὰ πᾶσαν ἀνάληψιν ἢ κατάθεσιν χρημάτων ἢ ἀκόμη καὶ διὰ τὴν συνομολόγησιν δανείων. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἄμεσον εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, εἴτε πρόκειται περὶ προμηθείας καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἀγορᾶς φέρ' εἰπεῖν ἐνδυμάτων, ἡλεκτρικῶν συσκευῶν κ.λπ., ὥς ἡ πρώτη περίπτωσις, εἴτε περὶ χρηματικῶν δοσοληψιῶν, ὥς ἡ δευτέρα, ὅπερ καὶ ἀπολήγει πάλιν εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἰσχύος καὶ δυνατότητος ἀγορᾶς παντὸς ἐπιθυμητοῦ ἀγαθοῦ¹¹. Ταῦτα πάντα ἔχουν ὥς

10. Gutenberg, E. : ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 135. Mellerowiz, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91

11. Behrens, K. Chr. : Absatzwerbung, Wiesbaden 1962, σ. 30.

ἐπακόλουθον τὴν ἄσκησιν βαθείας καὶ θετικῆς ψυχολογικῆς ἐπιδράσεως εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου, συνισταμένην εἰς τὴν στροφὴν τῆς προσοχῆς πρὸς τὸ προβαλλόμενον εἶδος, τὸ ἄμεσον ἐνδιαφέρον καὶ τὴν αὐτόματον ἐπιθυμίαν ἀποκτήσεώς του, μὲ τελικὴν συνέπειαν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀγορᾶς τούτου.

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὴν πώλησιν τῆς ἀσφαλίσεως, ἡ ὁποία, ὡς ἀφηρημένη ὑπόσχεσις παροχῆς ἀναγομένη εἰς τὸ μέλλον, συναντᾷ σοβαρὰς δυσκολίας. Καὶ τοῦτο, διότι τὸ οἰκονομικὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα δὲν εἶναι ἄμεσον καὶ «χειροπιαστόν», ὡς συμβαίνει μὲ τὰ οἰκονομικὰ καὶ δὴ τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, οὔτε καρποφόρον, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν χρημάτων ἢ τὴν ἀγορὰν ἀξιών κ.λ.π. Ἐπὶ πλεόν δέ, σημαίνει πληρωμὴν καὶ οὐχὶ ἀνάληψιν χρημάτων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ὑποσυνειδήτως, ὡς εἶναι ἀποδεδειγμένον, ψυχολογικὴν ἀντίδρασιν, ἀντιπάθειαν καὶ δυσανασχέτησιν, διότι, βεβαίως, εἶναι λίαν εὐχάριστος ἢ εἰσπραξις χρημάτων, ἀλλὰ, ἀντιθέτως, λίαν δυσάρεστος ἢ πληρωμὴ τούτων.

Ἐπειδὴ τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα καὶ συμφέρον τῆς ἀσφαλίσεως μετατίθεται συνήθως εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον, ἀπαιτεῖται σθεναρὰ προσπάθεια ἀφ' ἧς ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐπισημάνσεως τῆς ἀπειλῆς ἐκ τῶν πολυαρίθμων κινδύνων κατὰ τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, τῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου ἢ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῆς περιουσίας παντὸς ἀνθρώπου καὶ διὰ τῆς ἐξηγήσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων ἐκ τῆς καλύψεως τῶν ὡς ἄνω κινδύνων διὰ τῆς ἀσφαλίσεως.

Τοῦτο κατορθοῦται, ὡς εἶναι φυσικόν, διὰ τακτικῶν καὶ ἀμέσων ἐπαφῶν μετὰ τοῦ κοινοῦ. Οὕτω, αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀναγκάζονται νὰ προβαίνουν εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ ἐξεύρεσιν διαφόρων ὁδῶν, μέσων καὶ μεθόδων πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως, αἱ ὁποῖαι κρίνονται καὶ αἱ συμφερώτεραι. Αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, διὰ τῆς διοικήσεως αὐτῶν, ἀναγκάζονται νὰ προβαίνουν εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν πρὸς ἀσφάλισιν ὑποκειμένων εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε, ὅπερ καὶ προτιμότερον, μέσῳ τρίτων προσώπων.

Ὁ δεῦτερος τρόπος πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως, ἥτοι ὁ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως βοηθητικῶν ὀργάνων, κρίνεται προσφορώτερος, διότι τὰ ὄργανα ταῦτα ἔρχονται καθημερινῶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ εὐρὺ κοινὸν καὶ γνωρίζουν καλύτερον τὰς ἀνάγκας ἐνὸς ἐκάστου πρὸς ἀσφάλισιν ἀνθρώπου.

Τὰ βοηθητικὰ ταῦτα ὄργανα ἀποτελοῦν τὸν πυρῆνα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, διότι ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς δραστηριότητος αὐτῶν ἐξαρτᾶται κατ' οὐσίαν ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐν γένει οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Λέον νὰ τονισθῇ, ὅτι καὶ ἐπιχειρήσεις ἄλλων οἰκονομικῶν δραστηριο-

τήτων, ὡς ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἔχουν ἀναγνωρίσει τὸν σοβαρὸν ρόλον, τὸν ὁποῖον διαδραματίζουν τὰ βοηθητικὰ ταῦτα ὄργανα δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνάπτυξιν των.

Συνεπῶς, τὰ βοηθητικὰ ταῦτα ὄργανα πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι ὄχι μόνον ἀπαραίτητα, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖα. Τοιαῦτα δὲ ὄργανα εἶναι οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες, οἱ ἀσφαλειομεσίται καὶ οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἀσφαλίσεων.

2. Τὰ ὄργανα πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως

α. Οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες.

Οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες ἢ «παραγωγοί», ὡς εἴθισται νὰ καλοῦνται ἐν Ἑλλάδι, εἶναι τὰ φυσικὰ ἐκεῖνα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα συμβάλλονται μὲ μίαν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν, ἀποκτώντα οὕτω ὀρισμένα δικαιώματα καὶ ἀναλαμβάνοντα ὀρισμένας ὑποχρεώσεις, καὶ ἐπιφορτίζονται ὅπως, ὡς μόνιμοι ἀντιπρόσωποι καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν ταύτης, ἐνεργοῦν διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐκπροσωπούμενης ἐπιχειρήσεως, προμηθεύοντες εἰς ταύτην τὴν ἀσφάλισιν. Αὕτη κατορθοῦται διὰ τῆς ἐξευρέσεως ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων ἐχόντων ἀνάγκην ἀσφαλίσεως. Οἱ πράκτορες οὗτοι, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας ταύτης, ἀμείβονται μὲ ποσοστὰ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (%) ἢ ἐπὶ τοῖς χιλίοις (‰) ἐπὶ τῶν πραγματοποιουμένων ὑφ' ἐνὸς ἐκάστου εἰσπράξεων. Ἄλλοτε πάλιν ἀμείβονται ἐπὶ μισθῷ ἢ μισθῷ καὶ προμηθείᾳ, ἵνα οὕτω ὑποκινῆται ὁ ζήλος αὐτῶν πρὸς ἐργασίαν καὶ ἐπιτυγχάνηται καλῦτερον ἢ προώθησις τῶν ἀσφαλίσεων καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιχειρήσεως¹².

β) Οἱ ἐπιθεωρηταὶ ἀσφαλίσεων.

Τὰ ὄργανα ταῦτα εἶναι τακτικοὶ ὑπάλληλοι τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ καλοῦνται, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἐπιθεωρηταὶ ἀσφαλίσεων (Inspektoren)¹³. Οὗτοι, ἄλλοτε χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐπιθεωρηταὶ μιᾶς περιοχῆς, ἄλλοτε δὲ ὡς εἰσπράκτορες τῶν ἀσφαλίσεων.

Ἔργον τῶν ἐπιθεωρητῶν ἀσφαλίσεων εἶναι, κατὰ πρῶτον λόγον, ἡ ἐξεύρεσις ἀσφαλιστικῶν πρακτόρων κατὰ κύριον ἢ δευτερεῦον ἐπάγγελμα ὡς καὶ ἡ ἐπίβλεψις των, συνισταμένη πρὸ πάντων εἰς τὴν τακτικὴν ἐπαφήν, τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν συνεργασίαν. Ἔτερον οὐσιῶδες καθῆκον τῶν ἐπιθεωρητῶν ἀσφαλίσεων εἶναι ἡ διαφήμισις τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, προετοιμάζουν τὸ ἔργον τῶν πρακτόρων, ὥστε νὰ εὐρίσκουν οἱ δεῦτεροι οὗτοι πρόσφορον καὶ γόνιμον ἔδαφος συνάψεως τῆς ἀσφαλίσεως. Πολλοὶ ἐπίσης ἐκ τῶν ἐπιθεωρητῶν τούτων εἶναι εἰσπρά-

12. : H.d.V. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 184. Gürtler, M.: ἐνθ. ἀνωτ., (Absatz).

13. Müller-Lutz, H. L.: Grundbegriffe der Versicherungs-Betriebslehre, τ. I, Karlsruhe 1960, σ. 22.

κτορες ασφαλίστρων διαφόρων περιοχών (Innkassant). Με την καθαυτό συνομολόγησιν τῶν ασφαλίσεων ἀσχολοῦνται οἱ ἐπιθεωρηταὶ ὀλιγώτερον, παρ' ὅ,τι μὲ τὴν διαφῆμισιν ταύτης καὶ μόνον ἐφ' ὅσον παρίσταται εὐχέρεια καὶ ἀνάγκη, ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀσφάλειαν μηχανῶν καὶ ζωῆς, ἔνθα ἀποκτοῦν, λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῶν ασφαλίσεων, εἰδικὴν πείραν. Γενικῶς, οἱ ἐπιθεωρηταὶ εἶναι οἱ συντονισταὶ τοῦ ἔργου τῶν ασφαλιστικῶν πρακτόρων καὶ συμβάλλουν μεγάλως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς ασφαλίσεων καὶ τὴν διεύρυνσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

γ) Ἡ συμβολὴ τῶν ὀργάνων πωλήσεως εἰς τὴν διερεύνησιν τῆς ἀγορᾶς.

Τὰ ὄργανα πωλήσεως τῆς ασφαλίσεως τῶν συγχρόνων ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἀκολουθοῦν, διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν αὐτῶν, μίαν ὀργανωμένην σειρὰν ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν καλῦτερον τὴν προώθησιν τῆς ασφαλίσεως. Τοιαῦται ἐνέργειαι εἶναι¹⁴:

- Ἡ συλλογὴ διευθύνσεων.
- Ἡ ἐπιλογὴ διευθύνσεων.
- Ὁ καθορισμὸς τοῦ προγράμματος ἐπισκέψεων.
- Ἡ ἐπίσκεψις προσώπων καὶ ἐπιχειρήσεων.
- Ἡ συνομολόγησις τῶν ασφαλίσεων.
- Ἡ διατήρησις ἐπαφῶν μετὰ τῶν πελατῶν.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν τούτων, τὰ ὄργανα πωλήσεως κατορθώνουν νὰ συλλέγουν πολυτίμους πληροφορίας καὶ νὰ παρέχουν οὕτω εἰς τὰς ασφαλιστικὰς τῶν ἐπιχειρήσεις ἱκανὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν διερεύνησιν τῆς ἀγορᾶς. Βάσει τῶν στοιχείων τούτων, αἱ ασφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις ὀργανώνουν καὶ ἀναδιοργανώνουν τὴν ὑπηρεσίαν πωλήσεως αὐτῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ προσφορὰ ασφαλίσεων νὰ καθίσταται εὐχερεστέρα, ταχύτερα καὶ οἰκονομικῶς συμφερωτέρα.

δ) Ἡ δύναμις τῶν ὀργάνων πωλήσεως εἰς τὴν ασφαλιστικὴν ἀγοράν.

Ἡ ὑπηρεσία πωλήσεως μιᾶς ἐκάστης ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖ τὸν πυρῆνα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, διότι ἐκ τῆς δραστηριότητος τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ εὐσυνειδησίας τῶν παρ' αὐτῇ ὀργάνων πωλήσεως ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἐν γένει ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς ἱκανότητος καὶ εὐσυνειδησίας τῶν ὀργάνων ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας, τὰ ὁποῖα ἐν προκειμένῳ ἐκτελοῦν ἀπλῶς

14. Müller-Lutz, H.L.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. I, σ. 17. Casser, Chr.: τ. I, II, III, Bern 1960.

μίαν μηχανικὴν ἐργασίαν γραφείου, ἐνῶ τὰ ὄργανα ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας ἐκτελοῦν μίαν πολυσχιδῆ τοιαύτην (κοινωνικὴν, οἰκονομικὴν, ἐμπορικὴν, τεχνικὴν κ.λ.π.). Ἐπ' αὐτοῦ, τονίζομεν ἰδιαιτέρως ὅτι, καὶ ἂν ἀκόμη εἰς μίαν ἐπιχείρησιν παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν (ἐμπόριον, ἀσφάλεια κ.λ.π.) ὑπηρετοῦν ἄριστοι μόνον ἐπιστήμονες, πάλιν ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης δὲν θὰ ἦτο οἷα ἡ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ὀργάνων πωλήσεως (παραγωγῶν κ.λ.π.).

Πράγματι, ἔχει ἤδη ἀποδειχθῇ ὅτι, διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν ὀργάνων πωλήσεως (παραγωγῶν κ.λ.π.), ἡ δημιουργία σχέσεων εἰς τὴν ἀγορὰν εἶναι λίαν ἀποτελεσματικώτερα, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν δημιουργίαν σχέσεων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ὅτι πλεῖσται τῶν ἐπιχειρήσεων ὀφείλουσιν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν εἰς τὰ ὄργανα ταῦτα. Καὶ τοῦτο, διότι, λόγῳ τῆς ἐλευθέρας θέσεώς των, δημιουργοῦν ὑποκειμενικὰ προτερήματα εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀτομικῶς μὲν λόγῳ προσωπικῶν σχέσεων, τοπικῶς δὲ λόγῳ τοῦ ὅτι οὗτοι ἔρχονται εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ εὐρὺ κοινόν¹⁵.

Συγχρόνως, ὅμως, ἀποκτοῦν μεγάλην δύναμιν ἔναντι τῶν ἐταιρειῶν, τὰς ὁποίας ἐκπροσωποῦν. Ἡ δύναμις τῶν πολλάκις αὐξάνεται εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ κλονίσουν ἐκ θεμελίων ὁλόκληρον τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν. Διότι, ἐγκαταλείποντες διὰ διαφόρους λόγους τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην καὶ προσφέροντες τὰς ὑπηρεσίας των εἰς ἑτέραν, εἶναι εἰς θέσιν, λόγῳ τοῦ προσωπικοῦ συνδέσμου των μετὰ τῶν πελατῶν, νὰ παρασύρουν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν νέαν ἐπιχείρησιν τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτων, μὲ ἀποτέλεσμα ὅχι μόνον τὴν ἀπώλειαν τῶν πελατῶν τῆς πρώτης ἐταιρείας, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόσθετον οἰκονομικὴν ἐπιβάρυνσίν της ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς προμηθείας κ.λ.π.¹⁶. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ πελάται δὲν ἀκολουθοῦν τὸν ἀσφαλιστὴν παραγωγὸν εἰς τὴν νέαν ἐταιρείαν καὶ παραμένουν ἀδιάφοροι, τοῦτο ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν ἀνακοπὴν τῆς ζητήσεως ἐν γένει, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καί, κατὰ συνέπειαν, τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς. Ἐνεκα τούτου, τὸ πρόβλημα τῶν ὀργάνων πωλήσεως ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν προσοχὴν ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

ε) Τὰ πλεονεκτήματα τῶν ὀργάνων πωλήσεως ὡς παράγων ἐπεκτάσεως τῆς προσφορᾶς.

Ἡ στρατηγική, ὅμως, καὶ ἡ ἀποδοτικότητα τῶν ὀργάνων πωλήσεως εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ βαθμοῦ ἰκανότητος καὶ τῶν εἰδικῶν προσόντων αὐτῶν. Πράγματι, διὰ νὰ ἀναπτύξῃ δραστηριότητα σήμερον εἰς τὴν ἀγορὰν ἔν

15. Gutenberg, E. : ἐνθ. ἀνωτ., τ. II (Absatz), σ. 135.

16. Farny, D. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30

ὄργανον πωλήσεως, ὡς εἶναι ὁ ἀσφαλιστικὸς πράκτωρ, ὁ ἀσφαλειομεσίτης, ὁ ἐπιθεωρητὴς ἀσφαλίσεων κ.λ.π., διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τὴν ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποῖαν ἐκπροσωπεῖ, καὶ τὴν ἱκανοποιηθῆ καὶ ὁ ἴδιος, δέον ὅπως συγκεντρῶνῃ τὰ ἀπαραίτητα πρὸς τοῦτο φυσικὰ καὶ ἠθικὰ προσόντα καὶ τὰς ἀπαραιτήτους ἱκανότητας, ἵνα δυνηθῇ νὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὸ βαρὺ καὶ δύσκολον ἔργον αὐτοῦ. Τοιαῦτα δὲ προσόντα εἶναι τὸ παρουσιαστικόν του, ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποῖαν ἐμπνέει εἰς τὰ διάφορα πρόσωπα, τὸ ἐμπορικόν του πνεῦμα, αἱ προσωπικαὶ του σχέσεις, ἡ ἐλευθερία χρόνου κινήσεώς του, ἡ ὑγεία καὶ ἡ σωματικὴ του εὐκίνησις. Ἐπίσης, ἡ εὐγένεια, ἡ μελιχλιότης, ἡ εὐστροφία πνεύματος καὶ λόγου, ἡ προσαρμογὴ εἰς τὰς περιστάσεις, ἡ ὑπομονή, ἡ δύναμις τῆς πειθοῦς, ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ εὐρυμάθεια¹⁷. Δέον ἐνταῦθα νὰ ὑπογραμμισθοῦν ἰδιαίτερος αἱ προσωπικαὶ σχέσεις, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ οὗτος μὲ τὸ εὐρὺ κοινόν, λόγῳ τῶν τοπικῶν καὶ χρονικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, ὡς τὸ ἐμπνεόμενον ὑπ' αὐτοῦ αἶσθημα συμπαθείας ἢ ἀντιπαθείας κ.λ.π.

Ἡ καλὴ ποιότης ἐν γένει τῶν ἀσφαλιστικῶν πρακτόρων ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ κοινόν καὶ δημιουργεῖ πλεονεκτήματα διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβάλλει εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀκριβῶς, οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὄργανα τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας, πρέπει νὰ ἔχουν πολὺ περισσότερα φυσικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προσόντα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ὄργανα τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας (διοικητικοὶ ὑπάλληλοι), τὰ ὁποῖα ἐν προκειμένῳ ἐκτελοῦν, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, καθαρῶς καὶ μόνον μηχανικὴν, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ἐργασίαν γραφείου, ἐνῷ οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες, ἀσφαλειομεσίται, ἐπιθεωρηταὶ ἀσφαλίσεων κ.λ.π. ἐκτελοῦν πολυσχιδῇ τοιαύτην. Πάντα ὅμως ταῦτα εἶναι, ὡς ἐτονίσθη καὶ προηγουμένως, ἀποτέλεσμα τοῦ βαθμοῦ ὀρθολογιστικῆς ὁργανώσεως τῆς πωλήσεως καὶ τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως ἐν γένει.

3. Ὁ βαθμὸς ὁργανώσεως τῆς πωλήσεως

Ἡ ὁργάνωσις τῆς πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως ἐν τῷ συνόλῳ εἶναι ὑψίστης σημασίας τόσον διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. Ὁ τρόπος καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ὁργανώσεως ταύτης προσδιορίζουν καὶ τὴν δυνατὴν ἑκτασιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς¹⁸. Ἐνταῦθα, ἀναφέρεται ἡ ἐν γένει ὀρθολογιστικὴ ὁργάνωσις τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Βασικὸν σημεῖον τῆς ὁργανώσεως εἶναι ὁ τρόπος ἀμοιβῆς καὶ ἡ ἑκτασις τῆς ἀρμοδιότητος καὶ τῆς διακριτικῆς εὐχερείας τῶν ὁργάνων πωλήσεως ὅπως ἀποφασίζουν ἀφ' ἑαυτῶν ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, τὰς ὁποίας ἐκπροσωποῦν. Εἰς τὸ

17. Handwörterbuch der Sozialwissenschaft, (H.D.S.W), τ. II (Versicherung)

18. Νικολάου Χ : Ἡ πώλησις τῆς ἀσφαλίσεως, Ἀθῆναι 1967, σ. 38.

θέμα τοῦτο ὑπηρεῖται τόσο τὸ πρόβλημα τῆς ὀργανώσεως τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὸ συγκεντρωτικὸν ἢ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, ὅσον καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἀμοιβῆς τῶν ὀργάνων πωλήσεως κατὰ τὸ σύστημα ἐπὶ μισθῷ ἢ ἐπὶ προμηθεΐᾳ. Ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογὴ καὶ ἐφαρμογὴ τῶν συστημάτων τούτων εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων. Ἐν προκειμένῳ, ὁ ἄριστος συνδυασμὸς τόσο τῶν συστημάτων διοικήσεως ὅσον καὶ τῶν συστημάτων ἀμοιβῆς εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ὁ καλῦτερος καὶ συμφερότερος τρόπος ὀργανώσεως τῆς πωλήσεως. Αὕτη δὲ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

4. Ἡ ὀργάνωσις τῆς πωλήσεως ἐν Ἑλλάδι

Ἡ ὀργάνωσις τῆς πωλήσεως ἀσφαλίσεων ἐν γένει εὐρίσκεται εἰσέτι παρ' ἡμῖν εἰς ἀναρχικὴν καὶ χαώδη κατάστασιν. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ προσφορὰ δυσκόλως συναντᾷ τὴν ζήτησιν, κυρίως διότι ἐλλεῖπει ὁ συνδετικὸς κρίκος μεταξύ τούτων, ἥτοι τὰ ὄργανα πωλήσεως. Τὰ ὄργανα ταῦτα οὐδόλως ἔτυχον τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Διὸ καὶ ὁ τρόπος ἐμφανίσεως, αἱ ἐνέργειαι καὶ τὰ ἐπιχειρήματα πολλῶν παραγωγῶν εἶναι, ἐν σχέσει πρὸς τὰ τῶν παραγωγῶν ἐτέρων προηγμένων χωρῶν, ἀναχρονιστικά. Γενικῶς, κυριαρχεῖ τὸ ἀ ν ο ρ γ ά ν ω τ ο ν σ ύ σ τ η μ α ἐ ρ γ α σ ί α ς καὶ τὸ ἐ π ι φ α ν ε ι α κ ῶ ς ἀ σ χ ο λ ε ῖ σ θ α ι εἰς πολλοὺς τομεῖς ἀσφαλίσεων, τόσο ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἐπιχειρήσεων ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν παραγωγῶν. Πάντα ὅμως ταῦτα ἐπιδροῦν ἐμμέσως καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἀ ν α σ τ α λ τ ι κ ῶ ς ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως τοῦ κοινοῦ καί, συνεπῶς, ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἀσφαλίσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει πάλιν εἰς βάρος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καί, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, τοῦ θεσμοῦ τῆς ιδιωτικῆς ἀσφαλίσεως.

IV. Ἡ προσωπικὴ διαφήμισις καὶ τὸ Marketing

Ἡ πεῖρα τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀπέδειξεν, ὅτι αἱ μεγαλύτεραι πωλήσεις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἰδίᾳ δὲ αἱ συνομολογούμεναι ἀσφαλίσεις, ἐξαιρέσει τῶν ἐκ λόγων σοβαρῶν κινδύνων συναπτομένων, ἐπιτυγχάνονται μόνον μέσῳ ἱκανῶν καὶ ἐπιτηδείων ὀργάνων πωλήσεως, διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν διαφήμισεως ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἀπὸ ἐπιχειρήσεως εἰς ἐπιχείρησιν. Τὸ ἴδιο ἰσχύει τόσο διὰ τὴν πώλησιν τῆς ἀσφαλίσεως, ὅσον καὶ διὰ τὴν πώλησιν τῶν διαφόρων ἄλλων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν μέσῳ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐταιρειῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν πλασιῶν αὐτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀσφάλισιν εἰδικώτερον, ἡ μέθοδος τῆς διὰ στόμα-

τος (προφορικῆς) ἀναλύσεως τῶν ἐπιζημιῶν συνεπειῶν ἐκ τῶν ἐπελευσόμενων κινδύνων καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἀναπτύξεως τοῦ ρόλου τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι ἡ ἀρίστη ὅλων τῶν μεθόδων προβολῆς, συνάψεως καὶ ἐν γένει ἐπεκτάσεως τῆς ἀσφαλίσεως. Διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπισημαίνεται διαρκῶς ἡ μεγάλη ἀπειλὴ τῶν πολυαρίθμων κινδύνων, παραμερίζονται, διὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν βιολογικῶν καὶ φυσικῶν νόμων, αἱ ἀνθρώπιναί προλήψεις περὶ τοῦ προνοητικοῦ μέτρου τῆς ἀσφαλίσεως, συνειδητοποιεῖται ἡ μεγάλη κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ σημασία ταύτης καί, τέλος, ἀφυπνίζεται τὸ διὰ τῆς ἀσφαλίσεως προσδοκώμενον οἰκονομικὸν συμφέρον. Κατὰ βάθος, δηλαδή, κεντρίζεται εἰς τὸ ὑποσυνειδητὸν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ἐκ τοῦ προνοητικοῦ μέτρου τῆς ἀσφαλίσεως προερχόμενον οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον πλέον καὶ ἐπιδιώκει νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄνθρωπος μόνος του. Τοῦτο ἀκριβῶς σημαίνει ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως καί, κατὰ συνέπειαν, ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων. Τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται τόσον μέσῳ τῶν ὀργάνων πωλήσεως ὅσον καὶ μέσῳ τῶν συμβούλων ἀσφαλίσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἐπισκέψεως ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἀπὸ ἐπιχειρήσεως εἰς ἐπιχείρησιν, καλούμενον «Galvassingssystem», ἐνεφανίσθη ἀρχικῶς μετὰ τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἀπεδείχθη λίαν ἀποδοτικόν, διό καὶ ἐφηρμόσθη βραδύτερον εἰς ὅλα τὰ προηγμένα κράτη.

Ὁ ἀσφαλιστικὸς πράκτωρ, ὁ ἀσφαλειομεσίτης ἢ ὁ ἐπιθεωρητὴς ἀσφαλίσεων πρέπει νὰ λαμβάνῃ λίαν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὸν τόπον καὶ χρόνον ἐπισκέψεώς του δι' ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν (δηλαδή εἰς τὴν οἰκίαν ἢ τὴν ἐπαγγελματικὴν στέγην, τὰς πρωινὰς ἢ ἀπογευματινὰς ὥρας κ.λπ.), ὡς καὶ τὸν τρόπον ἐμφανίσεώς του, δηλαδή ὡς πωλητοῦ ἢ διαφημιστοῦ. Οὗτος δεόν νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμᾷ ἐκ τῶν προτέρων καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ καθορισθὲν πρόγραμμα τὸν κατάλληλον τρόπον, χρόνον καὶ τόπον πραγματοποιήσεως τῆς ἐπισκέψεώς του, εἴτε εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν στέγην τῶν ἐπιλεγέντων πρὸς ἐπίσκεψιν προσώπων εἴτε εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν καὶ οὐχὶ ὁποτεδὴποτε καὶ ὁπουδὴποτε, διότι τὸ τοιοῦτον δὲν ἀποφέρει ποτὲ κατὰ κανόνα αἴσια ἀποτελέσματα.

Τὸ κρίσιμον σημεῖον τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ μιᾶς ἐπισκέψεως τοῦ ὀργάνου πωλήσεως εἶναι ὁ τρόπος ἐμφανίσεώς του, αἱ πρῶται λέξεις συνάψεως ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἐπιλεγέντος πρὸς ἐπίσκεψιν προσώπου, ὡς καὶ ἡ προξενουμένη εἰς αὐτὸ ἐντύπωσις τῆς ὅλης ἐν γένει προσωπικότητος τοῦ ὀργάνου πωλήσεως¹⁹. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ πρώτη ἐμφάνισις του πρέπει νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐντυπωσιάζῃ καὶ νὰ καθηλώσῃ ὑποσυνειδήτως πάραυτα τὰ ἐπιλε-

19. Seyffert, R.: Werbelehre, τ. II, Stuttgart 1966, σ. 1020. Νικολάου Χ.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 38.

γέντα πρὸς ἐπίσκεψιν πρόσωπα, ἵνα δυνηθῇ οὕτω, διὰ τῆς μειλιχιότητος, τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς εὐστροφίας τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ λόγου του, νὰ κερδίσῃ τὸν πρῶτον γύρον πρὸς συζήτησιν, διότι, ἄλλως, θὰ «τοῦ κλείσουν τὴν πόρτα», ὁπότε καὶ ἔχει ἀποτύχει τελεσιδικίως εἰς τὴν προσπάθειάν του. Ἄν ὅμως ἐπιτύχῃ τὴν πρώτην συζήτησιν, θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξηγήσῃ καλύτερον τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς του, νὰ ἀναπτύξῃ τὴν σημασίαν τοῦ προβαλλομένου οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ ἢ τῆς ἀσφαλίσεως καὶ νὰ δημιουργήσῃ ψυχολογικῶς κατάλληλον κλίμα διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς ἀσφαλίσεως ἢ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ, διαφημίζων συγχρόνως ἐμμέσως καὶ τὴν ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποίαν ἐκπροσωπεῖ.

Ἡ διαφήμισις, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πώλησιν τῆς ἀσφαλίσεως, δέον νὰ εἶναι οὐχὶ ὀφθαλμοφανῶς προπαγανδιστικὴ ὑπὲρ τῶν ἐταιρειῶν, ἀλλὰ λίαν συγκεκαλυμμένη καὶ νὰ ἀσκῇ βαθεῖαν ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὰ ἐπιλεγέντα πρὸς ἐπίσκεψιν πρόσωπα, ἰδίᾳ διὰ τῆς πειθοῦς. Αὕτη δέον νὰ στρέφεται κυρίως περὶ τὴν ἐξήγησιν τῆς σημασίας τῆς ἀσφαλίσεως, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὑπόδειξιν τῆς πληθύος τῶν ἐπικειμένων κινδύνων, καὶ νὰ δημιουργῇ κατάλληλον ψυχολογικὸν κλίμα ἀσφαλίσεως.

Ἐξ ἄλλου, ἔχει ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ τρόπος οὗτος προσελκύσεως πελατῶν εἶναι πολὺ καλύτερος καὶ οἰκονομικῶς συμφερότερος τοῦ διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ἐπιδιώξεως προσελκύσεως τούτων. Ἡ ἐξήγησις ὅμως τῆς σημασίας τῆς ἀσφαλίσεως δέον νὰ εἶναι δυναμικὴ καὶ περικτικὴ, ὥστε νὰ μὴ προκαλέσῃ ψυχολογικὸν κορεσμὸν διὰ τῆς φλυαρίας, διότι τότε ὑπάρχει φόβος ἐπιτεύξεως ἀντιθέτου ἀποτελέσματος, ἥτοι διακοπῆς τῆς δημιουργουμένης τάσεως πρὸς ἀσφάλισιν καὶ μάλιστα διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, ὁπότε ἡ ἀποκατάστασις εὐνοϊκοῦ κλίματος εἶναι λίαν δαπανηρά, ὅχι ὅμως καὶ ἀκατόρθωτος²⁰.

Ἀντιθέτως, ἡ διαφήμισις, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πώλησιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, δέον νὰ εἶναι πολλάκις ἄμεσος καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν δημιουργίαν τῆς πεποιθήσεως ὅτι, λόγῳ τῶν πολλῶν πλεονεκτημάτων τοῦ προβαλλομένου ἀγαθοῦ, ὑφίσταται ἄμεσος ἀνάγκη ἀγορᾶς αὐτοῦ, διότι τοῦτο ἔχει πλεῖστα ὅσα πλεονεκτήματα ἔναντι ἐτέρων παρομοίων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἄλλων ἐταιρειῶν καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, κατὰ συνέπειαν, προκύπτει μέγαλο οἰκονομικὸν συμφέρον (πειθῶ).

Διὰ τῆς ἐντέχνου ταύτης ἐνεργείας θὰ δοθῇ εἰς τὸ ὄργανον πωλήσεως ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπηρεάσῃ διὰ τῆς ἱκανότητός του ἀρκούντως τὸν ἐπιλεγέντα πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ νὰ πείσῃ τοῦτον νὰ συνάψῃ τὴν ἀσφάλισιν ἢ νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ προβαλλομένου εἵδους. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἔχει

20. Seyffert, R.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 45. Νικολάου Χ.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 39.

προετοιμάσει καὶ ἔχει καλλιεργήσει ψυχολογικῶς τὸ ἔδαφος δι' εὐθετώτερον χρόνον καὶ ἀπέρχεται εὐγενῶς καὶ μειδιῶν, προξενῶν διὰ τῆς στάσεώς του εἰς τοὺς πελάτας τὰς καλυτέρας τῶν ἐντυπώσεων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπισκέψεώς του, βέβαιος ὢν ὅτι ἔχει κερδίσει τὴν μάχην διὰ τὸ μέλλον.

Τὴν ἑντεχνον ταύτην ἐνέργειαν τῶν ὀργάνων πωλήσεως ἐν γένει, ἥτοι τοῦ ἀσφαλιστικοῦ πράκτορος, τοῦ ἀσφαλειομεσίτου, τοῦ ἀντιπροσώπου ἢ καὶ τοῦ πλασιέ, ἀναγομένην εἰς τὴν προσπάθειαν προωθήσεως καὶ ταυτίσεως τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως κατὰ τὸ καίριον σημεῖον τῆς ἐπισκέψεως καὶ τὴν ἐπίτευξιν, ἐν τέλει, συνομολογήσεως ἀσφαλίσεως ἢ ἀγορᾶς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὀνομάσωμεν, ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς, «στρατηγικὴν» τῶν ὀργάνων πωλήσεως.

Ἡ πώλησις ἄρα τῆς ἀσφαλίσεως ἢ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ ὑπὸ μιᾶς ἀσφαλιστικῆς ἢ ἄλλης κατηγορίας ἐπιχειρήσεως εἶναι, κατὰ μέγιστον μέρος καὶ κατ' οὐσίαν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς ἐπιδράσεως τῆς διαφημίσεως εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὸ ὑποσυνείδητον τοῦ ἀνθρώπου ἐκ μέρους τῶν ὀργάνων πωλήσεως, τὰ ὅποια ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει κρατοῦν, κατὰ Behrens²¹, τὰς «κλειδας» τῆς πωλήσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα πάλιν τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς πωλήσεως καὶ τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως.

Τὸ ἐκ τῆς ἀναπτυσσομένης δραστηριότητος ταύτης τῶν ὀργάνων πωλήσεως προερχόμενον ἀποτέλεσμα εἶναι ἔτι μεγαλύτερον, ὅταν αἱ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων διενεργούμεναι διαφημίσεις εἶναι προγραμματισμέναι καὶ κατάλληλοι. Κατάλληλοι δὲ διαφημίσεις εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἀσκοῦν βαθεῖαν ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸ κοινόν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀσφαλίσεως ἐν γένει, ὡς καὶ τοῦ προκύπτοντος ἐκ ταύτης συμφέροντος. Ἐπίσης, ὅταν ὑφίσταται προσέτι συγχρονισμὸς τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ὀργάνων διαφημίσεως καὶ τῶν ὀργάνων πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως. Ἀπασαίδμως αἱ ἐνέργειαι αὗται δέον ὅπως καθοδηγοῦνται ἀπὸ τὸ πόρισμα τῆς ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῆς ἀγορᾶς, ἢ ὁποῖα καὶ δέον ἀπαραιτήτως νὰ προηγηθῇ. Ἀλλὰ μία τοιαύτη διερεύνησις καὶ εἰς τοιοῦτος προγραμματισμένος συνδυασμὸς οὐδέποτε ἔλαβεν χώραν παρ' ἡμῖν.

V. Αἱ δημόσιαι σχέσεις

1. Ἡ ὀργάνωσις τῶν δημοσίων σχέσεων

Ἡ ἀσφάλις, ὡς ἀφηρημένη ὑπόσχεσις παροχῆς εἰς τὸ μέλλον, συναντᾷ, ὡς εἶναι ἐπόμενονον, σοβαρὰς δυσκολίας κατὰ τὴν προώθησιν αὐτῆς

21. Behrens, K. Chr. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30. Νικολάου X. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 40.

εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐπειδὴ αὕτη δὲν εἶναι προϊόν γεύσεως, ὥς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, ἵνα γίνῃ ἀντιληπτὴ καὶ ζητηθῇ ἀπὸ τὸ εὐρὺ κοινόν, ἀπαιτεῖται συστηματικὴ καλλιέργεια καὶ δημιουργία καταλλήλου κλίματος ἀσφαλίσεως. Τοῦτο, ἔργον τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐπαφῆς μὲ τὸ εὐρὺ κοινόν καὶ τῆς ἐπιδράσεως ἐπ' αὐτοῦ διαφόρων μέσων, ὥς καὶ τῆς λήψεως διαφόρων μέτρων, τὸ σύνολον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ τὰς καλουμένας δημοσίας σχέσεις (Publick Relation)²². Ἡ ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων ἀποσκοπεῖ, ἐν κατακλείδι, εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ περὶ τῆς ἀσφαλίσεως ἐν γένει καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως. Μέσα διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνονται ταῦτα εἶναι :

α) Οἱ διαφωτισταί :

Σκοπὸς τῶν ὀργάνων τούτων (φυσικὰ πρόσωπα ἢ ἐταιρεῖαι) εἶναι ἡ διαρκὴς διαφώτισις τοῦ κοινοῦ περὶ τῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ διαφώτισις αὕτη ἐπιτυγχάνεται μόνον ὑπὸ εἰδικῶς ἐκπαιδευμένων στελεχῶν, ἀρτίας μορφώσεως καὶ ἱκανῆς πείρας εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἄλλως ἢ προσπάθεια ἐπιφέρει ἀντίθετα ἀποτελέσματα ²³. Τὰ ὄργανα ταῦτα, διὰ τῆς συνεχοῦς παρακολουθήσεως, διερευνήσεως καὶ ἀναλύσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἐπισκέπτονται τὸ εὐρὺ κοινόν (ιδιώτας καὶ ἐπιχειρήσεις) καὶ προσπαθοῦν, διὰ τῆς ἱκανότητος, τῆς δεξιότητις καὶ ἐμπειρίας αὐτῶν, νὰ ἐπηρεάσουν ἓνα μεγάλον ἀριθμὸν προσώπων καὶ νὰ δημιουργήσουν ψυχολογικῶς πρόσφορον κλίμα συνάψεως τῆς ἀσφαλίσεως²⁴. Τοῦτο ἐπιτυγχάνουν διὰ τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἀπειλῆς τῶν πολυαριθμῶν κινδύνων καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως προκύπτοντος οἰκονομικοῦ συμφέροντος, περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω.

β) Ραδιόφωνον, τηλεόρασις, κινηματοθέατρον :

Ἡ διαφώτισις ἐπιτυγχάνεται ἐπίσης καὶ δι' ἄλλων μέσων, ὥς διὰ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως²⁵, τῆς προβολῆς εἰδικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τῆς τοποθετήσεως διαφόρων πινακίδων εἰς καταλλήλους θέσεις κ.λπ.²⁶ Διὰ τῶν μέσων τούτων καὶ διὰ τῆς ἐρμηνείας ἢ καταδείξεως διαφόρων συμβάντων (ὥς λ.χ. τῆς καταστροφῆς μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ μιᾶς οἰκοδομῆς, τῆς ἀνατροπῆς ἐνὸς αὐτοκινήτου, τοῦ τραυματισμοῦ ἢ τοῦ θανάτου τῶν ἐπιβαινόντων ἐπὶ τοῦ αὐτοκινήτου προσώπων κ.λπ.), ἀσκεῖται

22. Hammond, G. : Public Relation, in : Leitbuch der Public Relation von Stephenson, Essen 1964, σ. 67. Oeckl, A. : Handbuch der Public Relation, München 1964, σ. 153.

23. Oeckl, A. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 167.

24. Oeckl, A. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 215.

25. Witte, L. : (Fernsehen und Rundfunk), in : Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 385.

26. Cipson, H. : (Höhren und Sehen, in : Stephenson), ἐνθ. ἀνωτ., σ. 338.

βαθεΐα ψυχολογική επίδρασις εἰς τὸ ὑποσυνείδητον τῶν ἀνθρώπων καὶ δημιουργοῦνται εἰς αὐτοὺς ἀνησυχίαι, αἱ ὁποῖαι ἀναγκάζουν τούτους νὰ προβαίνουν εἰς τὴν σύναψιν ἀσφαλίσεων.

γ) Ὁ τύπος :

Ἐτερον βασικὸν μέσον διαφωτίσεως, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ βαθεΐαν ψυχολογικὴν ἐπίδρασιν, εἶναι ὁ τύπος καὶ τὰ ἔντυπα (Prospektus) ἐν γένει, ἰδίᾳ ἡ δημοσίευσις διαφόρων στοιχείων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων²⁷.

Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα : Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων δημοσίευσις διαφόρων στατιστικῶν στοιχείων συμβάλλει μεγάλως εἰς τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων, διότι οὕτω ἐνισχύεται ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις. Τοιαῦτα στοιχεῖα εἶναι :

- Τὸ ὕψος τῶν εἰσπραττομένων ἀσφαλίσεων.
- Ὁ ἀριθμὸς τῶν συνομολογουμένων ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων.
- Τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων.
- Τὸ εἶδος τῶν πρὸς κάλυψιν κινδύνων.
- Ἡ ἔκτασις καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποζημιώσεων.
- Οἱ ὅροι ἀσφαλίσεων.
- Τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλίσεων κατὰ κλάδους ἀσφαλείας.
- Ὁ ἀριθμὸς τῆς πελατείας.
- Ὁ διακανονισμὸς τῶν ζημιῶν.

Τὸ εἶδος καὶ ἰδίᾳ τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν συμβάλλει μεγάλως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς, ἡ δὲ ἐπενέργεια ταύτης εἶναι τόσον μεγαλυτέρα ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ παροχῶν καὶ ἀντιπαροχῶν. Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα ἀνταγωνισμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ ὕψος τῶν κεφαλαίων : Ἡ διὰ τοῦ τύπου διαφώτισις τοῦ κοινοῦ περὶ τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ τῆς δημοσιεύσεως διαφόρων οἰκονομικῶν στοιχείων καὶ ἡ διὰ τῆς προσωπικῆς ἐρμηνείας τῶν στοιχείων τούτων εἰς τὸ κοινὸν ἐκ μέρους τῶν ὀργάνων πωλήσεως τοιαύτη συμβάλλει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ καθιστᾷ εὐχερεστέραν τὴν προσφορὰν ἀσφαλίσεων²⁸.

δ) Αἱ Ἐπιστημονικαὶ διαλέξεις :

Αὗται, μὲ θέμα τὴν ἀσφάλισιν, δέον ὅπως λαμβάνουν χώραν τακτικῶς

27. Sullivan, A. : (Firmen Publikation), in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 375 κ.ε.

28. Edward Potter - William Charles, in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 517 (Publik Relation im Finanzwesen). Lewis, D. : Kundenbeziehung, in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 552.

καὶ νὰ δίδονται ὑπὸ εἰδικῶν, εἰ δυνατόν, ἐπιστημόνων ἐνώπιον προσώπων διαφόρων κατηγοριῶν, ὡς λ.χ. συλλόγων, ἐπιμελητηρίων κ.λ.π., ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τοῦ εὐρυτέρου κοινοῦ, ἐνθα ὑπάρχει δυνατότης συνάψεως πλειόνων ἀσφαλίσεων ἢ δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἐμμέσως μέγας ἀριθμὸς προσώπων²⁹. Ἐν συνεχείᾳ, αἱ ὁμιλίας αὗται δεόν νὰ δίδονται εἰς τὴν δημοσιότητα διὰ τοῦ τύπου, ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν, καὶ νὰ ἀναμεταδίδονται διὰ τοῦ ραδιοφώνου καὶ μάλιστα, εἰ δυνατόν, κατ' ἐπανάληψιν³⁰.

ε) Συμπεριφορὰ - κοινωνικαὶ σχέσεις :

Τέλος, δεόν νὰ προστεθῇ ὁ ἐν γένει τρόπος συμπεριφορᾶς τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον κατὰ τὴν συναλλαγὴν αὐτῶν μετὰ τῶν πελατῶν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν συναναστροφὴν μετὰ τῶν λοιπῶν προσώπων εἰς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις. Πάντα τὰ ἀνωτέρω σκιαγραφέντα μέσα διαφώτισεως καὶ διαφημίσεως ἐπιδροῦν εὐμενῶς εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀφυπνίζεται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ διὰ τὸ ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως συμφέρον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνισχύεται ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτοῦ πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ασφαλιστικῆς συνειδήσεως.

Ἡ μέθοδος τῶν δημοσίων σχέσεων, ἀναπτυχθεῖσα ἰδιαίτερος εἰς Ἡνωμένους Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς³¹, ἐφαρμόζεται σήμερον εἰς ὅλα τὰ προηγμένα κράτη καὶ ἀπεδείχθη πολύτιμος διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀσφαλίσεως, ὅταν αὕτη διενεργῇται συστηματικῶς καὶ ὑπὸ καταλλήλων προσώπων ὡς καὶ εἰδικῶν μέσων, ἄλλως δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ὅλως ἀντίθετα ἀποτελέσματα. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι πολὺ δύσκολον καὶ κατὰ τι δαπανηρὸν διὰ μίαν ἐκάστην ασφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν μικρᾶς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς, ἀλλὰ ἐπιβάλλεται ἐξ ἀνάγκης διὰ τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπιδιώξεις τῶν μέτρων τούτων εἶναι ἡ ἐπίτευξις κοινοῦ σκοποῦ τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, δύναται, χάριν οἰκονομίας, νὰ διενεργῇται καὶ νὰ προβάλληται μέσῳ τῶν συνδέσμων τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ καὶ ὁμάδων τούτων, ὅταν ὑφίστανται Konzern ἐπιχειρήσεων³².

2. Αἱ δημόσιαι σχέσεις ἐν Ἑλλάδι

Παρὰ τὴν εὐμενῆ τοιαύτην ἐπίδρασιν τῶν ἀνωτέρω μέσων, ἐν τούτοις, παρ' ἡμῖν, τόσον ἡ μέθοδος τῶν δημοσίων σχέσεων, ὅσον καὶ ἡ διαφήμισις,

29. Robinson, E. : Die Anwendung der Psychologie, in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 162. Jeppson, L. : Vortragsprogramme, in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 295.

30. Stephenson, H. : (Zeitschriften als Media) : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 232. Oeckl, A. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 206.

31. Oeckl, A. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 88.

32. Normann, Aschorr : (Mittlere und kleine Betriebe), in: Stephenson, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 572.

δὲν ἐκαρποφόρησαν εἰσέτι καὶ δὲν ἐξετιμήθη δεόντως ἡ σημασία αὐτῶν. Ἡ ὅλη προσπάθεια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν συνίσταται εἰς τὴν ἀνάρτησιν ὠρισμένων ἐπιγραφῶν, ἀ μ φ ι β ὀ λ ο υ ἐ π ε ν ε ρ γ ε ί α ς, καὶ εἰς τὴν προβολὴν μερικῶν ταινιῶν εἰς διάφορα κινηματοθέατρα τῶν Ἀθηνῶν. Ὡ ρ γ α ν ω μ έ ν α ι διαφημίσεις καὶ δημόσιαι σχέσεις, βάσει πορισμάτων ἐπιστημονικῆς διερευνήσεως τῆς ἀγορᾶς, ο ὗ δ έ π ο τ ε ἔλαβον χώραν παρ' ἡμῖν.

VI. Τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλιστρῶν

Ἐτερος οὐσιώδης παράγων, ὅστις ἐπιδρᾷ εὐμενῶς εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς, εἶναι καὶ τὸ σχετικῶς χαμηλὸν ἀσφάλιστρον. Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ὅσον χαμηλότερον εἶναι τοῦτο, τόσον εὐκολωτέρα, σχετικῶς, καθίσταται ἡ ἀγορὰ ἀσφαλίσεων καὶ τόσον, συνεπῶς, εὐχερεστέρα ἡ προώθησις τῶν ἀσφαλίσεων. Τὸ ἀσφάλιστρον πρέπει νὰ ὑπολογίζεται ἐπακριβῶς, νὰ εἶναι δίκαιον καὶ νὰ καθίσταται προσιτὸν ἀπὸ τὸ εὐρὺ κοινὸν (δρα κεφάλ. 5).

VII. Τὰ συνδεδασμένα ἀσφαλιστήρια συμβόλαια

Μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον, ἤρχισαν νὰ ἐφαρμόζονται, εἰς τὰς προηγμένας ἰδίαι χώρας καὶ εἰς εὐρεῖαν μάλιστα ἔκτασιν, τὰ καλούμενα συνδεδασμένα ἀσφαλιστήρια συμβόλαια (Kombinierte Polisen)³³. Ταῦτα συνίστανται εἰς τὴν συγκέντρωσιν εἰς ἓν καὶ μόνον ἀσφαλιστήριον συμβόλαιον τῶν πρὸς κάλυψιν ζημιῶν πλειόνων ἀσφαλίσεων, συναφῶν πάντοτε πρὸς τὸ ἀσφαλιζόμενον ὑποκείμενον καὶ ἀντικείμενον, ἐπὶ σκοπῷ διευκολύνσεως τοῦ ἠσφαλισμένου καὶ μειώσεως τῶν ἐξόδων ἐν γένει. Χαρακτηριστικὸν ἐπ' αὐτοῦ παράδειγμα εἶναι ἡ ἀσφάλεια αὐτοκινήτου, ἐνθα συνάπτονται συνηθροισμέναι ἀσφαλίσεις οὐ μόνον διὰ τὸ αὐτοκίνητον - ὄχημα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ (ὡς λ.χ. ἀσφάλεια ὑλικῶν ζημιῶν, ἀσφάλεια πυρός, κλοπῆς, διαρρήξεως κ.λ.π. τοῦ αὐτοκινήτου), ἀλλὰ καὶ ἀσφαλίσεις προσώπων (ὡς τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ αὐτοκινήτου ἢ τοῦ ὁδηγοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ τῶν συνεπιβαινόντων προσώπων). Ἐτερον παράδειγμα εἶναι ἡ ἀσφάλεια ἀστικῆς εὐθύνης διὰ ζημίας, αἱ ὁποῖαι ἤθελον τυχὸν προκληθῇ εἰς τρίτα πρόσωπα (ὕλικαι ζημίαι, σωματικαὶ βλάβαι κ.λ.π.). Ἐτερον χαρακτηριστικὸν ἐπίσης παράδειγμα ἐφαρμογῆς τῶν συνδεδεσμένων ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων εἶναι ἡ συνομολόγησις ἀσφαλίσεως καλύψεως ζημιῶν, αἱ ὁποῖαι σχετίζονται μὲ τὰς κατοικίας. Ἐνταῦθα, εἰς οἵανδήποτε περίπτωσιν ἀσφαλίσεως καὶ ἐφ' ἑνὸς μόνον

33. Νικολάου Χ.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 75,

ασφαλιστηρίου συμβολαίου, συνάπτονται πλείσται ὅσαι ἀσφαλίσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν κατοικίαν (ὡς λ.χ. ἀσφάλεια πυρός, κλοπῆς, διαρρήξεως, κρυστάλλων, ἀγωγῶν ὕδατος κ.λ.π.).

Ἀπώτερος σκοπὸς τῶν συνδεδεασμένων ασφαλιστηρίων συμβολαίων εἶναι ἡ διευκόλυνσις τοῦ ἡσφαλισμένου διὰ τῆς καταβολῆς ἑνὸς μόνου ἀσφαλίστρου καὶ ἡ μείωσις τῶν κατὰ κεφαλὴν ἐξόδων. Ἡ μέθοδος αὕτη παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἀπλοποιεῖ εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν συνομολόγησιν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ σ υ μ β ἄ λ λ ε ι δ ε λ ε α σ τ ι κ ῶ ς (παρασύρεται εὐκόλως ὁ ἀσφαλιζόμενος) εἰς τὴν σύναψιν καὶ ἐτέρων ἀσφαλίσεων, αἱ ὁποῖαι ἄλλως δὲν συνάπτονται, λόγῳ τῆς μεμονωμένης περιπτώσεως ἢ λόγῳ τοῦ ὅτι πολλάκις δὲν ὑφίσταται ἄμεσος ἀνάγκη καλύψεως τοῦ κινδύνου, πρᾶγμα ὅπερ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς χρήσεως τῶν συνδεδεασμένων ασφαλιστηρίων. Τὸ τοιοῦτον σημαίνει ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν γένει, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα ὑπογράφονται ἐπὶ τόπου καὶ παραδίδονται εἰς τὸν ἡσφαλισμένον ἀμέσως, ἐπὶ πλεόν δὲ καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ἐξίσωσιν τῶν κινδύνων.

Ὅταν ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων καὶ τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων ἐκ μέρους πρακτόρων τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἀπεριόριστα, τοῦτο εἶναι ἐ π ι κ ῖ ν δ υ ν ο ν διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις, διότι ὁ ασφαλιστικὸς πράκτωρ δὲν προβαίνει εἰς ἐκλογὴν τῶν κινδύνων. Διὸ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ασφαλιστηρίων καὶ τὸ ὕψος τῶν ασφαλιστικῶν ποσῶν δέον νὰ περιορίζηται ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων, μολονότι τὸ ἐν λόγῳ μέτρον ἀπεδείχθη πολὺτιμον διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἐφαρμόζεται εἰς πλείστα κράτη. Ἐν Ἑλλάδι, παρὰ ταῦτα, τὸ σύστημα τῶν συνδεδεασμένων ασφαλιστηρίων δὲν ἐφηρμόσθη καὶ δὲν ἐξετιμήθη δεόντως. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀκόμη ἐφηρμόζετο, ὡς εἰς ἕτερα κράτη, θὰ ἀπέβαινεν εἰς βάρος τῶν ἐπιχειρήσεων, διότι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν ἱκανῶν, εὐσυνειδήτων καὶ ἐξειδικευμένων παραγωγῶν καὶ στελεχῶν, τῶν ὁποίων στερεῖται σήμερον ἡ ἐλληνικὴ ασφαλιστικὴ ἀγορά.

VIII. Τὰ βραβεῖα ἀσφαλίσεων

Αἱ ασφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, διὰ τὴν μείωσιν τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ ἀτυχημάτων τῶν ἡσφαλισμένων, εἰσήγαγον τὸ καλούμενον σύστημα τῶν βραβείων (Bonus)³⁴. Τὸ σύστημα τοῦτο συνίσταται εἰς τὴν ἐκ μέρους τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπιστροφὴν πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους ἑνὸς μέρους τῶν καταβληθέντων εἰς αὐτὰς ἀσφαλίστρων, ἐφ' ὅσον οὗτοι,

34. H.d.V. ἐνθ. ἀνωτ., σ. 378. Gutenberg, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 240.

ἐντὸς ἑνὸς ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος (ἔτος, διετία), δὲν ἤθελον δηλώσει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἀτύχημά τι ὑπαιτιότητι αὐτῶν. Ἡ μέθοδος τῶν βραβείων ἐπενεργεῖ θετικῶς εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἀσφαλίσεως, διότι δημιουργεῖ εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅπως ἀσφαλισθοῦν τὴν δυνατότητα συνάψεως ἀσφαλίσεως διὰ τῆς καταβολῆς ἐλαχίστων μόνον ἀσφαλίστων, τὰ ὅποια οὕτω ὑπολογίζουσιν κατὰ τὸ ἐλάχιστον νὰ καταβάλουν. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς συμβάλλει εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τὴν διεύρυνσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ. Ἡ προσφορά, συνεπῶς, διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, καθίσταται εὐχερεστέρα καὶ εἶναι αὕτη τόσον μεγαλυτέρα, ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ ἔκπτωσις τῶν ἀσφαλίστων.

Ἄλλα εἶδη βραβείων εἶναι τὰ ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων χορηγούμενα τοιαῦτα.

IX. Ἡ προσωπικότης τῆς διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων

Ἄλλος οὐσιώδης παράγων διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς προσφορᾶς ἀσφαλίσεων εἶναι καὶ ὁ ρόλος τῆς προσωπικότητος τῆς διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον τῆς διευθύνσεως καὶ τῶν συμβούλων ἐν γένει, ὅσον καὶ τῶν ἀνωτάτων στελεχῶν αὐτῆς.

Ἡ σημασία τῆς διοικήσεως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν ἔχει διττὸν σκοπὸν. Ἦτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ κατευθύνῃ τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ νὰ ὀδηγῇ ταύτην εἰς τὸ ἄριστον οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ δημιουργῇ, διὰ τῶν προσόντων αὐτῆς, πλεονεκτήματα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, ὥστε νὰ ἐμπνέῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν ἀσφάλισιν κεφαλαίων. Ἡ ἐμπιστοσύνη δὲ τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν εἶναι βασικὴ προϋπόθεσις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως αὐτοῦ καί, κατὰ συνέπειαν, καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὡς ἐκ τούτου, δέον ὅπως ἡ ἀνωτάτη διοίκησις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων συγκεντρῶνῃ καὶ τὰ ἰδιάζοντα πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως προσόντα. Τοιαῦτα προσόντα εἶναι :

- Ἡ προσωπικότης ἐν γένει.
- Ἡ εὐφυΐα.
- Τὸ ὄνομα καὶ ἡ ὑπόληψις.
- Ἡ δυναμικότης καὶ ἡ ἐνεργητικότης.
- Ἡ δημοφιλία καὶ ὁ βαθμὸς ταύτης.
- Ἡ μόρφωσις.
- Αἱ πνευματικαὶ καὶ κοινωνικαὶ ροπαί.
- Τὸ ἐπιστημονικὸν κῦρος.

—Ἡ ἐμπιστοσύνη, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς τὸ κοινόν.

—Ἡ ἐμπειρία.

— Αἱ εἰδικαὶ γνώσεις περὶ ἀσφαλίσεως.

Τὰ εἰς τὸ ἄτομον ἀναφερόμενα στοιχεῖα ταῦτα διανοίγουν διαρκῶς νέας ὁδοὺς διὰ τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων, ἡ δὲ προσφορὰ καθίσταται, ἐκ τοῦ λόγου τούτου, εὐχερεστέρα. Ἀκριβῶς ὅμως μία τοιαύτη ἱκανὴ διοικήσεις εἶναι εἰς θέσιν νὰ προβαίνει εἰς τὴν χάραξιν ὀρθῆς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται, κατὰ μέγα μέρος, τὸ μέλλον τῆς ἐπιχειρήσεως καί, ἐμμέσως, ὡς συνέπεια, ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

X. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ

Ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ ἐνὸς ὀργανισμοῦ ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου εἶναι, κατὰ μέγα μέρος, ἀποτέλεσμα τῆς ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τούτων τηρουμένης ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς. Ἐπιχειρηματικὴ δὲ πολιτικὴ εἶναι, κατὰ τὸν Mellerowiz³⁵, ἡ «τέχνη» καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ ἀποφασίζειν, τόσον ἐπὶ τῶν δεδομένων σχέσεων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς ἀγορᾶς, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο, δημιουργουμένων τοιούτων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνηται τὸ ἄριστον (optimum) οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιχειρήσεως. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἡ διοικήσις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων δέον ὅπως εἰσάγῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοιαῦτα μέτρα καὶ νὰ δημιουργῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τοιαύτας καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι νὰ καθιστοῦν δυνατὴν τὴν πραγματοποίησιν μεγαλυτέρου οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος, οὐχὶ μόνον διὰ τὸ παρὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον³⁶. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς προεργασίας ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τῆς συνεχοῦς παρακολουθήσεως, δι' ἐρεῦνης καὶ ἀναλύσεως, τῆς ἀγορᾶς. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐπισημαίνονται τὰ δημιουργούμενα εἰς τὴν οἰκονομίαν κενά, τὰ ὁποῖα δέον νὰ καλυφθοῦν. Τὸ τοιοῦτον δὲ ἀκριβῶς δηλοῖ, καθ' ἡμᾶς, τὴν στρατηγικὴν τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ «στρατηγικὴ» αὕτη ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν δι' ὅλων τῶν μέσων, ἀκόμη καὶ διὰ τῆς δημιουργίας τῆς ἀνάγκης κρατικῆς ἐπεμβάσεως, κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν καὶ τὴν δημιουργίαν νέων συνθηκῶν πρὸς ἐπέμβασιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὴν κυκλοφορίαν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ χρήματος καὶ γεννᾷ περαιτέρω ἀνάγκας ἐπεμβάσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ βασικώτεραι ὅμως ἐπὶ μέρους πολιτικαὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι:

35. Mellerowiz, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 92.

36. Gossen, Fr.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 37, Mellerowiz, K.: ἐνθ. ἀνωτ., 87. Neil, H., in: Bursk - Finn: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 83.

1. Ἡ πολιτικὴ τοῦ κέρδους

Εἰς τὴν πρώτην θέσιν τῶν ἀποφάσεων τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων κατατάσσεται ἡ χάραξις τῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἰδίᾳ ὁ προσπορισμὸς κερδῶν. Ἐνταῦθα διαφαίνεται καὶ ἀντικατοπτρίζεται ἡ «στρατηγικὴ» ἱκανότης τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ κέρδος ὅμως πρέπει νὰ προγραμματίζεται οὐχὶ μόνον διὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέλλον. Τὸ κέρδος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εὐρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐγγὺς τοιοῦτον. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ προγραμματίζεται καὶ νὰ περιορίζεται εἰς τὰ στενὰ τοπικὰ καὶ χρονικὰ πλαίσια τῆς ἀγορᾶς, ὡς παρατηρεῖται παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ εἰς εὐρὴα τοιαῦτα. Ἡ ἐπιδίωξις πραγματοποιήσεως μεγάλου κέρδους διὰ τῆς ἐμμονῆς τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς μικρὰν τοπικὴν περιοχὴν καὶ χρονικὴν διάρκειαν ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν μεγαλυτέρου τοιούτου καὶ τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως εἰς τὴν ἀγοράν³⁷. Ὁ ἀνταγωνισμὸς, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὀξύνεται τόσον πολὺ, ὥστε τὰ ἐξοδα τῆς παραγωγῆς, διοικήσεως, διαφημίσεως κ.λ.π. αὐξάνουν ὑπερμέτρως, ἡ δὲ ἔντασις τῶν ἐργασιῶν τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν ἐταιρειῶν προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν πελατῶν. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνωτέρω πολιτικῆς εἶναι ὁ «ψυχολογικὸς κορεσμὸς» τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἡ δυσανασχέτησις καὶ ἡ ἀγανάκτησις τῶν πελατῶν καὶ ἡ δυσπιστία τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως, μὲ συνέπειαν τὴν ἀνακοπὴν ἢ διακοπὴν τῆς προσφορᾶς. Τοιοῦτον ἀκριβῶς φαινόμενον παρατηρεῖται ἐν Ἑλλάδι, ἰδίᾳ δὲ διαμάχη μεταξὺ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζιτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων (ᾶρα κεφ. 6).

Τὸ κέρδος πρέπει νὰ ὀρίζεται σταθερὸν καὶ νὰ προγραμματίζεται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τὸ ἄριστον (optimum) νὰ ἐπιτυγχάνηται διὰ τῆς παρόδου μακροτέρου χρονικοῦ διαστήματος καὶ νὰ εἶναι, κατὰ τὴν κρίσιν καὶ διαπίστωσιν τῆς διοικήσεως, πραγματοποιήσιμον καὶ συνεχῶς αὐξανόμενον, οὐχὶ μόνον διὰ τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπώτερον μέλλον^{38, 39}. Ἡ τοιαύτη πολιτικὴ τοῦ κέρδους ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν Mellerowiz, τὴν «ἀφετηρίαν» διὰ τοὺς ὑπολοίπους «συλλογισμοὺς» τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως περὶ προσπορισμοῦ κερδῶν καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πηγῶν⁴⁰. Τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς. Συνεπῶς, συμφέρον τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἡ ἐπιδίωξις ἐπεκτάσεως τῶν ἀσφαλίσεων, χρο-

37. Mellerowiz, K. : in Mayer : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91

38. Mellerowiz, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91

39. Cossen, Fr. : ἐνθ., ἀνωτ., σ. 48 Dorold, K. : D. in Bursk - Finn, ἐνθ. ἀνωτ., ἐνθ. ἀνωτ., σ. 11

40. Mellerowiz, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91

νικῶς καὶ τοπικῶς, διότι τοῦτο φέρει τὰ κάτωθι ἀποτελέσματα. Ἦτοι :

— Τὴν αὐξήσιν τῶν ἀσφαλίσεων καί, συνεπῶς, τὴν μείωσιν τῶν ἀσφαλίστικῶν περιπτώσεων.

— Τὴν μείωσιν τῶν κατὰ κεφαλὴν ἐξόδων.

— Τὴν πτώσιν τοῦ ἀσφαλίστρου.

— Τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ λαϊκὰ στρώματα.

— Τὴν καλυτέραν ἐπένδυσιν κεφαλαίων.

— Τὸν προσπορισμὸν κερδῶν.

2. Ἡ πολιτικὴ τῆς διαχείρισεως τῶν ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων

Οἱ ἀσφαλισταὶ εἶναι οἱ διαχειρισταὶ τῶν χρημάτων τῶν ἡσφαλισμένων, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀποταμιευτικὰς καταθέσεις τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς. Ὡς ἐκ τούτου, ἢ ἐκ μέρους αὐτῶν διαχείρισις τῶν οὕτω σχηματιζομένων κεφαλαίων εἶναι μεγίστης κοινωνικῆς καὶ ἐθνικοοικονομικῆς σημασίας. Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπιβάλλει ὅπως ἡ διαχείρισις τῶν ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων εἶναι τοιαύτη, ὥστε, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ παρέχεται εἰς αὐτὰ καλυτέρα ἀσφάλεια τόσον διὰ τὸ παρὸν ὅσον καὶ διὰ τὸ μέλλον, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος τῶν ἡσφαλισμένων. Μία τοιαύτη καλὴ διαχείρισις στηρίζεται εἰς τὰς κατὰ καιροὺς ἀναπτυχθεῖσας ἀρχὰς τῆς ἀποδοτικότητος, τῆς ἀσφαλείας, τῆς ρευστότητος καὶ τῆς ἀποφυγῆς τῆς διαχείρισεως ξένης ἐμπορίας⁴¹. Ἀπασαὶ αἱ ἀρχαὶ αὗται, ἰδίᾳ αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ρευστότητος, εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, τόσον διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν δραστηριότητος.

α) Ἡ ἀρχὴ τῆς ρευστότητος.

Οἱ ἀσφαλισταί, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀναπληροῦν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν τὰς ζημίας τῶν ἡσφαλισμένων, ὀφείλουν νὰ ἔχουν διαρκῶς εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν καὶ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρηματικὰ μέσα. Ἡ ἐπίτευξις τούτου εἶναι ἀποτέλεσμα ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῆς διαχείρισεως τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ διαχείρισις, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, δέον νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις νὰ καλύπτῃ ἀμέσως τὰς ἀνάγκας τῆς. Ἡ ἀρχὴ τῆς ρευστότητος τῶν κεφαλαίων εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζεται αὐστηρῶς, ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων, ἐνθα ἡ πρόβλεψις τῆς συχνότητος τῶν ἐπερχομένων κινδύνων καὶ

41. V. W.S. W. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2493

τῆς ἐκτάσεως τῶν ζημιῶν καθίσταται ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδύνατος⁴². Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ἐπένδυσις τῶν κεφαλαίων πρέπει νὰ εἶναι ρευστοποιήσιμος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τὴν ἄμεσον ἱκανοποίησιν τῶν ἡσφαλισμένων.

β) *Αἱ ἀρχαὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀποδοτικότητος.*

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀσφαλείας ἀπαιτεῖ διαρκῆ ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τῶν ἡσφαλισμένων, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἀποδοτικότητος ἀπαιτεῖ ἐπαύξησιν τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀποταμιευτικὰς καταθέσεις τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς.

Ἐπειδὴ οἱ ἡσφαλισμένοι συμμετέχουν πολλάκις καὶ εἰς τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν κλάδον ἀσφαλείας ζωῆς, δέον ὅπως καὶ τὰ ἀποταμιευόμενα κεφάλαια αὐτῶν ἐπενδύονται, μέσῳ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον ἐπὶ σκοπῷ ἀποδοτικότητος ὅσον καὶ ἐπὶ σκοπῷ ἀσφαλείας. Καθῆκον, συνεπῶς, τῶν ἀσφαλιστῶν εἶναι ὁ ἄριστος συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων ἀρχῶν τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀποδοτικότητος⁴³. Τοιοῦτος συνδυασμὸς ἐνισχύεται ἔτι περισσότερον διὰ τῆς ὑπάρξεως ρήτρας εἰς ξένον νόμισμα, ὅπερ δὲν ἰσχύει παρ' ἡμῖν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ρευστότητος τῶν κεφαλαίων, αὕτη δὲν ἔχει εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς τὴν σημασίαν ἣν ἔχει εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων, ἐνθα αἱ ἀπαιτήσεις εἶναι ἑκτακτοὶ καὶ πολλάκις ἀρκετὰ μεγάλης ἐκτάσεως (ὡς λ.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν μεγάλων καταστροφῶν), ἡ δὲ πρόβλεψις αὐτῶν καθίσταται ἀδύνατος⁴⁴. Ἀντιθέτως, εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς, ἡ μὲν πρόβλεψις τῆς συχνότητος καθίσταται στατιστικῶς ὑπολογίσιμος, ἡ δὲ ἑκτασις τῶν ζημιῶν ἱατρικῶς εὐκόλως ὑπολογίσιμος. Προσέτι, ἡ ἑκτασις τῶν πραγματοποιουμένων ζημιῶν εἶναι, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων, πολὺ μικρά, ἡ δὲ κάλυψις αὐτῶν δύναται νὰ ἀντιμετωπισθῇ εὐχερῶς ἐκ τῶν περιοδικῶς εἰσπραττομένων ἀσφαλίσεων τῶν ἡσφαλισμένων, ἐνῷ τὸ τοιοῦτον δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων.

γ) *Ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποφυγῆς τῆς διαχειρίσεως ξένης ἐμπορίας.*

Ὡς διαχείρισις ξένης ἐμπορίας χαρακτηρίζεται ἡ ἄμεσος διαχείρισις ἐνὸς καταστήματος ἢ ἐνὸς ξενοδοχείου λ.χ., ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς βιομηχανικὰς μονάδας ἐν εἴδει μεγάλων δανείων ἢ ἡ ἄμεσος συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν (μικροπροθέσμως)⁴⁵, ὅπερ καὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγεται, διότι κρίνεται ὡς ρισκοκίνδυνον καὶ δημιουργεῖ φο-

42. V. W. S. W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2493

43. Gürtler, M.: (Einführung) ἐνθ. ἀνωτ., σ. 40.

44. V. W. S. W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2443

45. V. W. S. W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 3443

βίαν εις τοὺς ἠσφαλισμένους, οἱ ὅποιοι καὶ ἀποσύρονται ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τῆς ἀποφυγῆς τῆς διαχειρίσεως ξένης ἐμπορίας ἐφαρμόζεται τόσον εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς. Ἐν κατακλείδι, δεόν νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως ὅτι ἡ τοποθέτησις κεφαλαίων εἰς κερδοσκοπικοὺς σκοποὺς, εἰς ριψοκινδύνους καὶ ἀρευστοποιήτους ἐπενδύσεις, κρίνεται ἀσύμφορος, τόσον διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἠσφαλισμένων, ὅσον καὶ διὰ τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ ἀβεβαιότης δημιουργεῖ φοβίαν καὶ δυσπιστίαν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἀσφαλίσεων. Μία τοιαύτη πολιτικὴ ἀντιβαίνει ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀσφαλίσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ὡς ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσας ἀρχὰς διαχειρίσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων, ἢ παράβασις τῶν ὁποίων παραβλάπτει τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν ἐν τῷ συνόλῳ. Τοιαύτη ἀκριβῶς πολιτικὴ τηρεῖται ἐν Ἑλλάδι καὶ τοῦτο εἶναι ἐν ἀκόμῃ αἷτιον δυσμενοῦς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

3. Ἡ πολιτικὴ τῆς πωλήσεως.

Βασικὸς ἐπίσης παράγων διὰ τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων τηρουμένη πολιτικὴ τῆς πωλήσεως. Ἐνταῦθα, ἀναφέρονται βασικῶς τὰ κάτωθι :

α) Αἱ μέθοδοι πωλήσεως.

- αα) Ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἐταιρείας.
- ββ) Τῇ βοηθείᾳ ὀργάνων πωλήσεως.

β) Ὁ τρόπος πωλήσεως.

- αα) Ἐντατικῶς-μὴ ἐντατικῶς.
- ββ) Ἐπεκτατικῶς-περιορισμένως.
- γγ) Ὁ τρόπος προσελκύσεως πελατείας.
- δδ) Ὁ τρόπος διατηρήσεως τῆς πελατείας.

γ) Ἡ τεχνικὴ τῆς διαφημίσεως.

- αα) Τὸ εἶδος τῆς διαφημίσεως.
- ββ) Ὁ τρόπος τῆς διαφημίσεως.
- γγ) Τὰ μέσα τῆς διαφημίσεως.
- δδ) Ἡ τοπικὴ καὶ χρονικὴ ἑκτασις τῆς διαφημίσεως καὶ προβολῆς.

δ) Ἡ ἀξιοποίησις τῶν ὀργάνων πωλήσεως.

- αα) Διὰ τῆς καλυτέρας ἐπιλογῆς τῶν ὑποψηφίων.
- ββ) Διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν.

γγ) Διὰ τοῦ καλυτέρου καθορισμοῦ τῶν ἁρμοδιοτήτων καὶ τοῦ τρόπου ἀμοιβῆς τῶν ὀργάνων.

δδ) Διὰ τῆς καλυτέρας συνεργασίας τῆς ἐπιχειρήσεως μετ' αὐτῶν.

ε) Ἡ τακτικὴ τοῦ ἀσφαλίστρου.

αα) Ὑψος τοῦ ἀσφαλίστρου.

ββ) Τρόπος καταβολῆς τοῦ ἀσφαλίστρου.

γγ) Τήρησις ἐνιαίου ἢ μὴ ἀσφαλίστρου.

δδ) Τήρησις τῆς ἐλευθερίας ἢ μὴ τοῦ ἀσφαλίστρου.

Παρ' ἡμῖν, ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου τηρουμένη ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, χρονικῶς καὶ τοπικῶς, ἐντατικὴ πολιτικὴ, παραβλέπουσα πάντα τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀποσκοποῦσα μὲ ἀ π λ η σ τ ί α ν μόνον εἰς τὸ ἄ μ ε σ ο ν καὶ μέ γ ι σ τ ο ν κ έ ρ δ ο ς αὐτῶν, παραβλάπτει μεγάλως τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν ἐν τῷ συνόλῳ. Ἐπίσης, ἡ πολιτικὴ τῆς μὴ τηρήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀσφαλίστρου ἀποτελεῖ τροχοπέδην διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν. Ἐνταῦθα, δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἀνταγωνιστικὴ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἔναντι τῶν ὀργάνων πωλήσεως αὐτῶν. Ἡ ἐπέμβασις τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε δημιουργεῖ πόλωσιν δύο ἀντιθέτων ἁ ρ ν η τ ι κ ῶ ν δυνάμεων εἰς τὴν ἀγορὰν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς ἐπ' αὐτῆς. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν μέ γ α ν ἁ ν α σ χ ε τ ι κ ὸ ν π α ρ ἄ γ ο ν τ α διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν.

4. Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ

Εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἀναφέρονται⁴⁶.

— Ὁ καθορισμὸς τῶν κεφαλαίων.

— Ἡ προέλευσις τῶν κεφαλαίων.

— Ἡ ἀσφάλεια τῶν κεφαλαίων.

— Ὁ τρόπος χρηματοδοτήσεως.

— Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἕτερον εἶδος ἐπιχειρήσεων.

— Ὁ τρόπος ἐπενδύσεως τῶν κεφαλαίων ἐν γένει.

— Ἡ πολιτικὴ τῶν τοκομεριδίων.

— Ἡ πολιτικὴ ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

— Ἡ πολιτικὴ τῆς φορολογίας.

— Ὁ σύνδεσμος ἢ ἡ ἔνωσις μετ' ἄλλων ἐταιρειῶν.

— Ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀσφαλίστρου.

46. Gossen, Fr.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 41

—Ἡ πολιτικὴ τῶν ἐξόδων.

Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ δεόν ἐνταῦθα νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀποβλέπῃ οὐ μόνον πρὸς τὸ ἄμεσον συμφέρον τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἠσφαλισμένων. Ἐπίσης, δεόν νὰ προσελκύῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ καὶ νὰ ἐμπνέῃ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως. Παρ' ἡμῖν, ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἀποσκοπεῖ ὀφθαλμοφανῶς μόνον εἰς τὸ ἄμεσον καὶ μέγιστον κέρδος τῶν ἐπιχειρήσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀντιβαίνει πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἐπιδρᾷ δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

5. Ἡ πολιτικὴ ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ

Τὸ προσωπικὸν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, λόγῳ τοπικῶν καὶ χρονικῶν πλεονεκτημάτων, ὀφειλομένων εἰς τὴν ἐπαφὴν αὐτοῦ μετὰ τὸ εὐρὺ κοινόν, δημιουργεῖ πλεονεκτήματα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν καὶ συμβάλλει μεγάλως εἰς τὴν προώθησιν τῆς ἀσφαλίσεως. Ἐνεκα τούτου, δεόν ὅπως καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ τηρουμένη ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ τυγχάνῃ ἡ ἀρμόζουσα. Αὕτη συνίσταται :

α) Εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπαλλήλων.

Ἦτοι, εἰς τὴν καλυτέραν ἐπιλογὴν τῶν πρὸς πρόσληψιν ὑπαλλήλων ἐκ τῶν ἱκανωτέρων ὑποψηφίων καὶ ἄνευ ἐπηρεασμοῦ τινός, φιλοπροσωπίας λ.χ. καὶ πλαγίων μέσων, ὡς συμβαίνει παρ' ἡμῖν.

β) Εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ.

Αὕτη τυγχάνει ἀπαραίτητος διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν διὰ νέων εἰδικῶν γνώσεων, αἱ ὁποῖαι καθίστανται ἀναγκαῖαι ἐκ τῆς ραγδαίας οἰκονομοτεχνικῆς ἐξελίξεως, ἐνῶ οἱ ἐξερχόμενοι σήμερον τῶν διαφόρων σχολῶν καὶ ἀνωτάτων πνευματικῶν ἰδρυμάτων στεροῦνται παρ' ἡμῖν τοιούτων εἰδικῶν γνώσεων.

γ) Εἰς τὴν ἐνημέρωσιν τοῦ προσωπικοῦ.

Ἦτοι, εἰς τὴν ἐνεμέρωσιν τοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ θεμάτων τῶν ἐπιχειρήσεων, ὥστε ὁ ὑπάλληλος νὰ μὴ αἰσθάνηται ξένος πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ τὴν πορείαν ταύτης. Διὸ καὶ δεόν ὅπως καθιεροῦται ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συγκέντρωσις τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἡ κατατόπισις τούτου ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως ἐπὶ τῆς ἀναπτυχθείσης δραστηριότητος καὶ τῶν χαρασσομένων γραμμῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ὁποίων καλεῖται τοῦτο νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του.

δ) Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν κοινωνικῶν μέτρων.

Ταῦτα συνίστανται εἰς τὴν :

— Ἰκανοποιητικὴν ἀμοιβήν.

— Δημιουργίαν οἰκογενειακῆς ἀτμοσφαίρας.

— Δημιουργίαν καλυτέρων συνθηκῶν ἐργασίας.

— Ἠθικὴν καὶ ὕλικήν συμπαράστασιν τῶν ἐταιρειῶν εἰς δυσκόλους στιγμὰς τῶν ὑπαλλήλων.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω μέτρα, μολονότι σημαίνουν ἐκ πρώτης ὄψεως οἰκονομικὴν ἐπιβάρυνσιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, σημαίνουν ὅμως καὶ ἐπένδυσιν κεφαλαίων καὶ ἔσοδα, διότι δημιουργοῦν προτερήματα, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν μεγάλως εἰς τὴν προώθησιν τῶν ἀσφαλίσεων, ἐνθα πάλιν εὐρίσκεται τὸ κέρδος τῶν ἐπιχειρήσεων.

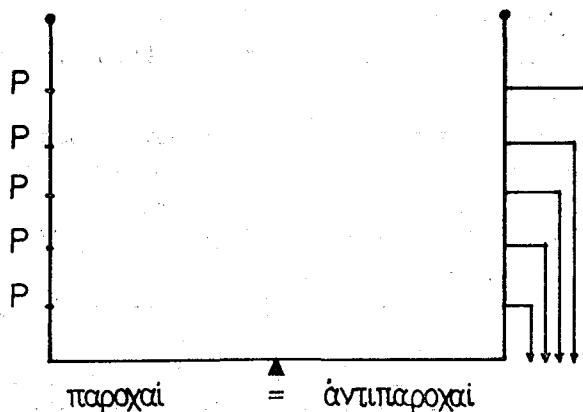
Ἐν Ἑλλάδι, παρὰ τὴν μεγίστην ταύτην σημασίαν, τὰ ἀνωτέρω μέτρα δὲν ἐφαρμόζονται δυστυχῶς ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ δὲ παράγων «ἄνθρωπος» δὲν ἤδρε καμμίαν ἀξιολόγησιν. Αἱ ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦσαι ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις προσπαθοῦν νὰ ἐπεκτείνουν τὰς ἐργασίας των καί, συνεπῶς, νὰ ἀναπτύξουν τὴν εἰς χαώδη κατάστασιν εὐρισκομένην ἑλληνικὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν ἄνευ τῆς συμβολῆς τοῦ ὑψίστης σημασίας «ἄνθρωπίνου» παράγοντος.

6. Ἡ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν

Οἷαδήποτε ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων καὶ οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ βαθμὸς τῆς ποιότητος τῶν παραγωγῶν, δὲν φέρουν οὐδὲν εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα, ὅταν αἱ ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκτιμήσεις τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων δὲν εἶναι ἀντικειμενικαὶ καὶ δίκαιαι, αἱ δὲ ἀποζημιώσεις καταβάλλονται εἰς τοὺς ἡσφαλισμένους μερικῶς καὶ κατόπιν ταλαιπωριῶν καὶ συμβιβασμῶν, γεγονὸς τὸ ὁποῖον συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι. Τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ σχῆμα ἀντίρροπον, διότι, ἐνῶ ἐκ μιᾶς πλευρᾶς καταβάλλονται προσπάθειαι ἀναπτύξεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν διὰ τῶν παραγωγῶν καὶ τῆς καλλιέργειας τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως διὰ τῶν δημοσίων σχέσεων, τῆς διαφημίσεως κ.λ.π., καὶ μάλιστα διὰ τῆς διαθέσεως σοβαρῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χρηματικῶν ποσῶν, ἐξ ἄλλης πλευρᾶς δημιουργεῖται τροχόπεδη διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει εἰς βάρος οὐ μόνον αὐτῶν τούτων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας. Διὰ ταῦτα, ἐπιβάλλεται δικαία καὶ ἀντικειμενικὴ ἐκτίμησις τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων, ὡς καὶ ἄμεσος καταβολὴ τῶν ἀποζημιώσεων εἰς τοὺς ἡσφαλισμένους: Ἀλλωστε, ὁ θεσμὸς τῆς ἀσφαλί-

σεως στηρίζεται εις τὴν ἀρχὴν τῆς οἰκονομικῆς ἰσοδυναμίας τῶν παροχῶν πρὸς τὰς ἀντιπαροχὰς (Äquivalenz prinzip)⁴⁷.

$$P = \frac{lx + n}{lx \cdot r^n} \cdot S = \frac{lx + n \cdot v^n}{lx} \cdot S \quad (11)$$

Σχῆμα 3

Πᾶσα, συνεπῶς, παρέκκλισις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀντιτίθεται πρὸς τὸν θεσμὸν καὶ διασαλεύει τὴν ἰσορροπίαν τούτου, ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐλάττωσιν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως.

§ 5. ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε διεξοδικῶς ἀναπτυχθέντων προκύπτει σαφῶς, ὅτι αἱ εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς προωθήσεως τῶν ἀσφαλίσεων προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν εἰς ἕτερα προηγμένα κράτη καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., ἐλλείπουν ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν, αἱ δὲ δημιουργηθεῖσαι τοιαῦται ἀποτελοῦν ἀνασταλτικὸν παράγοντα διὰ τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις καί, κατ' ἀκολουθίαν, καὶ διὰ τὸ σύνολον τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

47. Böhm, F.: Versicherungsmathematik, τ. I, σ. 30,

Η ΖΗΤΗΣΙΣ

§ 6. Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ

Ι. Ἡ ζήτησις (ἀνάγκη) ἀσφαλίσεως

1. Ἡ ἔννοια τῆς ἀνάγκης

Ἡ ζήτησις εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνάγκης. Ἀνάγκη δὲ εἶναι τὸ αἶσθημα μιᾶς ἐλλείψεως δημιουργούσης εἰς τὸν ψυχισμὸν ἀνησυχίας, αἱ ὁποῖαι παρακινοῦν τὸν ἄνθρωπον ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς ἐλλείψεως ταύτης¹.

2. Περιοχαὶ τῆς ἀνάγκης

Ἡ ἐλλείψις, δηλαδή ἡ ἀνάγκη, ἐμφανίζεται συχνάκις εἰς τὰ φυσικὰ καὶ νομικὰ πρόσωπα, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ δὴ εἰς τὴν βιομηχανίαν. Τόσον τὰ φυσικὰ ὅσον καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα ἔχουν, λόγῳ τῆς ἀβεβαιότητος αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπειλὴν ἐπελεύσεως πολυαρίθμων κινδύνων, ἀνάγκην ἀσφαλιστικῆς προστασίας. Εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ δὴ εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ ἀνησυχία αὕτη, ὥς ἐκ τῆς φύσεως τῶν περικλειομένων εἰς ταύτην τεχνικῶν κινδύνων, εἶναι ἰδιαζόντως μεγάλη, ἡ δὲ ἀνάγκη τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας εἶναι, ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου καὶ ἐν σχέσει πρὸς ἑτέρους κλάδους τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος (ἐμπόριον, γεωργίαν, μεταφοράς), πολὺ μεγαλυτέρα.

3. Τὸ μέγεθος τῆς ἀνάγκης

Τὸ μέγεθος ἢ ἡ ἔκτασις τῆς ἀνάγκης (B) ἐξαρτᾶται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου, ὥς καὶ ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων μιᾶς ἐκάστης περιοχῆς ἢ χώρας (Z, V), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν, τὸ εἶδος καὶ τὸν βαθμὸν τῶν ἐπικειμένων εἰς τὴν περιοχὴν ἢ τὴν χώραν ταύτην κινδύνων (G).

$$B(g) = \frac{f(Z,V)}{G(g)} \quad (12)$$

Ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων δεικνύει, γενικῶς, τὸ μέγεθος τῆς ἀνάγκης B(g).

1. Müller, H. - Hermann, W.: Bedürfnis und Bedarf, in: Staatslexikon, 6. Aufl., τ. I., Freiburg 1957, σ. 975.

4. Ἡ πυκνότης τῆς ἀνάγκης

Ἡ ἔκτασις τῆς ἀνάγκης εἶναι, ὥς ἤδη ἐτονίσθη ἀμέσως ἀνωτέρω, διάφορος ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν. Τὸ μέγεθος τῆς διαφορᾶς ταύτης δεικνύει τὴν πυκνότητα τῆς ἀνάγκης $D(B)$, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται, γενικῶς, διὰ τῆς σχέσεως τοῦ συνόλου τῶν ἀναγκῶν (ΣB) πρὸς τὸ σύνολον τῶν κινδύνων (ΣG), ἥτοι :

$$D(B) = \frac{\Sigma B}{\Sigma G} \quad (13)$$

Ἡ πυκνότης πάλιν τῆς ἀνάγκης εἶναι διάφορος ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν ἢ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Εἰς πυκνοκατοικημένας χώρας καὶ περιοχάς, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς βιομηχανικὰς περιοχάς, εἰς περιοχάς ἢ χώρας πυκνοῦ ὁδικοῦ δικτύου καὶ συγκοινωνιακῶν κόμβων ἐν γένει, ἡ πυκνότης τῆς ἀνάγκης, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀραιοκατοικημένας καὶ μὴ βιομηχανικὰς περιοχάς, εἶναι πολὺ μεγαλύτερα. Ἐπίσης, ἡ πυκνότης τῆς ἀνάγκης ἐξαρτᾶται πάλιν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐν γένει διάρθρωσιν τῶν διαφορῶν ἐπαγγελμάτων, ὥς λχ. τῶν ἱατρῶν, χημικῶν, μηχανικῶν, δικηγόρων κ.λ.π. Τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα συγκεντρώνουν, τοπικῶς καὶ χρονικῶς, διαφόρους κινδύνους.

$$D(b) = \frac{\Sigma E}{\Sigma \Pi} \quad (14)$$

Ἡ πυκνότης $D(b)$ παρίσταται, γενικῶς, ἐνταῦθα ὥς ἡ σχέση τῆς ἐπαγγελματικῆς διαρθρώσεως (ΣE) πρὸς τὸ σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ ($\Sigma \Pi$).

5. Τὰ αἷτια τῆς ἀνάγκης

Ἡ δημιουργία μιᾶς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρωπίνου βίου εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως ποικίλων αἰτίων. Τὰ αἷτια ταῦτα ἐπιδροῦν εἰς διαφόρους πτυχὰς τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ δημιουργοῦν ἢ αὐξάνουν ἐνίοτε τὸ αἶσθημα τῆς ἐλλείψεως ἢ τῆς ἀνάγκης, ἡ ὁποία καὶ παρακινεῖ τούτους, ὅπως ἀναζητήσουν τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς διὰ τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας. Τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀνάγκην αἷτια εἰς τὴν περίπτωσηιν τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι ὑποκειμενικὰ καὶ ἀντικειμενικὰ².

α) Ὑποκειμενικὰ αἷτια: Ὑποκειμενικὰ εἶναι τὰ αἷτια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἐνὸς ἐκάστου ἀνθρώπου ἢ ἐκάστου λαοῦ. Ἐκαστος ἀνθρώπος καὶ ἕκαστος λαὸς ἔχει ἰδιαιτέρον ἐσωτερικὸν κόσμον, διάφορον τῶν ἄλλων. Ἡ συνείδησις καὶ τὸ ὑποσυνείδητον εἶναι διαφορετικὰ εἰς ἕνα ἕκαστον ἄνθρωπον καὶ λαόν, ὁ δὲ βαθμὸς ἐπιδράσεως

2. Hax, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 32. Farny, D. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 140.

ἐπ' αὐτῶν τῶν διαφόρων αἰτίων εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἰδιοσυστασίας ταύτης. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι καὶ λαοὶ εὐφρεῖς ἢ ἀφρεῖς, θαρραλέοι ἢ δειλοί, ψυχροὶ ἢ εὐαίσθητοι, ρωμαλέοι ἢ ἀσθενεῖς, αἰσιόδοξοι ἢ ἀπαισιόδοξοι, μοιρολάτραι ἢ ὀρθολογισταί, ἀνήσυχτοι ἢ μακάριοι. Ἡ διάφορος ψυχοσύνθεσις αὐτῶν προκαλεῖ ἐνσυνειδήτως ἢ ὑποσυνειδήτως καὶ διάφορον φοβίαν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ τὸ αἶσθημα τῆς ἐλλείψεως, ἢ ὁποῖα καλύπτεται προνοητικῶς διὰ τῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ ἔμφυτος ἰδίᾳ ἀνησυχία τῶν ἀνθρώπων περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος αὐτῶν δημιουργεῖ τὸ αἶσθημα τῆς ἀνάγκης τῆς ἀσφαλιστικῆς προστασίας.

β) Ἀντικειμενικὰ αἷτια: Εἶναι αἱ ἐπιδράσεις τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος καὶ τὰ διάφορα γεγονότα τοῦ ἔξω κόσμου ἐν γένει³. Τὰ αἷτια ταῦτα, ἀφ' ἑνὸς μὲν αὐξάνουν τὸν βαθμὸν τῶν ἐλλείψεων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὥς καὶ τὴν ἀνάγκην ἀναπληρώσεως τῶν ἐλλείψεων τούτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ γεννοῦν καὶ αὐξάνουν τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιθυμίας, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν ἐπίσης αἶσθημα ἐλλείψεως καὶ ἀπαιτοῦν, ὥς ἐκ τούτου, νὰ ἐκπληρωθοῦν. Ὡς τοιαῦτα ἀντικειμενικὰ αἷτια νοοῦνται οἱ φυσικοὶ καὶ τεχνικοὶ κίνδυνοι, ἡ διαφῆμισις, αἱ δημόσιαι σχέσεις, τὸ marketing, ἡ παιδεία κ.ἄ. Πάντα τὰ ἀνωτέρω αἷτια γεννοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνησυχίας ἢ ἐπιθυμίας, δηλονότι ἐλλείψεις, αἱ ὁποῖαι ἀναγκάζουν τοῦτον νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν⁴. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ταύτην συντελοῦν διάφοροι παράγοντες⁵.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ ζήτησις τῆς ἀσφαλίσεως ἐν γένει ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀνάγκης, ἢ ὁποῖα δεόν νὰ καλυφθῇ. Τόσον τὸ εἶδος ὅσον καὶ τὸ μέγεθος ταύτης διαφέρουν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ γεωγραφικῆς περιοχῆς εἰς γεωγραφικὴν περιοχὴν. Ἐνταῦθα, δεόν νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ ἐπιδρῶντες ἐπ' αὐτῶν διάφοροι παράγοντες, οἱ ὁποῖοι συμβάλλουν μεγάλως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀνάγκης (ζήτησεως). Βασικὴ, ἄρα, προϋπόθεσις διὰ κατανόησιν τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀνάγκης (ζήτησεως) εἶναι ἡ πλήρης ἀνάλυσις τόσον τῶν φορέων τῆς ζήτησεως κατὰ γεωγραφικὴν περιοχὴν—εἰ δυνατόν καὶ κατὰ χρονικὴν διάρκειαν—καὶ ἡ συστηματικὴ κατάταξις τούτων καθ' ὁμάδας καὶ καθ' ὁμοιογένειαν, ὅσον καὶ τῶν διαφόρων παραγόντων, οἱ ὁποῖοι διαδραματίζουν ἀποφασιστικὸν ρόλον εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς ἀνάγκης (ζήτησεως). Οἱ παράγοντες οὗτοι ἐπιδροῦν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, θετικῶς ἢ ἀρνητικῶς ἐπὶ τῶν διαφόρων φορέων τῆς ἀνάγκης, με ἀποτέλεσμα

3. Behrens, K. Chr.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30

4. Niklisch, H.: Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, 7. Aufl., Stuttgart 1932, σ. 29.

5. Νικολάου, Χ.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 41

τὴν διαφοροποίησιν καὶ αὐξομείωσιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, δηλαδὴ τῆς ζητήσεως. Ἡ ἔρευνα, συνεπῶς, τῆς ζητήσεως συνίσταται, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν φορέων ταύτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπ' αὐτῆς ἐπιδρῶντων διαφόρων παραγόντων.

II. Οἱ φορεῖς τῆς ζητήσεως

1. Προσδιορισμὸς τῶν φορέων

Φορεῖς τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι τὸ σύνολον τῶν φυσικῶν καὶ νομικῶν προσώπων (ιδιωτικοῦ καὶ δημοσίου δικαίου), τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκην καλύψεως τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν διὰ τῆς ἀσφαλίσεως⁶.

α) Φυσικὰ πρόσωπα: Τοιαῦτα πρόσωπα εἶναι οἱ διάφοροι ιδιω-ται-ἐπιχειρηματίαι, ιδιωτικοὶ καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐπαγγελματίαι (ιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι, φαρμακοποιοὶ κ.λ.π.), βιομήχανοι, βιοτέχναι, ἰδιοκτῆται μηχανῶν καὶ ὀχημάτων, γεωργοί, ἔμποροι, βιοπορισταὶ κ.λ.π. Τὰ πρόσωπα ταῦτα, ὑπὸ διάφορον ἰδιότητα ἑκαστον, ἔχουν ἀνάγκην ἀσφαλιστικῆς προστασίας.

β) Νομικὰ πρόσωπα: Εἰς ταῦτα συγκαταλέγονται τόσον τὰ Ν.Π.Ι.Δ., ὅσον καὶ τὰ Ν.Π.Δ.Δ., ὡς λ.χ. διάφοροι ὀργανισμοί, νοσοκομεῖα, θεραπευτήρια, ἐκκλησίαι, δῆμοι, κοινότητες, ἀγαθοεργὰ ἰδρύματα, σχολεῖα, ὑπουργεῖα, ἐπιχειρήσεις δημοσίου δικαίου (ΔΕΗ, ΟΤΕ) κ.λ.π. Τὰ νομικὰ πρόσωπα ἔχουν καὶ αὐτὰ ἀνάγκην ἀσφαλίσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένων περιουσιῶν καὶ εἶναι, συνεπῶς, καὶ αὐτὰ φορεῖς τῆς ζητήσεως, ὡς τὰ φυσικὰ πρόσωπα.

2. Ἡ ὁργάνωσις τῶν φορέων ἐν Ἑλλάδι

α) Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχεται (1962) εἰς 8.450.671 κατοίκους, ἐξ ὧν 4.129.800 ἄρρενες (48,8%) καὶ 4.320.871 θήλειες (51,2%). Ἐξ αὐτοῦ, τὰ 43,3% εἶναι ἀστικὸς, 12,9% ἡμιαστικὸς καὶ 43,8% ἀγροτικὸς.

β) Ἡ ἡλικία τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι λίαν εὐνοϊκῶς διαβαθμισμένη, καθ' ὅσον τὰ 65% τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡλικίας μεταξὺ 15 καὶ 65 ἐτῶν. Μόνον 8% τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡλικίας μεγαλυτέρας τῶν 65 ἐτῶν καὶ 27% μικροτέρας τῶν 15 ἐτῶν.

γ) Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐργατικὸν δυναμικὸν τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἐμφανίζεται λίαν εὐνοϊκῶς διαβαθμισμένον. Ἐκ τῶν 8.450.671 κατοίκων, τὰ 3.663.100, ἥτοι 43,3%, εἶναι ἱκανοὶ πρὸς ἐργασίαν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτου, 1.955.000, ἥτοι 53,7%, ἀσχολεῖται μὲ τὴν γεωργίαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον 46,3% κατανέμεται εἰς τὰς κάτωθι ἀσχολίας ὡς ἑξῆς: ὀρυχεῖα 0,6%, βιομηχανία καὶ βιοτεχνία 13,1%, οἰκοδομαὶ καὶ δημόσια ἔργα 4,5%, ἡλεκτρισμὸς καὶ φωταέριον 0,5%, ἐμπόριον καὶ Τράπεζαι - Ἀσφάλειαι

6. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 135, Grossmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 208

7,2 %, μεταφορά - αποθήκευσις 4,3 %, λοιπαί υπηρεσίαι 12 % καί 4,1 % άνευ χαρακτηρισμοῦ.

§ 7. ΕΠΙΔΡΩΝΤΕΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΩΣ ΕΠΙΔΡΩΝΤΕΣ ΤΟΙΟΥΤΟΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ύπο τήν έννοιαν «παράγοντες» τής ανάγκης έννοοῦμεν ένταῦθα τὸ σύνολον τῶν διαφόρων αἰτίων ἢ γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐπενεργοῦν ἢ δύνανται νὰ ἐπενεργήσουν διαφοροτρόπως ἐπὶ τής αὐξομειώσεως τής ζητήσεως. Ὁ Schäffer⁷, ὡς «παράγοντες» τής ανάγκης χαρακτηρίζει τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἐπενεργοῦν διὰ τήν δημιουργίαν τῶν ἀναγκῶν. Πράγματι, ὡς γνωστόν, ἡ ζήτησις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν ἐξαρτᾶται, κατὰ τήν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ἐν μέρει, ἀπὸ τὸν βαθμὸν τής ὑπαρχούσης ανάγκης. Ἡ ζήτησις τής ἀσφαλίσεως ἐν γένει ἐξαρτᾶται, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τὸν βαθμὸν τής ανάγκης, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν ἀναγκῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν, αἱ ὁποῖαι δέον νὰ καλυφθοῦν. Ἐπίσης, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν φορέων τής ζητήσεως καὶ τὸ μέγεθος τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων. Ὅμοίως, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τήν τάσιν καὶ τήν θέλησιν πρὸς ἀσφάλισιν. Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν φορέων τής ζητήσεως, τόσον μεγαλύτερον εἶναι καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀναγκῶν τούτων. Τὸ μέγεθος ὁμῶς τής ανάγκης ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τήν διάρθρωσιν τῶν φορέων τής ζητήσεως. Ἐκαστος φορεὺς (λ.χ. βιομηχανία, ἐμπόριον, γεωργία κ.λ.π.) ἔχει ἴδιον εἶδος καὶ βαθμὸν ανάγκης. Ὅσον μεγαλύτεραι εἶναι αἱ ἀνάγκαι τῶν φορέων, τόσον μεγαλύτερα εἶναι καὶ ἡ ἔκτασις τής ζητήσεως⁸. Τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα, ἥτοι ὁ ἀριθμὸς καὶ τὸ εἶδος τῶν φορέων τῆς ζητήσεως μιᾶς ἐκάστης χώρας, ὡς καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ εἶδος τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ ἡ ἐν γένει ἔκτασις τῶν ἀναγκῶν τῶν, ρυθμίζουν τήν δυνατότητα ἐπεκτάσεως τής ζητήσεως (Marktelastizität). Ἐνταῦθα, ἐπιδροῦν διάφοροι παράγοντες, ὡς ἀτομικοί, οἰκονομικοί καὶ κοινωνικοί⁹.

Ι. Ἀτομικοὶ παράγοντες

Ἀτομικοὶ παράγοντες εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται ἀμέσως εἰς τὰ φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. τοὺς φορεῖς τής ζητήσεως. Ὡς τοιοῦτοι δύνανται νὰ εἶναι :

7. Schäffer, E.: Grundlagen der Marktforschung, Marktuntersuchung, Marktbeobachtung, 3. Aufl., Köln-Opladen 1953, σ. 102.

8. Grossmann, M.: ἔνθ. ἀνωτ., σ. 207.

9. Grossmann, M.: ἔνθ. ἀνωτ., σ. 207

1) Ἡ διάρθρωσις τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας ἢ περιοχῆς (ὡς λ.χ. ὁ ἀριθμὸς τοῦ πληθυσμοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν νοικοκυριῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων καὶ γεννήσεων, τὸ γένος, ἡ οἰκογενειακὴ κατάστασις κ.λ.π.)¹⁰. 2) Ἡ διάρθρωσις τῶν ἐπαγγελμάτων (ὡς λ.χ. τὸ εἶδος, ἡ ἔκτασις τοῦ ἐπαγγέλματος, ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπαγγελματικοῦ κινδύνου κ.λ.π.). 3) Ἡ ἰδιοσυγκρασία τοῦ πληθυσμοῦ (ὡς λ.χ. θαρραλέοι - δειλοί, αἰσιόδοξοι - ἀπαισιόδοξοι, ὀλιγαρκεῖς - ἄπληστοι, ἥσυχοι - ἀνήσυχοι, ρωμαλέοι - ἀσθενικοί, μοιρολάτραι - ὀρθολογισταί, εὐφρεῖς-ἀφρεῖς κ.λ.π.)¹¹. 4) Ἡ παράδοσις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀσφαλίσεως. 5) Τὸ πνευματικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον¹². 6) Ἡ τάσις τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς κατανάλωσιν καὶ ἀποταμίευσιν¹³. 7) Ἡ κλίσις τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰ ταξείδια καὶ τὰς ἀποδημίας. 8) Ἡ ἀσφαλιστικὴ συνείδησις καὶ ἡ πίστις τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως¹⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν συνείδησιν καὶ τὴν πίστιν τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως καθόλου, στοιχεῖα βασικά διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, τὰ ὅποια ἀνεπτύχθησαν εἰς ἕτερα προηγμένα κράτη, ἐλλείπουν δυστυχῶς εἰσέτι ἐν Ἑλλάδι. Αἰτία τοῦτου εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων μὴ καλλιέργεια καταλλήλου κλίματος καὶ ἡ ἐν γένει ἐσφαλμένη ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ αὐτῶν.

II. Οἰκονομικοὶ παράγοντες

1. Ὁ κίνδυνος

Κίνδυνος εἶναι ἡ, συνεπείᾳ τῆς ἐπελεύσεως ὀρισμένων τυχαίων ἢ ἀνωτέρας βίας περιστατικῶν, ἀπειλὴ μειώσεως τῶν σωματικῶν ἢ ψυχικῶν δυνάμεων ἢ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἡ ἀπειλὴ κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὅτοι εἶναι τὸ αἷτιον τὸ προκαλοῦν ζημίαν. Κίνδυνος, ὅθεν, εἶναι ἡ ἀπειλὴ προκλήσεως ὕλικῶν ζημιῶν καὶ οὐχὶ τὰ δημιουργούμενα ὑπὸ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου φανταστικά «πλάσματα» ἢ τὰ τοιαῦτα τῶν μυθολογικῶν ἐξιστορήσεων. Ὁ κίνδυνος, ἀναλόγως τοῦ πρίσματος ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται οὗτος, λαμβάνει διαφόρους χαρακτηρισμούς, ὡς ὑποκειμενικὸς - ἀντικειμενικὸς κίνδυνος, ἐπιχειρηματικὸς κίνδυνος, τακτικὸς - ἔκτακτος κίνδυνος, φυσικὸς - τεχνικὸς κίνδυνος κ.λ.π.

10. Hax K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 32. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 140.

11. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 140. Behrens, K. Chr.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 29.

12. Hax, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30.

13. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 141.

14. Möller, H.: Lebensversicherung und öffentliche Meinung, in: V. W. 1957, 245 ff.

Ὁ κίνδυνος καὶ δὴ ὁ βαθμὸς τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου ἐπιδρᾷ ἀμέσως εἰς τοὺς φορεῖς τῆς ζητήσεως καὶ δημιουργεῖ εἰς αὐτοὺς τὸ αἶσθημα τῆς ἀνάγκης καλύψεως τῶν κινδύνων¹⁵. Ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν κινδύνων καὶ ὁ βαθμὸς αὐτῶν, τόσον μεγαλύτερα εἶναι ἀντιστοίχως καὶ ἡ ζήτησις¹⁶. Οἱ μεγαλύτεροι κίνδυνοι ἐμφανίζονται σήμερον, κατὰ μείζονα λόγον, εἰς ὠρισμένους οἰκονομικοὺς κλάδους τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος, ὡς λ.χ. τὸ ἐμπόριον, τὴν συγκοινωνίαν, τὴν γεωργίαν καὶ δὴ εἰς τὴν βιομηχανίαν¹⁷. Ἐτι μεγαλύτεροι ἐμφανίζονται οἱ κίνδυνοι εἰς τὰς βιομηχανικὰς κυρίως περιοχάς, ἰδίᾳ εἰς τὰς τεχνικῶς ἐξελιγμένας χώρας, ἔνθα ἄνω τῶν 60 - 70 % τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ αὐτῶν ἀσχολεῖται μὲ τὴν βιομηχανίαν, ἡ ὁποία δημιουργεῖ κινδύνους καὶ ἀνάγκας ἀπαιτούσας τὴν κάλυψιν τῶν ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων¹⁸. Ἄρα, ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ δὴ τὸ μέγεθος τῶν βιομηχανιῶν εἰς μίαν χώραν ἢ περιοχὴν, τόσον μεγαλύτερα εἶναι καὶ ἡ ἀνάγκη καλύψεως τῶν κινδύνων καί, συνεπῶς, τόσον μεγαλύτερα καθίσταται ἡ ζήτησις¹⁹. Ὡστε ἡ ἔκτασις καὶ τὸ εἶδος τῆς βιομηχανίας μιᾶς χώρας, ὡς καὶ ὁ βαθμὸς τοῦ κινδύνου, προσδιορίζουν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως τῆς χώρας ταύτης. Δὲν πρέπει, βεβαίως, νὰ παραγνωρίζωνται καὶ ἕτεροι κίνδυνοι, ὡς φυσικοὶ κίνδυνοι (λ.χ. ἀσθένεια, ἀτυχήματα κ.λ.π.), προέχουσιν ὅμως θέσιν διὰ τὴν ἰδιωτικὴν ἀσφάλισιν ἔχουν οἱ τεχνικοὶ κίνδυνοι καὶ δὴ οἱ τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν συγκοινωνιῶν (πλοῖα, ἀεροσκάφη, αὐτοκίνητα κ.λ.π.), εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων ἡ ἀσφάλισις διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλον²⁰.

Ἐν Ἑλλάδι, τόσον ἡ βιομηχανία, ὅσον καὶ ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις εὐρίσκονται ἀκόμη ἐν τῇ γενέσει των, δεδομένου ὅτι τὰ 53% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ μόλις τὸ 8% ἀσχολεῖται μὲ τὴν βιομηχανίαν. Ἀντιθέτως, εἰς ἄλλας προηγμένας χώρας, τὰ 50-80% τοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ δὲ βιομηχανικὴ παραγωγή καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν τεχνικῶν μέσων εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ, οὕτως εἰπεῖν, ὄργανισμόν. Ἡ Ἑλλάς, μεταπολεμικῶς, δὲν ἠδυνήθη δυστυχῶς νὰ ἀναπτύξῃ εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν τὴν βιομηχανίαν αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι τὰ 75% τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἦσαν οἰκονομικῶς ἀσθενεῖς γεωργοί, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δὲν ὑπῆρχον τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο κεφάλαια, ἡ δὲ ἐπακολουθήσασα ἀνώμαλος μεταπολεμικὴ περίοδος τῶν ἐτῶν 1944-1949 οὐδόλως συνέβαλεν εἰς τὴν καλλιέργειαν προσφύρου

15. Farny, D : ἔνθ. ἀνωτ., σ. 141.

16. Grossmann, M. : ἔνθ. ἀνωτ., σ. 207.

17. Fischer, G. : B.W.L. (Risiko und Wagnis), σ. 411.

18. Allan, W. : The Economic Theory of Risk and Insurance, Philadelphia 1951, σ. 51

19. Farny, D. : ἔνθ. ἀνωτ., σ. 140.

20. Pffefer, I. : ἔνθ. ἀνωτ., σ. 73.

εδάφους διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐπένδυσιν ξένων κεφαλαίων. Ἐκτὸς τούτου, ἅπασαι αἱ ὑπάρχουσαι τότε ἐκ διαφορῶν δανείων οἰκονομικαὶ δυνατότητες ἐπενδύοντο, πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν, εἰς τὴν ἀνέγερσιν πολυκατοικιῶν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐκβιομηχάνισιν τῆς χώρας, τομέα ὃ ὁποῖος προηγεῖται ἱεραρχικῶς εἰς τὰς ἐπενδύσεις τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν ὡς ἡ Ἑλλάς. Ἡ τοιαύτη πολιτικὴ τῶν ἐπενδύσεων συνεχίσθη καὶ ἡννοήθη δυστυχῶς ἐπὶ μακρόν. Κατὰ τὴν διαρρέυσαν τελευταίαν δεκαετίαν παρατηρήθη καὶ παρατηρεῖται ἀκόμη ἐντὸς τῶν μεγαλουπόλεων οἰκοδομικὸς ὀργασμὸς, ὅστις αὐξάνει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὅλον ἐν καὶ περισσότερον. Αἱ γινόμεναι ἐνταῦθα ἐπενδύσεις κρίνονται, καθ' ἡμᾶς, ἀπὸ ἐθνικοοικονομικῆς ἀπόψεως, μονόπλευροι, διότι πρωτεύει ἡ ἐκβιομηχάνισις τῆς χώρας καὶ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἀπασχολήσεως, διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἄνοδος τῆς οἰκονομίας καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐλλήνων πολιτῶν εἰς τὸ ὕψος τοῦ εἰσοδήματος τῶν ὑπολοίπων χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. θὰ ἦτο βεβαία καὶ θὰ ἐδημιούργει εὐνοϊκωτέρας συνθήκας διὰ τὴν ἀσφαλίστικὴν ἀγορὰν (ὄρα σελ. 21).

2. Ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης καὶ ἡ ἐλαστικότης τοῦ εἰσοδήματος τῶν φορέων τῆς ζήτησεως

Ἡ κάλυψις οἰοῦντο ἀριθμοῦ καὶ βαθμοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, ὡς καὶ ἡ ἐν γένει κάλυψις τῶν ἀνθρωπίνων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν, ἀπαιτεῖ, ὡς ἀντιστάθμισμα, μίαν ἐτέραν δύναμιν, τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν φορέων²¹. Ἡ ἀγοραστικὴ αὕτη δύναμις εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ὕψους τοῦ εἰσοδήματος (Y) τῶν πολιτῶν μιᾶς ἐκάστης χώρας, περιοχῆς, περιφερείας, πόλεως κ.λ.π. Τὸ εἰσόδημα πάλιν (Y) ἰσοῦται πρὸς τὴν κατανάλωσιν (C) καὶ τὰς ἐπενδύσεις (I), ἐπίσης καὶ πρὸς τὴν κατανάλωσιν (C) καὶ τὰς ἀποταμιεύσεις (S), ἐξ οὗ καὶ αἱ ἀποταμιεύσεις (S) ἰσοῦνται πρὸς τὰς ἐπενδύσεις (I). Ἐκ τούτων προκύπτει (Schneider, I).

$$Y = C + I, \quad Y = C + S \quad (15)$$

$$I = Y - C, \quad S = Y - C \quad (16)$$

$$I = S \quad (17)$$

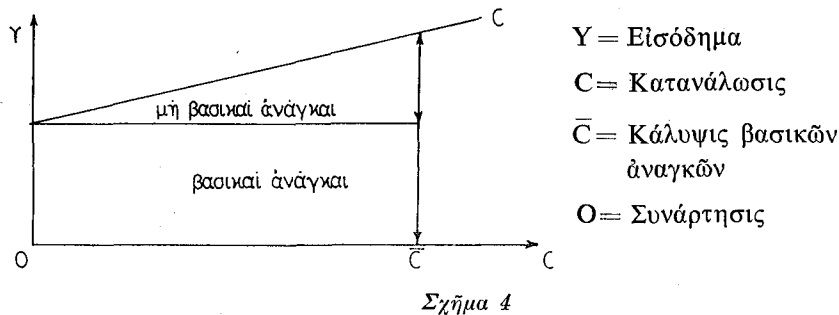
Τὸ ὕψος πάλιν τοῦ εἰσοδήματος ρυθμίζει τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν (C) κατὰ τὸν βαθμὸν προτεραιότητος τούτων, ὡς ἀκολούθως: α) ἀπαραίτητοι ἀνάγκαι, β) ἐπιθυμηταὶ ἀνάγκαι καὶ γ) ἀνάγκαι πολυτελείας. Ἐν προκειμένῳ, ἐπικρατεῖ μία ἱεραρχημένη τάξις καλύψεως τῶν ἀναγκῶν κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς σοβαρότητος τούτων, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὰς ἀμέσως ἀπαιτητάς τοιαύτας, αἱ ὁποῖαι καλύπτουν βασικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων, ὡς

21. Schäffer, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 48.

είναι αί ανάγκαι : διατροφής, στέγης, συντηρήσεως κ.λ.π.²². Ὡς ἐκ τούτου, δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ τὸ εἰσοδήμα τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀμέσως ἐλάχιστον ἀπαιτητὸν (minimum) καὶ ἐμμέσως πλεονάζον τοιοῦτον.

$$Y = [C = f(C_1 + C_2 + \dots + C_n)] + [S = f(S_1 + S_2 + \dots + S_m)] \quad (18)$$

Ὡς ἀμέσως ἐλάχιστον ἀπαιτητὸν (minimum) χαρακτηρίζεται τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὁποῖον καλύπτει βασικὰς ἀνάγκας, ἀναφερομένας εἰς εἶδη διατροφῆς (C_1), ἱματισμοῦ (C_2), στέγης (C_3) κ.λ.π., ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον μέρος χαρακτηρίζεται ὡς ἐμμέσως ἐλεύθερον ἢ πλεονάζον τοιοῦτον (S). Τὸ πλεονάζον εἰσοδήμα χρησιμοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἐν μέρει, διὰ τὴν αὐξήσιν τῶν μελλοντικῶν περιουσιακῶν αὐτοῦ στοιχείων διὰ τῆς ἀποταμιεύσεως εἰς διάφορα πιστωτικὰ ἰδρύματα (S_1), τὸ δὲ ὑπόλοιπον τούτου (S_2, S_3) χρησιμοποιεῖ οὗτος πρὸς κάλυψιν οὐχὶ βασικῶν ἀναγκῶν.

Τὸ μέρος τοῦ ἀποταμιευομένου εἰσοδήματος καὶ τὸ ὕψος τῶν ἀποταμιευτικῶν καταθέσεων (S_1) ἐν γένει ἀφορᾷ ἀμέσως εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἓν εἶδος ἀποταμιευτικῶν καταθέσεων διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἑνὸς κεφαλαίου μακροπροθέσμως. Τὸ ὕψος ὁμῶς τῶν ἀποταμιευτικῶν καταθέσεων εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν εἰς χρῆμα καταθέσεων καὶ τὴν θέλησιν τῶν καταθετῶν πρὸς ἀποταμίευσιν διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀσφαλείας ζωῆς. Συνεπῶς, ἡ ἀσφάλεια ζωῆς ἐξαρτᾶται, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὴν ἔκτασιν τῶν ἀποταμιευτικῶν καταθέσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὴν τάσιν τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὴν ἀποταμίευσιν ἐν γένει καὶ δὴ ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ εἶδους ταύτης.

Ἀντιθέτως, τὸ μέρος τοῦ εἰσοδήματος τὸ ὁποῖον διατίθεται διὰ καταναλωτικῶν (C) καὶ παραγωγικῶν (I) σκοποῦς ἐνδιαφέρει ἀμέσως τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων. Ὅταν, ὁμῶς, τὸ σύνολον τοῦ εἰσοδήματος (Y_1) τῶν φορέων αὐξάνηται (ἐξίσωσις 19), τὸ μέρος τοῦ ἀναγκαζομένου πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησιν εἰσοδήματος (C_1, C_2, C_3) μειοῦται (ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὐξήσιν

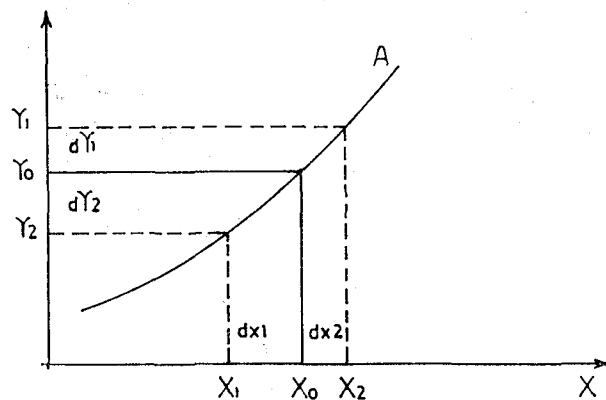
22. Farny, D.: ἐνθ. ἄνωτ., σ. 136.

παραμένει τὸ ἴδιον), ἐνῶ τὸ πλεονάζον αὐξάνεται (ἐξίσωσις 20) καὶ ἀντιθέτως (Keynes)²³.

$$Y_1 = (C - \mu) + (S + \mu) \quad (19)$$

$$Y_2 = (C + \mu) + (S - \mu) \quad (20)$$

Ἡ τοιαύτη αὐξησης τοῦ εἰσοδήματος ἐπιτρέπει τὴν κάλυψιν καὶ ἐτέρων ἀναγκῶν, ὡς ἐπιθυμητῶν ἀναγκῶν καὶ ἀναγκῶν πολυτελείας (ὡς λ.χ. ἀγορὰ αὐτοκινήτου, ἰδιωτικοῦ ἀεροπλάνου, πλοιαρίου, ἀνέγερσις οἰκοδομῆς, ταξείδια κ.λ.π.), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἀσφαλιστικὴν προστασίαν. Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ ζήτησις (X) τῆς ἀσφαλίσεως συμβαδίζει μὲ τὴν αὐξομείωσιν (dY_1, dY_2), δηλαδή τὴν ἐλαστικότητα, τοῦ εἰσοδήματος (η_x, Y) τῶν πολιτῶν²⁴.

Σχῆμα 5

$$\eta_x, Y = \frac{dX}{X} : \frac{dY}{Y} = \frac{dX}{dY} \cdot \frac{Y}{X} \quad (21)$$

Χαρακτηριστικῶς ἐπ' αὐτοῦ ὁ Hax²⁵ ἀναφέρει ὅτι ἡ τύχη τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι στενῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν τύχην τοῦ χρήματος καὶ ὅτι ἂνευ «ὀγιοῦς» χρήματος δὲν ὑπάρχει «ὀγιῆς» ἀσφάλις.

Ἐν Ἑλλάδι, ὑφίσταται, ὡς γνωστόν, ἑλλειψις οἰκονομικῆς δυνατότητος. Ἡ Ἑλλάς, μολονότι πλουσία εἰς φυσικὰ καλλονάς, εὐρίσκεται, ἔναντι ἐτέρων χωρῶν, εἰς μειονεκτικὴν οἰκονομικῶς θέσιν. Αὕτη εἶναι πολὺ πτωχὴ εἰς οἰκονομικὰ ἀγαθὰ καὶ συγκαταλέγεται μάλιστα μεταξὺ τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ ἑλληνικοῦ πολίτου, ἐν σχέσει

23. Keynes - Schneider E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 27.

24. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 28.

25. Hax, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 23.

πρὸς τὸ τοιοῦτον ἑτέρων προηγμένων χωρῶν, εἶναι πολὺ χαμηλόν, ἢ δὲ κατανομὴ αὐτοῦ ἐν τ ε λ ῶ ς ἄ ν ι σ ο ς.

ΠΙΝΑΞ 2.

Τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα διαφόρων χωρῶν κατὰ τὸ ἔτος 1964 εἰς δολλάρια.

α)α Χ ὁ ρ α	Κατὰ κεφαλὴν εἰσ- όδημα εἰς δολλ.
1. Σουηδία	2.016
2. Ἑλβετία	1.849
3. Δανία	1.494
4. Λουξεμβούργον	1.461
5. Γαλλία	1.360
6. Γερμανία	1.349
7. Νορβηγία	1.308
8. Βέλγιον	1.296
9. Φινλανδία	1.173
10. Ὁλλανδία	1.131
11. Αἰστρία	894
12. Ἰταλία	765
13. Ἰρλανδία	732
14. Ἰσπανία	492
15. Ἑλλὰς	482
16. Πορτογαλία	315
17. Τουρκία	193

Πηγή : Versicherungswirtschaft, No 24/15-12-66.

Σκέψις καὶ φροντίς ἑνὸς ἐκάστου ἑλληνοῦ πολίτου εἶναι ἡ ἐξασφάλι-
σις τροφῆς (C_1) καὶ στέγης (C_2), δηλ. ἡ ἐξασφάλις τοῦ βασικοῦ εἰσοδή-
ματος $\bar{C}$, ἐκ τῶν ὁποίων μόλις ἓν μέρος ἐπιτυγχάνεται. Ἡ πλειονότης τοῦ ἐλ-
ληνικοῦ πληθυσμοῦ δὲν δύναται νὰ σκεφθῇ, ὥς τυγχάνει εὐνόητον, δι' ἀπο-
ταμίευσιν (S), ἀφοῦ δὲν ἔχει ἐξασφαλίσει κἂν τὰ τῆς διατροφῆς καὶ συντηρή-
σεώς του εἰς τὸ παρόν. Αἰτία τούτου εἶναι ἡ μεγάλη ἀνεργία, ἡ ὁποία ὀγκοῦ-
ται ὁλονὲν καὶ περισσότερον. Παρὰ τὰ μέτρα τῶν διαδοχικῶν ἑλληνικῶν
κυβερνήσεων, εἰς στρατιάς ἀνέρχονται οἱ ἀνεργοί. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν
ἐλλειψιν ἐπιχειρήσεων, τὴν μηχανοποίησιν πολλῶν ἐργασιῶν ὅλων τῶν
οἰκονομικῶν κλάδων καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν, κατὰ συνέπειαν, ἐξ αὐτῶν ἐρ-
γατικῶν χειρῶν. Σημαντικῶς ἐπίσης συμβάλλει ἐν προκειμένῳ τὸ ἀνειδί-
κευτον τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ἡ ἀστυφιλία καὶ ἰδίᾳ τὸ συνεπείᾳ τῆς αὐ-
ξήσεως τοῦ γεωργικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ὁλονὲν κατατμήσεως τοῦ μικροῦ
γεωργικοῦ κλήρου καθημερινῶς αὐξανόμενον γεωργικὸν ἐργατικὸν δυνα-
μικόν, τὸ ὁποῖον ἀναγκάζεται νὰ στραφῇ πρὸς τὰς πόλεις δι' ἐξεύρεσιν ἐρ-
γασίας, ἢ, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ

νά μεταναστεύσει εις διαφόρους άλλας χώρας, "Ενεκα τούτου, εις χιλιάδας ανέρχονται οί μετανάσται, οί όποιοι ζητοῦν ἐργασίαν εις τὰς αγοράς τῶν χωρῶν ὧν τῶν ἡπείρων, ἰδίᾳ εις Δυτικὴν Γερμανίαν, Καναδᾶν, Αὐστραλίαν καὶ Βέλγιον. Εἰς 84.054 ἀνῆλθον οί μετανάσται κατὰ τὸ ἔτος 1964, ἔναντι 58.837 τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἥτοι ἐσημειώθη αὐξήσις κατὰ 43%. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1960 (δείκτης = 100), αὕτη ἔβαινε αὐξανόμενη ὡς κάτωθι : (1961 : 125), (1962 : 187), (1963 : 145)²⁶.

Τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐθνικὴν αἰμορραγίαν, διότι ὁ πληθυσμὸς ἐνὸς κράτους εἶναι πλοῦτος καὶ εὐλογία αὐτοῦ. Οὕτω, ἡ ἐλληνικὴ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ ἀπώλεσεν τὰ ἀνωτέρω ἀσφαλιστικὰ ὑποκείμενα, τὰ ὅποια εἶναι φορεῖς τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῆς καταναλώσεως ἐν γένει, ἡ ὅποια πάλιν συμβάλλει εις τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, τῆς ἀπασχολήσεως, τῆς κυκλοφορίας οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ χρήματος κ.ο.κ., πρᾶγμα ὅπερ ἀξάνει τὰς οἰκονομικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐννοεῖ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς, ὅτι οἰκονομικὴ δυνατότης καὶ ἐλαστικότης τοῦ εἰσοδήματος τῶν πολιτῶν, στοιχεῖα διὰ τῶν ὁποίων δημιουργοῦνται προϋποθέσεις καὶ συνθήκαι ἐπιδρῶσαι ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ἀναγκῶν (ζήτησις) καί, συνεπῶς, καθιστοῦν δυνατὴν τὴν ἐπέμβασιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων (προσφορά), δὲ ν ὀ φ ῖ σ τ α τ α ι π α ρ' ἡ μ ῖ ν. Ἐνεκα τούτου, ἡ ζήτησις διακόπτεται ἢ εἶναι περιορισμένη εις τὸ ἐλάχιστον καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀνίσως κατανεμόμενον εἰσόδημα τῶν ἐλλήνων πολιτῶν.

3. Ἡ ἐλαστικότητα τῆς ζητήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν

α) Ἀμεσος (εὐθεῖα) ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως.

Ἡ αὐξομειώσεις τῆς τιμῆς (ἀσφάλιστρον) ἐπενεργεῖ καὶ ἐπὶ τῆς αὐξομειώσεως τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν σχετικῶν αὐξομειώσεων τῆς ζητήσεως πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν τιμῶν (ἀσφαλίστρον) καλεῖται ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως. Αὕτη, μετρομένη κατὰ τὴν ἀνωτέρω σχέσιν, παρίσταται διὰ τοῦ τύπου :

$$e_{m,p} = \frac{dM}{M} : \frac{dP}{P} \quad (\text{πάντα ἄρνητικὴ}) \quad (22)$$

($e_{m,p}$ = Ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν).

(1) α) Ὑπάρχει πάντοτε μία τιμὴ (P_0), τῆς ὁποίας ἡ σχετικὴ αὐξομείωσις κατὰ τὸ ἐλάχιστον ὁδηγεῖ, σχετικῶς, εις τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς αὐξομείωσιν

26. Ε.Σ.Υ. 1962, 64, σ. 39, 402.

τῆς ζητήσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν, ἰσοῦται μὲ τὴν μονάδα.

$$(e_{m,p} = |1|, \text{ ἢ } \left| \frac{dM_0}{M_0} \right| = \left| \frac{dP_0}{P_0} \right|) \quad (23)$$

β) Εἰς πᾶσαν ἐτέραν περίπτωσιν τῆς τιμῆς, ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως εἶναι μικροτέρα ἢ μεγαλυτέρα τῆς μονάδος. Εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐλαστικότης εἶναι μεγαλυτέρα τῆς μονάδος, λέγομεν ὅτι ἡ ζήτησις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑφισταμένην τιμὴν, εἶναι ἐλαστική. Τείνει μάλιστα ἡ σχέση:

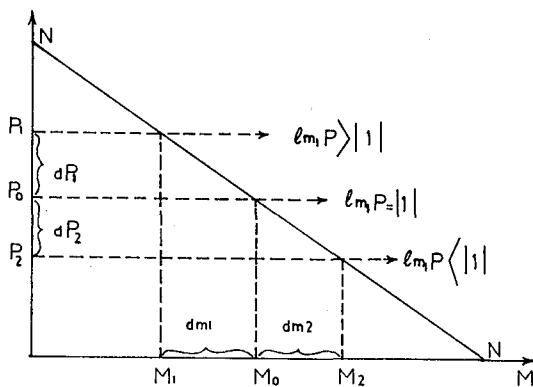
$$\frac{dM}{M} : \frac{dP}{P} \text{ πρὸς τὸ ἄπειρον } (e_{m,p} \rightarrow \infty) \text{ καὶ τότε λέγομεν ὅτι ἡ ζή-}$$

τησις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν δεδομένην τιμὴν, εἶναι ἀπείρως ἐλαστική.

(2) Ἀντιθέτως, ὅταν ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως εἰς μίαν δεδομένην τιμὴν εἶναι μικροτέρα τῆς μονάδος ἢ τοῦ μηδενός, τότε λέγομεν ὅτι ἡ ζήτησις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑφισταμένην τιμὴν, εἶναι ἀνελαστική:

$$\left(\left| \frac{dM}{M} : \frac{dP}{P} \right| < |1| \right) \text{ ἢ πλήρως ἀνελαστική:}$$

$$\left(\left| \frac{dM}{M} : \frac{dP}{P} \right| = 0 \right)$$

NN= Καμπύλη ζητήσεως

P= Τιμή

M= Ποσὸν ζητήσεως

P.M.= Εἰσπράξεις (U)

Σχῆμα 6

Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν τιμὴν (P_0), ἡ ζήτησις δὲν εἶναι οὔτε ἐλαστική οὔτε ἀνελαστική ($e_{m,p} = |1|$). Τοιοῦτόν τι σημαίνει ὅτι ἡ τιμὴ (P_0), ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατανάλωσιν (U), εἶναι οὐδετέρα, διότι κάθε ὀριακὴ μεταβολὴ τῆς τιμῆς ταύτης $\left(\frac{dP_0}{P_0} \right)$ ἐπιφέρει, σχετικῶς, τὴν ἰδίαν ὀριακὴν

μεταβολήν και εις την ζήτησιν, ούτως ώστε αι εισπράξεις τῆς ἐπιχειρήσεως δὲν μεταβάλλονται.

Ἐνταῦθα, ἰσχύει πάντοτε ἡ σχέσις :

$$[P_0 \times M_0 = (P_0 \pm dP_0) \times (M_0 \mp dM_0)] \quad (24)$$

Ὅταν ὅμως ἡ ὑφισταμένη τιμὴ εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ (P_0) , π.χ. (P_1) , τότε ἡ ζήτησις εἰς πᾶσαν ὀριακὴν μεταβολὴν τῆς τιμῆς ταύτης (dP_1) εἶναι ἐλαστικὴ :

$$\left(\left| \frac{dM_1}{M_1} \right| > \left| \frac{dP_1}{P_1} \right| \right) \quad (25)$$

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγονται τὰ κάτωθι :

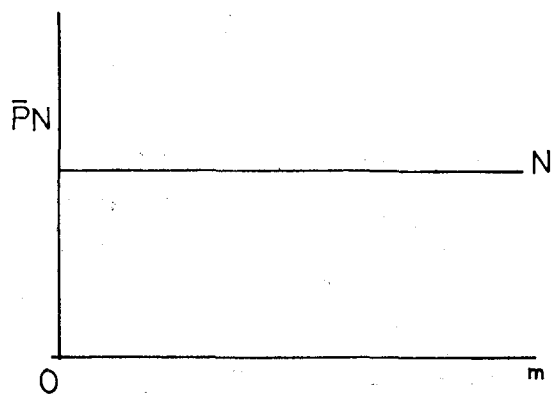
(1) Ἡ αὐξησης τῆς τιμῆς (P_1) κατὰ (dP_1) ὁδηγεῖ εἰς μίαν ἐλάττωσιν τῶν εισπράξεων :

$$[P_1 \times M_1 > (P_1 + dP_1) \cdot (M_1 - dM_1)] \quad (26)$$

(2) Ἡ μείωσις τῆς τιμῆς (P_1) ὁδηγεῖ εἰς μίαν αὐξησην τῶν εισπράξεων :

$$[P_1 \times M_1 < (P_1 - dP_1) \cdot (M_1 + dM_1)] \quad (27)$$

Εἰς τὸ σχῆμα 7 δίδεται ἡ παράστασις τῆς ἀπείρου ἐλαστικῆς ζητήσεως. Εἰς μίαν ὀρισμένην τιμὴν $(\bar{P})$ εἶναι δυνατόν νὰ πωληθῇ καὶ νὰ ἀγορασθῇ οἷα-

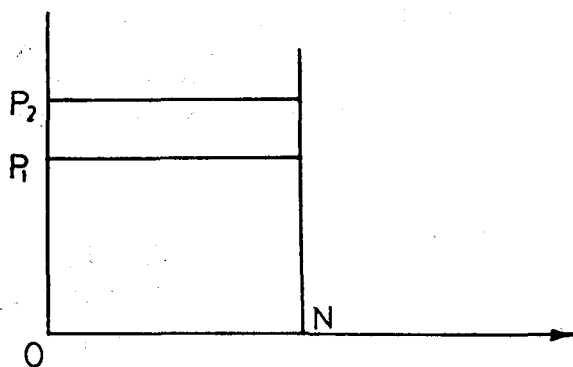
Σχῆμα 7

δήποτε ποσότης (M) . Εἰς τὸ σχῆμα 8 παρίσταται ἡ περίπτωσις τῆς πλήρως ἀνελαστικῆς ζητήσεως. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὕψους τῆς τιμῆς καὶ τῶν αὐξομειώσεων ταύτης, ἡ ζήτησις παραμένει ἀμετάβλητος (περίπτωσις = τὰ σιγαρέττα, ἡ ἀσφάλεια σκαφῶν) :

$$\left(\frac{dM}{M} : \frac{dP}{P} = 0, \text{ διότι } dM = 0 \right) \quad (28)$$

Αί ανωτέρω σχέσεις δύνανται νὰ ἐξηγηθοῦν τόσον διὰ τῆς παρατηρήσεως ὀρισμένων μεμονωμένων οἰκονομικῶν μονάδων (μικροοικονομικῶς), ὅσον καὶ διὰ τῆς διερευνήσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν διαφορῶν μαζικῶν οἰκονομικῶν φαινομένων ἐν τῷ συνόλῳ (μακροοικονομικῶς)²⁷. Μία τοιαύτη ὁμως ἔρευνα προϋποθέτει ἀσφαλῆ καὶ ἀκριβῆ στατιστικὰ στοιχεῖα, ἐνῶ τὰ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχοντα τοιαῦτα δὲν εἶναι εἰμὴ ὑποτυπώδη καὶ ἀνακριβῆ.

Γενικῶς, δέον νὰ τονισθῇ, ὅτι τὸ μικρὸν ἀσφάλιστρον αὐξάνει τὴν ζήτησιν, ἐνῶ τὸ ὑψηλὸν ἐλαττώνει ταύτην.

Σχῆμα 8

Ἡ ἐλαστικότης τῆς ζήτησεως ἐξαρτᾶται (Ceteris-paribus)* ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ἤδη ὑφισταμένης τιμῆς (P_0). Ἡ μεγάλη αὐξησης τῶν ἀσφαλίσεων ἐπενεργεῖ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἀσφαλίσεων, διότι οἱ ἔμποροι, οἱ ἐπιχειρηματίαι καὶ οἱ ἐπαγγελματίαι, ἐν γένει, παρακολουθοῦντες τὴν κίνησιν τῆς ἀγορᾶς καὶ διαβλέποντες τὸ οἰκονομικῶς ἀσύμφορον ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως, ἀποσύρονται πάραυτα ἐκ ταύτης ἢ ἀναζητοῦν ἑτέραν ἀγορὰν μὲ εὐνοϊκωτέρους ὅρους, ὡς συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι εἰς πολλὰς ἀσφαλίσεις (π.χ. ἀσφάλεια σκαφῶν κ.λ.π.). Τοῦτο ὁμως ἐλαττώνει τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἔχει

27. Kellerer, H. : Statistik, München, 1962.

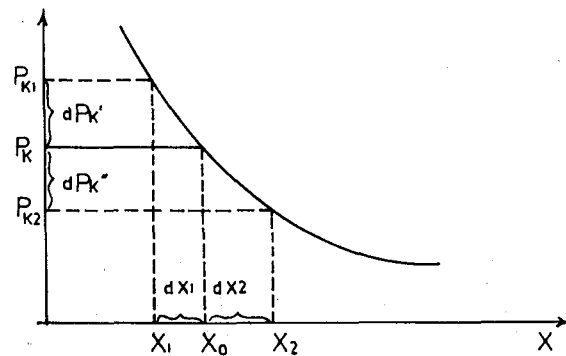
* Ὁ ὅρος Ceteris - paribus ἔχει τὴν ἐξῆς σημασίαν: Ἐν μέγεθος εἶναι ἐξαρτώμενον ἀπὸ ἓν ἕτερον τοιοῦτον ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι οἱ καθορίζοντες τὸ μέγεθος τοῦτο λοιποὶ παράγοντες παραμένουν σταθεροί. Παράδειγμα : Ἡ κατανάλωσις (C) εἶναι μία συνάρτησις τοῦ εἰσοδήματος (Y), τῆς κατανομῆς τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ ὕψους τῆς τιμῆς (P), τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἀποταμιεύσεων κ.ο.κ.

Εἰς ἑτέρας ὁμοίας προϋποθέσεις, δύνανται ἡ κατανάλωσις νὰ θεωρηθῇ ὡς μία συνάρτησις (f) μόνον τοῦ εἰσοδήματος, ἐὰν οἱ λοιποὶ παράγοντες, ἥτοι τὸ ὕψος τῆς τιμῆς, ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος κ.λ.π., παραμένουν σταθεροί, ἐὰν δηλαδὴ $C = f(Y)$. Ἡ συνάρτησις αὕτη $C = f(Y)$ καλεῖται Ceteris - paribus.

ὡς συνέπειαν τὴν μείωσιν τῆς κινήσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ.

β) Ἑμμεσος ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως.

Ὅταν ἡ ἀξομείωσις τῆς ζητήσεως ἑνὸς ἀγαθοῦ Α' (ἀσφάλις) ἐξαρτᾶται οὐχὶ μόνον ἀπὸ τὴν ἀξομείωσιν τῆς τιμῆς (P = ἀσφάλιστρον) τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀγαθοῦ Α', ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἑνὸς ἐτέρου ἀγαθοῦ Β' (π.χ. ἑνὸς αὐτοκινήτου), τότε λέγομεν ὅτι ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως (e_x, p_k) τοῦ ἀγαθοῦ Α' (ἀσφάλις), ἐν σχέσει πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ ἀγαθοῦ Β' (αὐτοκινήτου), εἶναι ἔμμεσος (Indirekt ἢ Kreuzpreiselastizität)²⁸. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἀξανομένης τῆς τιμῆς τοῦ αὐτοκινήτου, ἐλαττοῦται ἡ ζήτησις τοῦ αὐτοκινήτου. Ἐλαττουμένης ὁμως τῆς ζητήσεως τοῦ αὐτοκινήτου, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ζήτησις τῆς ἀσφαλίσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἔχομεν :

P_k = Τιμὴ αὐτοκινήτου

P_{k1}, P_{k2} = Ἀξομείωσις τιμῆς

X = Μεγέθη ἀσφαλιζομένων αὐτοκινήτων

X_1, X_2 = Ἀξομείωσεις μεγεθῶν ἀσφαλίσεως

Σχῆμα 9

$$e_x, p_k = \frac{dX_1}{X_1} : \frac{dP_k}{P_k} = \frac{dX_1}{dP_k} : \frac{P_k}{X_1} \quad (29)$$

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ δι' ἄλλας μηχανὰς ἢ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀντικείμενον ἀσφαλίσεως, ἡ ζήτησις τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν τιμὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, τῶν καλουμένων «φιλοφρονητικῶν ἀγαθῶν» (Komplementäre Güter). Εἰς τὰ τοιοῦτου εἶδους ἀγαθὰ ἡ ἐλαστικότης εἶναι γενικῶς ἀρνητικὴ, ἐνῶ, ἀντιθέτως, εἰς τὰ ὑποκατάστατα τοιαῦτα (Supstitutiven Güter) εἶναι αὕτη θετικὴ (π.χ. ἀσφάλεια πυρός).

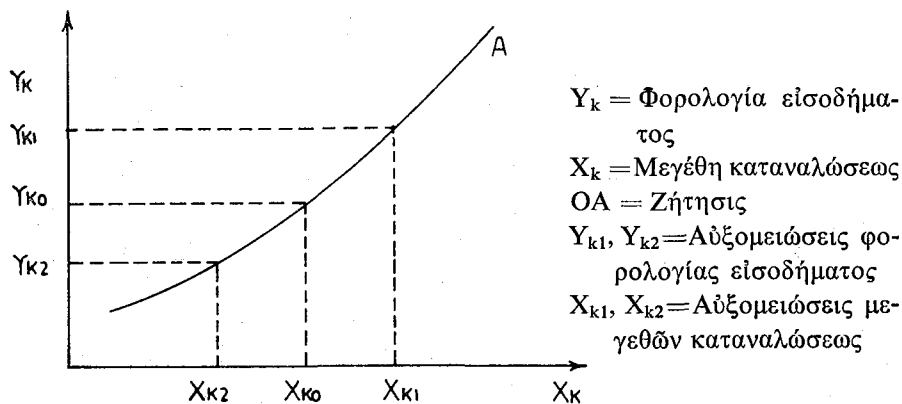
Δέον πάντως νὰ τονισθῇ ἰδιαιτέρως, ὅτι ἡ ἔμμεσος ἐλαστικότης τῆς τιμῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπηρεάζει μεγάλως καὶ ἀνασταλτικῶς τὴν ἐλληνικὴν ἀσφα-

28. Stackelberg, H. : ἐνθ' ἄνωτ. σ. 147. Schneider, E. : ἐνθ. ἄνωτ, τ II, σ 31.

λιστικήν αγοράν, διότι τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ἐχόντων ἀνάγκην ἀσφαλίσεως ἀγαθῶν εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ἐπιβαλλόμενοι εἰσαγωγικοὶ δασμοὶ τοῦ κράτους εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλοί. Τοῦτο ἐλαττώνει ἀμέσως μὲν τὴν ζήτησιν τῶν ἀγαθῶν τούτων (αὐτοκίνητο), ἔμμέσως δὲ καὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως.

4. Ἡ φορολογία

Ἡ ζήτησις τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἡ φορολογία εἶναι στενῶς συνδεδεμέναι, ἡ δὲ ἐπίδρασις τῆς δευτέρας ἐπὶ τῆς πρώτης ἀρκετὰ ἰσχυρά. Αὕτη εἶναι ἰσχυροτέρα ἰδίᾳ εἰς τὰ ὑπανάπτουκα κράτη ὡς ἡ Ἑλλάς, ἔνθα ἡ εἰσαγωγή διαφόρων μηχανῶν καὶ λοιπῶν εἰδῶν, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἄμεσον ἀντικείμενον τῆς ἀσφαλίσεως, γίνεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὰ δὲ δημοσιονομικὰ τοῦ κράτους στηρίζονται καθαρῶς εἰς τὴν ἄμεσον καὶ ἔμμεσον φορολογίαν.

Σχῆμα 10

Γενικῶς, ἡ φορολογία παρεμποδίζει ἐν πολλοῖς τὴν ζήτησιν, ἡ δὲ ἐλαστικότης αὐτῆς καθορίζει καὶ τὸν βαθμὸν αὐξομειώσεως τῆς ζητήσεως. Ἡ μείωσις τῆς φορολογίας αὐξάνει τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν πολιτῶν καί, συνεπῶς, καὶ τὴν ζήτησιν (μόνον τῶν ἰδιωτῶν, ἡ ζήτησις τοῦ κράτους ἐλαττοῦται). Ἡ ἐπίδρασις τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως ἐμφαίνεται σαφέστερον ἐκ τῶν κάτωθι :

α) Φορολογία τοῦ εἰσοδήματος

Ὅταν τὸ ὕψος τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος τῶν πολιτῶν εἶναι ὑψηλόν, ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις αὐτῶν μειοῦται. Μειουμένης ὁμως ταύτης, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ζήτησις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καί, συνεπῶς, καὶ τῆς ἀσφαλίσεως. Ἀντιθέτως, ὁ χαμηλὸς φόρος αὐξάνει τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν καί, συνεπῶς, καὶ τὴν ζήτησιν (ὄρα σελ. 74 ἐπ.).

$$Y = C + S \quad (S = S_1 + S_2 + \dots + S_\mu) \quad (30)$$

β) Φορολογία τῆς ἀσφαλίσεως.

Ὡς εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος ἡ ὑψηλὴ φορολογία ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς εἰς τὴν ζήτησιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, οὕτω καὶ εἰς τὴν φορολογίαν τῆς ἀσφαλίσεως ἡ ὑψηλὴ φορολογία ἐπιδρᾷ ἐπίσης ἀνασταλτικῶς εἰς τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως. Τοῦτο ἰσχύει τόσον εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων. Ἐνεκα τοῦτου, ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς φορολογίας τῆς ἀσφαλίσεως, ἰδίᾳ τοῦ κλάδου ζωῆς, εὐνοεῖται εἰς ἄλλας χώρας καὶ μάλιστα πολὺ. Ἡ ἀσφάλεια ζωῆς, ἐπειδὴ εἶναι ἔσοδον, δὲν πρέπει νὰ φορολογῇται διττῶς. Ἐνταῦθα, ὑπεσέρχεται, ἄλλωστε, καὶ ὁ ρόλος τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία, χάριν ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ καὶ τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος, ἐπιβάλλει τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς φορολογίας τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἰδίᾳ τοῦ κλάδου τῆς ἀσφαλείας ζωῆς²⁹.

γ) Φορολογία τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (δασμοί).

Ἐὰν ἡ φορολογία π.χ. τοῦ αὐτοκινήτου (εἰσαγωγικὸς δασμὸς, τέλη κυκλοφορίας, δασμὸς βενζίνης, ἀνταλλακτικῶν κ.λ.π.) ἦτο μικροτέρα (πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει, θεωρητικῶς, ἐλάττωσιν τῆς κρατικῆς ζητήσεως, λόγῳ μειώσεως τῶν κρατικῶν δαπανῶν, συνεπείᾳ τῆς μειώσεως τῆς φορολογίας), ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τῶν ἐλλήνων πολιτῶν θὰ ἦτο μεγαλύτερα καί, συνεπῶς, θὰ ἠδξάνετο καὶ ἡ ζήτησις τοῦ αὐτοκινήτου. Ἐπενεργούσης μάλιστα τῆς παρακινήσεως καὶ τῆς ὑφισταμένης τάσεως διατηρήσεως ἰδιοκτητῶν αὐτοκινήτων κ.λ.π., ἐν μέγα μέρος τῶν πολιτῶν θὰ προέβαινεν εἰς τὴν ἀγορὰν αὐτοκινήτων. Τοῦτο ὅμως θὰ εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον τὴν ἐπέκτασιν τῶν κινδύνων καί, συνεπῶς, τὴν αὔξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως. (Ἀντὶ αὐτακινήτων δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν διαφόρους μηχανὰς καὶ παντὸς εἶδους ἄλλα τεχνικὰ μέσα).

Γενικῶς, ἡ φορολογία ἐν Ἑλλάδι ἐπηρεάζει μεγάλως τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀσφαλίσεως, διότι ἡ οἰκονομία τῆς Ἑλλάδος στηρίζεται καθαρῶς εἰς τὴν ἄμεσον καὶ ἔμμεσον φορολογίαν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ περισσώτεραι ἀνάγκαι καλύπτονται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ δασμοὶ εἶναι ὑψηλοὶ καί, συνεπῶς, καὶ ἡ τιμὴ τῶν εἰδῶν τῶν ἐχόντων σχέσιν μὲ τὴν ἀσφάλειαν εἶναι ὑψηλὴ, μὴ ἐπιτρέπουσα εἰς ἓν μέγα ποσοστὸν τῶν πολιτῶν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν εἰδῶν τούτων καὶ περιορίζουσα, ἄρα, ἐμμέσως καὶ τὴν ἑκτασιν τῆς ἀσφαλίσεως.

5. Χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν

Ἄλλος παράγων διευρύνσεως τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι καὶ τὰ καλούμενα «Χρηματιστήρια Ἀσφαλειῶν» (Versicherungsbörse). Ταῦτα ἰδρύ-

29. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 51.

θησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν κατὰ καιροὺς εἰς μεγάλας παραλιακὰς κυρίως πόλεις, ὡς εἰς Ἀμβούργον (1647), Βρέμην, Λονδίνον, Νέαν Ὑόρκην, Παρίσι, Ἀμστερνταμ, Ρότερνταμ, Βρυξέλλας κ.λ.π. Περίφημα τοιαῦτα χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν εἶναι τὰ Ἀλλόυδς τοῦ Λονδίνου, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν κλάδον ἀσφαλείας μεταφορῶν θαλάσσης³⁰. Εἰς τὰ χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν, ἐκπρόσωποι τῶν φορέων τῆς ζητήσεως, οἱ καλούμενοι «μεσίται χρηματιστηρίων ἀσφαλειῶν», διαπραγματεύονται διὰ λογαριασμὸν καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῶν ἐντολοδόχων φορέων τῆς ζητήσεως. Τὸ πλεονέκτημα τῶν χρηματιστηρίων ἀσφαλειῶν συνίσταται εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως τῶν ἀσφαλίσεων εἰς ἓνα ὠρισμένον τόπον καὶ χρόνον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς καθιστᾷ εὐχερεστέραν τὴν συνομολόγησιν ἀσφαλίσεων (δρα σελ. 26). Τοιαῦτα χρηματιστήρια ἀσφαλειῶν δὲν ὑφίστανται δυστυχῶς παρ' ἡμῖν.

6. Οἱ ἀσφαλειομεσίται

Ἐτερος βασικὸς παράγων ἐπεκτάσεως τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀσφαλειομεσιτῶν. Ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις τῆς ἀσφαλίσεως δύναται νὰ προταθῇ τόσον ἀπ' εὐθείας, πρωτοβουλία ἀμφοτέρων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, ὅσον καὶ δι' ἀντιπροσώπων τῶν ζητούντων τὴν ἀσφάλισιν, διὰ τῶν καλουμένων «Μεσιτῶν Ἀσφαλίσεως», οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τρόπον τινά τὸν συνδετικὸν κρίκον μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως³¹. Οὗτοι διαδραματίζουν οὐσιώδη ρόλον εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, διότι ἔργον αὐτῶν εἶναι νὰ προωθοῦν πάντοτε τὴν ζήτησιν πρὸς τὴν προσφορὰν (δρα σελ. 27)³².

Ὁ ἀσφαλειομεσίτης διακρίνεται ἀπὸ τὸν ἀσφαλιστικὸν πράκτορα κατὰ τοῦτο : ὁ μὲν ἀσφαλιστικὸς πράκτωρ ἐργάζεται μονίμως διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκπροσωπεῖ διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, ἡ δὲ μονιμότης αὕτη ἀποτελεῖ τὸ κύριον διακριτικὸν αὐτοῦ γνώρισμα³³, ἐνῶ ἀντιθέτως, ὁ ἀσφαλειομεσίτης ἐργάζεται δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν, δηλ. εἶναι καθαρῶς ἔμπορος καὶ ἐκπροσωπεῖ, κατὰ τὸ πλεῖστον, τὰ συμφέροντα τοῦ ἡσφαλισμένου καὶ οὐχὶ τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Πολλάκις, ὅμως, ἐκπροσωπεῖ ἀμφοτέρους. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπονομάζεται ἔμπορος. Ἐτέρα διαφορὰ μεταξὺ ἀσφαλιστικοῦ πράκτορος καὶ ἀσφαλειομεσίτου εἶναι τὸ ὅτι ὁ μὲν πρῶτος

30. Buchner, Fr. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2300. Gürtler, M. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 31. H.d.V. (δρα Börse). Grossmann, M. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 156. Farny, D. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 25

31. Manes, A. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30.

32. H.d.V. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2362

33. H.D.B.W. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 5928 «als Bundesgenosse der Versicherer in einem Dauerschuldverhältnis zum Versicherer». Müller-Lutz, H.L. : ἐνθ. ἀνωτ., τ. I, σ. 22.

ἀμείβεται τοῖς ποσοστοῖς ἐπὶ τῶν πραγματοποιουμένων ὑπ' αὐτοῦ εἰσπράξεων τῶν ἀσφαλίστων, ἐνῷ ὁ δεύτερος τοῖς ποσοστοῖς καὶ ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων ἀποζημιώσεων (Courtage)³⁴.

Ὁ ἀσφαλειομεσίτης ἐξευρίσκει ἀσφαλιστικὰ ὑποκείμενα καὶ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια ἔχουν ἀνάγκην ἀσφαλίσεως, καὶ συμβάλλεται διὰ λογαριασμὸν αὐτῶν. Οὗτος, διὰ τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν καὶ ἐνεργειῶν του, ἐξευρίσκει πρόσωπα ἔχοντα ἀνάγκην ἀσφαλίσεως, πείθει ταῦτα ὅπως συνάψουν τὴν ἀσφάλισιν καὶ ἐκπροσωπεῖ τὸ συμφέρον τούτων εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ἐξασφαλίζων ἅμα ὅλα τὰ ἐχέγγυα διὰ τὸν ἠσφαλισμένον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἐπενεργεῖ λίαν εὐεργετικῶς ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, καθ' ὅσον ἡ προσπάθειά του συνίσταται εἰς τὸ νὰ προωθῇ πάντοτε τὴν ζήτησιν πρὸς τὴν προσφορὰν καὶ νὰ διαπραγματεύηται τὴν ἀγοραπωλησίαν τῆς ἀσφαλίσεως. Οὕτω, ἡ μὲν στενότης τῆς ζήτησεως διευρύνεται, ἡ δὲ προσφορὰ διευρύνεται ἔτι περισσότερον, διότι ὁ ὑπογράφων ἀσφαλιστήριον συμβόλαιον δεσμεύεται, ὥς εἶναι ἐπόμενον, μὲ μίαν ἀσφαλιστικὴν ἐταιρείαν διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, πολλάκις μάλιστα καὶ διὰ βίου, ὥς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν κλάδον ἀσφαλείας ζωῆς. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν του, ἐν μέγα μέρος διστακτικῶν, ὥς πρὸς τὴν ἀσφάλισιν, ἀνθρώπων στρέφεται πρὸς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. Οὗτοι πάλιν παρακινοῦν πολλάκις πρὸς τοῦτο μίαν ἑτέραν μερίδα ἀνθρώπων, μὲ ἀποτέλεσμα αἱ ἐργασίαι τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς νὰ αὐξάνωνται ἔτι περισσότερον. Ὁ ἀσφαλειομεσίτης εἶναι, γενικῶς, ὁ ἀ φ α ν ῆ ς ὕ π η ρ ἔ τ η ς τῶν συμφερόντων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἰς ἣν προσφέρει πολυτίμους ὑπηρεσίας.

Οἱ ἀσφαλειομεσίται εἶναι πρόσωπα τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης τῶν ἠσφαλισμένων. Οἱ ἠσφαλισμένοι, μὴ γνωρίζοντες, ἰδίᾳ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις, τὴν ἀξιοπιστίαν καὶ φερεγγυότητα τῶν ἀσφαλιστῶν, ὥς καὶ τοὺς ὅρους συνάψεως ἀσφαλίσεως μετ' αὐτῶν, καταφεύγουν προθύμως εἰς τοὺς ἀσφαλειομεσίτας. Οὗτοι, ἐγγὺς τῶν πραγμάτων τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ὄντες καὶ γνωρίζοντες καλῶς, λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματός των, τὴν ἀξιοπιστίαν καὶ τὴν φερεγγυότητα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ὥς καὶ τοὺς ὅρους συνάψεως ἀσφαλίσεως παρ' αὐταῖς, ἐνεργοῦν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πληρεξουσιότητος, διὰ λογαριασμὸν τῶν πελατῶν των καὶ ἐπιτυγχάνουν ὑπὲρ αὐτῶν εὐνοϊκοὺς ὅρους ἀσφαλίσεως. Ἐνεκα τούτου, ἡ συμβολὴ τοῦ ἀσφαλειομεσίτου εἶναι ἰδιαζόντως σημαντικὴ. Οἱ ἀσφαλειομεσίται μεσιτεύουν κυρίως ἀσφαλείας κατὰ τῶν κινδύνων θαλάσσης καὶ πυρὸς, ὥς καὶ ἀντασφαλίσεις.

Τελευταίως, ἐπεξέτεινον οὗτοι τὴν δρᾶσιν των καὶ εἰς ἄλλους κλάδους ἀσφαλείας, ὁ δὲ θεσμὸς αὐτῶν ἐξηπλώθη οὐχὶ ὥς ἦτο ἀρχικῶς μόνον εἰς

34. Müller-Lutz, H.L.: ἐνθ. ἀνωτ.. τ. I, σ. 22

παραλιακάς περιοχάς (Άμβουργον, Βρέμην κ.λ.π.), αλλά και εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν χωρῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἡ ἐπέκτασις τῆς ζητήσεως καί, συνεπῶς, ἡ ἐπέκτασις τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς αὐξάνεται.

Οἱ ἀσφαλειομεσίται ἐν Ἑλλάδι, παρὰ τὴν μεγίστην ἐθνικοοικονομικὴν σημασίαν καὶ παρὰ τὴν μεγίστην συμβολὴν τούτων εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων καί, κατὰ συνέπειαν, τῶν ἐργασιῶν τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, οὐδόλως ἔτυχον τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ μεταχειρίσεως. Ἀντιθέτως, λόγῳ τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως περὶ τῆς τῶν ὀργάνων τούτων καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἀσκουμένης ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐτέθησαν οὗτοι ἐν διωγμῷ καὶ εἰς τὸ περιθώριον. Τοῦτο ἀκριβῶς ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν στέρησιν τῆς ἐνδιαμέσου ἐκείνης πηγῆς καὶ δυνάμεως, ἡ ὁποία ἐναρμονίζει τὴν προσφορὰν καὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως, καὶ τὸν περιορισμὸν, τὴν ἀνακοπὴν ἢ καὶ διακοπὴν τῆς ζητήσεως.

7. Ἡ πολιτικὴ τοῦ κράτους

Ἐτερος οὐσιώδης παράγων, ὅστις ἐπιδρᾷ λίαν εὐμενῶς εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως, εἶναι καὶ ἡ ἐν γένει πολιτικὴ τοῦ κράτους³⁵. Εἰς ταύτην περιλαμβάνονται ἰδίᾳ ἡ οἰκονομικὴ καὶ νομισματικὴ πολιτικὴ καὶ αἱ μερικαὶ τούτων πολιτικαί, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἐν γένει πολιτικὴ τῆς κρατικῆς ἐποπτείας ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως.

α) Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ.

Ἡ διὰ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις καὶ χρηματοδότησις διαφόρων οἰκονομικῶν κλάδων (ὡς λ.χ. τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας, τῶν συγκοινωνιῶν κ.λ.π.) ἐπιδρᾷ ἀμέσως μὲν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἐμμέσως δὲ εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως, μὲ συνέπειαν τὴν αὐξησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

β) Ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ.

Τὸ ἐπιτόκιον καὶ ἡ κυκλοφορία ἐν γένει τοῦ χρήματος εἰς μίαν ἐθνικὴν οἰκονομίαν εἶναι ἀποτέλεσμα νομισματικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους. Τόσον τὸ ἐπιτόκιον ὅσον καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ χρήματος ἐπιδροῦν ὅλως ἰδιαιτέρως εἰς τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν κλάδον τῆς ἀσφαλείας ζωῆς³⁶.

35. Praess, P. : V.W.S. W., τ. III, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 2.

36. Hax, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 33

γ) *Ἡ εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ.*

Ἡ ἔντονος προσπάθεια τοῦ κράτους ὅπως αὐξήσῃ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα καὶ ἐπιτύχῃ δικαιότεραν κατανομὴν τούτου μεταξὺ τῶν πολιτῶν εὐνοεῖ τὸν θεσμόν τῆς ιδιωτικῆς ἀσφαλίσεως καὶ συμβάλλει εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ζητήσεως. Ἡ βελτίωσις δὲ τῆς θέσεως τῶν πολιτῶν αὐξάνει τὴν ζήτησιν ἐν γένει καί, ἐμμέσως, καὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως.

δ) *Ἡ πολιτικὴ τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ιδιωτικῆς ἀσφαλίσεως.*

αα) Ἡ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἐθνικοποίησις ἢ μὴ τῆς ἀσφαλίσεως αὐξομειοῖ ἀντιστοίχως καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς καί, κατὰ συνέπειαν, καὶ τὴν ζήτησιν τῆς ἀσφαλίσεως.

ββ) Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν ἐποπτικῶν ἀρχῶν ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ιδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, διὰ τῆς ἐκδόσεως συγχρόνων κανόνων δικαίου, συμβάλλει εἰς τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ καὶ διευκολύνει μεγάλως τὴν συνάντησιν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως³⁷.

γγ) Ἡ ἐν μέτρῳ ἔκτασις τῆς δραστηριότητος τῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἢ ασφαλιστικῶν ὀργανισμῶν δημοσίου δικαίου (ὡς λ.χ. τοῦ ΑΤΕ, τοῦ ΟΓΑ κ.λ.π.), ἡ ὁποία ἐκφράζει τὴν κρατικὴν πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ, συμβάλλει εἰς τὸν ἐκσυγχρονισμόν τούτου καὶ τὴν συστηματικωτέραν ἄσκησιν τῆς ιδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, με ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς ζητήσεως ταύτης.

III. Κοινωνικοὶ παράγοντες

1. Ὁ ἔννομος ἐξαναγκασμὸς

Ὁ ἔννομος ἐξαναγκασμὸς τῆς ἀσφαλίσεως δημιουργεῖ εὐνοϊκὰς συνθήκας διὰ τὴν ασφαλιστικὴν ἀγοράν, διότι ἀναγκάζει ἐννόμως τὴν ζήτησιν νὰ συναντήσῃ τὴν προσφοράν, καθ' ὅσον τοῦτο ἐπιβάλλεται χάριν γενικωτέρου συμφέροντος³⁸. Ἡ τιμὴ ὅμως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲν εἶναι ὁμοία με τὴν τιμὴν τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ, διότι τόσον ὁ φορεὺς ὅσον καὶ τὸ ἀσφάλιστρον ὀρίζονται πολλάκις διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου. Ὁ ἔννομος ἐξαναγκασμὸς συναντᾶται εἰς τὴν ἀσφάλειαν κατὰ τοῦ κινδύνου πυρός, τὴν ἀσφάλειαν ἀστικῆς εὐθύνης, τὴν ἀσφάλειαν αὐτοκινήτου, τὴν ἀσφάλειαν ἀεροσκαφῶν καὶ μεταφερομένων ἐπιβατῶν κ.λ.π. καὶ ἐφαρμόζεται εὐρέως εἰς πολλὰ κράτη.

Παρ' ἡμῖν, ὁ ἔννομος ἐξαναγκασμὸς δὲν εὐνοεῖ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ασφα-

37. Mahr., W. in : V. W.S. W., ἐνθ. ἀνωτ., Α I, σ. 3238

38. Stackelberg, H.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 147. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 31

λίσεων, ως τούτο συμβαίνει εις άλλας χώρας. Οί βασικώτεροι κλάδοι αναγκαστικής ασφάλισης, ως οικοδομῶν, ἀστικής εὐθύνης, αὐτοκινήτου κ.λ.π., δὲν εἰσῆχθησαν ἀναγκαστικῶς παρ' ἡμῖν. Καὶ τούτο πάλιν ἀποβαίνει εἰς βάρος οὐχὶ μόνον τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας.

2. Ὁ θεσμὸς τῶν κοινωνικῶν ασφαλίσεων

Ὁ θεσμὸς τῶν κοινωνικῶν ασφαλίσεων, ἰδίᾳ ἡ ἑκτασις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ, ἐπιδρᾷ οὐσιωδῶς ἐπὶ τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς κατὰ δύο τρόπους, ἥτοι :

α) Εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν ασφαλιστικῆς συνειδήσεως καὶ ἐνισχύει τὴν πίστιν τῶν πολιτῶν πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ασφαλίσεως ἐν γένει. Τοῦτο προκύπτει ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐκτάσεως τῶν παροχῶν πρὸς τὸ εὐρὺ κοινὸν καὶ τῆς ἐπακολουθοῦσης διαπιστώσεως τῶν εὐεργετικῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῆς ασφαλίσεως.

β) Περιορίζει, διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ασφαλίσεως, ὡς εἶναι αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις, τὴν ζήτησιν ἀσφαλειῶν ἐκ μέρους προσώπων (ὡς λ.χ. τὴν ἀσφάλειαν ἀσθενείας, τὴν ἀσφάλειαν ἀτυχήματος καὶ τὴν ἀσφάλειαν συντάξεως). Ἐνεκα τούτου, ἐλαττοῦνται τόσον τὸ γενικὸν σύνολον τῶν ασφαλιστικῶν ὑποκειμένων ὅσον καὶ αἱ ἐργασίαι τῆς ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, διότι μέγα μέρος τῶν μικρῶν ασφαλιστικῶν ἀγορῶν (ἀσθενείας, ἀτυχήματος, συντάξεως κ.λ.π.) ἐκφεύγει αὐτῆς. Συνεπεία τούτου, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ὀλικὴ ἑκτασις τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς μιᾶς χώρας ἢ περιφερείας, διότι ἡ ἀναγκαστικὴ ἀσφάλις δὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς (ὅρα σελ. 24).

Ἐν Ἑλλάδι, ἡ ριζοσπαστικὴ ἐπέκτασις τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀγροτικῶν ασφαλίσεων ἐστέρησεν ἀποτόμως τὴν ἐλληνικὴν ασφαλιστικὴν ἀγοράν, ἐπ' ἀγαθῷ βεβαίως τοῦ ἔθνους, ἐνὸς σημαντικοῦ μέρους τῶν ασφαλιστικῶν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, ΤΣΑ, ΟΓΑ κ.λ.π.). Ἀπέσπασεν δηλαδὴ ἐξ αὐτῆς, ἀναγκαστικῶς, τὸ ὅλον μέρος τῶν μικρῶν ασφαλιστικῶν ἀγορῶν ἀσθενείας, ἀτυχήματος, συντάξεως, ἀνεργίας, χαλάζης καὶ παγετοῦ, ἡ δὲ διαφορὰ σχέσεως τῶν ἀπομεινάντων πρὸς ἀσφάλισιν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων τῶν κλάδων τούτων, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀναλαμβανόμενον κίνδυνον, εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη καὶ οἰκονομικῶς ἀσύμφορος διὰ τὰς ασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις.

3. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ τὸ ὕψος τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου

Ἡ ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν μιᾶς χώρας γνῶσις καὶ συνειδητοποίησις τῆς οἰκονομικῆς ἰδίᾳ σημασίας τῆς ασφαλίσεως συμβάλλει ἀποφασιστικῶς

εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ζητήσεως. Ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα ὕψους τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου (πνευματικῆς καλλιέργειας), ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ εἵδους τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφ' ἑτέρου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρεται ἡ πολιτεία. Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι, ὅσον ὑψηλότερον εἶναι τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ μιᾶς χώρας, τόσον εὐχερεστέρα καθίσταται ἡ ἀνάπτυξις τῆς ασφαλιστικῆς συνειδήσεως καί, συνεπῶς, τόσον μεγαλυτέρα γίνεται ἡ ζήτησις. Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως τῆς ασφαλιστικῆς συνειδήσεως καθίσταται ἐτι περαιτέρω εὐχερεστέρα, ὅταν ἡ ἐκπαίδευσις τῶν πολιτῶν συνδέεται μετὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιστήμην.

Πράγματι, ἡ διδασκαλία ταύτης εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, τὸ μὲν προετοιμάζει στελέχη διὰ τὸν τομέα τῆς ασφαλίσεως, τὸ δὲ διευρύνει τὴν γνῶσιν τῆς οἰκονομικῆς σημασίας τῆς ασφαλίσεως καί, συνεπῶς, καὶ τὴν ζήτησιν αὐτῆς³⁹. Τὰ ἐκπαιδευτικὰ δηλαδὴ ἰδρύματα ἀναπτύσσουν ἐν προκειμένῳ τὴν ἀσφαλιστικὴν συνείδησιν τῶν φοιτῶντων εἰς αὐτὰ καὶ αὐξάνουν τὴν πίστιν τῶν πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ασφαλίσεως, διότι καλλιερгоῦν εἰς τούτους τὸν τρόπον τοῦ οἰκονομικῶς σκέπτεσθαι, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς χρηματοδοτήσεως καὶ ἐπενδύσεως κεφαλαίων (λ.χ. ἀσφάλεια ζωῆς).

Παρ' ἡμῖν, τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον, ἐναντι ἑτέρων χωρῶν, εἶναι ἄρκετὰ χαμηλόν, οἱ δὲ ἀναλφάβητοι προσεγγίζουν τὸ 18% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Προσέτι, ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιστήμη δὲν διδάσκεται δυστυχῶς εἰς τὰ πνευματικὰ ἰδρύματα τῆς χώρας, ὥς εἰς ἕτερα κράτη, οἱ δὲ κατὰ χιλιάδας ἐξερχόμενοι τῶν ἀνωτάτων καὶ μέσων σχολῶν ἀπόφοιτοι, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ οἱ μέλλοντες φορεῖς τῆς ζητήσεως (ἱατροί, μηχανικοί, χημικοί, οἰκονομολόγοι, ἔμποροι κ.λ.π.), στεροῦνται τῆς γνώσεως τῆς σημασίας τῆς ασφαλίσεως καί, συνεπείᾳ τούτου, δικαίως γίνονται οἱ ἀρνηταὶ αὐτῆς.

4. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ περιβάλλοντος

α) Αἱ κλιματολογικαὶ συνθήκαι

Αἱ κλιματολογικαὶ συνθήκαι μιᾶς χώρας, μιᾶς περιοχῆς κ.λ.π. δημιουργοῦν ἐνίοτε ἀνάγκας ασφαλίσεως, λόγῳ τοῦ ἐκ καιρικῶν συνθηκῶν (βροχαί, παγετῶν, χάλαζα, ἀνομβρία κ.λ.π.) ηὑξημένου βαθμοῦ κινδύνου. Οὕτω, ἡ ζήτησις, γίνεται μεγαλυτέρα. Κλάδοι ασφαλίσεων (ὡς λ.χ. ἀγωγῶν, βροχῆς κ.λ.π.), οἱ ὅποιοι ἀνεπτύχθησαν συνεπείᾳ κλιματολογικῶν συνθηκῶν εὐρέως εἰς ἄλλας χώρας, δὲν ἀνεπτύχθησαν παρ' ἡμῖν.

β) Ἡ διαφήμισις.

Ἡ διαφήμισις διαδραματίζει εἰς τὴν ἀσφάλειν, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον κλάδον τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, πρωτεύοντα ρόλον διὰ

39. Hax, K.: ἐνθ: ἀνωτ., σ. 33

τὴν ἐπέκτασιν τῆς ζητήσεως ταύτης⁴⁰. Τὰ διάφορα μέσα διαφημίσεως (λ.χ. εἰκόνες, κινηματογραφικαὶ ταινίαι, πινακίδες, ραδιόφωνον, τηλεόρασις, ἔφημερίδες, περιοδικὰ κ.λ.π.) ἐπιδροῦν ἀμέσως ἐπὶ τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ὑποσυνειδήτου τοῦ ἀνθρώπου καὶ συντελοῦν εἰς τὴν αὕξησιν τῆς ζητήσεως (ὄρα σελ. 48 κ.έ.)⁴¹.

γ) Αἱ δημόσιαι σχέσεις.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων καὶ ἰδίᾳ ἡ προφορικὴ ἐρμηνεία τῆς σημασίας τῆς ἀσφαλίσεως μέσθ' ἱκανῶν καὶ πεπαιδευμένων προσώπων, τῶν συμβούλων δημοσίων σχέσεων, συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ζητήσεως⁴². Παρὰ ταῦτα, αἱ δημόσιαι σχέσεις, ὥς καὶ ἡ διαφήμισις, δὲν ἔτυχον παρ' ἡμῖν τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως ἐκ μέρους τῶν φορέων τῆς ἀσφαλίσεως ἐν γένει. Καὶ τοῦτο ἐπέδρασεν καὶ ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς ἐπὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς (ὄρα σελ. 51 ἐπ.).

§ 8. ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ

Ἐκ πάντων τῶν εἰς τὸ Γ' Κεφάλαιον ἀναπτυχθέντων, προκύπτει σαφῶς, ὅτι αἱ προϋποθέσεις αἱ ὁποῖαι συμβάλλουν εἰς τὴν αὕξησιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως καὶ αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν εἰς ἕτερα κράτη, τῇ συμβολῇ μάλιστα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, δὲν ἐδημιουργήθησαν, δὲν ἀνεπτύχθησαν καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν ὑφίστανται ἐν Ἑλλάδι. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ ζήτησις τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι παρ' ἡμῖν δεδικαιολογημένως περιορισμένη.

40 Νικολάου, Χ.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 13

41. Cipson, A.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 338, Sullivan: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 375. Witte: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 385. Behrerens, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30

42. Hammond, G.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 67. Oeckl: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 153. Grosssmann, M.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 205

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Η ΤΙΜΗ

§ 9. ΕΠΙΔΡΩΣΑΙ ΘΕΩΡΙΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟΥ

Αί θεωρίαί τῶν τιμῶν, αὐταὶ καθ' ἑαυταί, παρὰ τὰς χρησιμοποιουμένας ὑπ' αὐτῶν συγχρόνους μεθόδους, ἀδυνατοῦν νὰ ἐρμηνεύσουν τὸ φαινόμενον τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀσφαλίστρων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐπιδροῦν ἐνταῦθα καὶ ἕτεροι παράγοντες. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀσφαλίστρου, ὑπαισέρχονται, ἐκτὸς τῶν θεωριῶν περὶ τιμῆς, καὶ ἕτεραι θεωρίαι, ἰδίᾳ ἡ θεωρία τοῦ παιγνίου, ἡ θεωρία τοῦ κινδύνου καὶ ἡ θεωρία τῶν ἐξόδων. Τὸ ἀσφάλιστρον, συνεπῶς, σχηματίζεται τῇ ἐπιδράσει καὶ τῇ συμβολῇ ἀπασῶν τῶν θεωριῶν τούτων. Διὸ καὶ ἡ θεωρητικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἀνάλυσις τοῦ τρόπου σχηματισμοῦ τόσο τῆς τιμῆς, κατὰ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ὅσον καὶ τοῦ ἀσφαλίστρου, κατ' ἴδιον αὐτοῦ τρόπον, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ παραλληλισμὸς μεταξὺ τιμῆς καὶ ἀσφαλίστρου, τυγχάνουν οὐ μόνον ἀπαραίτητα, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖα.

§ 10. Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΘΕΩΡΙΑΝ

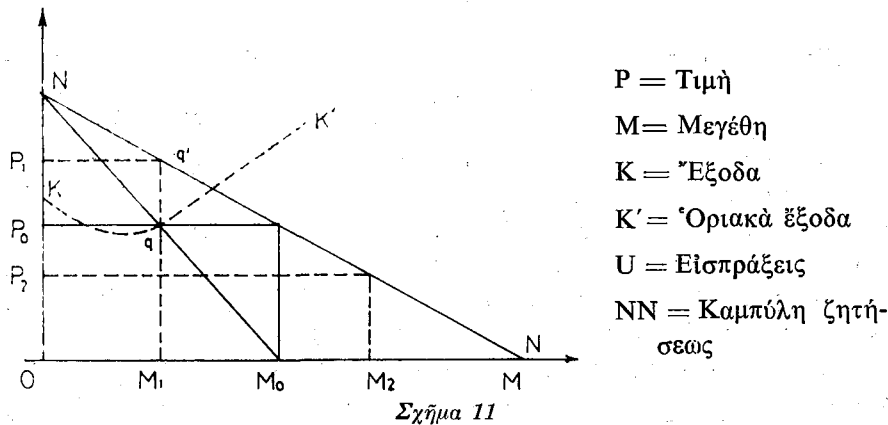
Κατὰ τὴν οἰκονομικὴν θεωρίαν, ὑπάρχει πάντοτε μία τιμὴ, ἡ ὁποία ἐπιφέρει τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως, καθορίζουσα οὕτω ταυτοχρόνως τὴν ἔκτασιν τῶν πραγματοποιουμένων ἀγοραπωλησιῶν καὶ τὸ μέγεθος τῶν πωλουμένων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Ὁ σχηματισμὸς τῆς τιμῆς συντελεῖται ἐνταῦθα ἀναλόγως πρὸς τὰς ὑφισταμένας μορφὰς ἀγορῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνεπτύχθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Β' Κεφαλαίου. Ἡ τιμὴ σχηματίζεται εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι : κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν μονοπωλίων, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν πολυπωλίων (πλήρης ἀνταγωνισμὸς) καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ὀλιγοπωλίων.

Ι. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν μονοπωλίων

Κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν μονοπωλίων, ὑφίσταται, ὡς γνωστόν, εἷς καὶ μόνον πωλητὴς (προσφορεὺς), ὁ καλούμενος μονοπωλητὴς. Δύναται ὅμως νὰ δημιουργηθῇ μονοπώλιον διὰ τῆς ἀπὸ κοινοῦ συμπράξεως πλειόνων προσφορέων ὁμοειδῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἐπὶ σκο-

πῶ κυριαρχίας εἰς τὴν ἀγοράν, ὡς συμβαίνει μετὰ τὰ Καρτέλλ (συλλογικὰ μονοπώλια)¹.

Α'. Ὁ μονοπωλητὴς, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, διὰ νὰ πωλήσῃ μίαν ποσότητα οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (M) καὶ νὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῆς πωλήσεως ταύτης ἓν χρηματικὸν ποσὸν (U), δίδει ὁ ἴδιος (Σχῆμα 11) μίαν τιμὴν (P).

Διὰ τὴν πώλησιν τῶν ἀγαθῶν τούτων, ἐπιδροῦν διάφοροι παράγοντες, ὡς ἡ ποιότης, τὸ εἶδος, ἡ θέλησις τῶν καταναλωτῶν πρὸς ἀγοράν, ἡ οἰκονομικὴ δυνατότης τούτων, ἡ διαφήμισις κ.λ.π. Ἐὰν τοῦτο καταστῇ δυνατόν, ἔχομεν τὴν ἀκόλουθον ἐξίσωσιν :

$$U(x) = M(x) \cdot P(x) \quad (31)$$

Ἐκ τοῦ εἰσπραττομένου τούτου ἐκ τῆς καταναλώσεως ποσοῦ, ὁ μονοπωλητὴς προσδοκᾷ ἓν κέρδος $G(x)$. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς πωλήσεως $U(x)$ καὶ τὸ ὕψος τῶν ἐξόδων $K(x)$. Εὐνότητον τυγχάνει ὅτι ὅσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ μέγεθος τῶν εἰσπράξεων καὶ μικρότερα τὰ ἔξοδα, τόσον μεγαλύτερον εἶναι τὸ κέρδος. Οὕτω, λαμβάνομεν τὴν ἐξίσωσιν :

$$G(x) = U(x) - K(x) \quad (32)$$

Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ μονοπωλητὴς τὰ ἀνωτέρω, ἔχει πρὸς ἐκλογὴν δύο ὁδοὺς : α) Νὰ ἐπιδιώξῃ μεγαλύτεραν κατανάλωσιν μετὰ χαμηλοτέραν τιμὴν, β) Νὰ ἐπιδιώξῃ μικροτέραν κατανάλωσιν μετὰ ὑψηλοτέραν τιμὴν². Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν δύο τούτων περιπτώσεων, προκύπτουν τὰ ἑξῆς :

α) Ἐὰν ὁ μονοπωλητὴς ὑψώσῃ τὴν τιμὴν εἰς (P_1) , τότε ἡ ζήτησις, κατὰ τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ἐλαττοῦται. Ἐὰν συνεχίσῃ

1. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 61

2. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 65

νά ύψώνη τήν τιμήν καί πέραν τοῦ σημείου τῆς « ἀ ν ο χ ῆ ς », ἡ ζήτησις ἐλαττοῦται εἰς τὸ πολλαπλάσιον, διότι οἱ οἰκονομικῶς ἰσχυροὶ καταναλωταὶ εἶναι ὀλίγοι. Οὕτω ἔχομεν :

$$U(x)_1 = P(x)_1 \cdot M(x)_1 \quad (33)$$

$$G(x)_1 = U(x)_1 - K(x)_1 \quad (34)$$

Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ὕψους τῶν εἰσπράξεων (U) καὶ τοῦ ὕψους τῶν ἐξόδων (K) εἶναι μεγαλυτέρα ὑπὲρ τῶν εἰσπράξεων (U), δηλαδή τὰ ἐξόδα τῶν πραγματοποιουμένων πωλήσεων, ἔναντι τῶν εἰσπράξεων, εἶναι σχετικῶς μικρότερα ($U > K$). Εἴς ἄλλης ὁμως πλευρᾶς, περιορίζονται αἱ εἰσπράξεις εἰς στενὰ πλαίσια, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει τὸν μονοπωλητὴν νὰ μειώσῃ τὴν τιμὴν. Ὁ μονοπωλητὴς δύναται νὰ ἀυξήσῃ περαιτέρω τὰς εἰσπράξεις καὶ τὸ κέρδος, ἐὰν καταρθῶσιν νὰ ἀ π ο μ ο ν ῶ σ η διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις καὶ νὰ προσφέρῃ δι' ἐκάστην τάξιν ἰδίαν τιμὴν, ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς δυνατότητος αὐτῆς (Price Determination).

β) Ἀντιθέτως, ἐὰν ὁ μονοπωλητὴς χαμηλώσῃ τὴν τιμὴν (P_2), τότε ἡ κατανάλωσις (U_2) αὐξάνει, συγχρόνως ὁμως αὐξάνουν καὶ τὰ ἐξόδα (K_2) ἐν σχέσει πρὸς τὰς πωλουμένας ποσότητας (X_2). Οὕτω, ἔχομεν :

$$U(x)_2 = P(x)_2 \cdot M(x)_2 \quad (35)$$

$$G(x)_2 = U(x)_2 - K(x)_2 \quad (36)$$

Πέραν ὁμως ἐνὸς σημείου ($U = K$), δὲν συμφέρει οἰκονομικῶς εἰς τὸν μονοπωλητὴν νὰ μειώσῃ τὴν τιμὴν, διότι ὑπερβαίνει τὸ ὄριον τῶν ἐξόδων (Grenznutzung), ὁπότε θὰ ἔχη ἀπώλειαν ($U < K$), ἐνῶ ὁ μονοπωλητὴς ἐπιδιώκει τὸ κέρδος (G). Τοῦτο ὁμως ἐπιτυγχάνεται, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἐκ τῆς μεγίστης καταναλώσεως καὶ τῶν μικροτέρων ἐξόδων. Ἡ καταλληλοτέρα ἄρα τιμὴ (P) εὐρίσκεται ἀκριβῶς (Σχῆμα 11) εἰς τὸ σημεῖον (q) τῆς τομῆς τῆς καμπύλης τῆς μεγίστης καταναλώσεως καὶ τῶν μικροτέρων ἐξόδων. Τὸ σημεῖον τοῦτο (q) καλεῖται σημεῖον τοῦ Cournot (ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Γάλλου μαθηματικοῦ καὶ οἰκονομολόγου Cournot).³

Ἡ τιμὴ, συνεπῶς, εἰς τὴν μονοπωλιακὴν ἀγορὰν, σχηματίζεται ἐπὶ τῆς καμπύλης τῆς καταναλώσεως, ἀκριβῶς μεταξὺ τῶν σημείων «ἀνοχῆς» καὶ «ἀντιδράσεως» τῶν ἀγοραστῶν ἐκ τῆς αὐτομειώσεως τῆς τιμῆς, ἡ ὁποία

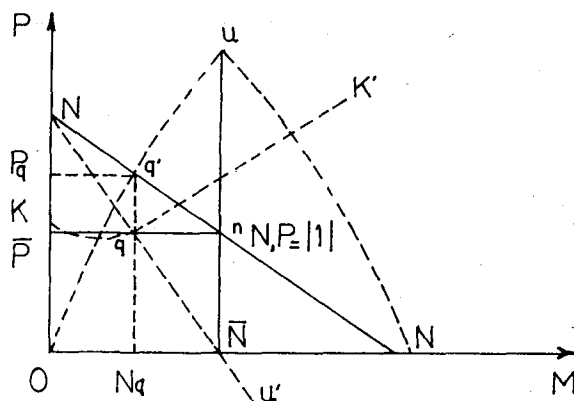
3. Preiser, E.: ἐνθ' ἄνωτ. σ. 3.

είναι διάφορος διά κάθε οικονομικόν αγαθόν. Καίρια σημεία τοῦ μονοπωλητοῦ εἶναι ἐνταῦθα ἡ κατανάλωσις καὶ τὰ ἔξοδα. Τὸ μέγιστον κέρδος $G_{(max)}$ εὐρίσκεται εἰς τὴν διαφορὰν μεταξὺ μεγίστης καταναλώσεως $U_{(max)}$ καὶ μικροτέρων ἔξόδων $K_{(min)}$, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως ὅτι $dG = 0$, δηλαδή U' (αἱ ὀριακαὶ εἰσπράξεις) ἰσοῦνται πρὸς K' (τὰ ὀριακὰ ἔξοδα). Ἐξ αὐτῶν, ἔχομεν :

$$G'(x) = U'(x) - K'(x) = 0 \quad (\text{ἀναγκαῖος ὅρος}) \quad (37)$$

Τὸ μέγιστον δηλαδή κέρδος εὐρίσκεται ἐκεῖ ἔνθα τὰ ὀριακὰ ἔξοδα ἰσοῦνται πρὸς τὰς ὀριακὰς εἰσπράξεις (ὀριακὴν κατανάλωσιν) καὶ ἡ διαφορὰ τῆς καμπύλης τῶν ὀριακῶν ἔξόδων εἶναι μεγαλυτέρα τῆς τοιαύτης τῆς καταναλώσεως.

Β'. Μία ἐτέρα ἐμβάθυνσις εἰς τὸ ὅλον τοῦτο θέμα μᾶς ὁδηγεῖ ἐπίσης εἰς τὰ κάτωθι :

Σχῆμα 12

OUN = Καμπύλη εἰσπράξεων
 NN = Καμπύλη ζήτησεως
 NU' = Καμπύλη ὀριακῶν εἰσπράξεων
 P = Τιμὴ
 M = Κατανάλωσις
 U = Εἰσπράξεις
 K = Ἐξοδα
 K' = Ὀριακὰ ἔξοδα = $\frac{dk}{dM}$

Προϋποθέσεις : 1) Ἡ ποσότης τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ πωλήσῃ ὁ μονοπωλητὴς εἶναι συνάρτησις μόνον τῆς τιμῆς τὴν ὁποῖαν θέτει ὁ ἴδιος [$M = f(P)$ ἢ $P = f(M)$], χαρακτηριστικὴ περίπτωσις διὰ τὰ μονοπώλια]. 2) Ὁ μονοπωλητὴς γνωρίζει τὴν θέσιν καὶ τὴν μορφήν τῆς καμπύλης τῆς ζήτησεως. Κατὰ τὰς προσδοκίας τοῦ μονοπωλητοῦ, ἡ καμπύλη τῆς ζήτησεως λαμβάνει θέσιν NN. 3) Ὁ μονοπωλητὴς θέλει νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μεγάλυ-

τερον κέρδος (G). Ἡ συνάρτησις τοῦ κέρδους δίδεται ὡς ἑξῆς : $G = PM - K$, ὁπότε τὸ μεγαλύτερον κέρδος θὰ ἐπιτευχθῇ, ὅταν τὸ ὀριακὸν κέρδος (G') εἶναι μηδέν, δηλαδὴ ὅταν αἱ εἰσπράξεις ἰσοῦνται πρὸς τὰ ὀριακὰ ἐξόδα. Εἰς τὸ ἀνωτέρω Σχῆμα 12, δίδονται αἱ κάτωθι καμπύλαι :

NN = ἡ προσδοκωμένη καμπύλη τῆς ζητήσεως

OUN = ἡ καμπύλη εἰσπράξεων τοῦ μονοπωλητοῦ

NU' = ἡ καμπύλη ὀριακῶν εἰσπράξεων

KK' = ἡ καμπύλη ὀριακῶν ἐξόδων

UN = τὸ maximum τῶν εἰσπράξεων ($UN = \bar{N} \cdot \bar{P}$).

Τὸ maximum τῶν εἰσπράξεων, ἐπιτυγχάνεται εἰς τὴν τιμὴν P, διότι ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν ἡ ἐλαστικότης τῆς ζητήσεως εἶναι ἴση πρὸς τὴν μονάδα. Ἐπομένως, αἱ ὀριακαὶ εἰσπράξεις εἶναι ἐδῶ μηδέν. Ἔνεκα τούτου, ἡ καμπύλη NU' διέρχεται ἀπὸ τὸ σημεῖον $\bar{N}$, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ προβολὴ τοῦ σημείου U.

Ὁ μονοπωλητὴς ὅμως, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μεγαλύτερον κέρδος καὶ οὐχὶ τὰς μεγαλυτέρας εἰσπράξεις (ἄριστος συνδυασμός). Ἡ τιμὴ, ἐπομένως, τὴν ὁποίαν θὰ θέσῃ οὗτος πρέπει νὰ εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὸ $\bar{P}$. (Πᾶσα ἄλλη τιμὴ, μικροτέρα ἀπὸ τὸ $\bar{P}$, ὑπονοεῖ ἀρνητικὰς εἰσπράξεις καί, ἐπομένως, δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὸ μεγαλύτερον κέρδος, διότι τὰ ὀριακὰ ἐξόδα εἶναι πάντοτε θετικὰ καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν καθίσταται ποτὲ δυνατὴ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐξισώσεως $U' = K'$). Ἡ τιμὴ ἡ ὁποία ὀδηγεῖ εἰς τὸ maximum κέρδος εὐρίσκεται, ὅταν ὁ μονοπωλητὴς γνωρίζῃ τὴν καμπύλην τῶν ὀριακῶν ἐξόδων (KK'). Αὕτη τέμνει τὴν καμπύλην τῶν ὀριακῶν εἰσπράξεων εἰς τὸ σημεῖον q (Cournotscher Punkt). Τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ τοῦ σημείου ὁρίζεται ἡ τιμὴ Pq καὶ ἡ κατανάλωσις Nq, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς τὸ maximum κέρδος (Gewinnmaximum).

II. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν πολυπωλίων

1. Γενικά

Πολυπώλιον, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως ἐμφαίνεται, εἶναι ἡ μορφή ἐκείνη τῆς ἀγορᾶς κατὰ τὴν ὁποίαν ὑφίσταται ἀπεριόριστος ἀριθμὸς προσφορέων (παραγωγῶν, πωλητῶν) καὶ καταναλωτῶν. Τὰ πολυπώλια εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα μορφή ἀγορᾶς. Χαρακτηριστικὸν ταύτης γνῶρισμα εἶναι τόσον ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν προσφορέων καὶ καταναλωτῶν, ὅσον καὶ αἱ ἐλεύθεραι αὐτῶν οἰκονομικαὶ σχέσεις (ὄρα σελ. 18).

σ μ α τ ο ς εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ περὶ ὑπερπροσφορᾶς. Οἱ παραγωγοὶ, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ πλεονασμοῦ τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἀπὸ μιᾶς μὲν πλευρᾶς ἐπιβαρύνονται διαρκῶς μὲ διάφορα νέα ἔξοδα (ὡς λ.χ. ἔξοδα ἀποθηκεύσεως, ἔξοδα μεταφορᾶς, ἔξοδα ἀσφαλείας, ἔξοδα συντηρήσεως κ.λ.π.), ἐξ ἄλλης δὲ τοιαύτης ἀντιμετωπίζουν τὸν κίνδυνον τῆς φθορᾶς τῶν οἰκονομικῶν τούτων ἀγαθῶν. Διὸ καὶ προσπαθοῦν οὗτοι νὰ ἐξεύρουν τρόπον πωλήσεώς των, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου ἀνακόπτουν τὸν ρυθμὸν τῆς παραγωγῆς των ἢ καὶ διακόπτουν ταύτην.

Οἱ καταναλωταὶ μὲ μέσον εἰσόδημα, ἀντιθέτως, ἀποτελοῦντες τὴν μεγαλύτεραν μερίδα τῆς ζητήσεως, προσφέρουν εἰς τοὺς παραγωγοὺς (προσφορεῖς) μικροτέραν τιμὴν ἀγορᾶς. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, οἱ σκοποὶ τῶν παραγωγῶν (πώλησις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν) καὶ τῶν καταναλωτῶν (ἀγορὰ οἰκονομικῶν ἀγαθῶν) μένουν ἀπραγματοποίητοι, διότι δὲν ὑπάρχει ταυτότης προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Ὡς ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ἡ εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὀρισθεῖσα τιμὴ (P_2) δὲν σταματᾷ καὶ ἀρχίζει νὰ πίπτῃ. Ἡ πτώσις ὅμως τῆς τιμῆς ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν αὐξησιν τῆς ζητήσεως, διότι καὶ οἱ μὲ μέσον εἰσόδημα καταναλωταὶ δύνανται μετὰ ταῦτα εὐχερέστερον νὰ προβοῦν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν οἰκονομικῶν τούτων ἀγαθῶν. Ἡ πτώσις ὅμως τῆς τιμῆς (P) καὶ ἡ αὐξησης τῆς ζητήσεως (N) ταυτίζονται εἰς ἓν σημεῖον (S), τὸ ὁποῖον κεῖται ἐπὶ τῆς καθέτου τομῆς τῆς προσφορᾶς (AA) καὶ τῆς ζητήσεως (NN). Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο (S), τὸ μέγεθος (P_2S) τῶν παραχθέντων ὑπὸ τῶν παραγωγῶν πρὸς κατανάλωσιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ζητούμενον τοιοῦτον (PS) ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν. Ὄταν X_2 τὰ παραχθέντα οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, M_2 τὰ καταναλωθέντα τοιαῦτα καὶ P_2 ἡ τιμὴ, ἔχομεν :

$$X_2 = X_2 (P_2) \quad (38)$$

$$M_2 = M_2 (P_2) \quad (39)$$

$$X_2 (P_2) = M_2 (P_2) \quad (40)$$

Ἐκ τῶν ἐξισώσεων τούτων προκύπτει σαφῶς, ὅτι τὰ παραχθέντα οἰκονομικὰ ἀγαθὰ εἶναι ἴσα πρὸς τὰ καταναλωθέντα τοιαῦτα. Εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκριβῶς ταύτην, ὁμιλοῦμεν περὶ ἰσορροπίας μεταξὺ ἀγορᾶς καὶ τιμῆς. Ἡ μὲν τιμὴ P_2 καλεῖται τιμὴ ἰσορροπίας, τὰ δὲ μεγέθη τῆς παραγωγῆς X_2 καὶ τῆς καταναλώσεως M_2 μεγέθη ἰσορροπίας ($X_2 = M_2$). Ἐνταῦθα, οἱ σκοποὶ τόσον τῶν παραγωγῶν (πώλησις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν) ὅσον καὶ τῶν καταναλωτῶν (ἀγορὰ οἰκονομικῶν ἀγαθῶν) ἐκπληροῦνται ἀπολύτως, δηλονότι ὑφίσταται πλήρης τ α υ τ ό τ η ς τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Ἦτοι, ἐπικρατεῖ μεταξὺ αὐτῶν μία «συμμαχία», ἡ ὁποία προέρχεται ἀκριβῶς ἐκ τῆς ἰσορροπίας δυνάμεως ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.

3. Ἡ ἀξομείωσις τῆς τιμῆς

Ἡ τιμὴ ὠρίσθη, ὥς ἐλέχθη ἀμέσως ἀνωτέρω, σταθερὰ διὰ μίαν ὀρισμένην χρονικὴν περίοδον. Ἡ σταθερότης αὕτη διαρκεῖ ἐπὶ τόσον χρόνον, ἐφ' ὅσον ἡ ἰσορροπία δυνάμεων καὶ συνθηκῶν εἰς τὴν ἀγορὰν δὲν μεταβάλλονται. Ἐὰν ὅμως, ἐκ διαφόρων λόγων (ὥς λ.χ. ἀξομείωσις τοῦ εἰσοδήματος τῶν καταναλωτῶν, βελτίωσις τῆς ποιότητος τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἐπιβολὴ φορολογίας κ.λ.π.), μεταβληθοῦν αἱ συνθῆκαι τῆς ἀγορᾶς, τότε ἡ τιμὴ μεταβάλλεται (ἀξομειοῦται) ἀποτόμως. Ἐνταῦθα, δυνάμεθα νὰ ἐρευνήσωμεν κεχωρισμένως τὸ φαινόμενον τόσον τῆς ἀξήσεως ὅσον καὶ τῆς πτώσεως τῆς τιμῆς.

α) Ἡ ἀΐξισις τῆς τιμῆς.

Ἐὰν οἱ παραγωγοί, ἐκ διαφόρων λόγων (ὥς λ.χ. ἀξήσεως τοῦ εἰσοδήματος, ἐπιβολῆς φορολογίας καταναλώσεως, βελτιώσεως τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων κ.λ.π.), ἀξήσουν τὴν τιμὴν τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ἀγαθῶν (Σχῆμα 13) ἀπὸ P_2 εἰς P_3 ἢ εἰς ἑτέραν θέσιν, εἴτε μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων εἴτε καὶ πέραν τοῦ σημείου P_3 , τότε παρατηρεῖται τὸ ἴδιον ἀκριβῶς φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παρετηρήθη ἀμέσως ἀνωτέρω, κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς περιπτώσεως τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ ἀγορᾶς καὶ τιμῆς. Δηλονότι ἡ τιμὴ, μετὰ παρέλευσιν χρόνου, θὰ ἐπανέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἰσορροπίας P_2S μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀγορᾶς.

β) Ἡ πτώσις τῆς τιμῆς.

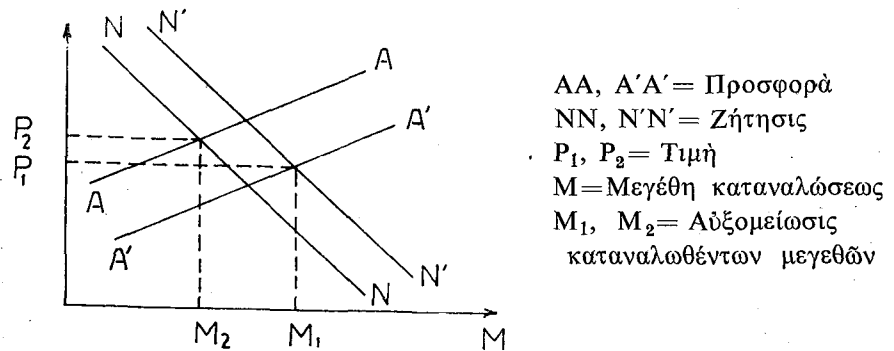
Ἡ τιμὴ ὠρίσθη, ὥς ἐλέχθη καὶ πάλιν ἀμέσως ἀνωτέρω, διὰ μίαν ὀρισμένην χρονικὴν περίοδον σταθερά. Οἱ παραγωγοὶ μὲ ὑψηλὴν παραγωγὴν καὶ χαμηλὸν κόστος παραγωγῆς καὶ πωλήσεως, ἐπιδιώκοντες τὴν ἀΐξισιν τῆς καταναλώσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ἀγαθῶν, ἐπὶ σκοπῷ ἀξήσεως τῆς πελατείας των καὶ δημιουργίας πλεονεκτημάτων εἰς τὰς ἐκμεταλλεύσεις των καὶ πρὸς ἀποφυγὴν, ἄλλωστε, ἐξόδων συντηρήσεως ἢ φθορᾶς τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἔχουν μίαν ἀκόμῃ ἐλαστικὴν δυνατότητα, ἥτοι νὰ μειώσουν τὴν τιμὴν ἀπὸ P_2 εἰς P_1 . Ἐὰν τοῦτο, διὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἢ ἄλλους λόγους, ἤθελεν καταστῆναι δυνατόν, τότε παρατηροῦμεν τὸ ἐξῆς φαινόμενον:

Ἐν μέρος P_2 τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν εὐρισκομένων παραγωγῶν, λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ κόστους παραγωγῆς καὶ τῶν ὑψηλῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐξόδων, ἀδυνατεῖ νὰ ἐλαττώσῃ περαιτέρω τὴν τιμὴν τῶν προϊόντων ἀπὸ P_2 εἰς P_1 , ὥς οἱ ἕτεροι παραγωγοί. Ἐνεκα τούτου, εἶναι ὑποχρεωμένοι ἢ νὰ πωλήσουν κάτω τοῦ κόστους, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι δι' αὐτοὺς οἰκονομικῶς ἀσύμφορον, ἢ νὰ ἀποσυρθοῦν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ὁπότε τὰ εἰς τὴν ἀγορὰν εὐρισκόμενα ταῦτα οἰκονομικὰ ἀγαθὰ μοιραίως ἐλαττοῦνται. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν,

ἐνῶ τὸ μέγεθος τῶν ζητουμένων πρὸς κατανάλωσιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἀνέρχεται (Σχῆμα 13) εἰς P_1E , τὰ ὑπάρχοντα τοιαῦτα ἀνέρχονται μόλις εἰς $P_1\Delta$ ($P_1E - \Delta E = P_1\Delta$), ἥτοι ὑπάρχει ἔλλειμμα κατὰ ΔE ($P_1E - P_1\Delta = \Delta E$). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁμιλοῦμεν περὶ ἔλλειμμα τοῦ εἰς τὴν ἀγοράν.

Ἡ πτώσις ὁμῶς τῆς τιμῆς ἀπὸ P_2 εἰς P_1 ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν αὔξησιν τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος ἀκόμη καὶ τῶν μικροῦ εἰσοδήματος καταναλωτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπιδρᾷ εἰς τὴν ἀπότομον αὔξησιν τῆς ζητήσεως. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς αὔξησις τῆς ζητήσεως ὁδηγεῖ πάλιν εἰς τὴν πλήρη κατανάλωσιν τῶν ἤδη ὑπαρχόντων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἀκόμη καὶ τῶν ἐν ἀποθηκείσει τοιούτων. Ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι πλέον ἔλλειπῃ, λόγῳ ἐλαττώσεως ἢ διακοπῆς τῆς παραγωγῆς, οἱ καταναλωταὶ προσφέρουν διὰ τὴν ἀγοράν τούτων ὑψηλοτέραν τιμὴν, ἀνωτέραν τῆς ἤδη ὑπὸ τῶν παραγωγῶν ὁρισθείσης τοιαύτης (P_1). Ἡ τιμὴ, συνεπῶς, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, δὲν δύναται νὰ κρατηθῇ.

Οἱ παραγωγοί, παρατηροῦντες τὴν αὔξησιν τῆς ζητήσεως, ὑψώνουν διαρκῶς τὴν τιμὴν. Παρὰ τὴν συνεχῆ ὁμῶς ὕψωσιν τῆς τιμῆς, ἡ αὔξησις τῆς ζητήσεως συνεχίζεται καὶ πάλιν, ἐνῶ τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ βαίνουν

Σχῆμα 14

συνεχῶς ἐλαττούμενα καὶ δὲν ἀρκοῦν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς ἀνάγκας τῶν καταναλωτῶν.

Οἱ παραγωγοὶ περαιτέρω, διαπιστώνοντες τὴν συνεχῆ αὔξησιν τῆς ζητήσεως παραλλήλως πρὸς τὴν συνεχῆ ὕψωσιν τῆς τιμῆς, ἀρχίζουν νὰ παράγουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα οἰκονομικὰ ἀγαθὰ. Εἰς ἓν ὁμῶς σημεῖον ἡ προσφορά τῶν ἀγαθῶν τούτων ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν ζήτησιν, διότι οἱ καταναλωταὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκορέσθησαν ἤδη, ὁπότε παρατηρεῖται

στασιμότης τῆς ζητήσεως καὶ ὑπερπαραγωγή (πλεόνασμα) οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Ἐνεκα τούτου, ἀρχίζει πάλιν ἡ χαλάρωσις τῆς ἐντάσεως καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς θέσεως μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως. Τοῦτο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν πτώσιν τῆς τιμῆς, ἡ ὁποία καὶ συνεχίζεται μέχρις ὅτου ἐπανεέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὸ σημεῖον (Σχ. 13) τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἀγορᾶς (P_2S).

Ἐντεῦθεν, πᾶσα ἀλλαγὴ τῶν συνθηκῶν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως (ὡς λ.χ. αὐξομειώσεις τοῦ εἰσοδήματος, αὐξομειώσεις τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ βελτίωσις τῆς ποιότητος αὐτῶν) ἐπενεργεῖ καὶ ἐπὶ τῆς αὐξομειώσεως τῆς τιμῆς (P).

III. Σχηματισμὸς τῆς τιμῆς κατὰ τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν ὀλιγοπωλίων

I. Ἔννοια καὶ σκοπὸς τῶν ὀλιγοπωλίων

Αἱ ἀναπτυχθεῖσαι ἀμέσως ἀνωτέρω δύο μορφαὶ τῆς ἀγορᾶς, ἥτοι τῆς ἀγορᾶς τῶν μονοπωλίων καὶ πολυπωλίων, σπανίως συναντῶνται αὐταὶ καθαυταὶ σήμερον. Εἰς τὴν πραγματικότητα, αἱ μορφαὶ αὗται συνδυάζονται ἢ μία μετὰ τῆς ἄλλης καὶ σχηματίζεται μία τρίτη μορφή ἀγορᾶς, ἡ καλουμένη ὀλιγοπωλιακὴ μορφή ἢ τὰ ὀλιγοπώλια, ὡς εἴθισται νὰ καλοῦνται εἰς εὐρεῖαν κλίμακα. Τοῦτο κατέστη, ἄλλωστε, ἀναγκαῖον λόγῳ ἐπεμβάσεως τῆς πολιτείας, ἡ ὁποία, χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἐθέσπισε διαφόρους κανόνας λειτουργίας τῆς ἀγορᾶς (ὡς λ.χ. κανόνας ἀνταγωνισμοῦ τῶν παραγωγῶν, κανόνας ἀφορῶντας εἰς τοὺς ὅρους ἀγοραπωλησίας κ.λ.π.).

Ὅλιγοπώλια, ὡς προκύπτει ἄλλωστε καὶ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως, εἶναι ἡ μορφή τῆς ἀγορᾶς κατὰ τὴν ὁποίαν ὑφίσταται περιορισμένος ἀριθμὸς προσφορέων ἢ ἀγοραστῶν ἢ ὠρισμένος μόνον ἀριθμὸς προσφορέων ἢ ἀγοραστῶν εἰς τὴν ἀγοράν. Ἀπλουστέρα περίπτωσις ὀλιγοπωλιακῆς ἀγορᾶς εἶναι τὸ δυοπώλιον, δηλαδὴ ἡ ὑπαρξίς δύο μόνον προσφορέων ἢ δύο μόνον ἀγοραστῶν. Τὰ ὀλιγοπώλια εἶναι μία ἄνισος μορφή ἀγορᾶς. Ταῦτα δημιουργοῦνται, συνήθως, εἰς περιόδους διαρκῶν διακυμάνσεων τῶν τιμῶν ἢ εἰς περίοδον καταστρεπτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ ἰσορροπία εἰς τὴν ἀγοράν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς κοινῆς ἀποδοχῆς ὠρισμένων ὄρων ἐργασίας μεταξὺ τῶν ὀλιγοπωλητῶν (ὡς λ.χ. ὕψος τιμῶν, ποσότης παραγομένων προϊόντων, ὅροι πωλήσεως, τρόπος παραδόσεως ἐμπορευμάτων κ.λ.π.).

Σκοπὸς τῶν ὀλιγοπωλίων δὲν εἶναι μόνον ἡ δημιουργία εὐνοϊκῆς τιμῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ δημιουργία εὐνοϊκῶν ὄρων εἰς τὴν ἀγοράν. Ἡ «μάχη», κατὰ τὴν μορφήν ταύτην μεταξὺ τῶν ὀλιγοπωλητῶν, δὲν δίδεται διὰ τὸ ὕψος τῆς τιμῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἐτέρων σκοπῶν, ὡς ἡ κυριαρχία εἰς τὴν ἀγοράν, ἡ διεύρυνσις τοῦ κύκλου ἐργασιῶν, ἡ αὐξησις τῆς πελα-

τείας, ή προσαρμογή πρὸς τὸν ἀνταγωνισμόν, ὁ προγραμματισμός δράσεως τῶν ἐπιχειρήσεων κ.λ.π., εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν ἕκαστος τούτων νὰ ἀνταγωνισθῇ εὐχερῶς ἐτέρας ἐπιχειρήσεις, ἐν ἡ περιπτώσει ἐπὶ ἤρχετο ὁξὺς ἀνταγωνισμός μεταξὺ αὐτῶν. Ἐνεκα τούτου, οἱ ὀλιγοπωληταὶ ἀντιμετωπίζουν τόσον τὸν κίνδυνον ἀπωλείας τῆς πελατείας των, ὅσον καὶ τὸν κίνδυνον ὑπερνικήσεως αὐτῶν ὑφ' ἐτέρων ὀλιγοπωλητῶν. Τοὺς κινδύνους τούτους ἀποφεύγουν οὗτοι διὰ τῆς λήψεως τῶν ἐκάστοτε ἀναγκαίων μέτρων διατηρήσεως τῆς ἰσχύος αὐτῶν εἰς τὴν ἀγοράν. Διὸ καὶ ἀναγκάζονται ὅπως προβαίνουν ἐκάστοτε εἰς τὴν λήψιν τοιούτων μέτρων, τὰ ὁποῖα ἐγγυῶνται τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν αὐτῶν.

Ἡ προσπάθεια τῶν ὀλιγοπωλητῶν συνίσταται ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν διαφοροποίησιν τῆς τιμῆς καὶ τῆς ποιότητος τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (ἢ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν) ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ποιότητα τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (ἢ τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν) ἐτέρων ὀλιγοπωλητῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἰσχύος αὐτῶν εἰς τὴν ἀγοράν καὶ τὴν αὐξήσιν τῆς πελατείας των διὰ τῆς δημιουργίας καλυτέρων ὄρων καὶ συνθηκῶν συναλλαγῆς μετ' αὐτῆς. Τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνουν πάλιν οὗτοι διὰ τῆς δημιουργίας πλεονεκτημάτων τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς εἶναι ἡ ἀνωτέρα ποιότης, ἡ ἐπιτυχεστέρα διαφήμισις, ἡ βελτίωσις τῆς θέσεως καὶ τῆς ἐπωνυμίας τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ αὐξήσις τοῦ κύρους τῆς διοικήσεως, ἡ ἀρτιωτέρα ὀργάνωσις τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἰδίᾳ τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως κ.ἄ. Ἡ προτίμησις, ἄλλωστε, τῆς ζητήσεως τῆς ἀγορᾶς ἐξαρτᾶται, ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ προσωπικά, ἐμπράγματα, τοπικά καὶ χρονικά πλεονεκτήματα τῶν προσφορέων, οἱ ὁποῖοι καὶ δέον ὅπως ἀναπτύσσουν ἐπιμελῶς ταῦτα.

Πάντα ὅμως τὰ ἀνωτέρω σημαίνουν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἔξοδα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ καλυφθοῦν. Τὰ ἔξοδα ταῦτα, ἰδίᾳ τὰ ἔξοδα πωλήσεως καὶ διαφημίσεως, μετατρέπονται πάλιν εἰς ἔσοδα τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι, διὰ τῆς δημιουργίας καλυτέρων ὄρων καὶ συνθηκῶν ἐργασίας εἰς τὴν ἀγοράν, αὐξάνουν τὴν πελατείαν αὐτῶν καί, συνεπῶς, καὶ τὴν κατανάλωσιν (U), ἐξ ἧς ἐπιτυγχάνεται τὸ κέρδος (G) τῆς ἐπιχειρήσεως.

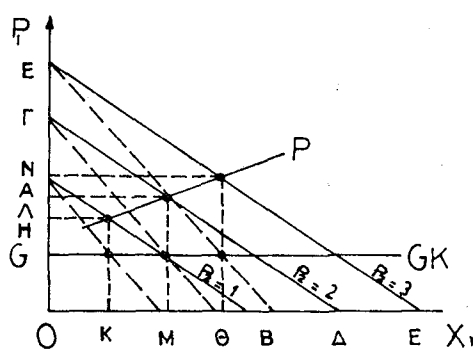
2. Ὁ σχηματισμός τῆς τιμῆς

Ἡ τιμή, κατὰ τὴν μορφήν ταύτην, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἀπὸ τὴν ζήτησιν καὶ δὲν σχηματίζεται μεταξὺ τῶν σημείων ἀντιδράσεως τῶν ἀγοραστῶν, ὡς ἐλέγχθη ἀμέσως ἀνωτέρω, ἀλλὰ προσαρμόζεται αὕτη πάλιν εἰς τὸ πρὸς τὸ ὕψος τῆς ὀρισθείσης τιμῆς ὑπὸ ἐτέρων ὀλιγοπωλητῶν. Προσέτι, δέον νὰ ἀναφερθῇ καὶ ἡ ἐπέμβασις τῆς πολιτείας, διὰ τῆς θεσπίσεως διαφόρων κανόνων, περιοριστικῶν τοῦ αὐθαιρέτου σχηματισμοῦ τῆς τιμῆς, ἡ ὁποία διαμορφώνεται ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων κριτηρίων.

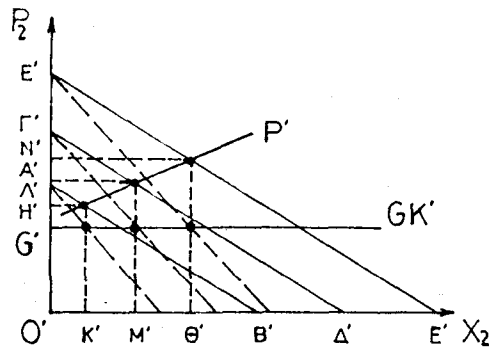
Εἰς τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς τῶν ὀλιγοπωλίων, διακρίνομεν δύο περιπτώσεις σχηματισμοῦ τῆς τιμῆς, ἥτοι : α) τὸν σχηματισμὸν τῆς τιμῆς πολυπωλιακῆς σχέσεως (συμπεριφορᾶς) καὶ β) τὸν σχηματισμὸν τῆς τιμῆς ὀλιγοπωλιακῆς σχέσεως (συμπεριφορᾶς) ⁴.

α) Πολυπωλιακὴ σχέσηις δυοπωλίων.

Πολυπωλιακὴ σχέσηις ἢ συμπεριφορὰ καλεῖται ἡ περίπτωση ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ὕψος τῆς τιμῆς τοῦ ἑνὸς προσφορέως εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς τιμῆς τοῦ ἑτέρου τοιούτου καὶ ἀντιστρόφως. Ἐνεκα τοῦτου, ἡ κατανάλωσις (U) εἶναι διάφορος δι' ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξαρτᾶται, συνεπῶς, κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς δοθείσης ὑφ' ἑνὸς ἑκάστου τιμῆς. Ὅσον μεγαλύτερα εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς (P) μεταξὺ δύο προσφορέων, τόσον μεγαλύτερα εἶναι καὶ ἡ διαφορὰ τῆς ἐκτάσεως τῆς καταναλώσεως (ΔU). Ὡς ἐκ τοῦτου, ἡ προσπάθεια τῶν προσφορέων συνίσταται εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως διὰ τῆς ἀναλόγου προσαρμογῆς τῆς τιμῆς. Ὁ συναγωνισμὸς δηλαδὴ ἐνταῦθα συνίσταται εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως διὰ τῆς ἀναλόγου αὐξομειώσεως τῆς τιμῆς. Ἡ τιμὴ τοῦ ἑνὸς ἐξαρτᾶται πάλιν ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν τοῦ ἑτέρου. Πληρέστερον ἀναλύεται (Schneider II)) τὸ ὅλον τοῦτο θέμα διὰ τοῦ κατωτέρω παραδείγματος δύο προσφορέων Α' καὶ Β' (Σχῆμα 15, 16):

Σχῆμα 15

Σχῆμα 16

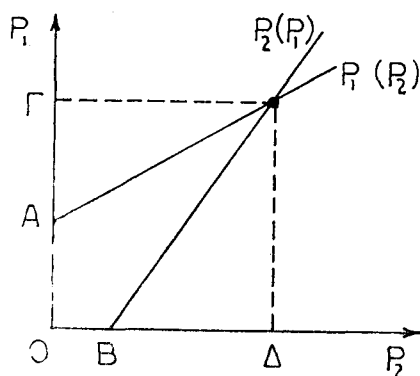
Ὁ πωλητὴς Α', διὰ νὰ λάβῃ (Σχῆμα 14) τὴν καμπύλην τῆς καταναλώσεως AB δίδει ὁ ἴδιος μίαν τιμὴν (P), ὅταν ὁ Β' ἔχῃ δώσει μίαν τιμὴν 1. Διὰ νὰ λάβῃ τὴν καμπύλην τῆς καταναλώσεως ΓΔ, δίδει μίαν τιμὴν (P₁), ὅταν ἡ τιμὴ τοῦ Β' εἶναι 2. Διὰ τὴν καμπύλην τῆς καταναλώσεως ΕΕ δίδει μίαν τιμὴν (P₂), ὅταν ἡ τιμὴ τοῦ Β' εἶναι 3 κ.ο.κ. Δηλαδὴ ἡ καμπύλη τῆς καταναλώσεως τοῦ Α' αὐξομειοῦται κατὰ τὴν αὐξομείωσιν τῆς τιμῆς τοῦ

4. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 50. Schneider, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 337 κ.ε. Mahr, W.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 212. Farny, D. ἐνθ. ἀνωτ., σ. 156

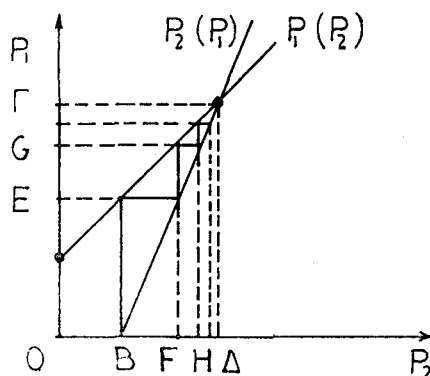
B' και αντίστροφως και υπό την παραδοχήν εὐθυγράμμου συναρτήσεως τῶν ἐξόδων, ὡς και ἑνὸς ὁρισμένου ὕψους τῶν ὀριακῶν ἐξόδων (GP).

Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ὅσον ὑψηλότερα εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ B' , τόσοι μεγαλύτερον εἶναι τὸ μέγιστον κέρδος (Gewinnmaximum) τοῦ A' . Ἡ καμπύλη GP (Cournotscher Punkt) δείχνει, κατὰ Cournot, τὴν συνάρτησιν τῆς καταναλώσεως διὰ τὸν πωλητὴν A' ἔναντι τοῦ B' , ὥστε νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μέγιστον κέρδος. Ἡ καμπύλη (γραμμὴ ἀντιδράσεως τοῦ πωλητοῦ A') δείχνει (Σχ. 16) τὰ σημεῖα ἀντιδράσεως τοῦ A' ἔναντι τοῦ B' . (Τὸ αὐτὸ ἰσχύει και ὅσον ἀφορᾷ τὸν B' ἔναντι τοῦ A')

Ἡ ἰσορροπία τῆς τιμῆς εὐρίσκεται ἐνταῦθα εἰς τὸ σημεῖον (Σχῆμα 17), εἰς τὸ ὁποῖον συναντῶνται αἱ τιμαὶ ἀμφοτέρων τῶν προσφορέων, και ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ διαρκοῦς ἐξαναγκασμοῦ εἰς ἀνάλογον αὐξομείωσιν τῆς τιμῆς αὐτῶν και διὰ τῆς προσαρμογῆς πρὸς τὴν ἑκτασιν τῆς καταναλώσεως τῶν (Σχ. 18). Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τῆς συναντήσεως τῶν δύο τιμῶν,

Σχῆμα 17

Σχῆμα 18

ἐπικρατεῖ ἰσορροπία εἰς τὴν ἀγοράν. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, δὲν ὑπάρχει ἰσορροπία εἰς τὴν ἀγοράν (Launhardt-Hotelling)⁵.

β) Ὀλιγοπωλιακὴ σχέσις δυοπωλίων.

Ὀλιγοπωλιακὴ σχέσις δύο προσφορέων ὑφίσταται, ὅταν ἡ τιμὴ τοῦ ἑνὸς δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς καταναλώσεως τοῦ ἑτέρου, ἀλλὰ ὅταν ἡ τιμὴ τοῦ ἑνὸς αὐξάνῃ ὅταν και ἡ τιμὴ τοῦ ἑτέρου αὐξάνῃ (Σχῆμα 19).

Ἀντιδράσεις τοῦ προσφορέως A' .

Ἀντιδράσεις τοῦ προσφορέως B' .

Σχῆμα 19

5. Schneider, E : ἔλθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 340 ἐπ.

Ὁ συναγωνισμός ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν δύο προσφορέων διὰ τὸν προσπορισμὸν τοῦ μεγίστου κέρδους (*Gewinnmaximum*) συνίσταται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν διαρκῆ προσαρμογὴν τῶν μεγεθῶν καταναλώσεως τοῦ Α' ἀναλόγως πρὸς τὸ ὕψος τῆς τιμῆς τοῦ Β', ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν διαρκῆ αὐξήσιν τῆς τιμῆς τοῦ Α' εἰς τὸ ὕψος τῆς τιμῆς τοῦ Β' (καὶ ἀντιστρόφως).

§ 11. Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟΥ

Ι. Γενικά

Τὸ ἀσφάλιστρον δὲν σχηματίζεται ἀκριβῶς κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τρόπον τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας, ἀναλόγως πρὸς τὴν μορφήν τῆς ἀγορᾶς καὶ κατὰ τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἀσφαλίστρου παρεμβαίνουν καὶ ἕτεραι θεωρίαι, διότι ἐπιδροῦν ἐπ' αὐτοῦ ἰσχυρῶς καὶ ἕτεροι παράγοντες, διαφορετικοὶ τῶν ἐπιδρῶντων ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς τιμῆς τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Κατ' ἄρχήν, ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ χαρακτηρίζεται, ὥς ἤδη ἐτονίσθη ἀνωτέρω, ὡς ὀλιγοπωλιακὴ ἀγορά. Διὸ καὶ δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἐνιαία μέθοδος σχηματισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου, ὥς τοῦτο, ἄλλωστε, ἰσχύει δι' ὅλας τὰς περιπλόκως ὀργανωμένας ὀλιγοπωλιακὰς ἀγοράς. Προσέτι, ἡ ἀφηρημένη ὑπόσχεσις παροχῆς τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι πολὺ εἰδικὴ καὶ μόνη ἡ θεωρία τῶν τιμῶν δὲν ἐπαρκεῖ διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὸ φαινόμενον τῆς ταυτότητος προσφορᾶς καὶ ζητήσεως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, ὥς συμβαίνει προκειμένου διὰ τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, ἐνθα τὰ ἔξοδα ρυθμίζουν τὸ ὕψος τῆς τιμῆς. Ἀντιθέτως, τὸ ὕψος τοῦ ἀσφαλίστρου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συχνότητα τοῦ κινδύνου καὶ τὴν πιθανὴν ἔκτασιν τῆς ἀσφαλιστικῆς περιπτώσεως, ἡ ὁποία ὑπολογίζεται μαθηματικᾶς, ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῶν δεδομένων καὶ τεχνικῶν μέσων καὶ οὐχὶ ἀπλᾶς κατὰ τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως.

Ἐπίσης, ἡ θεωρία τοῦ παιγνίου διαδραματίζει ἐνταῦθα σπουδαῖον ρόλον. Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω, τὸ ἀσφάλιστρον δὲν σχηματίζεται ἐνιαίως δι' ὅλους τοὺς κλάδους ἀσφαλείας, ἀλλὰ κεχωρισμένως δι' ἕνα ἕκαστον τούτων, διότι ἕκαστος κλάδος ἀσφαλείας ἀποτελεῖ ἰδίαν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν.

Ἐπὶ πλεόν, τοῦτο διαμορφώνεται ἀναλόγως πρὸς τὴν γεωγραφικὴν περιοχὴν, ἰδίᾳ εἰς τοὺς κλάδους τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας, λόγῳ τῆς τοπικότητος καὶ τῆς πυκνότητος τῶν ὑφισταμένων κινδύνων, ὥς καὶ τοῦ βαθμοῦ ἐκτάσεως αὐτῶν.

Τέλος, κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ ἀσφαλίστρου ἐπιδροῦν καὶ ἕτεροι παράγοντες, ἰδίᾳ ἡ μείωσις τῆς ἀβεβαιότητος ἐκ τῶν κινδύνων, τὸ ἀνοργάνωτον (ἀστάθμητον) τῶν στοιχείων τῆς φύσεως κ.λ.π. Ἐν τούτοις, ὅμως, καὶ ἡ θεωρία τῶν τιμῶν παίζει ἐνταῦθα βασικὸν ρόλον.

αὔξεις τοῦ ἀσφαλίστρου δὲν εἶναι αἰσθητή. Ἐνταῦθα, ἐπιδροῦν καὶ λόγοι ἀφορῶντες εἰς τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς λ.χ. αἱ προσωπικαὶ σχέσεις τοῦ ασφαλιστικοῦ πράκτορος κ.λ.π. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἐνταῦθα ἓν ἀνώτατον ὄριον ἀσφαλίστρου (maximum), τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβῇ ὁ ἀσφαλιστής, διότι προκαλεῖ «ἀντίδρασιν» εἰς τὴν ασφαλιστικὴν ἀγοράν, ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι ὀλίγοι μόνον, οἰκονομικῶς ἰσχυροί, δύνανται νὰ ἀγοράσουν ἀσφάλισιν (ἀσύμφορος ἀσφάλισις καί, συνεπῶς, διακοπὴ τῆς ζητήσεως)⁸.

3) Τὸ ὕψος ἄρα τῶν ἀσφαλίστρον κυμαίνεται μεταξὺ κατωτάτου σημείου (P_1) καὶ ἀνωτάτου (P_2). Ἡ μεταξὺ τῶν σημείων τούτων περιοχὴ καλεῖται, κατὰ Farny-Gutemberg, «πολιτικὴ τῆς αὐτονομίας τῆς τιμῆς», τὰ δὲ σημεῖα «Minima» καὶ «Maxima» ἀντιστοιχῶς⁹. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἀπαιτούμενου ἀκριβοῦς ὕψους τοῦ ἀσφαλίστρου, ἐπιδροῦν ἐπ' αὐτοῦ διάφοροι παράγοντες, οἱ ὅποιοι ἐμνημονεύθησαν προηγουμένως καὶ ἀναπτύσσονται ἔτι περαιτέρω ἐνταῦθα.

III. Ἐπιδρῶντες παράγοντες ἐπὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου

Βασικοὶ παράγοντες διὰ τὸν καθορισμόν τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίστρον εἰς τὴν ασφαλιστικὴν ἀγοράν εἶναι ὁ κίνδυνος καὶ τὰ ἐξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ ἀκριβὴς προσέγγισις τῆς πραγματικότητος καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων παραγόντων ὁδηγοῦν εἰς τὸν ἄριστον ὑπολογισμόν τοῦ ἀσφαλίστρου. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς καλυτέρας οἰκονομοτεχνικῆς ὁργανώσεως τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὰ ἐπιρριπτόμενα εἰς τὸ καθαρὸν ἀσφάλιστρον ἐξοδα, τὰ ὁποῖα εἶναι διάφορα διὰ μίαν ἐκάστην ασφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἀνάλογα πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ὀρθολογιστικῆς ὁργανώσεως ταύτης, διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίστρον. Τὰ ἐξοδα ὅμως, αὐτὰ καθ' ἑαυτά, δὲν ρυθμίζουν ἐνταῦθα τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλίστρον, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὸν σχηματισμόν τῆς τιμῆς εἰς ἑτέρου εἶδους ἐπιχειρήσεις, καὶ δὴ εἰς ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἔνθα τὰ ἐξοδα τῆς παραγωγῆς διαμορφώνουν κατὰ κύριον λόγον τὸ ὕψος τῆς τιμῆς¹⁰. Εἰς τὴν ασφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν ἐπιδροῦν καὶ ἕτεροι οὐσιώδεις παράγοντες, ἰδίᾳ ἡ ἀβεβαιότης τοῦ κινδύνου καὶ ἐν γένει τὸ ἀνοργάνωτον (ἀστάθμητον) τῶν στοιχείων τῆς φύσεως¹¹. Ὅσον περισσότερον συγκεκριμένοι εἶναι οἱ παράγοντες οὗτοι, τόσον ἀκρι-

8. Rohrbeck, W.: Wesen, Gehalt und Reform 89. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 160

9. Farny, D.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 157. Gutenberg, E.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II (Preisbildung)

10. Preiser, E.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 48

11. Rohrbeck, W., in: Farny: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 164

βέστερος καθίσταται ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου καί, κατὰ συνέπειαν, τόσον σταθερώτερον παραμένει τὸ ἀσφάλιστρον εἰς τὴν ἀγοράν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ὁ ὁποῖος ἰσχύει εἰς τὴν ἀγορὰν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, δὲν ἰσχύει ἐνταῦθα εἰ μὴ μόνον μερικῶς.

Σχετικῶς μὲ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίστρον, ὑφίστανται διάφοροι ἀπόψεις τῶν ἐπιστημόνων.

Κατὰ Rohrbach¹², τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλίστρον δὲν ρυθμίζεται ἀπὸ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, δηλαδὴ ἡ ἀγορὰ δὲν εἶναι ὁ ρυθμιστὴς τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίστρον «Nicht der Markt ist Regulator der Preise», ἀλλὰ τοῦτο καθορίζεται δι' ὑπολογισμοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τεχνικῶν μέσων.

Κατὰ Gürtler¹³ καὶ Praess¹⁴, τὸ ὕψος τῶν ἐξόδων τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ρυθμίζει τὸ ὕψος τοῦ ἀσφαλίστρου, τὸ δὲ ἀσφάλιστρον δέον νὰ ὑπολογίζεται διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ βάσει τῶν ἐξόδων τῆς προσφορᾶς.

Τέλος, κατὰ Farny¹⁵, τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλίστρον ἐξαρτᾶται γενικῶς ἀπὸ τὰ ἔξοδα.

Καθ' ἡμᾶς, τὸ ὕψος τῶν ἀσφαλίστρον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν τόσον τοῦ κινδύνου ὅσον καὶ τῶν ἐξόδων. Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῶν δεδομένων καὶ συγχρόνων τεχνικῶν μέσων. Διότι, ὅσον ἀκριβέστερος καθίσταται ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἐπελευσομένων ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιρριπτομένων ἐξόδων, τόσον ἀκριβέστερος καθίσταται καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίστρον. Ὡς παράδειγμα ἐπ' αὐτοῦ ἀναφέρομεν τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐταιρείαν Allianz Μονάχου, ἡ ὁποία, χάρις εἰς τὸ τελειότατον σύστημα ὀρθολογιστικῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῆς, δύναται νὰ ὑπολογίξῃ ἐπακριβῶς τόσον τὴν συχνότητα τοῦ κινδύνου καὶ τὴν ἀσφαλιστικὴν περίπτωσιν, ὅσον καὶ τὸ καθαρὸν ἀσφάλιστρον καὶ τὰ ἐπιρριπτόμενα ἐπ' αὐτοῦ διάφορα ἔξοδα (μεικτὸν ἀσφάλιστρον). Τοιαύτη ὅμως οἰκονομοτεχνικὴ ἱκανότης (ὀρθολογιστικὴ ὁργάνωσις) ἐλλεῖπει παντελῶς ἀπὸ τὰς ἐν Ἑλλάδι λειτουργούσας ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, ἡ δὲ οἰκονομοτεχνικὴ αὐτῶν ὁργάνωσις, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς σπαργανώδη κατάστασιν.

12. Rohrbach, W., in: Farny : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 164

13. Gürtler, M. : Kalkulation, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 317

14. Praess. : Angebot und Nachfrage, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 49. Farny, D. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 164

15. Farny, D. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 165

IV. Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλιστροῦ εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ παροχῶν καὶ ἀντιπαροχῶν

Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀσφαλιστρῶν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἐπαρκῶν στατιστικῶν στοιχείων καὶ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν πιθανοτήτων*. Ἐνταῦθα, ἐπιδρᾷ καὶ ἡ θεωρία τῶν ἐξόδων. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὑπολογισμῶν καταγράφεται εἰς ὀρισμένους πίνακας, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὰ τιμολόγια ἀσφαλιστρῶν. Τὰ τιμολόγια ταῦτα ἐκδίδονται ἢ ὑπὸ μιᾶς ἐκάστης ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ὑπὸ ὁμάδος ἐπιχειρήσεων, ὡς ἀκίς πρόκειται περὶ Konzern, ἢ, ὡς συνήθως, διὰ τῶν συνδέσμων αὐτῶν. Ἐπακολουθεῖ ἐν συνεχείᾳ ἐπικύρωσις τούτων ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ἐποπτικῶν κρατικῶν ἀρχῶν, κατὰ τὸ δίκαιον μιᾶς ἐκάστης χώρας. Μετὰ ταῦτα, τίθενται ἐν ἰσχύι διὰ μακρὸν χρόνον, ἢ δὲ ἀλλαγὴ τῶν δὲν εἶναι εὐκόλος. Ἡ σταθερότης ὅμως αὕτη τῆς ἰσχύος τῶν ἀσφαλιστρῶν καὶ ἐνίοτε κοινῶν ὄρων ἀσφαλίσεως ἐνισχύει ἔτι περισσότερον τὴν πίστιν τῶν ἠσφαλισμένων πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως.

Ἡ ὅλη ὅμως ὡς ἀνωτέρω διαδικασία ὑπολογισμοῦ τῶν ἀσφαλιστρῶν, κατόπιν μακροχρονίου παρακολουθήσεως τῶν διαφορῶν ἀτυχημάτων κ.λ.π., ἀπαιτεῖ, ὡς τυγχάνει εὐνόητον, πολὺν χρόνον, ἢ δὲ ἀλλαγὴ τῶν τιμολογίων ἀσφαλίσεως καθίσταται δύσκολος. Τουτέστιν, ἡ τιμὴ εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν παρὰ μένει σταθερὰ διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ δὲν σχηματίζεται οὔτε μεταβάλλεται αὕτη, ὡς εἰς τὴν ἀγορὰν διαφορῶν οἰκονομικῶν καὶ δὴ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς αὐξομειώσεως τῶν μεγεθῶν τῶν παραγομένων προϊόντων ἢ τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τῶν καταναλωτῶν. Ἡ αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἡ ζήτησις ἀσκοῦν, βεβαίως, καὶ ἐνταῦθα ἐπίδρασιν, ὥστόσο ὅμως ἡ ἀλλαγὴ τῶν τιμολογίων γίνεται κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἀνεπτύξαμεν ἀνωτέρω. Πάντα ταῦτα, τῇ ἐπιδράσει καὶ τῶν περὶ ἰδρύσεως, λειτουργίας καὶ διαλύσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων κανόνων δικαίου τῆς πολιτείας, ἢ ὁποία ὀρίζει εἰδικὰ διὰ τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἀσφαλιστροῦ κριτήρια, συμβάλλουν εἰς τὴν ἰσορροπίαν τόσον μεταξὺ παροχῶν καὶ ἀντιπαροχῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀντιρρόπων δυνάμεων εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν.

*Κατὰ τὴν οἰκονομικὴν τῶν ἐπιχειρήσεων, ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἀσφαλιστρῶν γίνεται ἐν προκειμένῳ ἐπὶ τῇ βάσει δύο παραγόντων, ἥτοι : α) τῆς συχνότητος τῆς πιθανῆς ζημίας καὶ β) τῆς ἐκτάσεως τῆς πραγματικῆς ζημίας.

V. Αί διεπουνσαι τὸ ἀσφάλιστρον ἀρχαί

Τὸ ἀσφάλιστρον, ἐν γένει, διέπεται ὑπὸ ὁρισμένων ἀρχῶν, ὡς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς δικαιοσύνης τοῦ ἀσφαλιστροῦ, ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἰσοδυναμίας καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀσφαλιστροῦ. Αἱ ἀρχαὶ αὗται δὲν

Ἡ συχνότης τῆς πιθανῆς ζημίας καὶ ἡ ἔκτασις τῆς πραγματικῆς ζημίας προκύπτει ἀπὸ τήνσχεσιν :

$$\alpha) \text{ Συχνότης πιθανῆς ζημίας} = \frac{\text{ἀριθμὸς ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων}}{\text{ἀριθμὸς συναπτομέτων ἀσφαλίσεων (κινδύνων)}} = \frac{n}{N}$$

$$\beta) \text{ Ἐκτασις πραγματικῆς ζημίας} = \frac{\frac{\text{σύνολον ἀσφαλιστικῶν παροχῶν}}{\text{ἀριθμὸς ἀσφαλ. περιπτώσεων}}}{\frac{\text{γενικὸν σύνολον ἀσφαλίσεων}}{\text{ἀριθμὸς κινδύνων}}} = \frac{\frac{S}{n}}{\frac{N}{n}} = \frac{S}{N}$$

$$= \frac{\text{Σύνολον ἀσφαλιστικῶν παροχῶν} \times \text{ἀριθμὸς κινδύνων}}{\text{Ἀριθμὸς ἀσφαλιστ. περιπτώσεων} \times \text{γενικὸν σύνολον ἀσφαλίσεων}} = \frac{S \cdot N}{n \cdot (VS)}$$

$$A = \alpha \times \beta = \frac{n}{N} \cdot \frac{S \cdot N}{n \cdot (VS)} = \frac{S}{(VS)}$$

Τὸ ἀσφάλιστρον (A) ἰσοῦται μὲ τὸ γινόμενον τῶν δύο ἀνωτέρω σχέσεων $\alpha \times \beta$, ὁπότε ἔχομεν τὴν ἐξίσωσιν $A = \alpha \times \beta$.

Ἐνταῦθα δέον νὰ ἐπιρρίψωμεν καὶ τὰ ἔξοδα ἀσφαλίσεως.

Πρὸς σαφεστέραν κατανόησιν τοῦτου φέρομεν τὸ κατωτέρω παράδειγμα (Müller-Lutz)¹⁶ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἀσφαλιστροῦ κατὰ τοῦ κινδύνου πυρός (ἐκπεφρ. εἰς δραχμάς).

«Εἰς μίαν περιοχὴν ὑπάρχουν 500.000 οἰκοδομαί, συνολικῆς ἀξίας 25.000.000.000 δρχ., αἱ ὁποῖαι διατρέχουν τὸν κίνδυνον πυρκαϊᾶς καὶ δέον, ὡς ἐκ τοῦτου, νὰ ἀσφαλισθοῦν. Κατὰ τὰς γενομένας στατιστικὰς παρατηρήσεις, πλήττονται ἐτησίως ἐκ τοῦ κινδύνου τοῦτου κατὰ μέσον ὅρον 5.000 οἰκίαι, συνολικῆς ἀξίας 45.000.000 δρχ». Ἀντὶ οἰκίαι, δυνατόν νὰ εἶναι αὐτοκίνητα, μηχαναί, ἄνθρωποι, κτήνη, ἐσπαρμέναι γεωργικαὶ ἐκτάσεις κ.λ.π..

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἔχομεν :

$$\alpha = \frac{\text{Ἀριθμὸς ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων}}{\text{Ἀριθμὸς συναφθέντων ἀσφαλ. συμβολαίων}} = \frac{5.000}{500.000} = 0,01$$

$$\beta = \frac{\frac{\text{Γενικὸν σύνολον ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων}}{\text{Γενικὸν σύνολον ἡσφαλισμ. ποσῶν}}}{\frac{\text{Γενικὸν σύνολον ἡσφαλισμένων}}{\text{45.000.000} \times \frac{500.000}{9.000}}} = \frac{\frac{5.000}{25.000.000.000}}{\frac{500.000}{50.000}} = \frac{5.000}{25.000.000.000} \times \frac{50.000}{500.000} = 0,18$$

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνωτέρω ἀρχῆς, $A = \alpha \times \beta$, ἔχομεν $A = 0,01 \times 0,18 = 0,0018 = 1,8\text{‰}$

Ἄρα, διὰ κάθε ἀσφαλιζόμενον ποσὸν 1.000 δρχ. ἀντιστοιχεῖ ἀσφάλιστρον ἐτησίως 1,80 δρχ. Τοῦτο εἶναι τὸ καθαρὸν ἀσφάλιστρον.

16. Κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Μονάχου Müller-Lutz, H. L., ἔτος 1963/64. Προσέτι : Müller-Lutz, H.L.: ἐνθ. ἀνωτ., τ. II, σ. 15.

δύνανται νά παραβλέπονται κατά τὸν ὑπολογισμόν τοῦ ἀσφαλίστρου οὔτε καὶ νά παραβιάζωνται κατὰ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, διότι ἄλλως διασαλεύουν τὸν θεσμόν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ παραβλάπτουν τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν ἐν τῷ συνόλῳ.

α) Εἰς τὸν καθαρὸν ἀσφάλιστρον δεόν νά ἐπιρρίψωμεν καὶ τὰ ἐξόδα συνάψεως ἀσφαλίσεως, ὡς π.χ. ἐξόδα διοικήσεως, φορολογίας, προμηθείας, κανονισμοῦ ζημιῶν κ.λ.π., τὰ ὁποῖα ὑπολογίζονται κεχωρισμένως καὶ τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται συνήθως εἰς μίαν σχέσιν 40% περίπου πρὸς τὸ γενικὸν ἀσφάλιστρον. Ὅποτε, ἐπιρρίπτοντες καὶ τὸ ποσοστὸν τοῦ τοιῆς τὸ καθαρὸν ἀσφάλιστρον, ἔχομεν τὸ μεικτὸν ἀσφάλιστρον. Πρὸς σαφεστέραν κατανόησιν τοῦ ὑπολογισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου, παραθέτομεν τὴν κάτωθι πορείαν εἰκονικοῦ ὑπολογισμοῦ ἐκπεφρ. εἰς δρχ. (κατὰ τὰς παραδόσεις Müller - Lutz, Μόναχον, 1963/64):

α) Αἰτία δαπάνης	Ἐξόδα κατὰ κεφαλὴν	Ποσοστιαῖα ἐξόδα
1) Ἐξόδα συνυπολογίσεως ἀσφαλίσεως	2,50 δρχ.	7,5
2) Ἐξόδα εἰσπράξεως ἀσφαλίσεων	3,00 »	12,5
3) Διοικητικὰ ἐξόδα	7,50 »	3,0
4) Ἐξόδα κανονισμοῦ ζημιῶν	7,00 »	2,0
Σύνολον	20	25

β) Ἐὰν τώρα ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ καθαρὸν ἀσφάλιστρον μιᾶς ἀσφαλίσεως εἶναι σταθερόν, π.χ. 100 δρχ., συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἔχομεν :

1) Καθαρὸν ἀσφάλιστρον	δρχ.	100
2) Ἐξόδα κατὰ κεφαλὴν	»	20
Σύνολον	»	120
3) Ποσοστιαῖα ἐξόδα 25%	»	25
Μεικτὸν ἀσφάλιστρον	»	145

γ) Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν προστιθεμένων ἐξόδων εἰς μίαν ἀσφάλισιν λαμβάνει χώραν, εἰκονικῶς, ὡς κάτωθι (ἐκπεφρ. εἰς δρχ.):

Καθαρὸν ἀσφάλιστρον	Ἐξόδα κατὰ κεφαλὴν ἀσφαλίσεως	Σύνολον	Ποσοστιαῖα ἐξόδα	Γεν. σύνολ. ἀσφαλ.
10	10	20	6,67	26,67
100	10	110	36,67	146,67
1000	10	1010	336,67	1346,60

Μὲ τὸν ἀκριβέστερον ὑπολογισμόν τῶν ἀσφαλίσεων καὶ τῶν ἐξόδων ἀσχολοῦνται ἰδιαιτέρως τὰ ἀσφαλιστικὰ μαθηματικὰ καὶ ἡ οἰκονομικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων, διὰ τῆς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τῶν ἐξόδων, τὰ ὁποῖα διαδραματίζουν ἐνταῦθα πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὸν καθορισμόν τοῦ ὕψους τῶν ἀσφαλίσεων. Ἡ περαιτέρω ἀνάλυσις τοῦ ὅλου θέματος τοῦ ἀκριβοῦς ὑπολογισμοῦ τῶν ἀσφαλίσεων δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην, ἡ ὁποία ἐξετάζει μόνον τὸν τρόπον σχηματισμοῦ τῆς τιμῆς, τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ὡς καὶ τὴν μεταβολὴν αὐτῶν διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ζητήσεως καὶ τῆς ἀξιήσεως τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀτόμων εἰς μίαν ἐθνικὴν οἰκονομίαν.

1. Ἡ ἀρχὴ τῆς δικαιοσύνης τοῦ ἀσφαλίστρου

α) Τὸ ἀσφάλιστρον, κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, δεόν νὰ εἶναι δίκαιον. Τοῦτο εἶναι δίκαιον, ὅταν ἀνταποκρίνηται πλήρως πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον κίνδυνον καὶ τὰ ἀναγκαῖα πραγματικὰ ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως, τὰ ὁποῖα ἐπιρρίπτονται ἐπὶ τοῦ ἀσφαλίστρου κατὰ τὸν ὑπολογισμόν αὐτοῦ. Ὁ κίνδυνος εἶναι διάφορος ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν, τὰ δὲ ἐπιρριπτόμενα ἐπὶ τοῦ ἀσφαλίστρου ἔξοδα εἶναι καὶ αὐτὰ διάφορα δι' ἐκάστην ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἀνάλογα πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ὀρθολογιστικῆς ὁργάνωσως ταύτης. Ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ βαθμὸς τῆς ὀρθολογιστικῆς ὁργάνωσως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τόσον μικρότερα καθίστανται τὰ ἐπιρριπτόμενα ἐπὶ τοῦ ἀσφαλίστρου ἔξοδα καί, ἀντιστρόφως, ὅσον μικρότερος εἶναι ὁ βαθμὸς τῆς ὀρθολογιστικῆς ὁργάνωσως, τόσον μεγαλύτερα εἶναι τὰ ἔξοδα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

β) Ὁ ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς τόσον τοῦ κινδύνου ὅσον καὶ τῶν ἐξόδων γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἐπαρκῶν στατιστικῶν στοιχείων, συναγομένων κατόπιν μακροχρονίου παρατηρήσεως, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων τόσον τῆς ἀναλογιστικῆς ὅσον καὶ τῆς οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων. Καὶ ὅσον ἀρτιωτέρα εἶναι ἡ ὀρθολογιστικὴ ὁργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅσον πληρέστερα καὶ προϋόντα μακροχρονίων παρατηρήσεων εἶναι τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα, ὅσον τελειότεραι ἐν γένει αἱ χρησιμοποιούμεναι μέθοδοι ὑπολογισμοῦ τοῦ ἀσφαλίστρου, τόσον ἀκριβέστερον γίνεται τοῦτο ὡς πρὸς τὸν ἀσφαλιζόμενον κίνδυνον καὶ τὰ πραγματικὰ ἔξοδα τῆς ἐπιχειρήσεως.

γ) Ὅσον ὅμως ἀκριβέστερος εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ κινδύνου καὶ χαμηλότερα τὰ ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ἐπιρρίπτονται ἐπὶ τοῦ ἀσφαλίστρου, τόσον δίκαιότερον καθίσταται τοῦτο ἔναντι τῶν ἡσφαλισμένων καὶ τόσον ἡ πίστις τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἀσφαλίσεως ἐν γένει καθίσταται μεγαλυτέρα, πρὸς ὄφελος τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας.

δ) Ἐν Ἑλλάδι, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου καὶ τῶν ἐπιρριπτομένων ἐπ' αὐτοῦ ἐξόδων δὲν διενεργεῖται κατὰ τὸν δέοντα ἐπιστημονικὸν τρόπον. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γίνεται οὗτος συγκριτικῶς καὶ κατ' ἐκτίμησιν, βάσει τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐμπειρίας ἢ διὰ δανεισμοῦ στατιστικῶν στοιχείων καὶ τιμολογίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (Γαλλία, Ἑλβετία, Ἀγγλία κ.λ.π.), ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ὑφίστανται, δυστυχῶς, παρ' ἡμῖν, ὡς εἰς ἕτερα κράτη, στατιστικὰ στοιχεῖα, ἔστω καὶ στοιχειώδη τοιαῦτα. Δὲν νοεῖται ὅμως ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις ἄνευ ἐπακριβῶν στατιστικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν αὐτὴν ταύτην τὴν βάσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, τὸν πραγματικὸν «γνώμονα» τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Τοῦτο ἀκριβῶς παρέχει μίαν ἀκόμη ἐνδειξιν τοῦ βαθμοῦ καθυστερήσεως τῶν ἐλληνικῶν ἀσφαλιστικῶν

έταιρειών, ως πρὸς τὸν ὀργανωτικὸν τομέα, ἔναντι ἐτέρων κρατῶν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὁ κατ' ἐκτίμησιν ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου ἐλάμβανε χώραν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν καραβανίων, δηλαδή ἐπὶ Χαμουραμί, 2000 ἔτη π.Χ.

Ὁ κατ' ἐκτίμησιν ὅμως ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου ἀντίκειται πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ἀσφαλίσεως, ἡ ὁποία στηρίζεται εἰς τὴν οἰκονομοτεχνικὴν ὀργάνωσιν, δηλαδή τὸν βάσει ἐπακριβῶν στατιστικῶν στοιχείων καὶ ἐπισημονικῶν μεθόδων ὑπολογισμὸν τῶν παροχῶν καὶ ἀντιπαροχῶν.

Ἐπίσης, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου ἐν Ἑλλάδι, διενεργούμενος διὰ δανεισμοῦ στατιστικῶν στοιχείων καὶ πινάκων θνησιμότητος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (Γαλλία, Ἑλβετία κ.λ.π.) ἢ τιμολογίων ἐξ ἐτέρων χωρῶν, οὐδ' ὅλως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν συχνότητα καὶ τοπικότητα τῶν ἐν Ἑλλάδι κινδύνων, διότι ὄχι μόνον ἐκάστη χώρα ἔχει ἰδίους κινδύνους, διαφορετικοῦ βαθμοῦ καταστρεπτικότητος ἀπὸ τῶν κινδύνων ἄλλης χώρας, ἀλλὰ καὶ ὁ βαθμὸς καταστρεπτικότητος δυνατόν νὰ διαφέρῃ καὶ ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν.

Προσέτι, τὸ ἐντελὲς ἀνοργάνωτον τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι ἀντιβαίνει πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς οἰκονομοτεχνικῆς ὀργάνωσεως τῆς ἀσφαλίσεως, διότι ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὔξησιν τῶν ἐξόδων ἐν γένει, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ὕψους τοῦ ἀσφαλίστρου.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω καθιστοῦν, ὡς εἶναι ἐπόμενον, οὐχὶ δίκαιον τὸ ἀσφάλιστρον ἐν Ἑλλάδι καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐπιδρᾷ ἀνασταλτικῶς ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς καί, κατ' ἐπέκτασιν, ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας.

2. Ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἰσοδυναμίας

Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, αἱ παροχαὶ δεόν νὰ ἰσοῦνται πρὸς τὰς ἀντιπαροχὰς (Äquivalenzprinzip). Ἡ παραβίασις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀντιβαίνει πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ διασαλεύει τὸν θεσμὸν ταύτης, διότι δημιουργεῖ δυσανασχέτησιν τῶν ἡσφαλισμένων καί, συνεπῶς, ἀποχὴν ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει, ἐν κατακλείδι, εἰς βάρος οὐ μόνον τοῦ συνόλου τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας.

Ὁ κατ' ἐκτίμησιν ὑπολογισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου καταδικάζεται σήμερον ὡς ἀδόκιμος καὶ θεωρεῖται ὡς καθαρῶς παίγνιον καὶ κερδοσκοπία (Spekulation) καὶ ὡς ἀντιβαίνων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀσφαλίσεως, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει κατὰ βάθος εἰς τὴν ἀμοιβαίαν κάλυψιν τῶν ζημιῶν ἐπὶ τῇ βάσει ἀρτίας κοινωνικοοικονομοτεχνικῆς ὀργάνωσεως.

3. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀσφαλιστροῦ

Τὸ ἀσφάλιστρον, κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, δεόν νὰ σχηματίζεται ἐλευθέρως ἐκ μέρους ἐνὸς ἐκάστου φορέως τῆς ἀσφαλίσεως καὶ οὐχὶ ἐνιαίως, διότι οὕτω δημιουργεῖται μονοπώλιον καὶ δὲν ὑφίσταται ἀσφαλιστικὴ ἀγορά. Αὕτη εἶναι ὀλιγοπωλιακὴ καὶ οὐχὶ μονοπωλιακὴ τοιαύτη.

Παρ' ἡμῖν, ἡ ἐφαρμογὴ ἐνιαίου ἀσφαλιστροῦ μέσῳ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν δημιουργεῖ μονοπώλιον, ἀντιβαίνει πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀσφαλιστροῦ καὶ ἀντίκειται ἐν γένει πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐλευθέρας οἰκονομίας.

Τοῦτο ἀποτελεῖ τροχοπέδην διὰ τὸν θεσμόν τῆς ἀσφαλίσεως καί, συνεπῶς, καὶ διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν ἐν τῷ συνόλῳ.

§ 12. ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, προκύπτει σαφῶς, ὅτι αἱ βασικαὶ προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐπιδρῶν ἐδεργетικῶς ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστροῦ καὶ προάγουν ἐν τῷ συνόλῳ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν, ἐλλείπουσι παρ' ἡμῖν καὶ ὅτι ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις εἶναι ἡ π λ έ ο ν ἐ π ι κ ε ρ δ ή ς ἐ π ι χ ε ί ρ η σ ι ς ἐ ν Ἑ λ λ ά δ ι.

Τὰ ἀνασταλτικὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς οὕτω ἀναπτυσσομένης δραστηριότητος καὶ τῆς ἀπὸ μακροῦ τηρουμένης ἐσφαλμένης ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπιστημονικῶς ἐργαζομένας ἀσφαλιστικὰς ἐταιρείας διαφόρων ἄλλων χωρῶν, καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., καταδεικνύονται στατιστικῶς εἰς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον κεφάλαιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

§ 13. Η ΔΥΣΜΕΝΗΣ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ι. Ἡ ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλίστων

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἢ παροχῆς ὑπηρεσιῶν, ὡς καὶ διαφόρων ἐπαγγελμάτων, εἰς μίαν ἐλευθέραν οἰκονομίαν συνδέεται ἄμεσα μὲ τὴν ἐν γένει ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομίας μιᾶς ἐκάστης χώρας. Ὡς ἤδη ἐτονίσθη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Α' Κεφαλαίου, ὅσον μεγαλύτερος καὶ ταχύτερος εἶναι ὁ ρυθμὸς τῆς οἰκονομικῆς ἐν γένει κινήσεως, ἥτοι τῆς κυκλοφορίας οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ χρήματος εἰς μίαν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, τόσον περισσότερον διευρύνεται ὁ κύκλος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν καὶ τόσον περισσότερον ἐπιταχύνεται ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ (βρα σελ. 21). Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς οἰκονομικῆς ταύτης ἀρχῆς, συντελεῖται καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον. Ἡ οἰκονομικὴ σταθερότης τῆς Ἑλλάδος, μεταπολεμικῶς, ἤρχισεν ἐν τῇ οὐσίᾳ νὰ εἰσέρχεται εἰς ὁμαλὴν ὁδὸν μόλις κατὰ τὰ ἔτη 1953-1955. Ἀπὸ τῆς χρονολογίας δὲ ταύτης ἐμφανίζεται καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν, ὡς συνέπεια τῆς πολιτικοοικονομικῆς σταθερότητος καὶ τῆς ἀνόδου τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐργασιῶν, ἀντικατοπτριζομένη εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἀσφαλίστων τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν, ἐμφανίζεται ἱκανοποιητικὴ καὶ μάλιστα χωροῦσα μὲ γοργὸν ρυθμὸν ἐναντὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Τοῦτο γίνεται πλέον καταφανὲς ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 3.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει σαφῶς μία οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ δεικτῶν αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀσφαλίστων. Αἰσθητὴ γίνεται ἡ διαφορὰ αὕτη μετὰ τὸ ἔτος 1958, ἔνθα, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1955 (= 100), ὁ δείκτης, τοῦ μὲν ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀνέρχεται κατὰ 130%, τῶν δὲ ἀσφαλίστων κατὰ 166%, ἥτοι παρατηρεῖται ἐνταῦθα διαφορὰ μεταξὺ τῶν δεικτῶν κατὰ 36%. Ἡ λίαν αἰσθητὴ αὐξήσις τῶν ἀσφαλίστων, ἐναν-

ΠΙΝΑΞ 3.

Ἐξέλιξις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐτῶν 1955-1963 εἰς ἑκατ.δραχ.

Ἔτος	Καθαρὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα	Δείκτης 1955 = 100	Ἀσφάλιστρα	Δείκτης 1955 = 100	Ποσοστὸν συμμετοχῆς τῶν ἀσφαλί- σεων εἰς ἐθνικὸν εἰσόδημα
1955	56.269	100	327,3	100	0,58
1956	65.892	117	337,9	103	0,51
1957	70.690	125	425,3	130	0,60
1958	73.254	130	545,0	166	0,74
1959	76.218	135	574,6	175	0,75
1960	81.527	145	598,7	182	0,73
1961	93.411	166	653,1	200	0,70
1962	99.126	176	753,5	230	0,76
1963	109.778	195	755,8	231	0,69

Πηγή : Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος ἐτῶν 1962 - 1964, Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου, ΑΤΕ, Ἐνωσις Ἀσφαλιστικῶν Ἐταιρειῶν.

τι τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, συνεχίζεται καὶ εἰς τὰ ἐπόμενα ἔτη 1959-1963, ἡ δὲ διαφορὰ τῶν δεικτῶν κυμαίνεται μεταξὺ κατωτάτου 36% καὶ ἀνωτάτου 54% ὑπὲρ τῶν ἀσφαλίσεων.

Παρὰ τὴν ραγδαίαν ὁμως ἐξέλιξιν τῶν ἀσφαλίσεων, ἡ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ἔναντι ἐτέρων κλάδων τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, εἶναι καὶ παραμένει πολὺ μικρά, κυμαινομένη μεταξὺ 0,58 - 0,76%, ἐνῶ εἰς τὰς περισσοτέρας χώρας ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀσφαλίσεων εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα κυμαίνεται μεταξὺ 2-8,56%, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 4. Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν ἀκόμη ἔνδειξιν περὶ τοῦ βαθμοῦ καθυστερήσεως τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἔναντι ἐτέρων χωρῶν τῆς Δύσεως.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἔναντι ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., κατέχει, δυστυχῶς, τὴν τελευταίαν θέσιν, ὁ δὲ βαθμὸς καθυστερήσεως ταύτης εἶναι ἀρκετὰ μεγάλος.

II. Ἡ ἐξέλιξις τῶν ἀσφαλίσεων κατὰ κλάδους ασφαλείας

Καταφανεστέρα γίνεται περαιτέρω ἡ δυσμενὴς θέσις τῆς ἐλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς διὰ τῆς ἐρεῦνης καὶ ἀναλύσεως τῶν μικρῶν ασφαλιστικῶν ἀγορῶν.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν πραγματοποιηθέντων ἀσφαλίσεων τῆς περιόδου 1955-

ΠΙΝΑΞ 4.

΄Ασφάλιστρα διαφόρων χωρών ετών 1954 - 1964 εις έλβετικά φράγκα.

α)ά	Χώρα	1954	1964	Συμμετοχή των ασφαλί- στρων εις το έθνικόν εισόδημα 1964	΄Ασφάλιστρα κατά κεφαλήν πληθυσμού εις έλβετικά φράγκα
1.	Η.Π.Α.	92.003	176.683	7,96	920
2.	Μεγ. Βρεταννία	12.551	26.997	8,56	498
3.	Γερμανία	4.239	15.200	4,44	261
4.	Γαλλία	3.478	10.289	3,60	213
5.	΄Ιαπωνία	1.574	10.033	4,21	103
6.	Καναδάς	5.108	9.532	6,76	495
7.	Αδσνραλία	1.674	4.055	6,04	364
8.	΄Ιταλία	1.030	3.838	2,29	75
9.	Κάτω Χώραι	1.071	2.983	4,91	266
10.	Σουηδία	1.475	2.517	3,72	329
11.	΄Ελβετία	1.036	2.460	5,28	419
12.	Βέλγιον	912	2.070	3,92	221
13.	Νοτιοαφρ. ΄Ενωσις	736	1.627	4,35	93
14.	΄Ισπανία	409	1.514	2,28	48
15.	Δανία	547	1.289	4,21	273
16.	Αδσνρία	231	957	3,42	133
17.	Νορβηγία	443	934	4,49	253
18.	Νέα Ζηλανδία	437	904	5,03	349
19.	Φινλανδία	294	903	3,57	197
20.	΄Αργεντινή	552	854	2,01	39
21.	΄Ιρλανδία	206	421	4,65	148
22.	Βενεζουέλα	182	374	1,47	44
23.	Πορτογαλία	148	299	2,37	33
24.	΄Ελλάς	31	114	0,66	13

Πηγή : «L'Observateur», 2 Janvier 1967. ΄Υπουργείον ΄Εμπορείου.

1963 εμφανίζεται, από έλληνικης πλευράς, λίαν ίκανοποιητική. Σαφή επ΄ αὐτοῦ εἰκόνα παρέχει ὁ κατωτέρω Πίναξ 5 ἐξελίξεως τῶν ασφαλίστρων.

΄Εκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει, ὅτι τὸ ἔτος 1962, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἔτη 1955 καὶ 1956, ἐμφανίζει αὐξησιν κατὰ 127% καὶ 130%, ἀντιστοίχως, ἥτοι ἡ αὐξησης τῶν ασφαλίστρων ὑπερεδιπλασιάσθη. Τὰ ἀσφάλιστρα ἐμ-πραγμάτου ασφαλείας ὑπερέχουν κατὰ πολὺ τῶν ασφαλίστρων ζωῆς, ἥτοι τὰ 88% τῶν ασφαλίστρων προέρχονται ἐκ τῆς ἐμπραγμάτου ασφαλείας καὶ μόλις τὰ 12% ἐκ τῆς ασφαλείας ζωῆς. Ἀντιθέτως, εἰς ἕτερα κράτη, τὰ 50 - 60% τῶν ασφαλίστρων προέρχονται ἐκ τοῦ κλάδου ασφαλείας ζωῆς. Ἡ ποσοστιαία ἀναλογία τῶν ασφαλίστρων κατὰ κλάδον ασφαλείας μεταβάλλεται κατὰ διάφορον τρόπον.

ΠΙΝΑΞ 5.

Πραγματοποιηθέντα ασφάλιστρα των εν 'Ελλάδι εργαζομένων ασφαλιστικών εταιρειών και της Α.Τ.Ε., κατά κλάδων ασφαλίσεως, έτων 1955 - 1963 εις δραχ.

Κλάδοι 'Ασφαλείας									
'Ετος	α = Σύνολον β = Δείκτης = 100	Πυρρός	Μετα- φορών	'Ατυ- χημά- των και αστικ. εϋθύν.	Χαλά- ζης	Κτηνα- σφαλί- σεως	Ζωής	Δείκτης 1955= 100	
1955	α) 327,30 β) 100	134,10 41,00	70,50 21,40	110,10 33,90	6,90 2,10	0,50 0,10	5,20 1,50	100	
1956	α) 337,90 β) 100	118,30 35,20	79,00 23,30	119,50 35,30	12,70 3,70	1,40 0,40	7,00 2,10	103	
1957	α) 425,30 β) 100	127,60 30,00	90,80 21,40	163,90 38,50	21,20 5,00	2,50 0,60	19,30 4,50	130	
1958	α) 545,00 β) 100	167,40 30,70	90,30 16,50	225,70 41,40	20,80 3,90	3,80 0,70	37,00 6,80	166	
1959	α) 574,60 β) 100	168,60 29,34	92,90 16,16	221,40 38,54	23,40 4,07	5,40 0,93	62,90 10,96	175	
1960	α) 598,70 β) 100	168,50 28,11	80,50 13,45	234,90 39,23	32,20 5,40	7,60 1,30	75,00 12,55	182	
1961	α) 653,10 β) 100	173,50 26,60	84,90 13,00	264,40 40,45	41,20 6,30	10,70 1,65	78,40 12,00	200	
1962	α) 753,50 β) 100	187,80 24,92	120,70 16,80	300,00 39,81	43,30 5,74	10,70 14,20	85,00 11,30	230	
1963	α) 755,80 β) 100	197,10 26,08	98,10 12,98	329,50 43,60	26,80 3,54	9,90 1,31	94,30 10,27	234	

Πηγή : 'Υπουργείον 'Εμπορίου, 'Ενωσις 'Ασφαλιστικών 'Εταιρειών, Α.Τ.Ε.

1. Κλάδος πυρρός

Ο κλάδος ασφαλείας πυρρός σημειώνει λίαν αισθητήν κάμψιν του ποσοστού συμμετοχής εις τὸ σύνολον τῶν ασφαλιστρων. Ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1955 τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς αὐτοῦ ἀνῆρχετο εἰς 41%, κατὰ τὸ ἔτος 1962 κατῆλθεν εἰς 28%, ἥτοι παρουσίασεν κάμψιν κατὰ 13%. Παρ' ὅλα ταῦτα, τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τοῦ κλάδου τούτου εἰς τὸ σύνολον τῶν ασφαλιστρων εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν, ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι τοῦτο κυμαίνεται εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας μεταξὺ 6% ἕως 21%, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 6.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει, ὅτι ἡ Ἑλλάς κατέχει τὴν δευτέραν θέσιν. Τοῦτο ὁμῶς ἀκριβῶς δεικνύει τὴν καθυστέρησιν καὶ τὸ ἀνοργάνωτον ἐξ ἀπόψεως βαθμοῦ ἐκτάσεως τοῦ κινδύνου, γεγονὸς πρὸς τὸ ὅποιον ἡ Ἐνωσις ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν θὰ πρέπει νὰ στρέψῃ τὴν

ΠΙΝΑΞ 6.

Ποσοστιαία συμμετοχή του κλάδου ασφαλείας πυρός εις τὸ σύνολον τῶν ἀσφαλιστρῶν
διαφόρων χωρῶν ἔτους 1963.

α)ὰ Χώρα	%
1. Τουρκία	40,0
2. Ἑλλάς	28,0
3. Σουηδία	21,8
4. Λουξεμβούργον	21,4
5. Νορβηγία	20,5
6. Πορτογαλία	18,0
7. Φινλανδία	14,9
8. Δανία	13,9
9. Γαλλία	12,8
10. Ἰταλία	8,7
11. Γερμανία	6,9
12. Ἰσπανία	7,5
13. Ἑλβετία	6,2

Πηγή : Versicherungswirtschaft No. 24/1966, σελ. 1478. Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

προσοχήν της. Μία ἀγαστὴ συνεργασία μετὰ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν μέσων καταπολεμῆσεως τοῦ κινδύνου θὰ ἀπέβαιεν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας. Τὸ τοιοῦτον, ἄλλωστε, θὰ ἐπέφερεν τὴν πτώσιν τοῦ ἀσφαλί-στρου καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀσφαλίσεως.

2. Κλάδος μεταφορῶν

Ὁ κλάδος οὗτος παρουσίασεν κατὰ τὰ ἔτη 1958-61 μίαν μικρὰν κάμψιν, κυμαινομένην μεταξὺ 3-5%. Ἐν σχέσει πρὸς ἕτερα κράτη, καὶ ὁ κλάδος οὗτος, μολονότι βασικός, εὐρίσκεται ἐν καθυστερήσει, ὥς τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 7.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου (στήλη III, IV) προκύπτει σαφῶς, ὅτι ἡ Ἑλλάς κατέχει τὴν τελευταίαν θέσιν.

3. Κλάδος ἀτυχημάτων

Ὁ κλάδος ἀτυχημάτων διατηρεῖ ἡγετικὴν θέσιν εἰς τὰ ἀσφάλιστρα, σημειῶνων ἄλματώδη αὐξήσιν. Ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1955 τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς αὐτοῦ ἀνῆρχετο εἰς 34%, ἠδξήθη τοῦτο, κατὰ τὸ ἔτος 1962, εἰς 44%, ἥτοι ἐπῆλθεν αὐξήσις κατὰ 10%. Ἐνταῦθα, ἐπιδρᾷ πολὺ ἡ αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αὐτοκινήτων, ἡ ἰδιομορφία τοῦ ὁδικοῦ δικτύου τῆς χώρας, τὸ ἀνοργάνωτον σύστημα τῶν διαφόρων ἐργασιῶν, ἡ παραμέλησις τῆς σχολαστικῆς ἐποπτείας τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων κ.λ.π. Ὡς πρὸς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς θέσεως τοῦ κλάδου τούτου, ἔναντι ἐτέρων χωρῶν, καθίσταται

ΠΙΝΑΞ 7.

Σύγκρισις ασφαλιστρών κλάδου ασφαλείας μεταφορών διαφόρων χωρών έτους 1964
είς χιλιάδας δολλάρια.

I	II	III	IV	V
α)ά Χώρα	Γενικόν σύνολον ασφαλί- στρων είς 1000 \$	Ασφάλιστρα κλάδου ασφα- λείας μεταφο- ρών είς 1000 \$	Συμμετο- χή τών χωρών είς τό σύνολ. ασφαλί- στρων %	Συμμετοχή του κλάδου είς τό σύνολ. ασφαλιστρών κατά χώραν %
1. Γερμανία	3.722.250	136.250	27,8	3,7
2. Γαλλία	2.289.953	83.492	17,0	3,6
3. Ίταλία	889.008	52.216	10,7	5,9
4. Νορβηγία	165.972	48.685	9,9	29,3
5. Σουηδία	535.502	36.467	7,4	6,8
6. Κάτω Χώραι	610.110	34.171	7,0	5,6
7. Ίσπανία	395.333	29.283	6,0	7,4
8. Δανία	250.912	17.134	3,5	6,8
9. Φινλανδία	152.813	14.063	2,9	9,2
10. Έλβετία	557.786	12.798	2,6	2,3
11. Πορτογαλία	62.809	9.578	2,0	14,2
12. Βέλγιον	524.174	7.925	1,6	1,5
13. Τουρκία	26.511	4.888	1,0	18,4
14. Έλλάς	29.000	3.270	0,7	11,3
		490.220	100	

Πηγή : Versicherungswirtschaft No. 24/1966 Έπουργείον Έμπορίου.

δυστυχώς αδύνατος, έλλείψει τής τηρήσεως ένδεικτικών στατιστικών στοι-
χείων έκ μέρους τών έν Έλλάδι έργαζομένων ασφαλιστικών επιχειρήσεων,
αί όποίαι χαρακτηρίζουν ως άτύχημα τήν πλειονότητα τών κλάδων ασφα-
λείας, πρᾶγμα όπερ καθιστᾷ δυσχερή τήν ειδικήν έρευναν του κλάδου τούτου.

4. Κλάδος ασφαλείας χαλάζης

ΈΗ ανάπτυξις του κλάδου τούτου, όφειλομένη αποκλειστικώς είς τήν
δραστηριότητα τής Α.Τ.Ε., σημειώνει σταθεράν αύξησιν, μέ μικράς διακυ-
μάνσεις, εξηρημένας έκ τών καιρικών συνθηκών. ΈΗ ανάπτυξις πάντως του
κλάδου τούτου έμφανίζεται ίκανοποιητική, τόσον έναντι έτέρων κλάδων
ασφαλείας, όσον καί έναντι του αύτου κλάδου έτέρων χωρών (Πίναξ 8).

Έκ του πίνακος τούτου προκύπτει σαφώς, ότι ό κλάδος ασφαλείας
χαλάζης έν Έλλάδι, έναντι έτέρων χωρών, ως πρὸς τό σύνολον τών είσπρα-
χθέντων ασφαλιστρών του έτους 1964, κατέχει τήν ένάτην θέσιν. Έν σχέ-
σει όμως πρὸς τό γενικόν σύνολον τών ασφαλιστρών μιᾶς έκάστης χώρας,
ό κλάδος ούτος, χάρις είς τήν αναπτυσσομένην δραστηριότητα τής Α.Τ.Ε.,
τής όποίας τό έργον δέον νά έξαρθή ιδιαιτέρως, κατέχει τήν πρώτην θέσιν.

ΠΙΝΑΞ 8.

Είσπραχθέντα ασφάλιστρα κλάδου ασφαλείας χαλάζης διαφόρων χωρών
έτους 1964 εις χιλιάδας δολλάρια.

I	II	III	IV	V
α)ά Χώρα	Γενικόν σύνολον είσπραχθέντων ασφαλίσεων εις 1000 \$	Σύνολον ασφαλί- σεων κλάδου ασφαλείας χαλάζης εις 1000\$	Συμμετοχή των χωρών εις τὸ σύνολ. των ασφαλ. κλάδου χαλάζης %	Ποσοστιαία συμμετοχή τοῦ κλάδου εις τὸ σύνολ. των ασφαλ. %
1. Γαλλία	2.287.953	14.037	26,4	0,60
2. Γερμανία	3.722.250	13.925	26,2	0,37
3. Ἰταλία	889.008	12.568	23,6	1,41
4. Αὐστρία	221.115	3.823	7,2	1,72
5. Σουηδία	535.502	3.217	6,0	0,60
6. Κάτω Χῶραι	610.110	2.541	4,8	0,41
7. Ἰσπανία	395.333	1.383	2,6	0,34
8. Ἑλλάς	29.000	893	1,7	3,07
9. Δανία	250.912	622	1,2	2,48
10. Βέλγιον	524.170	206	0,4	0,39
		53.215	100	

Πηγή : Versicherungswirtschaft No. 24/1966. Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

5. Κλάδος κτηνασφαλίσεως

Ὁ κλάδος τῆς κτηνασφαλίσεως παρουσιάζει ζωηρὸν ἐνδιαφέρον. Ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1955 τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς αὐτοῦ εἰς τὸ σύνολον τῶν ασφαλίσεων ἀνῆρχετο εἰς 0,1%, ἠδὲξήθη τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος 1962 εἰς 1,60%. Ἡ ἐξέλιξις τοῦ κλάδου τῆς κτηνασφαλίσεως ὀφείλεται καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀναπτυσσομένην δραστηριότητα τῆς Α.Τ.Ε., τῆς ὁποίας ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν εἶναι ἐξαιρετικῶς μεγάλη.

6. Κλάδος ασφαλείας ζωῆς

Ἰκανοποιητικὴν αὐξήσιν τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ σύνολον τῶν ασφαλίσεων σημειώνει ὁ κλάδος ασφαλείας ζωῆς, ὅστις συμμετέχει εἰς τὸ γενικὸν σύνολον τῶν ασφαλίσεων διὰ σταθερῶς ἀύξανόμενου ποσοστοῦ. Ὁ κλάδος οὗτος παρουσίασεν αὐξήσιν ἀπὸ 50/0 κατὰ τὸ ἔτος 1955 εἰς 120/0 κατὰ τὸ ἔτος 1963, ἥτοι, ἐντὸς ὀκταετίας, ἐπῆλθεν αὐξήσις κατὰ 7%. Ἐν σχέσει ὅμως πρὸς ἕτερα κράτη καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι πολὺ μικρόν, ἡ δὲ Ἑλλάς κατέχει καὶ πάλιν τὴν τελευταίαν θέσιν (Πίναξ 9).

III. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κλάδου ασφαλείας ζωῆς

Ὁ κλάδος ασφαλείας ζωῆς, ὡς ἤδη ἐτονίσθη προηγουμένως, εἶναι σχεδὸν νέος, εἰσαχθεὶς παρ' ἡμῖν μεταπολεμικῶς καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1955,

ΠΙΝΑΞ 9.

Ποσοστιαία συμμετοχή των ασφαλιστρών κλάδου ασφαλείας ζωής εις τὸ σύνολον τῶν γενικῶν ασφαλιστρῶν τοῦ ἔτους 1964 διαφόρων χωρῶν.

α)ά Χώρα	%	%	Χώρα	%
1. Ἑλβετία	47,3	8.	Νορβηγία	21,6
2. Γερμανία	39,1	9.	Λουξεμβούργον	21,2
3. Σουηδία	36,1	10.	Γαλλία	19,4
4. Βέλγιον	33,7	11.	Αὐστρία	15,2
5. Φινλανδία	26,4	12.	Πορτογαλία	13,5
6. Ἰταλία	26,0	13.	Ἑλλάς	12,0
7. Δανία	24,0			

Πηγή : Versicherungswirtschaft No. 24/1966, σελ. 1478. Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

ὡς συνέπεια τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος τῆς χώρας καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος τῶν διαφόρων κοινωνικῶν στρωμάτων τῶν ἐλλήνων πολιτῶν, διότι ὁ κλάδος οὗτος εἶναι καθαρῶς ἀποτέλεσμα, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τοῦ ὕψους τοῦ εἰσοδήματος τῶν πολιτῶν μιᾶς ἐκάστης χώρας. Διὸ καὶ ὁ κλάδος οὗτος εἶναι ἀνεπτυγμένος ἰδίᾳ εις χώρας μὲ οἰκονομικὴν σταθερότητα καὶ ὑψηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον (ὄρα σελ. 74).

Πρὸ τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου, ὁ κλάδος ασφαλείας ζωῆς ἦτο διαπεπιστευμένος παρ' ἡμῖν, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὰς ἀλλοδαπὰς ἐταιρείας, ἰδίᾳ τοῦ Λονδίνου, αἱ ὁποῖαι ἀνέστειλον τὰς ἐργασίας αὐτῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου. Ἡ ἐπακολουθήσασα ἀνώμαλος πολιτικοοικονομικὴ κατάστασις δὲν ἠνόησε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τούτου εἰμὴ μόνον μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1955. Ἐκ τῶν 104 λειτουργουσῶν σήμερον (1966) ἐν Ἑλλάδι ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων μόνον εἴκοσι, ἥτοι ποσοστὸν 19%, πραγματοποιοῦν ἀσφάλειαν ζωῆς.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν ασφαλιστρῶν ζωῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίᾳ ἔτη ἐμφανίζεται ἱκανοποιητικῇ. Τὸ ὕψος τῶν εἰσπραχθέντων ασφαλιστρῶν κατὰ τὸ ἔτος 1962 ἀνῆλθεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 94 ἑκατ. δραχμῶν, ἔναντι 85 ἑκατ. δραχ. τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ 5 ἑκατ. δραχ. τοῦ ἔτους 1955, ἥτοι ἐπῆλθεν αὐξήσις 10 % καὶ 1780 % ἀντιστοίχως. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1957, παρατηρεῖται ραγδαία αὐξήσις τῶν ασφαλιστρῶν ζωῆς, οἱ δὲ δεῖκται ἐμφανίζουν λίαν ἱκανοποιητικὴν αὐξήσιν, κυμαινομένην μεταξὺ 40% ἕως 1780 %. Παρὰ τὴν ραγδαίαν ὁμως ταύτην αὐξήσιν τῶν ασφαλιστρῶν, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κλάδου ασφαλείας ζωῆς, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀποταμιευτικὰς καταθέσεις τοῦ κοινοῦ εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἀποταμιευτικῶν καταθέσεων ταμιευτηρίου καὶ προθεσμίας, δὲν εἶναι διόλου ἐνθαρρυντικὴ καὶ ἱκανοποιητικῇ. Αὕτη γίνεται περισσότερον ἀντιληπτὴ ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 10.

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ πίνακος τούτου, ἡ συμμετοχὴ τῶν ασφαλιστρῶν

Π Ι Ν Α Κ 10.

Ύποταμεινικαί καταθέσεις ιδιωτῶν καὶ ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ ἀσφαλίστρων κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς, ἐτῶν 1955 - 1963 εἰς ἑκατ. δραχ.

Ἔτος	Γενικὸν σύνολον καταθέσεων	Σύνολον καταθέσεων ταμειυτηρίου προθεσμίας	1955 = 100	Ἀσφα- λιστρα ζωῆς	Δείκτης 1955 = 100	Ποσοστὸν ἀσφαλίστρων ζωῆς ἐναντι καταθ. ταμ., προθεσμίας %
1955	4.069,2	595	100	5	100	0,83
1956	5.342,9	1.985	334	7	140	0,35
1957	9.116,1	4.726	794	19	380	0,40
1958	11.667,4	6.875	1.155	37	740	0,53
1959	15.278,0	9.816	1.649	63	1.260	0,63
1960	18.633,7	11.971	2.012	75	1.500	0,62
1961	22.137,2	14.342,3	2.410	78	1.560	0,54
1962	27.460,5	19.068,2	3.205	85	1.700	0,44
1963	34.158,6	24.560,4	4.128	94	1.880	0,38

Πηγή : Μηνιαῖον Στατιστικὸν Δελτίον Τραπεζῆς Ἑλλάδος μηνὸς Μαρτίου 1966,
σελ. 22. Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

εἰς τὸ σύνολον τῶν ὑποταμεινικῶν καταθέσεων ταμειυτηρίου καὶ προθεσμίας εἶναι μηδαμινή, κυμαινομένη μεταξὺ κατωτάτου 0,35% καὶ ἀνωτάτου 0,83%. Ἐν συγκρίσει δὲ πρὸς τὸ γενικὸν σύνολον τῶν καταθέσεων, τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τῶν ἀσφαλίστρων ζωῆς σχεδὸν μὴ δ εν ί ζ ε τ α ι. Τοῦτο δεικνύει διστακτικότητα καὶ ἀδιαφορίαν τοῦ κοινοῦ ὡς πρὸς τὰς μακροχρονίους ὑποταμειύσεις τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς, προτιμωμένων τῶν καταθέσεων ταμειυτηρίου καὶ προθεσμίας. Ἐνῶ αἱ ὑποταμεινικαὶ καταθέσεις ταμειυτηρίου καὶ προθεσμίας τῶν ἐτῶν 1959-63 βαίνουν συνεχῶς ἀυξάνομεναι ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ὑποταμειύσεων, αἱ ὑποταμεινικαὶ καταθέσεις τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς βαίνουν, ἀντιθέτως, συνεχῶς ἐλαττούμεναι. Ἐναντι ἐτέρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ὁ κλάδος ἀσφαλείας ζωῆς εὐρίσκεται παρ' ἡμῖν ἀκόμη ἐν τῇ γενέσει. Καταφανὴς γίνεται ἡ δυσμενὴς θέσις τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ὡς πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον, ἐκ τοῦ κατωτέρω Πίνακος 11.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου, διαφαίνεται σαφῶς ὁ μέγας βαθμὸς καθυστέρήσεως καὶ ὁ μαρasmus τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς ἐν Ἑλλάδι, ἐναντι ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ.

IV. Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἀντασφάλισεως

Ἡ ἀντασφάλισις πραγματοποιεῖται ἐν Ἑλλάδι εἰς εὐρείαν ἑκτασιν. Σχεδὸν τὰ 90% τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων ἀντασφαλίζονται εἰς τὴν

ΠΙΝΑΞ 11.

Ἀσφαλιζόμενα κεφάλαια κλάδου ασφαλείας ζωῆς διαφόρων χωρῶν ἐτῶν 1960 - 1961
εἰς δις. γερμανικὰ μάρκα.

α) Ἄ Χ ὥ ρ α	'Ασφαλιζόμενα ποσὰ εἰς δις. γερμανικὰ μάρκα	'Αντιστ. ἀσφαλι- ζομένων ποσῶν ἀνὰ κά- τοικον εἰς γερμ. μάρκα	1960		1961		'Ασφαλ. ποσὰ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα
			'Ασφαλ. ποσὰ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδη- μα	'Ασφαλι- ζόμενα ποσὰ εἰς δις. γερμανικὰ μάρκα	'Ασφαλ. ἀντιστοι- χία ἀνὰ κάτοικον		
I	II	III	IV	V	VI	VII	
1. Η.Π.Α.	2.445.500	13.540	140	2.517.960	13.700	148	
2. Καναδᾶς	196.390	11.020	172	193.780	10.610	183	
Εὐρώπης							
1. Μ. Βρεταννία	159.700	3.031	67	173.240	3.280	71	
2. Δ. Γερμανία	65.620	1.215	31	76.330	3.740	32	
3. Γαλλία	54.560	979	25	51.960	1.130	27	
4. Κάτω Χῶραι	36.190	3.157	94	43.530	3.740	107	
5. Σουηδία	27.180	3.627	59	35.990	4.790	75	
6. Ἑλβετία	16.750	3.085	55	18.370	3.360	56	
7. Βέλγιον	16.180	1.760	43	16.650	1.810	44	
8. Ἰταλία	14.610	293	15	15.720	0.320	14	
9. Δανία	6.920	1.509	34	7.090	1.530	32	
10. Φινλανδία	6.330	1.423	42	6.580	1.470	41	
11. Νορβηγία	4.940	1.376	34	5.130	1.420	33	
12. Ἑλλάς	200	23	12	200	23	2	

Πηγή : Die Deutsche Lebensversicherung Jahrbuch 1962 - 1963. Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου.

ἀλλοδαπῇν. Ὡς ἐκ τούτου, τὰ ἀντασφάλιστρα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ δὲ τῶν μικροῦ μεγέθους, εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλὰ (Πίναξ 12).

Εἰς 500 ἑκατ. δραχ. ἀνῆλθον κατὰ τὸ ἔτος 1963 τὰ ἀντασφάλιστρα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἔναντι 309 ἑκατ. τοῦ ἔτους 1960 καὶ 134 ἑκατ. τοῦ ἔτους 1955. Ὅτι ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἔτος 1960 ἐπῆλθεν αὐξήσις 66%, ἐν σχέσει ὅμως πρὸς τὸ ἔτος 1955 ἐπῆλθεν αὐξήσις 272%, ἥτοι τὰ ἀντασφάλιστρα ἐνταῦθα ἐτριπλασιάσθησαν. Τοῦτο, ἐξ ἀπόψεως ἐξασφαλίσεως τῶν ἡσφαλισμένων, εἶναι ἀρκετὰ ἐνθαρρυντικόν, διότι ὁ κίνδυνος κατανέμεται ἐπὶ πλείονων μερῶν, καὶ μάλιστα εἰς οἰκονομικῶς ἰσχυρὰς ἐπιχειρήσεις τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐξ ἀπόψεως ὅμως συμφερόντων τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἶναι λίαν ἀσύμφορον, διότι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀσφαλίστρων καρπὸν ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀντασφαλιστικαῖς ἐταιρεῖαι, αἱ δὲ ἡμεδαπαὶ πρωτασφαλιστικαὶ τοιαῦται μεταβάλ-

ΠΙΝΑΞ 12.

Ἀντασφάλιστρα ἐτῶν 1955 - 1963 εἰς χιλ. δραχ.

Ἔτος	Ἀσφάλιστρα	Δείκτης 1955 = 100	Ἀντασφάλιστρα	Δείκτης 1955 = 100	Ποσοστὸν ἀντασφαλίστρων ἐναντι ἀσφαλίστρων %
1955	327,3	100	134	100	96
1956	337,9	103	177	132	60
1957	425,3	130	220	164	60
1958	545,0	166	272	202	56
1959	574,6	175	285	212	56
1960	598,7	182	309	230	59
1961	653,1	200	...	...	...
1962	753,5	230	...	...	...
1963	755,8	231	500	373	66

Πηγή : Ἐνωσης Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν, Ἀ. Ζῶνας : Ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις ἀσφάλισης ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι 1965, σελ. 45.

λονται ἐν προκειμένῳ εἰς φορεῖς ἐξαγωγῆς συναλλάγματος. Μολονότι αἱ ἐταιρεῖαι φροντίζουν νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν ἀντασφάλισιν ἀντεγχωρητικῶς καὶ νὰ ἐπανεισπράττουν αὐταὶ ἕνα μεγάλο μέρος τῶν ἐκχωρουμένων ἀσφαλίστρων, ἐπὶ σκοπῷ νὰ μειώσουν τὸ ποσοστὸν, γεγονὸς παραμένει ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῶν εἰσπραττομένων ἀσφαλίστρων ἐκφεύγει εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, αἱ δὲ ἡμεδαπαὶ ἐπιχειρήσεις ἀσφαλίσεως γίνονται φορεῖς ἐξαγωγῆς συναλλάγματος. Γενικῶς, ἡ εἰς μεγάλην ἔκτασιν καταφυγὴ τῶν ἡμεδαπῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν εἰς τὴν ἀντασφάλισιν δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο εἰμὴ ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐταιρειῶν εἰς βάρος αὐτῶν τούτων τῶν ἡμεδαπῶν.

§ 14. ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΔΥΣΜΕΝΟΥΣ ΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΕΤΕΡΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΔΗ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀνωτέρω στοιχείων καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἀναπτυσσομένη δραστηριότης τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἐν Ἑλλάδι ἐμφανίζει μίαν σταθερὰν ἀνοδικὴν πορείαν, ἀλλὰ ὅτι ἐν σχέσει πρὸς τὴν καλπάζουσαν τοιαύτην τῶν λοιπῶν χωρῶν ὑστερεῖ αἰσθητῶς. Αἷτια τῆς δυσμενὸς ταύτης θέσεως εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἐν συνόψει τὰ κάτωθι :

1. Ἡ ἀγνοία τῆς σημασίας τᾶς ἀσφαλίσεως καὶ δὴ τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ.

2. Ἡ ἐν γένει πολιτικοοικονομικὴ ἀστάθεια τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἀβέβαιον μέλλον.

3. Αἱ πληθωριστικαὶ τάσεις τῆς ἀναρχικῆς οἰκονομίας μας καὶ ἡ ἐνεκα τούτου μείωσις τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων μακροχρονίου διάρκειας.

4. Ἡ φοβία τοῦ κοινοῦ διὰ μακροπροθέσμους ἀποταμιεύσεις.
 5. Ἡ ἔλλειψις ρήτρας ἀσφαλίσεως εἰς ξένον νόμισμα.
 6. Ἡ ριζοσπαστικὴ ἐπέκτασις τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀγροτικῶν ἀσφαλίσεων, ὡς καὶ διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν.
 7. Τὸ μικρὸν ἰδίᾳ εἰσόδημα τῶν ἐλλήνων πολιτῶν τῶν περισσοτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων.
 8. Ἡ μεγάλη ἀνεργία (οὐδεὶς φροντίζει διὰ τὸ μέλλον, ὅταν δὲν δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ παρόν).
 9. Ἡ εἰς εὐρεῖαν κλίμακα μετανάστευσις (ἀπώλεια ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων).
 10. Τὸ ὑψηλὸν ἀσφάλιστρον καὶ τὸ χαμηλὸν εἰσόδημα ἐκ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων ζωῆς.
 11. Ἡ φορολογία τῆς ἀσφαλίσεως.
 12. Τὸ σχετικῶς χαμηλὸν βιοτικὸν καὶ πνευματικὸν ἐπίπεδον.
 13. Ἡ μὴ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς τεχνικῆς.
 14. Ἡ ἔλλειψις παραδόσεως εἰς τὴν ἀσφάλισιν.
 15. Αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι.
 16. Ὁ μέγας ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἰδίᾳ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζιτικῶν.
 17. Τὰ μικρὰ κεφάλαια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.
 18. Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν δυστροπία ἢ οἰκονομικὴ ἀδυναμία ἐκπληρώσεως τῶν ἀνειλημμένων αὐτῶν ὑποχρεώσεων.
 19. Ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν παραγωγῶν.
 20. Ἡ ἔλλειψις καταλλήλου διαφημίσεως.
 21. Ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν στελεχῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως.
 22. Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ δὴ τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως.
 23. Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς θεμελιώσεως τῆς ἀσφαλίσεως.
 24. Ἡ ἐν γένει ἐσφαλμένη ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν προσπορισμοῦ κέρδους εἰς μικρὰν σχετικῶς τοπικὴν καὶ χρονικὴν ἔκτασιν, ἢ ὅποια καὶ ἐπέφερεν, ἔνεκα τῆς ἀφορήτου πίεσεως τούτων, τὸν ψυχολογικὸν κορεσμόν εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν.
 25. Ἡ ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων λίαν δεδικοιολογημένη ἔλλειψις ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως τοῦ κοινοῦ.
- Συνεπεία πάντων τούτων, χωλαίνει ἓνας σοβαρὸς τομεὺς τῆς οἰκονομίας μας, ἡ ἰδιωτικὴ ἀσφάλισις. Διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἀπαιτεῖται ἡ λήψις διαφόρων μέτρων, τόσον ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ὅσον καὶ ἐκ μέρους τοῦ κράτους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως ἐν Ἑλλάδι καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν γένει, τὰ προτεινόμενα ὑφ' ἡμῶν μέτρα εἶναι τὰ κάτωθι :

§ 15. ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ι. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ προσπορισμοῦ κερδῶν

Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων τηρουμένη ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ, ὡς πρὸς τὸν προσπορισμὸν κερδῶν, συνισταμένη εἰς τὴν ἐπιδίωξιν καὶ ἐμμονὴν ἀναπτύξεως τῆς δραστηριότητός των διὰ τὴν πραγματοποίησιν μεγάλων κερδῶν εἰς μικρὰν τοπικὴν καὶ χρονικὴν ἔκτασιν, κρίνεται ἀ σ ύ μ φ ο ρ ο ς καὶ ἐπιφέρει τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, ἥτοι τὴν ἀπώλειαν σταθερῶν καὶ μεγαλυτέρων μελλοντικῶν κερδῶν. Ἡ ἀπὸ μακροῦ χρόνου πίεσις τῶν διαφόρων συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς καὶ ὁ μέγας ἀνταγωνισμὸς τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀναπτυσσόμενος εἰς στενὰ πλαίσια, προεκάλεσεν εἰς τὴν ἀγορὰν ἀναμφιβόλως μίαν ἀφόρητον ψυχολογικὴν κατάστασιν, ἥ ὁποία εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀλλαγὴν τῶν συνθηκῶν ταύτης, ἥτοι τὸν ψυχολογικὸν κορεσμὸν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἡσφαλισμένων, τὴν μὴ δημιουργίαν ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως, ὡς καὶ τὴν σημαντικὴν αὔξησιν τῶν ἐξόδων (ὡς λ.χ. διοικήσεως, παραγωγῆς καὶ διαφημίσεως)¹. Τὸ κέρδος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων δὲν πρέπει νὰ καθορίζηται καὶ νὰ προγραμματίζεται εἰς στενὰ χρονικὰ καὶ τοπικὰ πλαίσια τῆς ἀγορᾶς, ἀλλὰ εἰς εὐρὲα τοιαῦτα. Τὸ κέρδος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εὐρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων καὶ εἰς τὸ μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Ἀλλωστε, ὁ ὀρθὸς προγραμματισμὸς τοῦ κέρδους μακροπρόθεσμως ἐπιτρέπει εἰς τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἐπιδιώξῃ ἀπερισπάστως τὸν προσπορισμὸν κερδῶν καὶ ἀπὸ ἐτέρους τομεῖς τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος².

1. Behrens, K. Chr. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 30. Mellerowiz, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91.

2. Mellerowiz, K. : ἐνθ. ἀνωτ., σ. 91

II. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως

Ἡ πώλησις τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς προσδοκώμενον κέρδος δέον νὰ ὀρίζονται σταθερῶς ἀυξανόμενα καὶ νὰ προγραμματίζονται οὕτως ὥστε τὸ ἄριστον (optimum) τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτέλεσμα νὰ ἐπιτυγχάνηται εἰς μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ εἰς εὐρεῖαν ἐδαφικὴν ἑκτασιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον καὶ εἰς μικρὰν ἐδαφικὴν ἑκτασιν, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὸ πλεῖστον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ πώλησις τῆς ἀσφαλίσεως ἐξαρτᾶται ἐν προκειμένῳ ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ὀρθολογιστικῆς ὁργανώσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία παρ' ἡμῖν τυγχάνει λίαν παρημελημένη. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἀπαιτοῦνται ριζοσπαστικὰ μέτρα ὁργανώσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς παραγωγῆς, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα, καθ' ἡμᾶς, εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

1. Συστηματικὴ ὁργάνωσις τῶν πρακτορείων ἀσφαλίσεων

Ἡ ὁργάνωσις τῶν πρακτορείων ἀσφαλίσεων, ἰδίᾳ τῶν περιφερειακῶν τοιούτων, εὐρίσκεται παρ' ἡμῖν εἰς νηπιώδη κατάστασιν. Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἀνάθεσις τῶν πρακτορείων ἀσφαλίσεων, ἰδίᾳ τῶν περιφερειακῶν τοιούτων, εἰς διαφόρους ἐπαγγελματίας, ἀσχέτους πρὸς τὸ ἀσφαλιστικὸν ἐπάγγελμα, κρίνεται, καθ' ἡμᾶς, ἀσύμφορος, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου παραμελεῖται οὐσιωδῶς τὸ κύριον ἔργον τῶν παραγωγῶν, ἥτοι ἡ διαφήμισις καὶ ἡ πώλησις τῆς ἀσφαλίσεως. Καὶ ναὶ μὲν μερικὰ ἐπαγγέλματα (ὡς λ.χ. οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοκινήτων, τρακτέρ κ.λ.π.) συνέβαλον πολλάκις τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ ἀπέκτησαν κατὰ καιροὺς ἰσχὺν ἔναντι τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ πρέπει νὰ ἐξετάζηται ἡ προώθησις τῆς ἀσφαλίσεως ἐν τῷ συνόλῳ καὶ οὐχὶ μονομερῶς, ὡς μεμονωμένος κλάδος ἀσφαλείας. Τοῦτο δύνανται νὰ πράττουν ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἀσκοῦν περιορισμένους μόνον κλάδους ἀσφαλείας (λ.χ. αὐτοκινήτων).

Καθ' ἡμᾶς, ἐπιβάλλεται ἡ ἐξυγίανσις τῶν πρακτορείων ἀσφαλίσεων καὶ ἡ συστηματικὴ ὁργάνωσις αὐτῶν ἐπὶ ἐπιστημονικῆς βάσεως, ὡς καὶ ἡ ἀνάθεσις τῶν πρακτορείων τούτων εἰς ἱκανοὺς καὶ πεπαιδευμένους παραγωγούς. Ἡ ὁργάνωσις καὶ ἀναδιοργάνωσις τῶν περιφερειακῶν πρακτορείων πρέπει νὰ εἶναι συνεχῆς καὶ νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Μία τοιαύτη ἀκριβῶς ὁργάνωσις τῶν πρακτορείων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν συστηματικὴν ὁργάνωσιν τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως μιᾶς ἐκάστης ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὴν τακτικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν πρακτορείων τούτων ὑπὸ τῶν ἐπιθεωρητῶν ἀσφαλίσεων, οἱ ὁποῖοι θὰ μεταβιβάζουν εἰς τοὺς παραγωγοὺς τὰς ἐκάστοτε κατευθυντηρίους γραμμὰς

τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων των, διευκολύνοντες συγχρόνως παντοιοτρόπως τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν, θὰ ἔδιδεν ἰσχυράν ὥθησιν εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ θὰ συνέβαλλεν εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ.

2. Δημιουργία ἱκανῶν ἀσφαλιστικῶν πρακτόρων

Ἡ μακροχρόνιος πείρα τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων τῶν διαφόρων χωρῶν ἔχει ἤδη ἀποδείξει, ὅτι ἡ δημιουργία σχέσεων εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων, διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἱκανῶν ὀργάνων πωλήσεως (παραγωγῶν), εἶναι, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀπ' εὐθείας ἀναπτυσσομένην δραστηριότητα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, κατὰ πολὺ θετικώτερα καὶ συμφερωτέρα καὶ ὅτι πλεῖσται τῶν ἀσφαλιστικῶν τούτων ἐπιχειρήσεων ὀφείλουν τὴν ἀνάπτυξιν των ἀκριβῶς εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν ἀσφαλιστικῶν πρακτόρων αὐτῶν. Καὶ τοῦτο, διότι οἱ παραγωγοί, λόγῳ τῆς ἐλευθέρας θέσεώς των, δημιουργοῦν ὑποκειμενικὰ προτερήματα εἰς τὴν ἀγοράν, ἀτομικῶς μὲν ἕνεκα τῶν προσωπικῶν σχέσεών των, τοπικῶς δὲ διότι οὗτοι εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μὲ τὸ εὐρὺ κοινόν. Διὰ τῶν προτερημάτων τούτων, ἐπιτυγχάνεται καλύτερον ἢ προσωπικὴ διαφήμισις, ἢ ἀνάπτυξις ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν ἀσφαλίσεων.

Ταῦτα ὅμως ἐπιτυγχάνονται ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι οἱ ἀσφαλιστικοὶ πράκτορες καὶ ὑποπράκτορες συγκεντρώνουν καὶ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο προσόντα (ὅρα σελὶς 47), πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μεριμνοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν διὰ τοὺς πράκτορας καὶ ὑποπράκτοράς των αἱ σύγχρονοι ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, τόσον διὰ τῆς καλυτέρας ἐπιλογῆς αὐτῶν, ὅσον καὶ δι' εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἐκπαιδεύσεως. Διὸ καὶ προτείνομεν τὴν ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐξυγίανσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν παραγωγῶν διὰ τῆς ἐπιλογῆς τῶν καλυτέρων ἐξ αὐτῶν, λαμβανομένου πάντοτε ὡς γνώμονος ὅτι «οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ», καὶ τὴν δημιουργίαν ἱκανῶν τοιούτων διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

3. Διασφάλισις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀσφαλειομεσίτου

Λόγῳ τῆς μεγάλης σημασίας τοῦ ἀσφαλειομεσίτου εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ζητήσεως τῆς ἀσφαλίσεως (ὅρα σελ. 85), τονίζομεν ἰδιαιτέρως τὴν ἀνάγκην προστασίας αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ τοῦ κράτους. Διὸ καὶ προτείνομεν τὴν διασφάλισιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀσφαλειομεσίτου, κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἡ ἄσκησις τοῦ κοινωνικοῦ τούτου λειτουργήματος νὰ ἀνατίθεται μόνον εἰς τοὺς ἔχοντας ἐπαρκῆ προσόντα. Οὗτοι δέον νὰ εἶναι τίμιοι, δίκαιοι, εὐσυνείδητοι καὶ ἀντικειμενικοί, τόσον ἔναντι τῶν πελατῶν αὐτῶν, ὅσον καὶ ἔναντι τῶν ἐπιχει-

ρήσεων, μετὰ τῶν ὁποίων οὗτοι συνεργάζονται, χωρίς νὰ ἐπηρεάζονται ἀπὸ γνωριμίας καὶ προσωπικὰς συμπαθείας.

4. *Ἀποφυγὴ ἀνταγωνιστικῆς ἀναμείξεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν εἰς τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν αὐτῶν*

Ἡ πλειονότης τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπιδιώκουσα ἄμεσον προσπορισμὸν κερδῶν, ἀνταγωνίζονται εἰς εὐρεῖαν κλίμακα τοὺς παραγωγοὺς αὐτῶν. Ὁ ἀνταγωνισμὸς οὗτος συνίσταται εἰς τὸ δέλεαρ τῆς ἐκπτώσεως ἐνὸς μέρους τῶν ἀσφαλιστρῶν ὑπὲρ τῶν ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς ἐπιχειρήσεως συνομολογούντων τὴν ἀσφάλισιν. Ὁ ἀνταγωνισμὸς, ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο, ὀξύνεται εἰς μέγαν βαθμὸν, ἡ δὲ διάσπασις τῆς ἐνότητος μετὰ τῆς ἐταιρείας καὶ τῶν παραγωγῶν αὐτῆς εἶναι ἐπακόλουθος συνέπεια. Ἡ τοιαύτη πολιτικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων κρίνεται, καθ' ἡμᾶς, ἀσύμφορος καὶ καταδικαστέα, διότι ἡ ἀνταγωνιστικὴ ἐπέμβασις τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν δημιουργεῖ π ὅ λ ω σ ι ν δύο ἀντιθέτων ἀρνητικῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἀγοράν, ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνακοπὴν ἢ καὶ τὴν διακοπὴν, τόσον τῆς προσφορᾶς, ὅσον καὶ τῆς ζητήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, εἰς βάρος αὐτῶν τούτων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐν τῷ συνόλῳ. Ἐνεκα τούτου, θεωροῦμεν ὡς ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς μ ἡ ἀ ν τ α γ ω ν ι σ τ ι κ ῆ ς ἐ π ε μ β ᾶ σ ε ω ς τ ῶ ν ἀ σ φ α λ ι σ τ ι κ ῶ ν ἐ τ α ι ρ ε ι ῶ ν εἰς τὸ ἔργον τῶν παραγωγῶν αὐτῶν.

5. *Ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων*

Εἰς τὴν πώλησιν τῆς ἀσφαλίσεως συμβάλλει μεγάλως ἡ ἀνάπτυξις τῶν δημοσίων σχέσεων. Ἐνταῦθα, περιλαμβάνονται αἱ ἐγγραφοὶ πληροφορίαι καὶ αἱ προσωπικαὶ ἐπαφαί³.

α) *Ἐγγραφοὶ πληροφορίαι*: Εἰς τὰς ἐγγράφους πληροφορίας περιλαμβάνονται:

— Ἡ τακτικὴ παροχὴ πληροφοριῶν πρὸς τοὺς πελάτας καὶ τὸ κοινόν.

— Ἡ ἐνημέρωσις τοῦ κοινοῦ διὰ τοῦ τύπου ἢ μιᾶς μικρᾶς ἐφημερίδος τῆς ἐπιχειρήσεως.

— Αἱ ἀνακοινώσεις περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ αἱ ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν προϋπολογισμῶν-ἰσολογισμῶν.

— Ἡ ἄμεσος ἀπάντησις εἰς διαφόρους ἐπιστολάς.

— Ἡ ἀνταπόδοσις εὐχρητίων.

— Ἡ ἀποστολὴ διαφόρων δώρων.

β) *Αἱ προσωπικαὶ ἐπαφαί*: Εἰς αὐτὰς περιλαμβάνονται αἱ

3. Gossen, Fr.: ἔνθ. ἀνωτ., σ. 406

προσωπικαὶ ἐπαφαὶ τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως μετὰ τῶν πελατῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, τῶν παντὸς ἐτέρου εἶδους ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ βιομηχανικῶν καὶ μεταφορῶν, τῶν παραδοτῶν, τῶν χρηματοδοτῶν, ὥς καὶ μετὰ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν ἐπιχειρήσεων.

Σημαντικὴ ἐπίσης ἐπ' αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ συμμετοχὴ τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς διαφόρους συνδέσμους, μετὰ τῶν ὁποίων δέον νὰ τηρῇ τακτικὴν ἐπαφὴν, ὥς καὶ ἡ συμμετοχὴ ταύτης εἰς διαφόρους ἐορταστικὰς, καλλιτεχνικὰς, ἐπιστημονικὰς καὶ ἀθλητικὰς ἐκδηλώσεις. Κατ' αὐτάς, δέον νὰ προβάλληται καὶ ἡ δραστηριότης τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν ἐκπροσώπων αὐτῶν εἰς τὴν συζήτησιν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ γεννᾶται ψυχολογικῶς ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ταύτας θὰ πρέπει νὰ γίνηται, βεβαίως, ὑπὸ ἱκανῶν στελεχῶν τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως, τὰ ὅποια δέον νὰ ἔχουν κατάλληλα προσόντα καὶ εἰδικὰς πρὸς τοῦτο ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διαφήμισιν καὶ τὰς δημοσίας σχέσεις ἐν γένει, πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον αἱ ἐπιχειρήσεις ὀφείλουν νὰ μεριμνοῦν σοβαρῶς. Ἡ συμβολὴ τῆς μεθόδου ταύτης εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη, ἡ δὲ ὕπαρξις τοιούτων ὀργάνων εἶναι σήμερον λίαν ἀναγκαία. Διὰ τὴν ἐπιτυχῇ ἐφαρμογὴν τοῦ ἀνωτέρω μέτρου ἀπ' εὐθείας ἐκ μέρους τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως ἀπαιτεῖται ἐλεύθερος χρόνος καὶ ἀπαγκίστρωσις αὐτῆς ἀπὸ τρεχούσης φύσεως καὶ δευτερευούσης σημασίας ἐργασίας. Διὸ καὶ ἐνδείκνυται ἡ ἀποκέντρωσις τῶν ἐργασιῶν καὶ ἡ μεταβίβασις ἀρμοδιοτήτων εἰς κατώτερα ὅργανα τῆς διοικήσεως καὶ οὐχὶ ἡ συγκέντρωσις αὐτῶν εἰς ἓν μόνον πρόσωπον, ὥς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰς πλείους τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.

6. *Ἐπέκτασις τῶν συνδεδεασμένων ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων*

Ἐπειδὴ τὰ συνδεδεασμένα ἀσφαλιστήρια συμβόλαια συμβάλλουν, ἀναμφισβητήτως, τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων (ὄρα σελ. 55), προτείνομεν τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου. Ἐπίσης, ἐπειδὴ τὰ ἔντυπα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἀποτελοῦν μέσον διαφημίσεως, προτείνομεν τὴν τεχνικὴν βελτίωσιν τῶν ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων καὶ γενικῶς τῶν ἐντύπων, τὰ ὅποια παρ' ἡμῖν εἶναι ἀνοργάνωτα, ἀναχρονιστικά καὶ πολυδάπανα.

7. *Δικαία καὶ ταχεῖα καταβολὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποζημιώσεων*

Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ταχεῖα καὶ δικαία καταβολὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποζημιώσεων ἐνισχύει τὴν πίστιν τῶν ἠσφαλισμένων πρὸς τὸν θεσμόν τῆς ἀσφαλίσεως, διότι δι' αὐτῆς ἔρχεται ἀκριβῶς ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἀναμενόμενη στιγμή τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀνταμοιβῆς, ἡ ὅποια δικαίῳ τὰς προσδοκίας τῶν ἠσφαλισμένων. Καὶ τοῦτο ἐπιδρᾷ θετικῶς

εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς (ὅρα σελ.65).

III. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς ἀντασφαλίσεως

Ἡ ἀντασφαλιστικὴ ἐπιχείρησις ἀποβλέπει κατὰ βάθος εἰς τὸ κέρδος. Συμφώνως πρὸς τὴν ἰσχύουσαν ἐν Ἑλλάδι νομοθεσίαν περὶ ἀντασφαλίσεως, ἐπιτρέπεται ἡ χορήγησις συναλλάγματος μέχρι 65% ἐπὶ τῶν εἰσπραττομένων ἀσφαλιστρῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐκχωροῦν τὰ 90% τῶν ἀσφαλιστρῶν.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρατικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θέσεως, φρονοῦμεν ὅτι αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις τῆς Ἑλλάδος, ἂν λάβουν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὀπισθεν τοῦ κινδύνου ἐκ τῆς ἀντασφαλίσεως κρύπτεται μέγα ἐπιχειρηματικὸν κέρδος καὶ συγκρίνουν τὰ πληρωθέντα πρὸς τὰς ἀντασφαλιστικὰς ἐταιρείας ἀντασφάλιστρα τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν καὶ τὰς καλυπτομένας ἐξ αὐτῶν πραγματικὰς ζημίας, θὰ πρέπει νὰ τολμήσουν τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἵδρυσιν μιᾶς ἀντασφαλιστικῆς ἐταιρείας, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς προσπορισμὸν κερδῶν. Ἐπ' αὐτοῦ εἶναι δυνατὴ ἡ προσέλκυσις ξένων κεφαλαίων καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Ἡ ἐταιρεία αὕτη θὰ καλύπτῃ ἀρχικῶς ἀντασφάλισιν μέχρι ποσοῦ 20-40 %, τὸ δὲ ὑπόλοιπον δεόν νὰ καλύπτεται ἀντεγγωρητικῶς ἀπὸ ξένας ἀντασφαλιστικὰς ἐταιρείας, μέχρις εὐδοώσεως τῶν ἐργασιῶν της, ὁπότε δύναται νὰ αὐξηθῇ τὸ ποσοστὸν. Οὕτω, διανοίγεται νέον πεδίον δράσεως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν, ἡ ὁποία δύναται πάλιν νὰ συμβάλῃ εὐεργετικῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ὥς τοῦτο διαφαίνεται ἐκ τῆς περιπτώσεως τῆς δημιουργηθείσης ἀγορᾶς ἀσφαλείας πλοίων καὶ ἀεροσκαφῶν.

IV. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν ἐπενδύσεων κεφαλαίων

Πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἀλλαγὴ ὥς πρὸς τὴν τηρουμένην ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἐπιχειρηματικὴν πολιτικὴν τῶν ἐπενδύσεων ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων εἰς κερδοσκοπικοὺς σκοποὺς καὶ ἀκινήτους ἀξίας, κυρίως εἰς ἀστικά ἀκίνητα κείμενα εἰς στενὴν ἐδαφικὴν ἑκτασιν. Αἱ ἐπενδύσεις δεόν νὰ περιορίζωνται μόνον εἰς προσοδοφόρους καὶ ἀσφαλεῖς τοιαύτας, προτιμωμένων τῶν κοινωφελοῦς χαρακτῆρος καὶ συντηρητικῶν ἐπενδύσεων καὶ οὐχὶ τῶν ριψοκινδύνων καὶ ἀρευστοποιησίμων τοιούτων. Προσέτι, δεόν ὅπως αἱ ἐπενδύσεις αὗται, χάριν ἐπιμερισμοῦ τῶν κινδύνων, κατανέμονται πολλαπλῶς, εἰς διαφόρους οἰκονομικοὺς κλάδους καὶ διάφορον εἶδος κεφαλαίων. Ἐπίσης, διὰ νὰ δύνανται αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις νὰ ἀνταπο-

κρίνονται εις τὰς ἀνειλημμένας αὐτῶν συμβατικὰς ὑποχρεώσεις, πρέπει αἱ ἐπενδύσεις αὗται νὰ εἶναι εις πάντα χρόνον ρευστοποιήσιμοι.

Ἡ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν κεφαλαίων δεόν ὅπως περιορίζεται μόνον εις τὸν καλύτερον συνδυασμὸν τῶν ἀρχῶν τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἐπικερδείας καὶ τῆς ρευστότητος, ἐπὶ σκοπῷ, ἂφ' ἑνὸς μὲν ἐπιτεύξεως καλυτέρου οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος, ἂφ' ἑτέρου δὲ ἐξασφαλίσεως τῶν συμφερόντων τῶν ἡσφαλισμένων. Τοῦτο θὰ συνέβαλλεν, ὡς τυγχάνει εὐλογον, ἅμεσα εις τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ιδέας τῶν ἡσφαλισμένων, ὅτι διασφαλίζονται τὰ ἐχέγγυα ἀποζημιώσεως αὐτῶν ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὅτι τοιουτοτρόπως αὐξάνεται τὸ προσδοκώμενον κέρδος αὐτῶν ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως. Προσέτι, θὰ συνέβαλλεν εις τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ πρὸς τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως, ἐμπιστοσύνης ἣ ὁποία σήμερον ἐλλεῖπει ἀναμφισβητήτως παρ' ἡμῖν, συνεπεῖα διαφόρων αἰτίων, τὰ ὁποῖα ἀνεπτύχθησαν ἐκτενῶς εις ἕτερα προηγούμενα κεφάλαια.

V. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἔναντι τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐταιρειῶν

Ἐπειδὴ ἡ συμβολὴ τοῦ προσωπικοῦ⁴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ὅσον ἀφορᾷ εις τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡσφαλισμένων εἶναι μεγάλη, λόγῳ γνωριμιῶν καὶ τοπικῶν προτερημάτων αὐτοῦ, προτείνομεν :

α) Τὴν ἀπὸ καιροῦ εις καιρὸν ἐνημέρωσιν τοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο ἐνισχύει τὴν ἀνάπτυξιν πρωτοβουλίας αὐτοῦ καὶ συντελεῖ ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνηται ξένον πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑποκινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ὑπαλλήλου πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλίσεων.

β) Τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπαλλήλων, κατὰ τὴν πρόσληψιν αὐτῶν, ἐκ τῶν ἱκανωτέρων ὑποψηφίων καὶ ἄνευ ἐπηρεασμοῦ ἐκ προσωπικῶν γνωριμιῶν καὶ πλαγίων μέσων (πατροπαράδοτον νόσημα ἐν Ἑλλάδι).

γ) Τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ, πρὸς αὔξησιν τῆς ἱκανότητος ἀποδοτικότητος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ ταχύτερας διεκπεραιώσεως τῶν καθηκόντων αὐτοῦ κατὰ τὰς συναλλαγὰς μετὰ τῶν ἡσφαλισμένων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ προτερήματα εις τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν.

δ) Τὴν δικαιότεραν κοινωνικοοικονομικὴν μεταχείρισιν ἑνὸς ἐκάστου ὑπαλλήλου, ἀναλόγως τῆς ἱκανότητος καὶ ἀποδοτικότητος αὐτοῦ, «ἐκάστω τὰ ἀνήκοντα».

ε) Τὴν δημιουργίαν καταλλήλου φιλικῆς ἀτμοσφαίρας ἐντὸς τῆς ἐπι-

4. Hugh-Jones, M.A.: Human Relation and Modern Management, (Theory as A Sozial System) North-Holland, Publishing Company-Amsterdam 1958, σ. 18.

χειρήσεως, τόσον πρὸς καλυτέραν σύμπνοιαν μεταξύ προϊσταμένων καὶ ὑφισταμένων, ὅσον καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας σχισμάτων ἐντὸς τῶν κόλπων αὐτῆς.

στ). Τὴν ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν συμπαράστασιν τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς δυσκόλους περιστάσεις τοῦ προσωπικοῦ, ὡς καὶ τὴν ἐπίλυσιν διαφόρων κοινωνικοοικονομικῶν θεμάτων αὐτοῦ.

§ 16. ΣΥΝΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας, κρίνομεν σκόπιμον τὴν καθ' ὁμάδα συγχώνευσιν τῶν περισσοτέρων λειτουργουσῶν ἐν Ἑλλάδι μικρῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν δημιουργίαν νέων οἰκονομικῶς ἰσχυρῶν τοιούτων⁵.

Διότι ἡ ὑπαρξὶς καὶ ἡ λειτουργία ἐν Ἑλλάδι πολυαριθμῶν μικρῶν καὶ οἰκονομικῶς ἀσθενῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι οὐχὶ μόνον ἀντιοικονομική, ἐξ ἀπόψεως συμφέροντος αὐτῶν τούτων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς ἀσύμφορος διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν οἰκονομίαν. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται, διὰ τῆς ἐτι περαιτέρω κατατμήσεως τῶν μικρῶν ἤδη κεφαλαίων εἰς μικρὰς οἰκονομικὰς μονάδας, δημιουργοῦν «παράσιτα» εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ οὐδόλως δύνανται νὰ συμβάλλουν οὕτω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ σήμερον, περισσότερον παρὰ ποτέ, συνοχὴν κεφαλαίων διὰ τὴν ἐκβιομηχάνισιν τῆς χώρας ἡμῶν καὶ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀπασχολήσεως.

Διὰ τῆς λύσεως τῶν σοβαρῶν τούτων προβλημάτων τῆς χώρας ἡμῶν δημιουργοῦνται, ὡς συνέπειαι, εὐνοϊκαὶ καταστάσεις, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν ἀναγκαίαν καὶ ἐπιτακτικὴν τὴν ἐπέμβασιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς κύλυσιν νέων ἀναγκῶν⁶. Διὰ τῆς καλύψεως πάλιν τῶν ἀναγκῶν τούτων, ἐπιτυγχάνεται ὁ προσπορισμὸς νέων κερδῶν, ἡ αὔξησις τῶν καταθέσεων καὶ ἡ αὔξησις τῶν ἐργασιῶν τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων. Τοῦτο συντελεῖ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἰκανότητος μεγαλυτέρας χρηματοδοτήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ ἐτέρων οἰκονομικῶν κλάδων, με ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν συνθηκῶν ἀπασχολήσεως, τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, τὴν ὁμαλὴν κυκλοφορίαν τοῦ χρήματος καί, συνεπῶς, τὴν ἰσορροπίαν τῆς οἰκονομίας⁷.

Ἡ συνένωσις τῶν πολυαριθμῶν μικρῶν φυτοζωουσῶν μὴ τραπεζιτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἡ καθ' ὁμάδας συγχώνευσις αὐτῶν καὶ ἡ δημιουρ-

5. Mellerowiz, K.: Unternehmungspolitik, τ. III, σ. 587

6. Pleger I, — Lindhard, H.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 51.

7. Charles Gortez - Moris A. Schapino: Entwicklungstendenz des Bankwesens, in Unternehmungstrategie, von Bursk-Finn, Essen 1956, σ. 243.

γία νέων τοιούτων θα επέφερε τὰ κάτωθι, λίαν εὐνοϊκά, αποτελέσματα⁸:

1. Περιορισμὸν τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν μικροῦ μεγέθους ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν δημιουργίαν νέων συγχρόνων τοιούτων.

2. Αὐξησιν τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων, ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα :

α) Τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχὴν τῶν ἐπιχειρήσεων.

β) Τὴν ἐδραίωσιν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κοινοῦ.

γ) Τὴν ἀνάληψιν μεγαλύτερων ἀσφαλίσεων καὶ κινδύνων.

δ) Τὴν πτώσιν τοῦ ἀσφαλίστρου, καθισταμένης οὕτω προσιτῆς τῆς ἀσφαλίσεως καὶ εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν.

ε) Τὴν ἀρτίαν ὀργάνωσιν καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς βαθμὸν ἀντίστοιχον πρὸς τὸν τῶν ἐταιρειῶν ἄλλων προηγμένων χωρῶν καὶ δὴ χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ.

στ) Τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς σκαφῶν καὶ τὴν συγκράτησιν τῆς ἀσφαλίσεως τῆς ἐμπορικῆς ἡμῶν ναυτιλίας ἐν Ἑλλάδι, τὸν περιορισμὸν τῶν ἀντασφαλίσεων εἰς ἐταιρείας τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ τὴν δημιουργίαν ἰδίας ἀντασφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

ζ) Τὴν μείωσιν τῶν ἐξόδων (διοικήσεως, διαφημίσεως, παραγωγῆς κ.λ.π.).

η) Τὴν ἀντοχὴν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων.

3. Δημιουργίαν ἱκανῆς διοικήσεως.

Διὰ τῆς συγχωνεύσεως τῶν μικροῦ μεγέθους ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ ἐδημιουργεῖτο ἐξ ἀνάγκης μία ἱκανὴ ἀνωτάτη διοίκησις, ἔχουσα τὴν δυνατότητα χαράξεως ὁρθῆς καὶ ὑγιοῦς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς καὶ ἀναπτύξεως ἀξιολόγου δραστηριότητος εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. Ἐπίσης, ἡ ἀπόκτησις καὶ δημιουργία ἱκανῶν στελεχῶν ἀνωτέρας, μέσης καὶ κατωτέρας βαθμίδος θὰ καθίστατο εὐχερεστέρα.

4. Καλύτεραν σύμπνοιαν μεταξὺ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ μεγαλύτεραν δυνατότητα λήψεως ἀποφάσεων ἐπὶ γενικῶν συμφερόντων τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

5. Ἀπόκτησιν οἰκονομοτεχνικῆς ἱκανότητος καὶ ἐπιδίωξιν τηρήσεως κοινῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἐναντι τῶν ἐταιρειῶν τῶν ξένων χωρῶν καὶ δὴ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ.

6. Ἐξυγίανσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἐν τῷ συνόλῳ, ἥτοι :

8. Nordsieck : Betriebsorganisation, τ. I., 1959.

- α) 'Εξυγίανσιν καὶ ἀνανέωσιν τῆς διοικήσεως.
- β) 'Απαλλαγὴν ἀπὸ τὴν γραφειοκρατίαν καὶ τὰς «νομικοτυπικάς» διατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι «βρίθουν» καὶ «ὀργιάζουν» παρ' ἡμῖν.
- γ) 'Εξυγίανσιν τοῦ προσωπικοῦ.
- δ) 'Εξυγίανσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν παραγωγῶν.
- ε) 'Αλλαγὴν τῆς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς.
- στ) 'Εναρμόνισιν ἐν κατακλείδι τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς.

§ 17. ΜΕΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Ἐν Ἑλλάδι, ὑφίσταται ἀπὸ μακροῦ σοβαρὰ διένεξις μεταξὺ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζιτικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, διότι ἡ θέσις τῶν πρώτων εἶναι, λόγῳ τῆς ἰσχύος τῶν Τραπεζῶν τῶν, προνομιακὴ εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν.

Ἡ τοιαύτη ὁμῶς διάστασις καὶ ὁ χωρισμὸς τῶν ἐταιρειῶν εἰς δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα ἐπιδρᾷ δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, διότι οἱ ἡσφαλισμένοι, ὡς θεαταὶ τῆς διαμάχης ταύτης, «χάνουν» τὴν ἀσφαλιστικὴν τῶν συνειδήσιν καὶ ἀπομακρύνονται, οὕτω, ἔτι περισσότερον ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποβαίνει εἰς βάρος τοῦ θεσμοῦ. Καὶ ὅσον τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν ἀντιμαχομένων ὁμάδων γίνεται μεγαλύτερον, τόσον περισσότερον τὸ κοινὸν ἀπομακρύνεται ἐκ τῆς ἀσφαλίσεως. Συνέπειαι τῆς ἀνωτέρω ἐντάσεως εἶναι :

1) Ἡ ἐπέλευσις ψυχολογικοῦ κορεσμοῦ εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως, διότι αἱ ψυχικαὶ διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐν πολλοῖς ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως γεγονότων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου.

2) Ἡ ἀνακοπὴ ἢ διακοπὴ τοῦ ρυθμοῦ τῶν συναπτομένων ἀσφαλίσεων.

3) Ἡ βεβαία ἀπώλεια τῶν πελατῶν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἢ ἐπαναφορὰ τῶν ὁποίων ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ἀσφαλίσεως εἶναι δύσκολος καὶ δαπανηρά.

4) Ἡ μοιραία αὔξησης τῶν ἐξόδων (ἰδίᾳ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς διαφημίσεως) πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἡσφαλισμένων διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἐντατικῆς πολιτικῆς.

5. Ὁ οἰκονομικὸς μαρασμὸς τῶν μικρῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὁ πρόωρος θάνατος αὐτῶν.

Εὐνόητον τυγχάνει, ὅτι τὸ βάρος ἐνταῦθα ἐπωμίζονται αἱ μικροὶ μέγεθους ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἵτινες καὶ πλῆττονται περισσότερον. Ἡ πλειονότης τῶν τελευταίων, λόγῳ ἐλλείψεως οἰκονομικῶν δυνατοτήτων, στρέφουν πλέον τὰς προσπάθειάς των οὐχὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δραστη-

ριότητός των διὰ τὸ μέλλον, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ περισώσουν καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὀλίγα διὰ τὸ παρόν, μὲ συνέπειαν νὰ φυτοζωοῦν καὶ νὰ φθίνουν καθημερινῶς, μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ τέλειος οἰκονομικὸς αὐτῶν μαρasmus καὶ παραδώσουν τὰς «κλειδάς των» εἰς τοὺς ἰσχυροὺς ἀντιπάλους των τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ ὅποιοι καὶ ἀναμένουν ἤδη νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀκριβῶς τῆς εὐκαιρίας ταύτης. Θὰ εἶναι ὅμως λυπηρόν, ἐξ ἀπόψεως ἐθνικοῦ γοήτρου, νὰ προσδεθοῦν αὐταὶ εἰς τὸ «ἄρμα» τῶν ξένων συγκροτημάτων. Ἐνεκα τούτου, φρονοῦμεν ὅτι μία ἀμοιβαία ὑποχώρησις ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων μερῶν καὶ μία ἀγαστὴ συνεργασία μεταξὺ αὐτῶν θὰ ἦτο ἡ προτιμότερα καὶ οἰκονομικῶς συμφερωτέρα λύσις.

§ 18. ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΗΣ DE FACTO ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΤΑΥΤΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Ἀποφασιστικὸν ρόλον διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς δύναται, καθ' ἡμᾶς, νὰ διαδραματίσῃ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὄργανισμός δημοσίου δικαίου, ἀνάλογον πρὸς τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον διαδραματίζουν οἱ παρόμοιοι ὄργανισμοὶ ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ νομιμοποίησις τῆς ἀπολύτως δεδικαιοποιημένης ἐπεμβάσεως καὶ δραστηριότητος τῆς Α.Τ.Ε., ὡς κρατικοῦ φορέως τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν καὶ ἡ ἔτι περαιτέρω ἐπέκτασις τῶν προνομίων αὐτῆς εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἀσφαλίσεως, διὰ τῆς κατὰ τινα τρόπον ἀνεξαρτητοποιήσεως τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀσφαλειῶν αὐτῆς, θὰ ἐπέφερε τὰ κάτωθι εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν, ἥτοι :

1) Ἐξισορρόπησιν τῶν ἀντιμαχομένων παρατάξεων, διὰ τῆς δημιουργίας μιᾶς τρίτης δυνάμεως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν.

2) Ἐπίτευξιν μεγαλυτέρας συνοχῆς μεταξὺ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

3) Συνένωσιν τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων.

4) Στενωτέραν συνεργασίαν καὶ χάραξιν κοινῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

5) Καλυτέραν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν.

6) Τερματισμὸν τῆς ἐπικρατοῦσης διοικητικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναρχίας εἰς τὴν ἀγορὰν.

7) Ἐξοδὸν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἀπὸ τῆς χαώδους καταστάσεως.

8) Ἀπόκτησιν οἰκονομικῆς ἰσχύος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ δημιουργίαν δυνατότητος ἐνιαίας ὑποστηρίξεως τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἐπιτυχεστέρας ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων των ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς Ε.Ο.Κ. εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ Α.Τ.Ε., διὰ τοῦ τρόπου τούτου, θὰ ἐγίνετο μὲν ἰσχυρὸς ἀντίπαλος

δλων των εν Ἑλλάδι λειτουργουσών ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ καθίστατο ὁμοῦς συγχρόνως, χάριν τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ συνόλου, ὁ ὀργανωτῆς καὶ ὁ συντονιστῆς τῆς ὁμαλοῦς λειτουργίας τῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς. Θὰ παρεκίνει δηλονότι ὅλας τὰς ασφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις, διὰ τῆς συνεχοῦς πίεσεως ἐπ' αὐτῶν, εἰς διαρκῆ ἐκσυγχρονισμόν, ὥστε νὰ ἀνέλθουν αὐταὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον των ἐταιρειῶν των λοιπῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ., καὶ θὰ συνέβαλλεν εἰς τὴν συστηματικωτέραν ἄσκησιν τοῦ κοινωνικοῦ λειτουργήματος τῆς ἀσφαλίσεως. Διὰ τῆς πτώσεως τοῦ ἀσφαλίστρου, θὰ ἐπέδρα εὐμενῶς εἰς τὴν σύναψιν περισσοτέρων ἀσφαλίσεων (νόμος των μεγάλων ἀριθμῶν), ἀκόμη καὶ μεταξὺ των κατωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων, τὰ ὅποια καὶ μένουν ἀνασφάλιστα, ἀσκοῦσα οὕτως, ἔνεκα τοῦ κοινωφελοῦς αὐτῆς χαρακτηῖρος, τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν τοῦ κράτους ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ συνόλου καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν οἰκονομίας.

§ 19. ΑΥΞΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΤΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1) Ἡ αὐξησης των μετοχικῶν κεφαλαίων καί, κατὰ συνέπειαν, καὶ των ασφαλιστικῶν ἐγγυήσεων των ἄλλοδαπῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἀπὸ 5.000.000 εἰς 10.000.000 δραχ. διὰ τὴν ἄσκησιν ἑνὸς μόνου κλάδου ἀσφαλείας, προσαυξανομένων ἀνὰ 2.000.000 δραχ. διὰ τὴν ἄσκησιν ἑνὸς ἐκάστου ἑτέρου κλάδου ἀσφαλείας, καὶ εἰς 20.000.000 δραχ. διὰ τὴν ἄσκησιν πλειόνων των πέντε κλάδων ἀσφαλείας, θὰ ἐπέδρα εὐμενῶς εἰς τὴν ασφαλιστικὴν ἀγορὰν καὶ θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα :

- α) Τὴν ἐξ ἀνάγκης συνένωσιν των μικρῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.
- β) Τὴν μετὰ ταῦτα ἀπόκτησιν οἰκονομοτεχνικῆς ἱκανότητος.
- γ) Τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν των ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων.
- δ) Τὴν μείωσιν των ἐξόδων διοικήσεως καὶ τοῦ κόστους ασφαλιστικῆς παραγωγῆς καί, κατὰ συνέπειαν, τὴν μείωσιν τοῦ ἀσφαλίστρου.
- ε) Τὴν ἱκανότητα ἀναλήψεως μεγαλυτέρων κινδύνων.
- στ) Τὴν δημιουργίαν πνεύματος ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ κοινόν.
- ζ) Τὸν περιορισμὸν τοῦ ὕψους των ἀντασφαλιζομένων ποσῶν.
- η) Τὴν αὐξησης των ἐργασιῶν των ἡμεδαπῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καί, συνεπῶς, τὸν προσπορισμὸν κερδῶν αὐτῶν καὶ τὴν δυνατότητα, ὡς ἐκ τούτου, περαιτέρω αὐξήσεως των ἐργασιῶν των.

2) Ἡ αὐξησης των ασφαλιστικῶν ἐγγυήσεων των μεσιτῶν των γραφείων Ἀλόυδς ἀπὸ 500.000 δραχ. εἰς 5.000.000 δραχ., ἥτοι εἰς τὸ ὕψος των ασφαλιστικῶν ἐγγυήσεων των ἄλλοδαπῶν ἐταιρειῶν, ἢ κατάργησις των προνο-

μίον καὶ ἡ ἑξομοίωσις τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων αὐτῶν πρὸς τὰς ἄλλοδαπὰς ἀσφαλιστικὰς ἐταιρείας θὰ ἀ π ῆ λ ε ι φ ε ν, ἴσως, μίαν ἀνισότητα εἰς τὴν ἀγοράν.

§ 20. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟΥ

Τὸ ὑφιστάμενον σήμερον ἐν Ἑλλάδι σύστημα ἐφαρμογῆς ὑποχρεωτικοῦ ἐνιαίου ἀσφαλίστρου, τὸ ὁποῖον καθορίζεται ἐκάστοτε ὑπὸ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἀντίκειται πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ εἰς μίαν ἐλευθέραν οἰκονομίαν, διότι τοῦτο ἀποτελεῖ τ ρ ο χ ο π έ δ η ν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνικοοικονομικῶν θεσμῶν. Ὁ ἐλεύθερος μεταξὺ ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν ἀνταγωνισμὸς τοῦ ἀσφαλίστρου θὰ ἐπέδρα εὐμενῶς καὶ θὰ ἐπέφερεν :

- 1) Τὴν ὀρθολογιστικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων.
- 2) Τὴν πτώσιν τῶν διοικητικῶν καὶ γενικῶν ἐξόδων καί, σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ τῶν ἐξόδων παραγωγῆς ἀσφαλίσεως.
- 3) Τὴν πτώσιν τοῦ ἀσφαλίστρου, ἔχουσαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δυνατότητα αὐξήσεως τῶν ἀσφαλίσεων καί, συνεπῶς, τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσφαλιστικῶν περιπτώσεων, γεγονὸς εἰς τὸ ὁποῖον στηρίζεται ἡ ἀσφάλις (νόμος τῶν μεγάλων ἀριθμῶν).

§ 21. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΚΛΑΔΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, δεόν ὅπως εἰσαχθῇ ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀσφάλις τῶν πλέον ἐπικινδύνων κλάδων ἀσφαλείας. Ἐπ' αὐτοῦ, τὰ ἀπὸ κοινοῦ διαβήματα τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, μέσῳ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, πρὸς τὰς ἀρμοδίας ἀρχὰς, πρέπει νὰ εἶναι ἔντονα, ἀλλεπάλληλα καὶ ἀποτελεσματικά. Τοῦτο, ἄλλωστε, ἀποτελεῖ ἔνδειξιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς «στρατηγικῆς» ἱκανότητος τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

§ 22. ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ὅργανωσις εἶναι τὸ σύνολον τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τῆς ἐργασίας, εἰς τρόπον ὥστε, διὰ τῆς καταβολῆς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρων γενικῶν ἐξόδων, νὰ ἐπιτυγχάνηται ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτερον οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα. Συνήθη μέσα πρὸς ἐπίτευξιν ἐνὸς τοιοῦτου σκοποῦ εἶναι, βεβαίως, ἡ κατάλληλος διαρρύθμισις τῶν χώρων καὶ τῶν γραφείων ἐργασίας, ἀλλὰ κυρίως ὁ καθορισμὸς χρόνου καὶ τρόπου διεκπεραιώσεως αὐτῆς, ὡς καὶ ὁ συντονισμὸς ἀπασῶν τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς μίαν προγραμματισμένην

κατεύθυνσιν⁹. 'Επ' αὐτοῦ, εἶναι λίαν ἐσφαλμένη ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι ἀντίληψις ὅτι ἡ ὀργάνωσις εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχειρήσιν περιορίζεται εἰς ὠρισμένον μόνον χρονικὸν διάστημα (ἡμερῶν) καὶ συνίσταται πρὸ πάντων εἰς τὴν καλαισθητικὴν διαρρύθμισιν τοῦ χώρου καὶ τῶν γραφείων, ἐπὶ σκοπῷ «ἐντυπωσιασμοῦ» τῶν πελατῶν. 'Επειδὴ ἡ ὀργάνωσις τῆς πλειονότητος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εὐρίσκεται εἰσέτι παρ' ἡμῖν εἰς νηπιώδη κατάστασιν, τὰ προτεινόμενα ὑφ' ἡμῶν μέτρα εἶναι τὰ κάτωθι :

I 'Οργάνωσις τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας

1) 'Απαραίτητος τυγχάνει ἡ παρ' ἐκάστη ἀσφαλιστικῇ ἐπιχειρήσει ἄμεσος ἴδρυσις τμημάτων δημοσίων σχέσεων. Σκοπὸς τούτων εἶναι ἡ διαφώτισις τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ προβολὴ τῆς ἀσφαλίσεως ὑπὸ εἰδικῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον προσώπων, τὰ ὁποῖα δεόν νὰ προσλάβουν ἢ νὰ ἐξειδικεύσουν αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ.

2) 'Επιβάλλεται ἐπίσης ἡ παρ' ἐκάστη ἀσφαλιστικῇ ἐπιχειρήσει ἴδρυσις τμημάτων στατιστικῆς. Σκοπὸς τούτων εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν ἀπαραίτητων στατιστικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν βάσιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως. 'Η ἐκ μέρους τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν μὴ τήρησις στατιστικῶν στοιχείων τυγχάνει ἐντελῶς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὸν θεσμὸν τῆς ἀσφαλίσεως, ἡ ὁποία στηρίζεται ἀκριβῶς εἰς τὴν μελέτην τῶν μαζικῶν φαινομένων καὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν ἀσφαλιστρῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας τῶν πιθανοτήτων. Προσέτι, ἡ στατιστικὴ τυγχάνει ἀναγκαία διὰ τὴν διερεύνησιν τῆς ἀγορᾶς καὶ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

3) 'Όρος ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἥτοι ἡ συστηματικὴ καὶ προσχεδιασμένη πορεία τῆς ἐργασίας κατ' ἀντικείμενον καὶ ἀκριβῆ τρόπον καὶ χρόνον ἐκτελέσεως, διελεύσεως καὶ διεκπεραιώσεως ταύτης καὶ οὐχὶ κατ' αὐθαίρετον τρόπον καὶ χρόνον. Μία τοιαύτη συστηματικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας ἐπιφέρει τάξιν, οἰκονομίαν χρόνου, ἱκανοποίησιν τῶν πελατῶν, μείωσιν τῶν ἐξόδων καί, συνεπῶς, κέρδος τῶν ἐπιχειρήσεων.

4) 'Ο ὀρθολογιστικὸς καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων, κατ' ἀντικείμενον καὶ ἱκανότητα αὐτῶν, καὶ οὐχὶ ἡ διασπάθισις τῶν δυνάμεων τούτων εἰς ἀσχέτους τομεῖς καὶ ἀντικείμενα εἶναι ἀπαραίτητος, διότι ἄλλως δὲν πρέπει νὰ ἀναμένωνται ἱκανοποιητικὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

5) Τέλος, ἀπαιτεῖται ὀργάνωσις τῶν ἐντύπων. Τὰ ἐντυπα τῶν ἐν Ἑλ-

9. Fischer, G. : ἐνθ. ἄνωτ., 94.

λάδι ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐντελῶς ἄτεχνα καὶ λίαν ἀντικοινομικά, τόσον ὥς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ περιεχόμενον, ὅσον καὶ ὥς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν ἐξ ἀπόψεως διαφημίσεως.

II. Ὁργάνωσις τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας

Βάσις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητος τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ τοῦ κλάδου ασφαλείας ζωῆς, εἶναι ἡ ἀρτία ὁργάνωσις τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν πωλήσεως τῶν ἐταιρειῶν παραγωγῆς οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Ἐπειδὴ ἡ ἐξωτερικὴ ὑπηρεσία τῶν ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς σπαργανώδη κατάστασιν, προτείνομεν τὴν συστηματικὴν ὁργάνωσιν ταύτης ἐν τῷ συνόλῳ. Ἦτοι :

1) Τὴν παρ' ἐκάστη ασφαλιστικῇ ἐπιχειρήσει ἱδρυσιν καὶ ὁργάνωσιν ἰδίας ὑπηρεσίας πωλήσεως (παραγωγῆς), ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον τὴν προώθησιν τῆς ασφαλίσεως. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν διευθυντὴν πωλήσεως, τοὺς ἐπιθεωρητὰς ασφαλίσεων καὶ τοὺς γραφεῖς.

2) Τὴν ὁργάνωσιν τῶν πρακτορείων ασφαλίσεων, εἰδικώτερον ἐν ὑπαίθρῳ, ἦτοι :

α) Τὴν ὁργάνωσιν τῶν πρακτορείων ασφαλίσεων καὶ τὸν διαχωρισμὸν τῶν κατὰ κύριον ἢ δευτερεῖον ἐπάγγελμα ἐργαζομένων πρακτόρων τούτων.

β) Τὴν ὁργάνωσιν τῶν ὑποπρακτορείων ασφαλίσεων καὶ τῶν διαχωρισμὸν τῶν κατὰ κύριον ἢ δευτερεῖον ἐπάγγελμα ἐργαζομένων πρακτόρων τούτων.

γ) Τὴν ὁργάνωσιν τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν πρακτορείων, τόσον εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐταιρείας ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν (καθ' ὁμάδας νομῶν).

Ἡ ὁργάνωσις τῆς πωλήσεως (παραγωγῆς), λόγῳ τῆς ἰδιομορφίας τῆς ασφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι πολὺ δύσκολος, ἀκόμη καὶ διὰ τὴν ἱκανὴν ἀνωτάτην διοίκησιν, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν διοικητικὴν ὁργάνωσιν τῆς πωλήσεως καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν παραγωγῶν.

1. Ἡ ὁργάνωσις τῆς διοικήσεως

Αἱ ασφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις, διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν καὶ ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἀντικειμένου τῆς ασφαλίσεως, ὡς λ.χ. ἀσφάλεια πραγμάτων, ἀσφάλεια προσώπων κ.λ.π., ἐργάζονται ἄλλαι μὲν διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἄλλαι δὲ διὰ τῆς ἀποκεντρώσεως τούτων μερικῶς ἢ ὁλικῶς. Ἐπ' αὐτοῦ, ἰσχύουν δύο συστήματα, ἦτοι τὸ συγκεντρωτικὸν καὶ τὸ ἀποκεντρωτικόν¹⁰.

α) Συγκεντρωτικὸν σύστημα: Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο,

10. Mellerowiz, K.: ἐνθ. ἀνωτ., σ. 90

άπασαι αἱ ἀποφάσεις περὶ συνάψεως ἀσφαλίσεων λαμβάνονται καὶ ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως.

β) Ἀποκεντρωτικὸν σύστημα: Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, παρέχεται εἰς τοὺς παραγωγοὺς ἡ διακριτικὴ εὐχέρεια τοῦ ἀποφασίζειν, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἀφ' ἑαυτῶν καὶ κατ' ἰδίαν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων, τὴν συνομολόγησιν τῆς ἀσφαλίσεως, τὴν διεκπεραίωσιν διαφόρων θεμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως, τὴν εἰσπραξίν τῶν ἀσφαλιστρῶν, τὸν κανονισμόν τῶν ζημιῶν κ.λ.π.

Τὸ πρῶτον σύστημα ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν ἔρευναν τῶν περιστατικῶν τῆς ὑγείας τῶν ἐπιθυμούντων τὴν ἀσφάλισιν προσώπων (ὡς λ.χ. γνώμη ἱατροῦ κ.λ.π.). Τὸ δεύτερον σύστημα ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς τὴν ἀσφάλειαν πραγμάτων.

2. Ὁργάνωσις τῆς ἀμοιβῆς τῶν παραγωγῶν

Ἅτερον σοβαρὸν πρόβλημα διὰ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν εἶναι ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀμοιβῆς τῶν παραγωγῶν. Ἐπ' αὐτοῦ, ἰσχύουν δύο βασικά συστήματα, ἥτοι τὸ σύστημα προμηθείας καὶ τὸ σύστημα μισθῶν.

α) Σύστημα προμηθείας: Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις προβαίνουν, κατόπιν ἀδείας τῆς ἀρμοδίας πρὸς τοῦτο κρατικῆς ἀρχῆς, εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἑνὸς γραφείου, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ καλεῖται πρακτορεῖον ἀσφαλίσεων. Εἰς αὐτό, διορίζουν αὐταὶ ἓν φυσικὸν πρόσωπον, τὸν καλούμενον «πράκτορα ἀσφαλίσεων», ἐπὶ σκοπῷ διαφημίσεως καὶ συνάψεως ἀσφαλίσεων διὰ λογαριασμόν τῆς ἐπιχειρήσεως. Διὰ τὰς ἐργασίας του αὐτὰς, ἀμείβεται οὗτος ἐπὶ προμηθείᾳ, μὲ ποσοστά, ἀναλόγως τῶν ὑπ' αὐτοῦ συναπτομένων ἀσφαλίσεων. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὁ πρᾶκτωρ φέρει μόνος του τὰ ἐξοδα λειτουργίας τοῦ πρακτορείου καὶ τῆς συνάψεως τῶν ἀσφαλίσεων.

β) Διοικητικὸν σύστημα: Κατὰ τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα, ἡ ἀμοιβὴ τοῦ πράκτορος συνίσταται εἰς βασικὸν μισθὸν καὶ εἰς ἐξοδα κινήσεως. Τὰ ἐξοδα ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τοῦ πρακτορείου φέρει ἡ ἰδίᾳ ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιχείρησις.

3. Ὁ καλύτερος τρόπος ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς

Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρω συστημάτων ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς καθίσταται ἐν τῇ πράξει ἀδύνατος. Αὕτη ἐναπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως, ἡ ὁποία, σταθμίζουσα τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ ἐξ ἀπόψεως ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων καὶ ἀντικειμένων εἰς μίαν περιοχὴν ἢ πόλιν, ἀποφασίζει τὸ οἰκονομικῶς συμφερότερον διὰ τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχείρησιν. Ἐνταῦθα, ὅμως, δεόν ὅπως λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν οὐχὶ μόνον τὸ παρόν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον τῆς

εταιρείας, διότι τὸ οἰκονομικὸν συμφέρον τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εὐρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον. Τὸ κέρδος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπέρχεται βαθμιαίως μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ διὰ τῆς ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν¹¹. Ὁ καλύτερος ἄρα τρόπος ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς εἶναι ὁ ἄριςτος συνδυασμὸς τῶν συστημάτων ἐργασίας, ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν συστημάτων ἀμοιβῆς, ἀφ' ἑτέρου¹².

§ 23. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ

Ι. Ἀνάγκη δημιουργίας ἱκανῶν στελεχῶν

Τὸ προσωπικὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι, ἔναντι ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., ὄχι μόνον ἀνεξειδίκευτον εἰς τὰ θέματα ἀσφαλιστικῆς οἰκονομικῆς καὶ ἀσφαλιστικῆς ἐπιστήμης ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ ἐμφανίζεται ἀγνοοῦν βασικὰ στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρηματικῆς τεχνικῆς ἐν συνόλῳ. Ἡ ἱκανότης ἐνὸς ἐκάστου ὑπαλλήλου συνίσταται εἰς τὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ παρὰ τῇ ἀσφαλιστικῇ ἐπιχειρήσει ἀποκτηθεῖσαν πείραν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παλαιᾶς μεθόδου τῆς γραφειοκρατίας. Ὡς ἐκ τούτου, δικαίως τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας αὐτῶν εἶναι λίαν ἀντιπαραγωγικὸν καὶ ἀντιοικονομικόν. Ἐκ τούτων συνάγεται, ὅτι ἐπιβάλλεται, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐξειδίκευσις τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι λειτουργουσῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Αὕτη δέον ὅπως ἐκτείνηται εἰς θέματα ὀργανώσεως, διοικήσεως καὶ λειτουργίας συγχρόνως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀρχῆς γενομένης ἐκ τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν. Οὕτω, οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὸ κοινωνικὸν λειτούργημα τῆς ἀσφαλίσεως θὰ ἀποκτήσουν τὰς ἀπαραιτήτους θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις, τόσον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιστήμης, ὅσον καὶ τῆς ὀργανωτικῆς καὶ τεχνικῆς τῶν συγχρόνων ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ τόνωσις τοῦ ἠθικοῦ τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ θὰ δοθῇ σημαντικὴ ὠθησις εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγοράν. Ἐπὶ πλέον, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις τῶν ξένων ἐταιρειῶν, αἵτινες, ὡς γνωστόν, διαθέτουν «δεινότητα» εἰς τὴν διοίκησιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν τεχνικὴν, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο καὶ ἄριστα ἐκπαιδευμένον προσωπικὸν ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας καὶ, γενικῶς, ἀρτιωτάτην ὀργάνωσιν.

11. Koral d. D. : Planung der Zukunftstrategien, in Bursk - Finn, ἐνθ. ἀνωτ., σ .11.

12. Gutenberg, E. : ἐνθ. ἀνωτ., τ. Ι, σ' 11

II. Λόγοι επιβάλλοντες τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν

Παντοῦ γίνεται σήμερον παραδεκτὸν ὅτι ἡ ἱκανότης τῶν στελεχῶν ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μιᾶς ἐπιχειρήσεως. Ἰκανοὶ δὲ ἡγήτορες γίνονται πολλῶ μᾶλλον διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς μαθήσεως καὶ οὐ μόνον διὰ τῶν φυσικῶν αὐτῶν χαρισμάτων. Καὶ ἄς μὴ λησμονῇται τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι «διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως δυνάμεθα νὰ κάμωμεν περισσοτέρους εὐφυεῖς ἀπὸ ὅσους γεννᾷ ἡ φύσις». Λόγοι ἐπιβάλλοντες σήμερον τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν εἶναι :

- Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Ἡ αὐξησης τῶν στελεχῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις.
- Ἡ διατήρησις σταθεροῦ δυναμικοῦ παροχῆς ἐργασίας.
- Ἡ βελτίωσις τῆς συνεργασίας τῶν ὑπαλλήλων.
- Ἡ ἐφαρμογὴ νέας ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς.
- Ἡ δημιουργία φιλικῆς ἀτμοσφαίρας ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Ἡ ἐπέκτασις τῶν εἰδικῶν γνώσεων.
- Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Ἡ ἐξασφάλισις ἱκανῶν ἡγητόρων.

III. Προτεινόμενα μέτρα διὰ τὴν δημιουργίαν ἱκανῶν στελεχῶν

Διὰ τὴν δημιουργίαν ἱκανῶν στελεχῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως, προτείνομεν τὰ κάτωθι μέτρα :

- 1) Τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἥτοι :
 - α) Ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ ὑπὸ εἰδικῶν προσώπων παρ' ἐκάστη ἀσφαλιστικῇ ἐπιχειρήσει.
 - β) Ἐκπαίδευσιν ὁλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων διὰ διοργανώσεως σεμιναρίων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.
 - γ) Ἐκπαίδευσιν διακεκριμένων ὑπαλλήλων εἰς σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ δὴ εἰς τὸ Κέντρον Ἀσφαλιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Σχολῆς τοῦ St. Gallen τῆς Ἑλβετίας (Europaisches Zentrum für Schulung in Versicherungswesen).
 - δ) Ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ τῇ βοήθειᾳ ἐξωτερικῶν πηγῶν, ἥτοι :
 - αα) Διὰ τῆς διδασκαλίας ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιστημόνων, ἐν εἵδει διαλέξεων ἢ μαθημάτων, τῶν νέων μεθόδων ἐργασίας.
 - ββ) Διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ὑπαλλήλων μεταξὺ τῶν ἐταιρειῶν.

ε) Διανομήν εις τὸ προσωπικὸν ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων διαφόρων ειδικῶν βιβλίων καὶ περιοδικῶν ἀναφερομένων εις τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιστήμην.

2) Τὴν εἰσαγωγὴν κοινωνικῶν μέτρων εις τὰς ἐπιχειρήσεις, ἥτοι :

α) Ἰκανοποιητικὴν καὶ δικαίαν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας.

β) Συμμετοχὴν τῶν ἀνωτάτων στελεχῶν καὶ εις τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως.

γ) Ἐπιβράβευσιν τῆς ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ (ἠθικὴν, ὑλικὴν).

δ) Παροχὴν βοηθείας πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους καὶ συμπαράστασιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων εις δυσκόλους περιστάσεις αὐτῶν.

ε) Ἐξασφάλισιν καταλλήλων συνθηκῶν ἐργασίας καὶ ἐκσυγχρονισμόν ταύτης διὰ νέων μεθόδων καὶ μέσων.

στ) Δημιουργίαν οἰκογενειακῆς ἀτμοσφαίρας ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν ἐπιχειρήσεων.

§ 24. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ

Αὕτη συνίσταται εις τὴν :

1) Εἰσαγωγὴν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιστήμης, ὡς κυρίου μαθήματος, εις τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, διότι ἐκεῖ εὐρίσκεται ἡ πηγὴ τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου.

2) Ἰδρύσιν Ἰνστιτούτου Ἀσφαλιστικῶν Ἐπιστημῶν ἐντὸς τῶν κόλπων μιᾶς τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν (Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Ἀνωτάτης Ἐμπορικῆς ἢ Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς).

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, δεόν ὅπως, τόσον ἡ Ἐνωσις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ὅσον καὶ οἱ διάφοροι ἀσφαλιστικοὶ ὀργανισμοί, προβοῦν εις σχετικὰς ἐνεργείας καὶ προεργασίας. Ἐπ' αὐτοῦ, θὰ ἡδύνατο, ἄλλωστε, νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀφοῦ καθημερινῶς μελετῶνται καὶ ἐπεκτείνονται τὰ μέτρα ἀσφαλίσεως καὶ τείνομεν συνεχῶς πρὸς καθολικὴν ἐφαρμογὴν ταύτης. Μετὰ τὴν εἴσοδον εἰδικώτερον τῆς Ἑλλάδος εις τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα, ἡ ἀνάγκη εἰσαγωγῆς τῶν ἀνωτέρω μέτρων κατέστη ἐπιτακτικὴ. Δεδομένου ὅτι αἱ χώραι τῆς Ε.Ο.Κ. διαθέτουν ἄριστα κατηρτισμένα, ὅσον ἀφορᾷ εις τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως, στελέχη, ἀπαιτεῖται καὶ ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἐντατικὴ προσπάθεια δημιουργίας τοιούτων.

Τὰ ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντα εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθοῦν μόνον ὑπὸ ἐπιστημόνων καὶ μάλιστα ειδικῶν, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ἐπιστημόνων, διότι σήμερον εὐρισκόμεθα, περισσότερον παρά ποτέ, εις τὴν ἐποχὴν τοῦ ὀρθολογιστικοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἐπιστημονικῶν κατευθύνσεων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι. Καὶ ὅπως ὁ νομικὸς (ἀστικολόγος,

ποινικολόγος κ.λ.π.), ὁ ἱατρὸς (χειρουργός, ψυχίατρος κ.λ.π.), ὁ μηχανικὸς (ἀρχιτέκτων, μηχανολόγος κ.λ.π.) εἶναι εἰδικοί καὶ ἱκανοὶ εἰς τὸν τομέα των, οὕτω καὶ οἱ οἰκονομολόγοι εἰς τὸν ἰδικόν των. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἅς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ διαδηλώσωμεν τὴν ἀνάγκην βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀπειριορίστου ἐμπιστοσύνης πρὸς τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονας ἐν γένει, οὐχὶ μόνον πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐθνικὸν τοιοῦτον.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἐξ ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε διεξοδικῶς ἀναπτυχθέντων ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ προκύπτει σαφῶς, ὅτι αἱ ἀναγκαῖαι προϋποθέσεις, αἱ ἐπενεργοῦσαι εὐμενῶς εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐλλείπουν ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ ἐλληνικὴ ἀσφαλιστικὴ ἀγορά, ἔναντι τῆς τοιαύτης ἐτέρων χωρῶν καὶ δὴ τῆς Ε.Ο.Κ., ὑστερεῖ καταφανῶς.

Α'. Αἷτια τῆς δυσμενοῦς ταύτης θέσεως τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἐν ἀνακεφαλαιώσει, τὰ κάτωθι :

1) Ἡ ἄγνοια τῆς σημασίας τῆς ἀσφαλίσεως καὶ ἰδίᾳ τοῦ κλάδου ἀσφαλείας ζωῆς ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ.

2) Ἡ ἐν γένει πολιτικοοικονομικὴ ἀστάθεια τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἀβέβαιον μέλλον.

3) Αἱ πληθωριστικαὶ τάσεις τῆς ἀναρχικῆς οἰκονομίας μας καὶ ἡ ἔνεκα τούτου μείωσις τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἀσφαλιζομένων κεφαλαίων μακροχρονίου διαρκείας.

4) Ἡ φοβία τοῦ κοινοῦ διὰ μακροπροθέσμους ἀποταμιεύσεις.

5) Ἡ ἔλλειψις ρήτρᾶς ἀσφαλίσεως εἰς ξένον νόμισμα.

6) Ἡ ριζοσπαστικὴ ἐπέκτασις τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀγροτικῶν ἀσφαλίσεων, ὡς καὶ διαφόρων ἐτέρων ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν.

7) Τὸ μικρὸν ἰδίᾳ εἰσόδημα τῶν ἐλλήνων πολιτῶν τῶν περισσοτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων.

8) Ἡ μεγάλη ἀνεργία (οὐδεὶς φροντίζει διὰ τὸ μέλλον, ὅταν δὲν δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ παρόν).

9) Ἡ μεγάλη μετανάστευσις (ἀπώλεια ἀσφαλιστικῶν ὑποκειμένων).

10) Τὸ ὑψηλὸν ἀσφάλιστρον καὶ τὸ χαμηλὸν εἰσόδημα ἐκ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβάσεων ζωῆς.

11) Ἡ φορολογία τῆς ἀσφαλίσεως.

12) Τὸ σχετικῶς χαμηλὸν βιοτικὸν καὶ πνευματικὸν ἐπίπεδον.

13) Ἡ μὴ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς τεχνικῆς.

14) Ἡ ἔλλειψις παραδόσεως εἰς τὴν ἀσφάλισιν.

15) Αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι.

16) Ὁ μεγάλος ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἰδίᾳ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζιτικῶν.

17) Τὰ μικρὰ κεφάλαια τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν.

18) Ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν δυστροπία ἢ οἰκονομικὴ ἀδυναμία ἐκπληρώσεως τῶν ἀνειλημμένων αὐτῶν ὑποχρεώσεων.

19) Ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν παραγωγῶν.

20) Ἡ ἔλλειψις καταλλήλου διαφημίσεως.

21) Ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν στελεχῶν εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως.

22) Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς ὁργανώσεως τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν καὶ δὴ τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως τῆς ἀσφαλίσεως.

23) Ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικῆς θεμελιώσεως τῆς ἀσφαλίσεως.

24) Ἡ ἐν γένει ἐσφαλμένη ἐπιχειρηματικὴ πολιτικὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν προσπορισμοῦ κέρδους εἰς μικρὰν σχετικῶς τοπικὴν καὶ χρονικὴν ἔκτασιν, ἢ ὁποία καὶ ἐπέφερεν, ἔνεκα καὶ τῆς ἀφορήτου πιέσεως τούτων, τὸν ψυχολογικὸν κορεσμὸν εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἀγορὰν.

25) Ἡ ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων λίαν δεδικαιολογημένη ἔλλειψις ἀσφαλιστικῆς συνειδήσεως τοῦ κοινοῦ.

Β' Διὰ τὴν ἐξυγίανσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἰδιωτικῆς ἀσφαλίσεως ἐν Ἑλλάδι, προτείνομεν τὰ κάτωθι μέτρα, ἥτοι :

1) Ἀλλαγὴν τῆς ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς.

2) Συνένωσιν τῶν μικρῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

3) Μείωσιν τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τραπεζιτικῶν καὶ μὴ τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων.

4) Νομιμοποίησιν τῆς de facto δραστηριότητος τῆς Α.Τ.Ε. καὶ ἐπέκτασιν τῶν προνομίων ταύτης.

5) Αὐξήσιν τῶν ἐγγυητικῶν κεφαλαίων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων.

6) Ἐλεύθερον ἀνταγωνισμὸν τοῦ ἀσφαλίστου.

7) Εἰσαγωγὴν τοῦ μέτρου τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλίσεως τῶν πλέον ἐπικινδύνων κλάδων ασφαλείας.

8) Ὁργάνωσιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δὴ τῆς ὑπηρεσίας πωλήσεως.

9) Δημιουργίαν ἱκανῶν στελεχῶν.

10) Ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν τῆς ἀσφαλίσεως.

Παρ' ὅλα ταῦτα καὶ παρὰ τὰς διατυπωμένας ἐκ μέρους τῶν κ.κ.ἀσφαλιστῶν ἀπόψεις ὅτι ὑπάρχει «κορεσμὸς εἰς τὸ ἀσφαλιστικὸν ἐπάγγελμα», αἰσιοδοξοῦμεν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι, ἐὰν ἐπέλθῃ ἀλλαγὴ τῆς μέχρι τοῦδε τηρουμένης ἐπιχειρηματικῆς πολιτικῆς καὶ γίνῃ συστηματικὴ ὁργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων, ἡ ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ θὰ λάβῃ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Ε.Ο.Κ. τὴν δέουσαν θέσιν, καθ' ὅσον ὑπάρχουν δυνατότητες ἀναπτύξεως αὐτῆς. Ἀλλωστε, οὐδεμία ἀσφαλιστικὴ ἀγορὰ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον εὐρίσκεται, ἐξ ἀρχῆς, ὅπως

πρόσφορος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητος τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐπιχειρηματικὴ ὁμως πολιτικὴ τῶν προηγμένων χωρῶν συνίσταται πάντοτε καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν προσπάθειαν δημιουργίας τοιούτων καταστάσεων καὶ συνθηκῶν εἰς τὴν ἀγοράν, ὥστε ἡ ἐπέμβασις αὐτῶν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν δημιουργουμένων ἀναγκῶν νὰ καθίσταται ἐπιτακτική. Τοῦτο, ἄλλωστε, καταδεικνύει καὶ τὴν στρατηγικὴν ἱκανότητα τῆς ἀνωτάτης διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπὸν οὐ μόνον νὰ περισώζῃ τὰ ἤδη ὑπάρχοντα καὶ νὰ προΐσταται ἀπλῶς καὶ τυπικῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ δημιουργῇ νέας, μὴ ὑπαρχούσας, καταστάσεις καὶ νὰ ἐξευρίσκη ἐκάστοτε νέας ὁδοὺς πρὸς ἐπέκτασιν τῆς δραστηριότητος τῆς ἐπιχειρήσεως ἧς ἡγεῖται. Ἐπομένως, ἡ πρόοδος τῆς ἐλληνικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀγορᾶς ἐξαρτᾶται πλέον, κατὰ μέγα μέρος, ἐκ τῆς ἐν γένει καλῆς θελήσεως τῶν κ.κ. ἀσφαλιστῶν καὶ τῶν ἀρμοδίων παραγόντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
Α' ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλία

- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: Στοιχεία ασφαλιστικού δικαίου, 1962
ΒΕΛΙΜΕΖΗ Θ.: 'Η ασφάλις, 'Αθήναι 1965.
ΖΩΝΑ Α.: 'Η ιδιωτική επιχείρησις ασφαλίσσεως ἐν 'Ελλάδι, 'Αθήναι 1965.
ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Α.: Τὸ Χρηματιστήριον 'Αθηνῶν καὶ ἡ ἑλληνικὴ κεφαλαιο-
αγορά, 'Αθήναι 1960.
ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗ Δ.: 'Εφηρμοσμένη πολιτικὴ οἰκονομία, 'Αθήναι 1957.
ΚΟΥΛΗ Ν.: Οἱ ἐν 'Ελλάδι ιδιωτικοὶ ασφαλιστικοὶ ὀργανισμοὶ ὡς πηγὴ ἐφοδιασμοῦ διὰ
κεφαλαίων τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, 'Αθήναι 1956.
ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗ Ι.: 'Ασφαλιστικὰ κείμενα, 'Αθήναι 1960.
ΚΟΥΤΣΗ Γ.: 'Η ἐξέλιξις τῶν ἑλληνικῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, 'Αθήναι 1944.
ΜΑΤΕΣΗ: Αἱ ασφάλειαι, 'Αθήναι 1902.
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ.: 'Η πώλησις τῆς ασφαλίσσεως καὶ ἡ στρατηγικὴ τῶν ὀργάνων πω-
λήσεως, 'Αθήναι 1967.
ΠΕΡΔΙΚΑ Π.: 'Εγχειρίδιον ἐμπορικοῦ δικαίου, 'Αθήναι 1960 - 63.
ΤΑΜΠΟΥΡΑ Α.: Μιὰ ματιὰ στὰ ἄδυτα τῆς ἑλληνικῆς ασφαλιστικῆς ἀγορᾶς,
'Αθήναι 1962.

2. Διάφορα στοιχεῖα

'Υπουργεῖον 'Εμπορίου. 'Ενώσεως 'Ασφαλιστικῶν 'Εταιρειῶν. Α.Τ.Ε.
Στατιστικῆς 'Υπηρεσίας τῆς 'Ελλάδος.

3. Νόμοι καὶ διατάγματα

- 1) Ν. 1023/17 «περὶ ιδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ασφαλίσσεως»
- 2) Κ.Ν.2190/20 «περὶ ἀνωνύμων ἐταιρειῶν», Ν.Δ. 4237/62 «περὶ τροποποιήσεως καὶ
συμπληρώσεως τοῦ Ν. 2190/20», Β.Δ. 174 30 Μαρτίου 1963 (Φ.Ε.Κ. 37, τεῦχος Α').
- 3) Νόμος 3190/55 «περὶ ἐταιρειῶν περιορισμένης εὐθύνης».
- 4) Α.Ν. 2161/40 «περὶ ἰδρύσεως 'Ασφαλιστικοῦ 'Ιδρύματος τῆς 'Ελλάδος».
- 5) 'Αστικὸς Κώδιξ, Ζαχαροπούλου 1951.
- 6) Π.Δ. τῆς 19ης 'Ιανουαρίου 1926 «περὶ ἀσκήσεως τοῦ κλάδου κεφαλοποιήσεως
παρὰ τῶν ασφαλιστικῶν ἐταιρειῶν».
- 7) Α.Ν. 2161/1939 «περὶ ἰδρύσεως τοῦ 'Αντασφαλιστικοῦ 'Ιδρύματος τῆς 'Ελλάδος».
- 8) Ν.Δ. 403/18/20 Αὑγ. 1941 «περὶ καταργήσεως τοῦ 'Αντασφαλιστικοῦ 'Ιδρύματος
τῆς 'Ελλάδος».
- 9) Ν.Δ. 1341/1942 «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Ν.Δ. ὑπ' ἀριθ. 403 1941
περὶ καταργήσεως τοῦ 'Αντασφαλιστικοῦ 'Ιδρύματος τῆς 'Ελλάδος».
- 10) Ν.Δ. 112 1946 «περὶ καθορισμοῦ τοῦ ποσοῦ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς
ασφαλιστικῆς ἐγγυήσεως τῶν ἐν 'Ελλάδι ασφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων».

- 11) Ν.Δ. υπ' αριθ. 32/27-2-1947 «περί τών περιουσιακών στοιχείων τών συνιστώντων τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον καὶ τὴν ἀσφαλιστικὴν τοποθέτησιν».
- 12) Νόμος Γ.Π.Ν./1911 «περί ἀστικῆς εὐθύνης».
- 13) Νόμος 551/14 «περί εὐθύνης ἐξ ἐργατικῶν ἀτυχημάτων».
- 14) Ν.Δ. υπ' αριθ. 116/τῆς 8 Αὐγούστου 1958 «περί αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐγγυήσεως τῶν ἰδρυθησομένων καὶ ἐγκατασταθησομένων ἐν Ἑλλάδι ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν».
- 15) Ἐμπορικὸς Νόμος (Νόμος Γ.Ψ.Ι. τῆς 17ης Ἀπριλίου 1910).
- 16) Ναυτικὸς Κώδιξ ἰδιωτικοῦ δικαίου.
- 17) Νόμος 5422 τῆς 26/26 Ἀπριλίου 1932 «περί ἀναστολῆς τῆς ὑποχρεώσεως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς καὶ ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλάγματος».
- 18) Ν. 5552/32 «περί τροποποιήσεως τοῦ Ν. 5422)32 περί ἀναστολῆς τῆς ὑποχρεώσεως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξαργύρωσιν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς καὶ ρυθμίσεως τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλάγματος».
- 19) Α.Ν. 800/37 «περί προστασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος, ὡς καὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὰς ἀσφαλίσεις».
- 20) Α.Ν. 1456/38 «περί τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Α.Ν. 800/1937».
- 21) Α.Ν. 2079/39 «περί συμπληρώσεως τῶν νόμων περί προστασίας τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀσφαλίσεις».
- 22) Ὑπ' αριθ. 47/11-2-1952 ἀπόφαισις τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου Συναλλάγματος «περί χορηγητέου εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις συναλλάγματος ἐπὶ τῶν εἰς δρχμὰς ἀσφαλίσεως».
- 23) Κώδιξ φορολογικῶν στοιχείων.
- 24) Ποινικὸς Νόμος (Ν. 1492/1950).

Β' ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βιβλία :

- ALLAN H. WILLET : The Economic Theory of Risk und Insurance. Philadelphia 1951
 » » The Economic Theory of Risk und Insurance. New York, London 1961
- BECKMANN, L. - PAUSERBERG, E.: Gründung, Umwälzung, Fusion und Sanierung, Wiesbaden 1961
- BEHRENS, K. CHR : Absatzwerbung, Wiesbaden 1963
- BOEHMER, F.: Versicherungsmathematik, Berlin 1953
- BORCH, K.: Gegenwartsfragen der Versicherung, Beiträge zur Forschung und Praxis, Duncker und Humbot, Berlin
- BURSK - FINN.: Unternehmer Strategie, Essen 1956
- DURR, E : Die Liberalisierung des International - Versicherungsverkehrs, Berlin 1956
- EUCKEN, W.: Grundlage der Nationalökonomie, Cöln 1947
- GOSSEN, F.: Moderne Unternehmensführungsleitung, München 1958
- HAX, K.: Versicherungslehre, 1964
- H.D.B.W., Handbuch der Betriebswirtschaftslehre, Band 4, Stuttgart 1952
- H.D.S.W., Handbuch der Sozialwissenschaft, Band II, Göttingen 1961
- H d V., Handbuch des Versicherungswesens, Darmstadt 1962
- HEINEN, H.: Zielfunktion, der Unternehmung, Wiesbaden 1962
- HUGH - JONES : Human Relation und modern Managment, Amsterdam 1958
- FISCHER, G.: Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, Band I, Heidelberg 1961
 » Die Partnerschaft im Betrieb, Heidelberg 1955
 » Die Führung von Betrieben, Stuttgart 1961
- FARNY, D. : Die Versicherungsmärkte, Berlin 1961
- GEIST, M. : Selektive Absatzpolitik, Stuttgart 1962
- GUERTLER, M. : Die Einführung in die Betriebswirtschaftslehre der Versicherung, Stuttgart 1964
 » Betriebswirtschaftliche Probleme des Versicherungswesens, Wiesbaden 1956
 » Kalkulation, 1962.
- GASSER, CHR. : Versicherungswerbung, Bern 1961
- GUTENBERG, E. : Die Grundlagen der Betriebswirtschaftslehre, Bände I, II, Berlin—Heidelberg—New Vork 1965
 » Unternehmensführung, Wiesbaden 1962
- KELLERER, H. : Statistik, München 1962
- KARELL. : Allgemeine Volkswirtschaftslehre, Heidelberg 1958
- KOSIOL, E. : Organisation der Unternehmung, Wiesbaden 1962
- KONNECK. : Die Monopolisierung als Versicherungswirtschaft
- LANDRE : Versicherungsmathematik, Paris 1922
- LANDESACK, K. : Arbeitsorganisation, Probleme und Aufgaben., Berlin 1965.

- Lehrbuch des Versicherungswesens, Köln 1961
- MANNES, A. : Versicherungslexikon, Berlin 1930
- » Versicherungswesen, Leipzig 1913
- MAHR, W. : Die Einführung in die Versicherungswirtschaft, Berlin 1951
- MAYR, K. : Probleme der Betriebsführung, Berlin 1959
- MICHELETZ, H. : Marktforschung der Versicherungswirtschaft, Berlin 1959
- MELCHER, H. : Management, Motor der Produktivität, 1956
- MELLEROWIZ, K. : Unternehmungspolitik, Bd I, II, III, Berlin 1962-64
- MOLDENAUER, P. : Das Versicherungswesen, Berlin 1912
- MÜLLER-LUTZ : Grundbegriffe der Versicherungsbetriebswirtschaftslehre, Band I, II, Karsruhe 1960-65
- » Das Programmierte Büro, Wiesbaden 1964
- NORDSIECK, G. : Betriebsorganisation, Bd, I, 1959.
- NIKLISCH, H. : Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, 7 Aufl, Stuttgart 1932.
- OECKL, A. : Handbuch der Relation, München 1964
- RARON and DERELOPMENT : Supervision of private Insurance in Europe (O.E.C.D. Publication), Paris 1965
- PFEFFER, I. : Insurance and Economic Theory, Homewood, Illinois 1956
- PLEGE-LINHARD : Das System der Verkehrswirtschaft, Tübingen 1964
- PREISER, E. : Die Nationalökonomie Heute, München 1961
- » Bildung und Verteilung des Volkseinkommens, Heidelberg 1963
- P.K.R. : Die Ausbildung von Führungskräften in der Amerikanischen Wirtschaft, München 1956
- RORHBECK, W. : Versicherungsbestand und Versicherungsprobleme des Auslands, Berlin 1961
- » Wesen, Gehalt und Ruf, 1957
- SCHOENFELD, H. : Führungsausbildungskräfte in Betrieb, Wiesbaden 1961
- SCHNEIDER, E. : Die Einführung in die Wirtschaftstheorie, Bd.I.II.III, Tübingen 1963-66
- SCHÄFFER, E. : Grundlagen der Marktforschung, Köln-Opladen 1959
- » Die Ausgabe der Absatzwirtschaft, Köln 1950
- STAATSLEXIKON, 6 Auflage, Freiburg 1957
- STACKELBERG, H. : Grundlage der Theoretischen Volkswirtschaftslehre, Tübingen 1951
- STEPHENSON, H. : Leitbuch der Public Relation, Essen 1964
- SEYFFERT, R. : Werbelehre, Band I, II, Stuttgart 1966
- TRINKHAUS, H. : Handbuch der Versicherungsvermittlung, Berlin 1955
- VOLKMANN, M. : Warum freie Vertragsversicherung, Frankfurt a. M. 1952
- » Versicherungstudienwerk (W.S.W.), Wiesbaden 1962 - 64
- WILKE-DRUCKNER-ELLE. : Versicherungslehre, Berlin 1955
- WOEHE, G. : Allgemeine Betriebswirtschaftslehre, Heidelberg 1961
- WOLF, K. : Methoden der Unternehmungsforschung, in Versicherungswesen, Berlin 1966

2. Περιοδικές εκδόσεις

- Die deutsche Lebensversicherung, Jahrbuch 1962-63
- L' observateur 1967.
- Versicherungswirtschaft 1966

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ
Α. ΚΑΡΑΒΙΑ